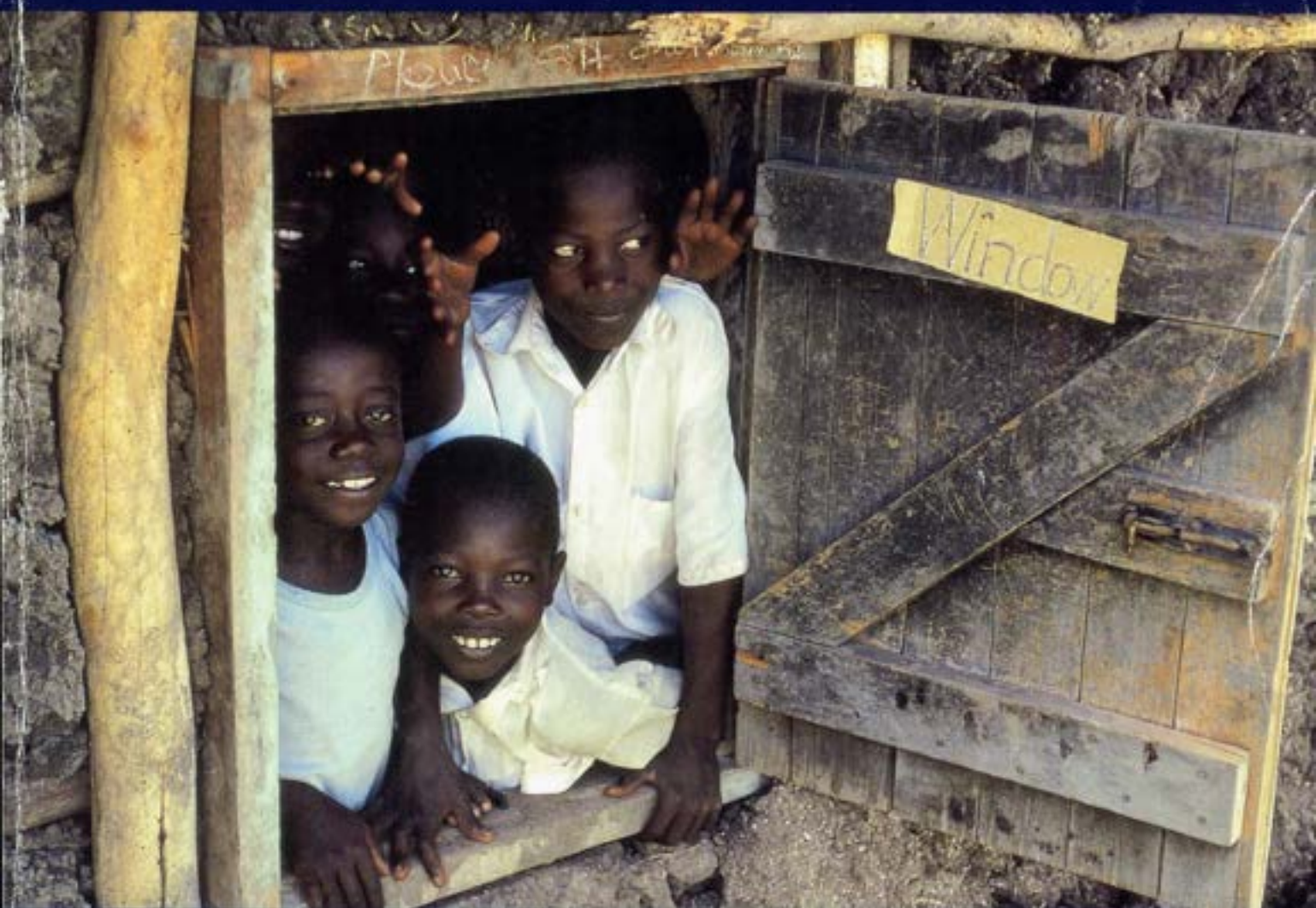

Danidas årsberetning 2000

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Forside: Barn og unge er u-landenes
måske vigtigste ressource og
uddannelse en afgørende forudsætning
for udvikling. Drengene kigger ud af
vinduet på en grundskole ved Kitumu
i det vestlige Kenya.
Foto: Jørgen Schytte

ANVENDELSEN AF BISTANDSKRONEN

2000

INDHOLD

	Udviklingsministerens forord	5		Burkina Faso	48
	Beretning fra Styrelsen for			Egypten	50
	Internationalt Udviklingssamarbejde	6		Eritrea	52
Kapitel 1	Dansk udviklingssamarbejde	12		Ghana	54
	"Partnerskab 2000"	12		Kenya	56
	Nye pejlemærker	13		Malawi	58
	Partnerskab – hvad er det?	14		Mozambique	60
	Samme høje niveau	14		Nepal	62
	Udviklingspolitik, udenrigspolitik			Nicaragua	64
	og handelspolitik	14		Tanzania	66
	Positivt erhvervsklima	14		Uganda	68
	Udfordringen fra hiv/aids	15		Vietnam	70
	Børn og unge – fremtidens ressource	15		Zambia	72
	Forebygge og håndtere voldelige			Zimbabwe	74
	konflikter	16		Andre samarbejdslande	76
	Aktiv multilateralisme og tematisering	16		Indien	76
	Fattigdomsorientering og			Niger	77
	tværgående hensyn	16		Overgangsbistand	78
	Civilsamfund og folkelig forankring	17		Albanien	78
	Dokumentere resultaterne	18		Gaza/Vestbredden	78
	Landevalg – Indien, Niger	18		Guatemala	79
	København +5	18		Rwanda	79
	Beijing +5	19		Sydafrika	79
Tema:	Hiv/aids	20		Regional bistand	81
				Mellemamerika	81
Kapitel 2	Udviklingslandene i den			Mellemøsten	81
	internationale økonomi	25		Sahel-regionen	82
	Globalisering	25		Det sydlige Afrika	83
	Generel økonomisk udvikling	25		<i>Fisk er mad på bordet</i>	84
	Udviklingslandenes udenrigshandel	26		Sydøstasien	86
	Overførsler til udviklingslandene	27		Demokratifonden og MRD-rammen	87
	Udviklingslandenes gæld	31		<i>Jasmin, Mike og Sokha</i>	89
				Udviklingsorienteret Nødhjælp	90
Kapitel 3	Bilateral udviklingssamarbejde	33		Bilateral personelbistand	92
	<i>Lige til rekordbogen</i>	38	Tema:	Veje	94
	<i>Undervisning til alle – også børn</i>				
	<i>med særlige behov</i>	39	Kapitel 4	Multilateral udviklingssamarbejde	98
	Bangladesh	40		Aktiv multilateralisme	98
	Benin	42		FN's organisationer	99
	Bhutan	44		UNDP	101
	Bolivia	46		WFP	102
				UNICEF	103

<i>Hurtig udrykning afværge</i>			
<i>hungerkatastrofe</i>	104		
UNFPA	106		
Øvrige organisationer i FN-systemet	107		
<i>De fattiges advokat</i>	109		
Global bæredygtig udvikling	111		
Verdensbankgruppen	113		
De regionale udviklingsbanker og -fonde	116		
EU-Fællesskabets udviklings-samarbejde	119		
Fællesskabets udviklingspolitik	119		
Samarbejde med AVS-landene-Cotonou-aftalen	120		
Fællesskabets øvrige udviklings-samarbejde	121		
Kapitel 5 Humanitær bistand og konfliktforebyggelse	122		
Humanitær koordination	123		
Internt fordrevne	123		
Kvalitetssikring	123		
Minerydning	124		
Konfliktforebyggelse	125		
Tematisering	125		
Det Internationale Humanitære beredskab	126		
Kapitel 6 Forskning	127		
Forskningsbistand	127		
Dansk forskning	127		
International forskning	129		
Kapitel 7 Erhvervslivets rolle	130		
Privat Sektor Programmet	130		
V-t-V-programmet	131		
TechChange	132		
Blandede kreditter	132		
Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene	132		
Konsulenttrustfonde	133		
		Leverancer til de internationale finansieringsinstitutioner og FN-systemet	133
		Stipendiestøtte	134
Kapitel 8 Civilsamfundets rolle	135		
Rammeaftaler	136		
Miniprogramaftaler	137		
Enkeltprojekter	137		
Konsulentordninger	137		
Frivillige	137		
Kapitel 9 Kvaliteten i udviklingssamarbejdet/Evaluering	138		
Evalueringer i 2000	138		
Dansk Importfremmekontor (DIPO)	138		
Landeprogrammet i Zimbabwe	139		
Rakai-distriktsudviklingsprogrammet i Uganda	139		
ENRECA-programmet	140		
Miljøstøtten til det sydlige Afrika	141		
Sundhedssektorbistand 1988-1997	141		
V-t-V-programmet i Sydafrika	142		
Vejsektoren i Ghana	143		
Internationalt arbejde	143		
Kapitel 10 Oplysning og kulturelt samarbejde	144		
Danidas egen informationsvirksomhed	144		
Oplysningsbevillingen	145		
Projekt- og programrelateret oplysning	146		
Kulturelt samarbejde og kultur-udveksling	146		
Bilag	147		
Bilag A Lovgrundlag og administration	148		
A1 Lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998 om internationalt udviklingssamarbejde	148		
A2 Udenrigsudvalgets kriterier for landevalg	150		
A3 Sydgruppen	151		

A4	Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde, 1999-2000	153	E3	Danmarks bilaterale overgangs- og genopbygnings bistand til Balkan-området, 2000	170
A5	Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde, 1999-2001	154	E4	Danmarks bilaterale bistand til Latinamerika, 2000	170
A6	Rådet for Ulandsforskning og Det Rådgivende Panel for Forskningsbistand, 1999-2001	156	E5	Danmarks bilaterale bistand – total, 2000	171
A7	Oplysningsudvalget	157	E6	Sektorfordeling af bilateral bistand, 1999-2000	172
A8	Samarbejdsudvalget til samordning af bistandsarbejdet og det kulturelle samarbejde med udviklingslandene (Det lange Udvalg)	157	E7	Månedsværk for udsendte bilaterale rådgivere, 1997-2000	174
A9	Kontaktudvalget om industri- udvikling i u-landene	157	E8	Indgåede regeringsaftaler, 2000	175
A10	NGO-kontaktudvalget	158	E9	Bevillinger over NGO-rammen til private danske organisationers udviklingsprojekter, 2000	177
A11	Udvalget for Blandede Kreditter	158	Bilag F	Dansk multilateral bistand	179
Bilag B	Data om udviklingslande og landegrupper	159	F1	Danmarks bidrag til internationale organisationer, 1998-2000	179
B1	Udviklingslande fordelt på landegrupper og deres BNI pr. indbygger	159	Bilag G	Dansk humanitær bistand	183
Bilag C	Den internationale bistands størrelse og fordeling	163	G1	Humanitær bistand fordelt på kategorier, 1998-2000	183
C1	Statslig udviklingsbistand fra DAC-landene, 1997-1999	163	G2	Danmarks humanitære bistand fordelt på organisationer, 2000	183
C2	Statslig udviklingsbistand fra ikke-DAC-lande, 1997-1999	164	G3	Danmarks humanitære bistand fordelt på lande og regioner, 2000	191
C3	Bistand fra multilaterale organisationer, 1997-1999	165	Bilag H	Erhvervslivets deltagelse	192
Bilag D	Dansk bistand	166	H1	Danske leverancer til multilaterale organisationer, 1997-1999	192
D1	Danmarks bistand til udviklingslandene fordelt på hovedkategorier, 1999-2001	166	H2	Top-20 liste for leverandører til Danida-projekter, 2000	193
D2	Plantal for bistandens omfang og stigning, 2001-2004	167	H3	Top-20 liste for konsulent- tjenester, 2000	194
Bilag E	Danske bistandsaktiviteter	168	Former for bistand		195
E1	Danmarks bilaterale bistand til Afrika, 2000	168	Forkortelser		197
E2	Danmarks bilaterale bistand til Asien, 2000	169			

Bilaterale bistandsaktiviteter 2000: Se "Program- og projektorientering" på: www.danidaprojekter.dk "Program- og projektorientering 2000" fås også på tryk. Den fylder ni bind og kan bestilles hos Bech Distribution, Hedelykken 2-4, DK-2640 Hedehusene, tlf.: 46 55 01 55, fax: 46 55 01 69, e-mail: bdm@bech-distribution.dk

UDVIKLINGSMINISTERENS FORORD

Et år i Partnerskab 2000's tegn

2000 stod på det udviklingspolitiske område i fordybelsens tegn.

Danmarks overordnede strategi for udviklingssamarbejde med lande i Den 3. Verden blev gået efter i sømmene og ført ajour med de senere års globale økonomiske og sociale udviklingstræk: Den tiltagende globalisering i form af øget udveksling af ideer, viden og varer; den hastigt voksende IT-udvikling; den epidemiske udbredelse af hiv/aids i udviklingslande; marginaliseringen af Afrika i det internationale system; den private sektors større rolle; regionale konflikter – hver for sig forhold, der påvirker forholdene i de fattige lande og dermed rammerne for internationalt udviklingssamarbejde.

Resultatet af arbejdet – den nye strategi for dansk udviklingspolitik, kaldet "Partnerskab 2000" – lå klar i efteråret, hvor et overvældende flertal blandt Folketingets partier ved debatten den 26. oktober tilsluttede sig strategien.

Med "Partnerskab 2000" har vi et fantastisk godt grundlag for at videreføre og forbedre Danmarks i forvejen internationalt velrenommerede udviklingspolitik. Strategien er et målrettet svar på de muligheder og problemstillinger, den globale udvikling stiller os og udviklingslandene overfor. Ikke mindst cementerer den, at udviklingssamarbejdet er en tæt sammenvævet del af Danmarks udenrigspolitik.

Foran os ligger nu opgaven med at gennemføre de gode hensigter i "Partnerskab 2000" og sætte virkelighed på de mange ord. For mig som ny udviklingsminister er det en stor, men meget spændende udfordring.

Samtidig må debatten holdes i gang, så udviklingspolitikken bliver mere nærværende og relevant for den danske befolkning. Det momentum, som bl.a. ATTAC-bevægelsen har givet den udviklingspolitiske debat, skal vi bruge til at sætte fokus på globaliseringens konsekvenser for de fattigste udviklingslande. Det vil synliggøre udviklingsbistandens afgørende betydning for, at globaliseringen ikke kun bliver til fordel for de allerede privilegerede, men også bliver en kilde til vækst og fremgang for de svageste grupper i den globale landsby.

En grundig og konstruktiv debat fordrer veldokumenteret information om formålet med, indholdet i og resultaterne af den danske bistandsindsats. Det findes i denne årsberetning om Danmarks udviklingssamarbejde i 2000.

Det er mit håb, at beretningen kan bidrage til både oplysning og inspiration for alle, der er interesseret i at deltage og give deres mening til kende, når vi nu skal udmønte "Partnerskab 2000" i praksis.

Foto: Rigmor Myrskov

Anita Bay Bundegaard

BERETNING FRA STYRELSEN FOR INTERNATIONALT UDVIKLINGSSAMARBEJDE

HELVISNING TIL
A1 OG A4

Et år i den nye strategis tegn

Styrelsens arbejde var i 2000 især præget af løbende drøftelser om revisionen af den overordnede strategi for Danmarks udviklingsbistand. Besigtigelsesrejsen til Bangladesh og Bhutan i efteråret bidrog til at konkretisere nogle af de mest aktuelle problemstillinger, og samtidig gav rejsen anledning til indledende overvejelser omkring den praktiske gennemførelse af strategien.

Før Folketinget vedtog den nye strategi "Partnerskab 2000" i oktober, debatterede Styrelsen en lang række bistandspolitiske emner på grundlag af tematiske arbejdsplaner udarbejdet af Udenrigsministeriet. Styrelsen bakkede op omkring partnerskab som det grundlæggende princip i den nye strategi, hvorved modtagerlandet overlades stadig større ansvar for bistandens udformning og gennemførelse.

Konfliktforebyggelse, land-/byproblematikken, øget fokus på erhvervsudvikling, revision af NGO-strategien og konditionalitet var blandt de overordnede temaer, som Styrelsen drøftede under strategirevisionen. Endvidere lagde Styrelsen særlig vægt på, at hiv/aids-aspektet og hensynet til børn og unge blev inddraget i den fremtidige strategi for dansk udviklingsbistand.

Der fandt endvidere indgående drøftelser sted om de forskellige aspekter og problemstillinger ved bevilling af budgetstøtte. For første gang blev Styrelsen præsenteret for budgetstøtteprogrammer for Malawi og Mozambique, som tiltrådtes. I den forbindelse understregede Styrelsen behovet for en tæt dialog med modtagerlandets regering for at sikre en hensigtsmæssig anvendelse af midlerne. Styrelsen fandt, at budgetstøtte kunne komme på tale, når en konkret vurdering viste, at modtagerlandets politiske og økonomiske situation, institutionelle struktur, kapacitet og samarbejdsvilje befandt sig på et tilfredsstillende niveau. Som en tværgående støtteform anså Styrelsen budgetstøtte som et middel til at styrke og forbinde eksisterende sektorprogrammer.

I forbindelse med strategidrøftelserne blev landevalget i dansk udviklingspolitik ligeledes behandlet. Styrelsen blev orienteret om, at samarbejdet med Indien, Niger og Zimbabwe for indværende ville ændre karakter, og Styrelsen tog til efterretning, at den nuværende overgangsbistand til Sydafrika ville blive videreført med et mere langsigtet perspektiv. Samtidig noterede Styrelsen sig, at disse ændringer ikke betød en fravigelse af hovedprincippet om at koncentrere dansk udviklingsbistand på ca. 20 programsamarbejdslande.

Besigtigelsesrejse til Bangladesh og Bhutan

Styrelsen rejste i perioden 29. september – 9. oktober 2000 på besigtigelse i programsamarbejdslandene Bangladesh og Bhutan. Bangladesh hører til blandt hovedmodtagerlandene af dansk udviklingsbistand, og i Bhutan er Danmark en af de ledende donorer.

Formålet med rejsen var primært at undersøge, hvorledes de danske sektorprogrammer i landene var opbygget og fungerede i det daglige samt at se nærmere på fattigdomssituationen og på kvinders vilkår. Projektbesøg og møder med

Konfliktforebyggelse var et af de overordnede temaer, som Styrelsen drøftede under revisionen af den overordnede strategi for Danmarks udviklingsbistand. Voldelige konflikter kan sætte et lands udviklingsbestræbelser mange år tilbage. Som i Bosnien på Balkan og i Eritrea og Etiopien på Afrikas Horn, hvor årtiers krig for Eritreas selvstændighed påvirkede hele regionen. Billedet viser en ødelagt etiopisk kampvogn i havnebyen Massawa i Eritrea, efter at byen var erobret af den eritreiske selvstændighedsbevægelse. Det lille land ved Rødehavet blev selvstændigt i maj 1993. I dag er Danmark aktiv i FN's fredsstyrke i området, efter at Eritrea og Etiopien kom i væbnet konflikt i 1998-2000. Fredsstyrken blev indsat som led i en fredsaf tale mellem de to lande.

Foto: Jørgen Schytte

ministre samt NGO'er bidrog til at give Styrelsen et større indblik i de danske udviklingsaktiviteter i de to lande såvel som en større forståelse for de forhold, hvorunder bistanden gennemføres lokalt.

Det var Styrelsens indtryk, at sektorprogrammerne inden for vand og sanitet, transport og landbrug i Bangladesh var mere velfungerende end forventet, omend sammenhængen mellem programmerne kunne styrkes. Styrelsen oplevede en lang række eksempler på godt samarbejde mellem lokalsamfund og dansk-støttede aktiviteter. Det konstateredes, at bistanden gjorde en betydelig forskel på lokalt plan, men at den udførtes under meget vanskelige forhold. Den særlige indsats for kvinder i det traditionelt meget kønsopdelte, bangladeshiske samfund tillod dårligtstillede kvinder at opnå en lønindtægt, men Styrelsen var usikker på den beskæftigelsesmæssige bæredygtighed på længere sigt. Det var Styrelsens vurdering, at Bangladesh næppe kunne gøre sig fri af den nuværende donorafhængighed inden for en overskuelig fremtid.

På dette grundlag var der enighed i Styrelsen om, at Bangladesh fortsat burde være blandt hovedmodtagerne af dansk udviklingsbistand, da landet til fulde opfyldte de fastsatte kriterier for valg af danske programsamarbejdslande. Styrelsen fandt det anbefalelsesværdigt at videreføre de nuværende sektorvalg i den reviderede landestrategi.

I Bhutan var det Styrelsens indtryk, at der i mange henseender var tale om et succesrigt samarbejde. Indtrykket blev bestyrket af, at der gennem den bhutanske udviklingspolitik udvises stor ansvarlighed over for landets enestående natur og kulturarv, om end der fortsat bestod store sociale og økonomiske forskelle samfundsgrupperne imellem. Det konstateredes, at Danmark gennem sektorprogrammerne dels var største og ledende donor i sundhedssektoren, dels gjorde en fremadrettet indsats for byudvikling og udførte en pionergerning på miljøområdet gennem aktiviteter, hvor der blev lagt stor vægt på partnerskab og lokalt ejerskab.

Styrelsen fandt på denne baggrund, at Danmark havde særlige muligheder for at optræde i rollen som ledende donor i Bhutan, hvilket stillede specielle krav til dialog og samarbejde med myndighederne. Bl.a. menneskerettighedssituationen, herunder behandlingen af udenlandske arbejdere, kunne og burde tages op. Styrelsen konkluderede, at der i Bhutan generelt var mulighed for at realisere væsentlige dele af de mål, som var fastsat i den danske udviklingsstrategi, herunder at bidrage til reel reduktion af fattigdommen. I lyset af udsigterne til en hastig økonomisk udvikling i de kommende år forventede Styrelsen, at der på sigt kunne blive behov for at genoverveje karakteren af det dansk-bhutanske udviklings-samarbejde.

Sektor- og landeprogrammer

Udformning og gennemførelse af sektorprogrammer spiller en stadig større rolle og indgår nu i stigende grad i årsforhandlingerne med programsamarbejdslandene. I 2000 tiltrådte Styrelsen således syv nye sektorprogrammer og yderligere tre programkomponenter inden for landbrug, transport, vand og sanitet, miljø og naturressourceforvaltning samt infrastruktur. Det bringer antallet af igangværende danske sektorprogrammer op på 45, se side 34. Styrelsen tiltrådte desuden igangsættelse af anden fase af visse sektorprogrammer, hvilket afspejler, at omlægningen fra projekt- til sektorprogrambistand bliver stadig mere konsolideret og fremdeles tillægges større vægt i Styrelsens arbejde.

Styrelsen tiltrådte i april det hidtil største danske sektorprogram med en bevilgning på 807,9 mio. kr. til transportsektoren i Bangladesh. Endvidere tiltrådtes et landbrugssektorprogram i landet. Besigtigelsesrejsen til Bangladesh gav Styrelsen anledning til at drøfte spørgsmålet om beslutningsgrundlag og opfølgning på forløbet i sektorprogrammerne. Der var i Styrelsen enighed om i stigende grad at lægge vægt på de årlige gennemgange af sektorprogrammerne for fremover at kunne følge udviklingen tættere i takt med disse programmers stigende betydning.

Konsekvenserne af den omfattende udbredelse af hiv/aids i de danske programsamarbejdslande, særlig i Afrika, bevirker, at hensynet hertil, herunder til forebyggelse og bekæmpelse af epidemien, må indgå i gennemførelsen af alle udviklingsaktiviteter i regionen. Styrelsen drøftede derfor løbende denne problematik i forbindelse med tiltrædelse af programmer og projekter. Det blev påpeget, at f.eks. vejkonstruktion kunne medvirke til en øget spredning af hiv/aids på grund af rejsende vejarbejdere og siden større befolkningsmobilitet. Et andet problem, der blev taget op, var epidemiens konsekvenser i uddannelses- og erhvervssektorerne, hvor Styrelsen påpegede nødvendigheden af i forbindelse med kapacitetopbygning at måtte påregne et vist frafald af f.eks. lærere og faguddannede. Det stigende antal forældreløse børn som følge af hiv/aids blev anset for et særligt påtrængende problem.

I årets løb noterede Styrelsen sig med tilfredshed, at der blev udarbejdet lande-programmer til fremme af menneskerettigheder og demokrati i Uganda, Kenya og Nicaragua. Som et særligt element på dette område tiltrådte Styrelsen støtte til opbygning af fredsbevarende kapacitet i SADC-regionen (sydlige Afrika).

Miljø og urbanisering

Styrelsen konstaterede stigende aktivitet inden for bevillinger under Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen (MIFRESTA). Styrelsen noterede sig med tilfredshed udarbejdelsen af landeprogrammer på miljøområdet i visse programsamarbejdslande, fordi der herved skabtes en fælles ramme og et overblik over enkeltindsatser. For første gang fremlagdes således landeprogrammer for Tanzania og Malawi.

Styrelsen blev forelagt konkrete projektforslag for udvikling af byområder, f.eks. programmer for bæredygtig bymiljøudvikling i Mwanza og Arusha i Tanzania, og som noget nyt indgik arbejdet for at fremme bymiljøet som element i et landeprogram. De hastigt voksende byer i mange udviklingslande skaber behov for planer, som kan reducere væsentlige miljøproblemer og sikre f.eks. affaldshåndtering, spildevandsafledning og arbejdsmiljø.

I Bhutan havde Styrelsen anledning til at se på det danske pionersamarbejde i miljøsektoren. Styrelsen fandt, at støtten til arealanvendelse, herunder til fremstilling af detaljerede kort over den aktuelle anvendelse af jordarealet, var et godt eksempel på vellykket bistand. Det illustrerede samtidig, hvorledes støtte til

Styrelsen tiltrådte i 2000 det hidtil største danske sektorprogram med en bevilling på 807,9 mio. kr. til transportsektoren i Bangladesh og havde i årets løb lejlighed til at besøge aktiviteter under programmet på en rejse til det sydasiatiske land. Trafikmyndigheden kan være enormt i den folkerige nation – som herover: Køen er lang ved en færgeoverfart på vej til Noakhali, hvor Danmark har været aktiv med bistand i mange år.

Foto: Jørgen Schytte

kapacitetsopbygning kunne bidrage til håndgribelig forbedring af lokale myndigheds mulighed for at løse konkrete problemer og opgaver. Styrelsen noterede sig et behov for at inddrage tværgående miljøhensyn i Bhutan.

Betydningen af den regionale miljødimension blev fremhævet af Styrelsen i flere sammenhænge. Et regionalt projekt til fremme af bæredygtig udnyttelse og bevaring af naturressourcerne omkring Niassa-søen tiltrådtes. Projektet involverer på sigt programsamarbejdslandene Malawi, Mozambique og Tanzania.

Styrelsen lagde i relation til såvel konkrete aktiviteter som landeprogrammer på miljøområdet vægt på udnyttelse af eksisterende regional kapacitet. Styrelsen blev i 2000 for første gang præsenteret for en redegørelse for årsforhandlingerne med Asian Institute of Technology (AIT). Det gav anledning til at drøfte instituttets indsats og vigtigheden af at inddrage AIT's kompetence, f.eks. inden for uddannelse, kapacitetsudvikling og forskning. Relevansen af AIT's inddragelse blev fremhævet i forbindelse med støtte til kystzoneforvaltning i Cambodja og Vietnam og støtte til at føre Mekongkommissionens fiskeriprogram ud i livet.

I årets løb tiltrådte Styrelsen såvel miljøsektorprogrammet for Egypten som en ny komponent i miljøsektorprogrammet for Nepal om støtte til forbedring af luftkvaliteten i Kathmandu-dalen.

Erhvervsudvikling

I forbindelse med strategirevisionen drøftede Styrelsen den nye tilgang til at inddrage erhvervslivet som medspiller i udviklingsbistanden og den større fokus på erhvervsudvikling i udviklingslandene. Forholdet mellem handel og udvikling blev ligeledes berørt.

Da mange tredjeverdenslande i dag er gået over til en mere markedsorienteret økonomisk politik, får såvel den formelle som uformelle private sektor i disse lande stigende betydning. Erhvervsudvikling betragtes som afgørende for at fremme vækst og beskæftigelse og som drivkraft for udviklingslandenes adgang til det globale marked. Dansk erhvervslivs rolle som en del af ressourcebasen og sparringspartner for virksomheder i udviklingslandene er derfor af stigende betydning.

Under drøftelserne af konkrete projekter tillagde Styrelsen kapacitetsopbygning samt den afledte økonomiske og beskæftigelsesmæssige "spin-off effekt" væsentlig betydning. Endvidere noterede Styrelsen sig med tilfredshed den stigende vægt på de faglige uddannelser.

Det multilaterale udviklingssamarbejde

I relation til det multilaterale udviklingssamarbejde drøftede Styrelsen i årets løb rollefordelingen dels internt mellem de internationale organisationer, dels mellem disse og de bilaterale organisationer. Behovet for bedre sammenhæng mellem den multilaterale og bilaterale støtte blev understreget, og Styrelsen tilsluttede sig en tematisering af Danmarks bistand til de internationale organisationer, hvorigennem omtrent halvdelen af den samlede danske udviklingsbistand ydes.

Styrelsen modtog for tredje år i træk redegørelser for årsforhandlingerne med de internationale organisationer, som Danmark har iværksat som en af de første donorer. Styrelsen blev således præsenteret for rapporter fra årsforhandlingerne med bl.a. Verdensbanken, UNDP/UNFPA, UNICEF, UNHCR og WFP, og Styrelsen tillagde disse redegørelser stigende vægt og interesse. Endvidere blev Styrelsen forelagt fornyelsen af de rullende programsamarbejdsaftaler for 2000-2003 med UNESCO og ILO.

Styrelsen støttede den igangværende reformproces af FN-systemet, som tilstræber

en bedre koordination, arbejdsdeling og effektivitet imellem særorganisationerne. Behovet for klarere afgrænsning mellem særlig Verdensbanken og UNDP's kapacitet og aktiviteter blev understreget.

Styrelsen fulgte med interesse de igangværende forhandlinger om gældslettelse og HIPC-initiativet (Highly Indebted Poor Countries, se side 31) i relation til Danmarks programsamarbejdslande.

NGO- og civilsamfundsindsatsen

I forbindelse med drøftelserne af revisionen af civilsamfundsstrategien påpegede Styrelsen en række dilemmaer i NGO-bistanden. Den øgede professionalisering af NGO-arbejdet og det deraf følgende behov for at præcisere NGO'ernes rolle i bistanden samt spørgsmålet om en eventuel fast procentsats for egenfinansiering blev fremhævet. Hensigtsmæssigheden i at differentiere mellem store og meget professionelle organisationer på den ene side og mindre organisationer på den anden blev understreget. De mindre organisationer havde behov for administrative lettelse, men stod også over for større krav til egeninvolvering.

Under Styrelsens behandling af bevillinger til danske rammeorganisationer pegedes der på behovet for, at organisationerne fokuserer deres indsats i relation til antallet af modtagerlande og aktiviteter. Indkomne ansøgninger fra private danske organisationer blev ligeledes drøftet, herunder de anvendte kriterier for bl.a. bæredygtighed, folkelig forankring og faglig kompetence. Styrelsen hæftede sig særlig ved den landsdækkende organisering af indsatsen på handicapområdet, som var iværksat i Uganda på dansk initiativ.

Styrelsen imødeså udmøntningen af den nye civilsamfundsstrategi i 2001 med forventning.

Forsknings- og oplysningsvirksomhed

Styrelsen fik i årets løb forelagt en række konkrete danske udviklingsforskningsprojekter samt fordelingen af de årlige bevillinger til CGIAR-institutterne. I den forbindelse drøftedes problemstillinger omkring fordelingen af de danske midler mellem institutioner under CGIAR, bistandsrelevansen af institutionernes forskningsindsats og udbygningen af samarbejdet med lokale forskningsinstitutioner. Styrelsen fandt, at Danmark på længere sigt ikke kunne fortsætte med at være hoveddonor i CGIAR, og at forskningselementer i de konkrete bistandsprogrammer burde inddrages på bedre vis. Styrelsen noterede sig med tilfredshed, at der var vedtaget et forskningsprogram til belysning af WTO-forhandlingernes konsekvenser for udviklingslandene.

Styrelsen tiltrådte i september den særlige redegørelse for dansk støtte til en række andre internationale forskningsinstitutioner og konstaterede med tilfredshed, at der nu var tale om færre små og spredte bevillinger, hvilket lettede prioriteringen og styrkede overblikket. Styrelsen udtrykte støtte til fortsat udmøntning af princippet om treårige rammebevillinger.

Styrelsen afventede med interesse resultatet af forskningskommissionens udredningsarbejde om dansk bistand til udviklingsforskning i 2001, ikke mindst med henblik på en klargøring af forskningens rolle i udviklingsarbejdet.

Styrelsen fulgte udmøntningen af evalueringen af oplysningsbevillingen i 1999, især indførelsen af treårige rammebevillinger for de større oplysningsorganisationer. Styrelsen drøftede forholdet mellem brug af elektroniske medier og mere traditionelle midler i oplysningsarbejdet og understregede især vigtigheden af at finde en rimelig balance mellem disse, således at den brede oplysningsindsats sikredes.

Ejerskab, ansvarlighed og samarbejde er grundlaget for arbejdet på denne dansk-støttede planteskole i Mozambique – og det er også centrale elementer i "Partnerskab 2000".

Foto: Jørgen Schytte.

"Partnerskab 2000"

Den centrale aktivitet i det forløbne år var den nye strategi for dansk udviklingspolitik "Partnerskab 2000". Tilblivelsesprocessen var kendetegnet ved udstrakt åbenhed. Brede kredse blev inddraget i debatten om de nye prioriteringer for dansk udviklingssamarbejde. Som led i processen blev der fremstillet over 20 arbejdsplaner, der alle blev lagt ud til debat på internettet. Det samme gjaldt udkastene til den nye strategi og den bagvedliggende analyse.

Der blev holdt møder og konferencer, både i Danmark og udviklingslandene, og en konference i Tanzania i juni 2000 markerede højdepunktet. Her gav repræsentanter for regeringer, det private erhvervsliv og civilsamfundet i de afrikanske programsamarbejdslande og Sydafrika bred tilslutning til principperne i strategien og ikke mindst til at sætte forstærket fokus på partnerskab som grundlag for samarbejdet.

Folketinget vedtog følgende dagsorden i forbindelse med forespørgselsdebatten om den nye strategi for Danmarks udviklingspolitik "Partnerskab 2000" den 26. oktober 2000:

"Folketinget tilslutter sig de grundlæggende målsætninger og strategiske valg i regeringens oplæg "Danmarks udviklingspolitik, Partnerskab 2000" og opfordrer regeringen til:

- at fastholde fattigdomsbekæmpelse som den overordnede målsætning og hensyntagen til miljøet, kønsaspektet samt demokrati og menneskerettighederne som tværgående hensyn i dansk udviklingsbistand,
- at arbejde for nye højt prioriterede områder: Hiv/aids, forebyggelse af voldelige konflikter samt støtte til børn og unge som en ressource,
- at basere programsamarbejdet på gensidigt forpligtende partnerskab og landestrategier, der bygger på landenes nationale politikker for bæredygtig udvikling og styrker civilsamfundet,
- at dansk udviklingsbistand samt bistand fra andre partnere koordineres og indpasses i programsamarbejdslandenes prioriteringer, planer og budgetter,
- at videreudvikle den aktive multilateralisme gennem stabile bidrag til internationale organisationer og tematiske bidrag til udvalgte områder,
- at arbejde for internationale løsninger på udviklingslandenes gældsproblemer,
- at Danmark i WTO og EU medvirker til at fremme udviklingslandenes adgang til de internationale markeder,
- at strategiens gennemførelse løbende drøftes med Folketingets Udenrigsudvalg."

Forslaget blev vedtaget med 93 stemmer for, Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Centrum Demokraterne, Det Radikale Venstre, Kristeligt Folkeparti og Liberale Højre, 2 stemte imod, Frihed 2000, og 10 undlod, Dansk Folkeparti og Enhedslisten.

I Danmark sluttede den brede offentlige debat med en konference i midten af juni, som hentede deltagelse fra alle sider af den udviklingsinteresserede offentlighed. Fra flere sider blev det fremhævet, at den åbne strategiproces førte til en tiltrængt debat om udviklingsspørgsmål og ny interesse i en bredere offentlighed for Danmarks samarbejde med landene i Den 3. Verden. Den færdige strategi fik stor tilslutning ved en forespørgselsdebat i Folketinget den 26. oktober 2000. Et bredt politisk flertal støttede prioriteringerne i "Partnerskab 2000".

Nye pejlemærker

"Partnerskab 2000" understreger, at bekæmpelse af fattigdom er den centrale og overordnede målsætning for dansk udviklingspolitik. Det er i fuld overensstemmelse med udviklingspolitikken historiske lovgrundlag, som er fastsat i Lov om internationalt udviklingssamarbejde fra 1971, og senest revideret ved lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998. Den nye strategi bringer imidlertid dansk udviklingspolitik i overensstemmelse med de seneste internationale udviklingstræk og hovedtendenser i bistandspolitikken.

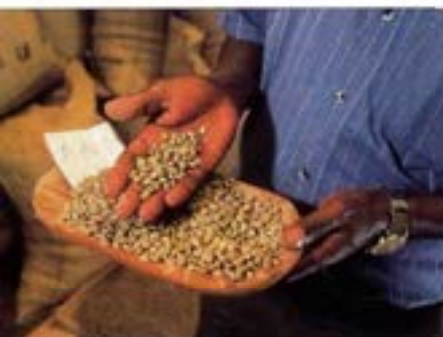
Folketingets dagsorden

HVAD DÆKKER BEGREBET UDVIKLINGSSAMARBEJDE I DAG?

DANMARKS UDVIKLINGSSAMARBEJDE ER MERE OG ANDET END ØKONOMISK OG TEKNISK BISTAND TIL LANDENE I DEN 3. VERDEN. DET OMFATTER OGSÅ EN LØBENDE DIALOG OM DE UDVIKLINGSPOLITISKE MÅLSÆTNINGER, OG HVORDAN DISSE KAN GENNEMFØRES. SAMTIDIG INDGÅR BISTANDEN OG BISTANDSPOLITIKKEN I ET SAMSPIL MED F.eks. HANDELSPOLITIK OG UDENRIGSPOLITIKKEN. NÅR DE FORSKELLIGE INDSATSER SPILLER SAMMEN, KAN MAN TALE OM EN SAMMENHÆNGENDE UDVIKLINGSPOLITIK SOM GRUNDLAG FOR DET DANSKE UDVIKLINGSSAMARBEJDE.

HENVISNING TIL

BILAG A1

Udviklingspolitikken må spille sammen med den bredere anlagte udenrigspolitik og ikke mindst handelspolitikken, så også de fattige nationer inddrages i den globale økonomi. Et eksempel er kaffe, som udviklingslandene producerer, og de rige lande forbruger. Prisniveauet er af stor betydning for mange landes eksportindtjening.

Foto: Hartmut Schwarzbach

Partnerskab – hvad er det?

Som titlen angiver, slår den nye strategi fast, at udgangspunktet for dansk udviklingspolitik er at skabe partnerskaber med udviklingslandene. Et samarbejde baseret på partnerskab betyder, at man tager udgangspunkt i landenes egne strategier for udvikling og bekæmpelse af fattigdom og samarbejder med grupper – i regering, civilsamfund og den private sektor – som har et reelt ønske om at reducere fattigdommen. Ud fra et fælles mål om fattigdomsbekæmpelse kan der indgås aftaler, som klart angiver de forpligtelser, hver partner påtager sig, og hvad hver især skal yde. Fra dansk side er der vilje til at indgå i et langsigtet engagement og at fastholde det, også hvis der sker midlertidige tilbageskridt. I partnerskabets ånd vil der fra dansk side være vilje til at tilpasse administration og procedurer, så der kan arbejdes inden for de rammer, som modtagerlandet stiller op. Til gengæld indebærer partnerskabet, at hvis den politiske vilje i modtagerlandet mangler, og der generelt ikke er vilje eller evne til at leve op til de forpligtelser, man har påtaget sig, vil det føre til overvejelser om omfordeling af bistanden mellem landene.

Samme høje niveau

"Partnerskab 2000" vil fastholde dansk udviklingsbistand på et højt niveau, både i kvalitet og omfang. I pagt med folketingsbeslutningen fra 1985 om gradvist at øge bistanden har Danmark siden 1992 ydet 1 pct. af BNI i udviklingsbistand. Dette niveau blev fastholdt i 2000, og den samlede danske bistand udgjorde 12,05 mia. kr. Heraf blev 6,16 mia. kr. anvendt til det bilaterale udviklingssamarbejde, mens ca. 5,27 mia. kr. blev brugt til at støtte det multilaterale udviklingssamarbejde gennem FN, Verdensbankgruppen, EU og andre internationale organisationer.

Udviklingspolitik, udenrigspolitik og handelspolitik

"Partnerskab 2000" afspejler den stigende globalisering og vigtigheden af at inddrage de fattige lande i den globale økonomi. Udviklingspolitikken spiller her sammen med den bredere anlagte udenrigspolitik og ikke mindst handelspolitikken, hvor Danmark bl.a. gennem EU-samarbejdet og i Verdenshandelsorganisationen (WTO) virker for at sikre udviklingslandene bedre adgang til markeder for deres eksportvarer. Det er imidlertid ikke nok. Udviklingslandene må også kunne udnytte markedsadgangen gennem udvikling af deres eksporterhverv, opbygning af kapacitet til at indgå i handelsforhandlinger og til at udnytte markedsadgangen. Dertil kommer opbygning af transport- og distributionssystemer.

Positivt erhvervsklima

Mange udviklingslande har gennemført omfattende økonomiske reformer og givet den private sektor mere spillerum. Den nye strategi tager højde herfor ved at lægge større vægt på den rolle, som erhvervslivet må spille i udviklingslandene for at skabe en holdbar vækst med øget beskæftigelse. Strategien sætter en tyk streg under, at dansk udviklingspolitik skal understøtte erhvervslivets udvikling, især ved at skabe de rette rammebetingelser for private virksomheder. Danmark vil bidrage aktivt til et positivt erhvervsklima, bl.a. ved at støtte en fornuftig overordnet økonomisk politik og deltage i opbygning af en velfungerende finanssektor og et pålideligt retssystem. En ny handlingsplan for området er under udarbejdelse. Den

HVAD ER BILATERAL OG HVAD ER MULTILATERAL BISTAND?

DET ER POLITISK VEDTAGET, AT OMKRING HALVDELEN AF UDVIKLINGSBISTANDEN YDES DIREKTE FRA DANMARK TIL DE ENKELTE U-LANDE. DENNE BISTAND KALDES BILATERAL ELLER TOSIDIG, FORDI DER ER TALE OM ET SAMARBEJDSFORHOLD MELLEM TO LANDE. RESTEN AF DE DANSKE MIDLER KANALISERES TIL U-LANDENE VIA INTERNATIONALE ORGANISATIONER I FN-SYSTEMET, Gennem EU, VERDENSBANKGRUPPEN M.V. OG KALDES DERFOR MULTILATERAL (FLERSIDIG) BISTAND.

baseres bl.a. på diskussioner med partnere fra erhvervslivet i udviklingslandene, som fandt sted på to seminarer i Ghana og Mozambique i marts 2000.

Udfordringen fra hiv/aids

I "Partnerskab 2000" er der taget højde for den udfordring til udviklingsprocessen, som udbredelsen af hiv/aids indebærer, især i Afrika. Det erkendes, at hiv/aids-epidemien er i færd med at undergrave de seneste 10 års fremskridt i en række lande (se side 20), både hvad angår sundhedstilstand, uddannelsesniveau og generel økonomisk vækst. Med den nye strategi sættes der derfor ind over en bred kam fra dansk side for at bistå med at forebygge og bekæmpe epidemien. Det gælder ikke mindst i relation til børn og unge, som skal beskyttes mod smitte og sikres en opvækst, der sætter dem i stand til at bidrage positivt til udviklingsprocessen. Hiv/aids-problematikken er grundigt beskrevet i et arbejdspapir, som blev udarbejdet i strategiprocesen. Det er fulgt op med lanceringen af en handlingsplan for initiativer mod hiv/aids, hvori det understreges, at der må sættes ind både gennem de bilaterale sektorprogrammer og som et prioriteret tema i det multilaterale samarbejde.

Børn og unge – fremtidens ressource

Børn og unge får en fremtrædende plads i den nye strategi. De betragtes ikke kun som en udsat gruppe med særlige behov, men også – og især – som en ressource, der bestemmer landenes udviklingspotentiale på længere sigt. "Partnerskab 2000"

At hjælpe verdens fattige til et bedre liv er fortsat hovedmålsætningen for Danmarks udviklingssamarbejde med Den 3. Verden. Men at nå ud – helt ud – til de fattigste og mest udsatte grupper er ikke altid let. "Partnerskab 2000" bygger på de hidtidige erfaringer og anviser samtidig nye veje. Herover ses fattige slumboere i Dhaka, hovedstaden i Bangladesh. Foto: Jørgen Schytte

HVAD ER "AKTIV MULTILATERALISME"?

DANMARK ØNSKER AT TILGODESE DE INTERNATIONALE UDVIKLINGSORGANISATIONER, DER LØSER DERES OPGAVER GODT, OG VIL SAMTIDIG GERNE PÅVIRKE DEM, DER STADIG HAR NOGET AT INDHENTE, I POSITIV RETNING. Gennem "AKTIV MULTILATERALISME" PRESER DANMARK PÅ FOR AT SIKRE, AT ORGANISATIONERNE ARBEJDER MED EN HØJ FAGLIG OG ADMINISTRATIV STANDARD. ALLIANCER MED ANDRE LIGESINDEDE LANDE, FAGLIG DIALOG OG BIDRAGSPOLITIK ER NOGLE AF DE MIDLER, DER BENYTTES SOM LED I DEN AKTIVE MULTILATERALISME. I YDERSTE KONSEKVENSKRISERER ORGANISATIONER, DER REAGERER TRÆGT PÅ REFORMKRAV, AT FÅ TILDELT FÆRRE DANSKE MIDLER, MENS ANDRE OG MERE LYDHØRE, DER LØSER DERES OPGAVER PROFESSIONELT OG HVIS ARBEJDSOMRÅDE PRIORITERES AF DANMARK, TIL GENGÆLD FÅR FLERE.

HVAD ER TEMATISERING?

DANMARK SER GERNE, AT DE INTERNATIONALE ORGANISATIONER GØR NOGET EKSTRA PÅ OMRÅDER, SOM HAR HØJ PRIORITET I DANSK UDVIKLINGSPOLITIK. FOR AT TILSKYNDE TIL DET, MEN OGSÅ FOR AT GØRE DET MULTILATERALE UDVIKLINGSSAMARBEJDE MERE SYNLIGT I OFFENTLIGHEDEN, ER DER MED "PARTNERSKAB 2000" INDFØRT EN TEMATISERING AF DEN MULTILATERALE BISTAND. HVORUDS OG FOREBYGGELSE AF VOLDelige KONFLIKTER ER VALGT SOM DE TO FØRSTE TEMAER. TANKEN ER AT AFSÆTTE MIDLER, SOM VIA ORGANISATIONERNE SPECIFIKT KAN BRUGES PÅ DISSE OMRÅDER – OG MEGET GERNE SAMMEN MED AKTIVITER, DER STØTTES Gennem DEN BILATERALE DANSKE BISTAND I PROGRAMSAMARBEJDSLANDENE.

sætter fokus på børns ret til at vokse op i trygge kår og med adgang til uddannelse og sundhed. Dette nye fokus vil i det kommende år blive udbygget med konkrete anvisninger på, hvorledes børn og unge kan få en mere central placering i dansk udviklingssamarbejde.

Forebygge og håndtere voldelige konflikter

"Partnerskab 2000" lægger op til betydelig større dansk satsning på at forebygge og bilægge voldelige konflikter i Den 3. Verden. Danmark vil lægge vægt på langsigtede aktiviteter, der søger af fjerne de underliggende årsager til voldelige konflikter og bidrager til at opbygge lokal kapacitet til fredelig løsning af interessemodsetninger. Med det danske bidrag til FN's fredsbevarende operation i Eritrea og Etiopien – en region, vi i forvejen yder bistand til – vil man kunne yde en sammenhængende dansk indsats, som også er med til at dæmpe konfliktpotentialer på længere sigt. Den nye strategi signalerer øget dansk støtte til at opbygge regional kapacitet i udviklingslandene, som kan forebygge og håndtere voldelige konflikter. Eksempelvis ved at styrke SADC-landenes fredsbevarende samarbejde i det sydlige Afrika, hvortil bistanden blev forlænget i 2000.

Aktiv multilateralisme og tematisering

"Partnerskab 2000" fastslår, at linjen i den aktive multilateralisme fortsat skal videreudvikles og styrkes med danske krav om høj faglig og administrativ standard i de internationale organisationers arbejde med udviklingsproblemer. Den aktive multilateralisme tæller allerede en bred vifte af virkemidler såsom alliancer med andre lande, faglig dialog og bidragspolitik og vil som led i udmøntningen af "Partnerskab 2000" blive udvidet med tematisering af dele af den multilaterale bistand. Tematiseringen muliggør en særlig indsats på udvalgte områder og sikrer samtidig fleksibilitet og synlighed i anvendelsen af udviklingsmidler til centrale internationale prioriteringer. Som de første to temaer er valgt hiv/aids og forebyggelse af voldelige konflikter.

Fattigdomsorientering og tværgående hensyn

"Partnerskab 2000" fastslår, at det overordnede mål for dansk udviklingspolitik er at skabe varige forbedringer i levevilkårene for verdens fattige befolkningsgrupper ved at bekæmpe fattigdom. Den danske strategi for fattigdomsbekæmpelse bygger på tre elementer:

Strategien skal:

- fremme bæredygtig udvikling gennem en bredt baseret, fattigdomsorienteret økonomisk vækst, som mænd og kvinder nyder godt af på lige fod,
- fremme menneskelig udvikling ved at styrke de sociale sektorer, herunder uddannelse og sundhed og
- fremme demokratiudvikling, folkelig deltagelse, opbygning af et retssamfund og god regeringsførelse som forudsætning for økonomisk, social og politisk stabilitet.

Fattigdomsorienteret vækst kendetegnes ved, at de fattige tager aktiv del i udviklingsprocessen, at væksten skaber beskæftigelse, ikke mindst i landområderne, og at væksten kommer fattige mænd og kvinder direkte til gode.

Strategien understreger nogle forhold, der har central betydning for bekæmpelse af fattigdom. Det er mænds og kvinders lige deltagelse i udviklingsprocessen (kønshensynet), hensyn til miljøet (miljøhensynet) og folkelig deltagelse, respekt for menneskerettigheder og demokratisering (demokratihensynet). Disse tværgående hensyn er samtidig selvstændige mål for udviklingsprocessen og dansk udviklingspolitik.

Civilsamfund og folkelig forankring

Parallelt med udarbejdelsen af den overordnede strategi "Partnerskab 2000" blev også strategien for samarbejdet med de private danske bistandsorganisationer (NGO'erne) revideret. Samtidig blev fokus udvidet fra NGO'erne til civilsamfundet i bredere forstand, både herhjemme og i udviklingslandene. Hensigten er bl.a. at fremme danske NGO'ers vilje og evne til at indgå i et partnerskab med organisationer i det civile samfund i udviklingslandene.

Desuden blev begrebet folkelig forankring et centralt punkt i den politiske debat. Den nye strategi pointerer, at den statslige støtte til de danske NGO'ers udviklings-samarbejde hviler på en forudsætning om, at NGO'erne har solidt fodfæste i den danske befolkning og dermed bør kunne spille en vigtig rolle i at skabe forståelse for de fattige landes problemer og betydningen af Danmarks globale engagement. Derfor vil man søge at fastholde det store antal NGO'er, der deltager i udviklings-samarbejdet, samtidig med at der stilles større krav til deres kontaktheder til og spredningseffekt i den danske befolkning. Organisationerne skal fremover i højere grad redegøre for deres folkelige forankring, når de søger om støtte til projekter.

Udvikling af demokratiske institutioner og et ægte folkestyre er tværgående hensyn – og selvstændige mål – for dansk udviklingspolitik. Herover demonstrerer en gruppe glade vælgere deres støtte til Ugandas præsident, Yoweri Museveni.

Foto: Jørgen Schytte

HVAD ER INDIKATORER OG IMPACTMÅLING?
 Indikatorer er et systematisk forsøg på at måle resultaterne af bistanden, der opstilles normalt fem til ti indikatorer, eller delmål, i hver sektor, hvor Danmark er aktiv med bistand. Der kan også ses på nationale indikatorer, som illustrerer modtagerlandets samlede udvikling. Det svære er at opstille indikatorer – gennemføre resultatmåling – på områder, som er vanskelige at måle, f.eks. er det ikke nok at notere, hvor mange bønder, der har været på kursus i hønsehøld. Man må også vide, om kursisterne har brugt deres nye viden til selv at anskaffe sig høns, om det har ført til højere levestandard, og om der er sat gang i en gunstig udvikling for det samfund, kursisterne indgår i. En sådan samlet dokumentation af effekterne for målgruppen, positive såvel som negative, kaldes impactmåling.

HENVISNING TIL
 BILAG A2

Dokumentere resultaterne

Den nye strategi er vigtig for at fastholde og udbygge den høje kvalitet i dansk udviklingssamarbejde. Med "Partnerskab 2000" tilpasses de danske prioriteringer og metoder. De skal reflektere både den nyeste viden om udviklingsprocesser og de danske erfaringer med sektorprogrambistand, aktiv multilateralisme osv., som er indhentet, siden den forrige strategi blev vedtaget i 1994. Også forskning spiller en væsentlig rolle for at kvalitetsudvikle den danske indsats. Under strategirevisionen blev der nedsat et internationalt udvalg, som skal vurdere forskningsbehovene og komme med forslag til, hvordan den danske indsats på området bør prioriteres og føres ud i livet de kommende år.

Som led i at omsætte den nye strategis intentioner i praksis vil der være øget opmærksomhed om at dokumentere resultaterne af Danmarks indsats i udviklingslandene, både på kortere og længere sigt. Program- og Projekt Data Basen (PDB) er udviklet til et centralt redskab i bistandsadministrationen. Der vil blive satset på at udvikle indikatorsystemet, som knyttes tættere til administrationen af de enkelte sektorprogrammer. Det er vigtigt, at indikatorsystemet og arbejdet med at udvikle et grundlag for måling af bistandens effekter for målgrupperne sker i samvirke med modtagerlandene og andre donorer.

Landevalg – Indien, Niger

Med "Partnerskab 2000" bevares koncentrationen af det bilaterale udviklingssamarbejde med op til 20 programsamarbejdslande. Landene er valgt på baggrund af de økonomiske, sociale og politiske kriterier, som Folketingets Udenrigsudvalg opstillede i 1989. Parallelt med debatten om "Partnerskab 2000" drøftede man således – også med Udenrigsudvalget – den samlede landevalgsproblematik. Drøftelserne førte til, at Indien og Niger ikke længere er blandt de danske programsamarbejdslande.

For Indiens vedkommende blev nye danske bistandsaktiviteter stillet i bero som reaktion på de indiske atomprøvesprængninger i maj 1998. I foråret 2000 opnåedes i stedet politisk enighed om at tilbyde Indien et udviklingssamarbejde, som består af en årlig landeramme på ca. 150 mio. kr. inden for sundhed og fremme af menneskerettigheder og demokrati. Hertil kommer aktiviteter under Privat Sektor Programmet og blandede kreditter. Ved udgangen af 2000 pågik der forhandlinger med den indiske regering om det kommende samarbejde.

I Niger har det vist sig umuligt at igangsætte egentlige sektorprogrammer, især på grund af den ustabile politiske situation. Indtil videre fortsættes dog demokrati-bistanden og enkeltprojekter inden for drikkevand og naturressourceforvaltning med en årlig ramme på 30-50 mio. kr.

København +5

Den 26.-30. juni 2000 holdtes i Genève en særlig samling af FN's Generalforsamling, København +5, der var en opfølgning på Det Sociale Topmøde, som Danmark var vært for i marts 1995.

Samlingen skulle dels vurdere, hvad FN's medlemslande konkret har gjort for at leve op til anbefalingerne fra Det Sociale Topmøde, dels sætte nye initiativer, som skal sikre en mere effektiv efterlevelse af de forpligtelser og hovedmålsætninger, som er knæsat i slutdokumenterne fra 1995. Hovedmålsætningerne er fattigdomsbekæmpelse, beskæftigelse og social integration.

Fra dansk side lagde man afgørende vægt på at sikre, at den særlige Generalforsamling i Genève ikke genåbnede, endsige udvandede, vedtagelserne fra Det Sociale Topmøde, men koncentrerede sig om at gøre status og vedtage nye initiativer til at føre beslutningerne fra 1995 ud i livet. Det var også en dansk prioritet at sikre, at slutdokumentet afspejlede en passende balance mellem staternes eget ansvar for at fremme social udvikling på den ene side og det internationale donor-samfunds forpligtelse til at bistå udviklingslandene hermed på den anden. Staternes eget ansvar består bl.a. i at sikre menneske- og arbejdstagerrettigheder, god regeringsførelse og fremme af demokrati, mens donorerens forpligtelser omfatter handelsliberalisering, officiel udviklingsbistand, gældseftergivelse og investeringer. Det lykkedes i det store hele.

Opfølgningstopmødet i Genève cementerede overordnet set de fremskridt i sociale udviklingsspørgsmål, der blev opnået på Det Sociale Topmøde i København. Hårde forhandlinger om slutdokumentet mellem de dominerende lande og regionale grupper – EU, G-77 (gruppen af udviklingslande) og USA – resulterede på nogle områder reelt kun i mindre fremskridt. Slutdokumentet anviser dog konkrete initiativer, som regeringer og internationale organisationer bør tage for at styrke deres indsats på områder som arbejdstagerrettigheder, afskaffelse af børnearbejde, udvikling af indikatorer om social udvikling, erhvervslivets sociale ansvar samt adgangen for fattige og socialt udsatte grupper til grundlæggende sociale ydelser og passende uddannelsestilbud.

Det fremhæves i slutdokumentet, at relevante dele af FN-systemet løbende skal overvåge fremskridtene i gennemførelsen af forpligtelserne fra København og de nye initiativer, der blev lanceret i Genève. Samtidig holdes muligheden åben for en ny opfølgingskonference om sociale udviklingsspørgsmål.

Beijing +5

Den 23. særlige samling af FN's generalforsamling, Kvinder 2000: Ligestilling, udvikling og fred i det 21. århundrede, Beijing +5, fandt sted i New York 5-9. juni 2000. Formålet var at gøre status over gennemførelsen af handlingsprogrammet fra FN's 4. Verdenskvindekonference i Beijing i 1995 og at vedtage nye handlingsorienterede anbefalinger, der skal lette vejen for programmets videre realisering.

Fra en dansk synsvinkel fik den særlige generalforsamling et tilfredsstillende resultat. Det lykkedes på flere danske prioritetsområder at nå videre end Beijing-handlingsprogrammet, og hvor fremskridt ikke var mulige, er teksten de fleste steder udtryk for en konsolidering af de resultater, der opnåedes i Beijing. Således skete der fremskridt på områder som vold mod kvinder, handel med kvinder samt udvikling af indikatorer og kønsopdelt statistik, der kan give et mere realistisk billede af kvinders stilling. Det er også positivt, at det lykkedes at få indføjet mere omfattende formuleringer om kvinder og piger med handicap, og at den politiske erklæring fastslår, at ligestillingsprocessen bør underkastes en ny vurdering i 2005. Det åbner mulighed for en 5. Verdenskvindekonference til den tid.

Derimod var det skuffende, at Beijing +5 ikke nåede de ønskede fremskridt på det kontroversielle sundhedsområde, især henvisninger til kvinders seksuelle rettigheder og formuleringer fra Befolkningskonferencen (Cairo +5) om abort og prævention.

At den særlige samling i det hele taget fandt sted må betragtes som et væsentligt bidrag til arbejdet for ligestilling. Et møde på dette niveau og af dette omfang skaber yderligere opmærksomhed om ligestillingsspørgsmål globalt som nationalt og styrker dynamikken i opfølgingsprocessen.

Kvinder er udsatte verden over. Her voldsramt kvinde i Uganda, som kun har bevaret en lille del af synet, efter at manden vandsirede hendes ansigt med syre. Hun hedder Jane Perfect og leder den private organisation, NUDIPU, i Kampala, som hjælper voldsramte kvinder. NUDIPU får støtte fra Danmark.

Foto: Jørgen Schytte

Den uoverskuelige

Fotos: Jørgen Schytte

To ni-årige drenge, der bærer rundt på hver deres småsøskende på ryggen – det er et særsyn i det sydlige Afrika. Et særsyn, der ikke er udtryk for en positiv forandring i kønsrollemønstret, men derimod et udtryk for hiv/aids-katastrofens konsekvenser: Der er ingen voksne til at tage sig af babyerne. Derfor vil der nok ikke være tale om særsyn så meget længere. Alle må gøre en indsats på områder, de ikke før har haft med at gøre. Mange voksne er enten døde eller ligger for døden. Forældreløse børn passer de yngre forældreløse børn. Skolen må vente. Den er alligevel ikke til at betale. I øvrigt er det også vigtigere at sikre sig det næste måltid mad...

22 millioner mennesker er døde af aids

Antallet af mennesker med hiv/aids er i dag oppe på 25,3 millioner i Afrika syd for Sahara. Dette tal dækker over store forskelle fra land til land, hvor det østlige og sydlige Afrika er værst ramt.

I Asien lever 6 millioner mennesker med hiv/aids, og i Latinamerika er antallet af hiv/aids-ramte 1,4 millioner. Ved udgangen af 2000 var 22 millioner mennesker på verdensplan døde af aids siden epidemiens start i begyndelsen af 1980'erne.

Umiddelbart rammer hiv/aids den enkelte: Den smittede og den døende. Følgervirkningerne er omfattende og uoverskuelige: Angst, svækkelse, fysisk og psykisk smerte, økonomiske problemer, social udskillelse, følgesygdomme, sorg og familie-opløsning.

Hiv/aids-epidemien har imidlertid også store konsekvenser for familien og lokalsamfundet. De mennesker, som hyppigst dør af aids, er nemlig voksne i deres mest produktive alder. I det sydlige Afrika er stort set alle familier berørt af hiv/aids. De, der er tilbage, skal arbejde hårdere for at producere mere og for at passe syge og efterladte og deltage i begravelser.

Det er vanskeligt at beregne konsekvenserne af hiv/aids for et lands økonomi.

I Zimbabwe på det såkaldte Communal Land, hvor de fattige bønder dyrker statsejet jord, er landbrugsproduktionen faldet med 50 pct. over en femårig periode – hovedsagelig pga. hiv/aids.

Undersøgelser i andre aids-ramte lande viser, at virksomhederne har forøgede omkostninger på grund af nedgangen i antallet af faglærte arbejdere, udgifter til annoncering, nyansættelser og oplæring med videre. Derudover medfører det tab, når virksomhederne mister medarbejdere med stor erfaring og kendskab til produktionen.

Epidemien sætter sig også dybe spor i den offentlige sektor og i centraladministrationen.

Et stigende antal læger og sygeplejersker er ramt af hiv/aids, og arbejdspresset på de tilbageværende i sundhedssektoren er derfor øget. I undervisningssektoren, hvor det i forvejen i flere af landene i det sydlige Afrika er svært at skaffe lærere, er situationen kritisk. I Zambia og Zimbabwe skønnes 30 pct. af lærerne at være hiv-positive, og i Zambia dør fire-fem lærere hver dag. Derudover er der en stigende tendens til, at børnene – især pigerne – dropper ud af skolen, fordi de skal hjælpe

katastrofe

til, da flere voksne er bukket under for hiv/aids.

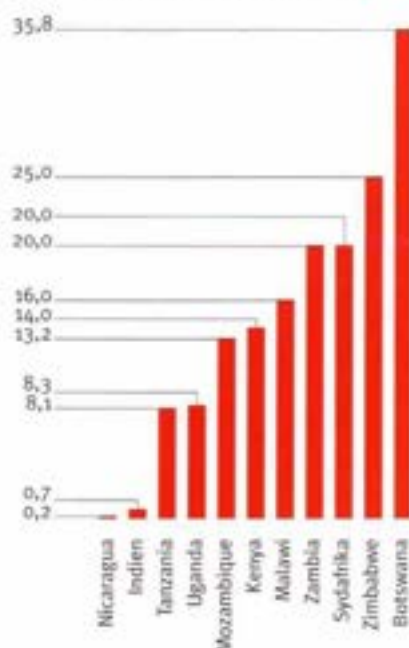
Flere beregninger viser, at i lande med en hiv-rate på under 5 pct. vil der kun være en lille nedgang i BNP. Hvis hiv-raten derimod er over 20 pct., vil BNP formindskes med op til 2 pct. om året.

I en lang række udviklingslande vil det på grund af hiv/aids ikke være realistisk at nå de internationale mål for bekæmpelse af fattigdom. Disse mål skal nås inden 2015 og omfatter bl.a. halvering af andelen af verdens befolkning, der lever i fattigdom, grundskole til alle og begrænsning af børnedødelighed med to tredjedele.

Børn uden familie

På verdensplan skønnes der at være over 11 millioner forældreløse under 15 år som følge af aids. 7 millioner af disse børn lever i Afrika. I Uganda er 11 pct. af børnene forældreløse, i Zambia 9 pct., i Zimbabwe 7 pct. og i Malawi er 6 pct. af børnene uden forældre på grund af aids. Den afrikanske storfamilie har traditionelt taget sig af forældreløse børn, men det ser i flere lande i det sydlige Afrika ud til, at grænsen for, hvor mange børn storfamilien kan tage sig af, er nået. De voksne, der fortsat ikke er ramt af sygdommen, har

Hiv/aids hyppighed blandt 15-49-årige i %

simpelthen ikke kræfter og økonomi til at mætte flere munde.

En stor del af de forældreløse børn har reelt ikke nogen steder at gå hen. Mange bærer på en meget stor sorg. De har set deres forældre og måske også søskende lide og dø. Den sorg er svær at leve med, når der ikke er nogen, der tager sig af en og bekymrer sig om en. Andre har aldrig kendt deres forældre – de døde, da børnene var helt små.

Nogle børn finder en plads i storfamilien, andre bor hos en gammel bedstemor; nogle får plads på et børnehjem, nogle strejfer om og må klare sig selv. Fælles for dem er, at skolegang på det nærmeste er udelukket. De får ikke altid nok at spise, og mange af dem oplever stor ensomhed og følelsen af at være tilovers og udstødt. Ofte må de arbejde hårdt for at overleve. Mange udsættes for seksuelt misbrug, og nogle lever et liv som prostitueret. En stor del af dem vil sandsynligvis blive smittet med hiv, inden de fylder 20 år.

Der skal findes løsninger på problemet med de forældreløse børn, hvis ikke de værst ramte lande i løbet af en kort årrække skal stå med en generation af børn og unge, der ikke kan fungere i samfundet.

Børn, som er blevet kriminelle, som er analfabeter, og som ikke ser nogen fremtid. Det vil være et uoverskueligt problem for disse lande. For netop børnene skal være med til at bygge op på trods af og efter katastrofen.

Kvinder er fattige, fattige får aids

Aids kender i princippet ikke forskel på rig og fattig, men de fattige lande rammes hårdest af hiv/aids. Og i de fattigste lande er kvinderne mest udsatte. Af de 25,3 millioner mennesker i Afrika syd for Sahara, der er ramt af hiv/aids, er 55 pct. kvinder. Kvindernes andel af de hiv/aids-ramte vil sandsynligvis vokse de kommende år.

Hvis en kvinde ikke kan læse, hvis hun ikke må sige nej til sex, hvis hun ikke kan kræve brug af kondom, hvis hun ikke ejer noget, hvis hun ikke kan arve, hvis hun tværtimod selv kan arves af sin afdøde mands hiv-smittede bror – hvordan så beskytte sig mod hiv-smitte? Og hvis en 10-årig pige er indbegrebet af hiv-sikker sex, fordi hun er jomfru, hvordan skal hun så beskytte sig mod seksuelle overgreb fra mænd, der i mange tilfælde selv er hiv-smittede?

Aids-epidemien breder sig på grund af uligheden mellem mænd og kvinder og fremmes i betydeligt omfang af mænds adfærd.

En beregning af pigers og drenges risiko for at få aids i Kobberbælte-distriktet i Zambia, hvor hiv-raten er oppe på 23 pct., ser således ud:

Af 100 drenge på 14 år vil 13 af dem dø som 30-årige. For de 100 14-årige pigers vedkommende vil 25 af dem dø som 30-årige.

Den mobile klinik kan ikke give denne bedstekom livsforlængende medicin til hendes hiv-smittede børnebørn. Kun hovedpinepiller og måske behandling mod tuberkulose.

Billig oplysning, dyr medicin

Af de lande i det sydlige Afrika, som er hårdest ramt af hiv/aids, skiller Uganda sig positivt ud. Uganda har knækket aids-kurven, og den gennemsnitlige levealder er på vej op igen og nærmer sig i dag 40 år. Der er enighed om, at den positive udvikling skyldes information og åbenhed om hiv/aids både blandt politikere i landets ledelse og lokalt blandt f.eks. sundhedsarbejdere, lærere og landsbyboere.

I andre lande har regeringen og politikerne været meget tilbageholdende med at pege på problemerne og dermed også på løsningerne. De kirkelige organisationer har generelt ikke villet opfordre folk til at bruge kondomer bl.a. ud fra det argument, at det ville tilskynde især unge til seksuel aktivitet.

Hiv/aids er de fleste steder tabubelagt og stærkt forbundet med skyld og skam. Kun få taler om det, hvis de har hiv – i den udstrækning de overhovedet er klar over, at de er smittede. Det manglende kendskab til smitten, og tabuiseringen af hiv/aids gør kun problemerne endnu større. Derfor skal der informeres, oplyses og undervises for at dæmme op for epidemien.

Følgenvirkningerne af hiv/aids kan også begrænses ved, at fattige lande får mulighed for at producere eller importere billig, livsforlængende medicin. Men i dag kan de fattige lande ikke betale medicinen med årlige sundhedsbudgetter på 60-80 kr. pr. indbygger. En livsforlængende hiv-behandling koster i Danmark omkring 120.000 kr. årligt.

Selvom det bliver muligt for udviklingslandene at skaffe billigere medicin, vil det i de fleste tilfælde være vanskeligt for dem at udnytte disse muligheder. Sundhedsvæsenet i disse lande har ikke kapaciteten til at forestå og overvåge den meget komplicerede medicinering af patienterne. Behandlingen kan omfatte 5 til 25 tabletter i døgnet i et skema, som vil være vanskeligt at følge for syge, fattige mennesker, der måske ikke kan læse, som måske ikke engang har adgang til rent drikkevand, og som oveni købet skal klare de ofte voldsomme bivirkninger af medicinen.

Det er dog i dag forholdsvis ukompliceret at forhindre, at hiv-positive gravide overfører smitten til deres nyfødte. Det forudsætter, at landene har råd til at købe denne medicin og kan organisere et system, der kan nå de gravide og følge op på medicineringen. Men problemet er ikke løst ved at give medicin. Mødrene kan overføre smitten til spædbørnene gennem

amning. Altså skal de i gang med flaske-mælk, og det har de færreste råd til og mulighed for.

Uanset udsigterne til udviklingslandenes mulighed for køb eller produktion af medicin skal der sættes langt mere på informationskampagner og adfældsregulerende oplysning, så smitten undgås. Det kræver en enorm og vedholdende indsats i mange år frem, men både på kort og langt sigt vil forebyggelse være billigere end medicin og i de fleste tilfælde den eneste mulighed.

Hovedparten af hiv-smittede mennesker i udviklingslandene ved ikke, at de har hiv. Statistikkerne baseres på undersøgelser i militæret, på sundhedsklinikkerne og lignende, hvilket danner baggrund for myndighedernes skøn om hiv/aids-epidemiens udbredelse. Dette arbejde og indsatsen mod aids koordineres af FN-programmet UNAIDS.

– Jeg savner min mor meget – min far kan jeg ikke rigtig huske, men jeg ville ønske, han var her. Det er ikke altid, vi får mad hos bedstemor. Men det kan jeg få her, og så bliver jeg glad. Det eneste jeg håber for fremtiden er, at der er nogen, der vil passe på mig. Jeg ved ikke rigtigt, hvad der skal ske med mig.

Ved siden af Dave står lille Betty Tembo på fem år. Hun kan ikke huske sine forældre. De er begge døde af tuberkulose – en af aids-følgesygdommene. Betty har været ovre på klinikken og fået smurt salve på det svampeudslæt, hun har rundt om munden. Betty er hiv-smittet.

Foto: Ernst Tobisch

På systuen kommer hiv-smittede kvinder. De har brug for en ekstra indtægt – enten fordi de er eneforsørgere, eller fordi de er udstødte af familien. De lærer at sy tøj, som de sælger i de omkringliggende landsbyer. Annie Zero på 40 år har været hiv-positiv i seks år, og hendes mand er død af aids. Hun er alene med fire børn plus et barn fra en anden familie, hvis forældre også er døde af aids. Hun fortæller, at det er svært at sælge tøjet, for folk bliver mere og mere fattige. Men hun er glad for, at hun kan komme på projektet, ellers vidste hun ikke, hvor hun skulle gå hen, siger hun.

Den lille skole under halvtaget tager sig af 305 forældreløse børn. Det bliver ikke altid til så meget undervisning. Men så har de i det mindste et sted at være, og de får en portion majsgrød – ofte dagens eneste måltid.

Dave Mumba er 12 år. Hans mor døde for fem år siden af "hovedpine", og han bor sammen med sin lillesøster hos bedstemoderen.

En stor gruppe mennesker kommer aldrig på klinikken eller i skolen. Det er de aids-syge, der bor rundt om i landsbyerne. Derfor har projektet organiseret hjemmepleje. Kvinder har meldt sig frivilligt til at besøge de syge og deres familier og hjælpe med madlavning og rengøring. Nogle af dem når at besøge 11 familier dagligt fem dage om ugen.

Grace Ntuliki er en af de aids-ramte, der

At leve med og dø af aids

I Chazanga lidt uden for Zambias hovedstad Lusaka, ligger et af de aids-projekter, som oplyser, informerer og tager sig af hiv-smittede og aidssyge. Til projektet, der får støtte fra Danmark, hører en sundhedsklinik, en systue og en lille skole.

får hjemmebesøg. Hun er nu i gang med sin tredje tuberkulose-behandling. Hun er ikke hiv-testet, men hun har alle symptomerne på aids. Grace er 32 år og enke, efter at manden døde af "tuberkulose" (aids) for to år siden. Hun har svært ved at tale, både fordi hun er svag, og fordi hun er bange og ked af det. Hun ligger afkræftet på en madras i et lille rum i huset. Hendes bror og svigerinde er flyttet ind for at hjælpe til og passe det lille landbrug, så de kan få mad. Familien får hjælp af en af de frivillige kvinder, der går på hjemmebesøg. Graces to ældste og hendes yngste barn er sendt til slægtninge i to andre byer. Hun har kun sin 10-årige datter hos sig.

– Jeg er bekymret for min datter. Hvad skal der blive af hende? Vi har ikke råd til, at hun kan komme i skole. Jeg kan mærke, at hun er rigtig ked af det. Jeg tror, at hun ved, at jeg er meget syg, men jeg har ikke fortalt hende det, siger Grace og lukker øjnene.

En gruppe unge i Chazanga har besluttet, at de ikke længere vil se på, mens hivsmitten breder sig. De har skabt deres eget, frivillige informationskorps, som tager rundt i landsbyerne og fortæller om hiv og aids og om, hvordan folk skal beskytte sig. Det er et kæmpe-job, for kun to tredjedele af de voksne kan læse og skrive, og kendskabet til hiv er meget lille.

Idah Phiri er 19 år. Hun gik med i informationsgruppen, da hendes kusine og nære veninde døde.

– Vi er nødt til at tale lige ud af posen om aids og kondomer. I begyndelsen mødte vi megen modstand – især fra mændene. Men det er som om, at folk er ved at være klar over, at de selv må gøre noget aktivt for at beskytte sig. Den katolske kirke, som er meget stærk her i

Majsgrøden på skolen er for mange forældreløse børn ofte dagens eneste måltid.

Zambia, bifalder ikke, at vi taler åbent om brug af kondomer. Præsterne mener, at det opfordrer til fri sex. Men vi har skrevet til projekt-ledelsen og den lokale kirkeledelse og forklaret, at vi er nødt til at være åbne og opfordre folk til at bruge kondomer, hvis vi skal bekæmpe aids. De anbefaler ikke, at vi gør det, men de har accepteret det. Så vi er nået et stykke vej, fortæller Idah, inden hun begiver sig ud på den fire km lange gå-tur til dagens oplysningsbesøg i en af landsbyerne.

Der bor 10 millioner mennesker i Zambia, 94.000 af dem døde af aids i 2000. Omkring en million mennesker er hiv-smittede, og den gennemsnitlige levealder er nu nede på 35 år. Over en halv million børn er blevet forældreløse på grund af aids.

Læs også:

***Handlingsplan for Danmarks internationale indsats mod hiv/aids.**

***Arbejdsplan 5: Hiv/aids-epidemiens udbredelse og indflydelse på udviklingslandene.**

Danmarks indsats mod aids

I "Handlingsplan for Danmarks internationale indsats mod hiv/aids" hedder det, at den danske indsats generelt skal bidrage til at forebygge spredningen af hiv/aids og begrænse epidemiens effekter. Indsatsen skal foregå bilateralt i udviklingssamarbejdet med modtagerlandenes regeringer og multilateralt gennem de internationale organisationer.

Det centrale for den danske indsats er, at den skal foregå inden for alle sektorer og på alle niveauer i modtagerlandene.

Danmark arbejder bl.a. for at skabe større forståelse og opmærksomhed hos beslutningstagerne i modtagerlandene om aids-epidemiens indflydelse på den økonomiske og sociale udvikling. For det er politikere og meningsdannere, der skal understøtte det lokale arbejde og mobilisere samfundet i kampen mod hiv/aids.

Handlingsplanen fastslår også, at respekten for de seksuelle og reproduktive rettigheder skal fremmes – det vil hovedsageligt sige kvinders ret til at bestemme over egen krop og seksualitet, så de bl.a. får mulighed for at beskytte sig selv mod hiv-smitte og uønskede graviditeter.

I perioden 1989-2000 har Danmark støttet 49 aids-projekter i 19 lande til et samlet beløb på 400 mio. kr.

Derudover ydes der støtte til bekæmpelse af hiv/aids gennem sundhedssektorprogrammerne (se kapitel 3).

De multilaterale organisationer, f.eks. UNAIDS, UNICEF, UNDP, WHO, UNFPA og Verdensbanken får også dansk støtte til deres kamp mod hiv/aids; i 2001 ekstra 80 mio. kr., som tematiseret bidrag til hiv/aids-bekæmpelse.

Globalisering

I 1990'erne vandt "globalisering" frem som samlet betegnelse for den konstant stigende udveksling af mennesker, varer, tjenesteydelser, kapital og information, som både politisk, økonomisk og kulturelt har præget verden de sidste 10 år. Ny teknologi, kapital til investeringer og samarbejde på tværs af grænserne er i langt højere grad praktisk tilgængelig, uanset hvor man befinder sig. Det har skabt et globalt potentiale for vækst, både i industri- og udviklingslandene, om end der er stor forskel på de enkelte udviklingslandes muligheder for at udnytte globaliseringen.

1990'erne var præget af færre handelshindringer og færre begrænsninger for kapitalens bevægelighed og af spektakulære fremskridt i kommunikationsteknologien. Det har internationaliseret produktionen og skabt voksende global handel.

En stadig mere integreret verden sætter en konstant voksende dagsorden. Staterne søger politisk at regulere international handel og produktion ved at samarbejde i fora som Verdenshandelsorganisationen (WTO), Den Internationale Valutafond (IMF), Verdensbanken og FN. Behovet for samvirke om fordeling af klodens goder er ikke blot et anliggende mellem stater. Nye internationale NGO'er og bevægelser såsom ATTAC (Bevægelsen for beskættning af finansielle transaktioner til gavn for befolkningen), Friends of the Earth og gældslettelseskampagnen Jubilee 2000, er i tiltagende grad med til at definere den internationale dagsorden.

Generel økonomisk udvikling

Verden synes i 2000 at være kommet sig over den asiatiske krise i 1997-1998 og langt hurtigere end forventet. IMF anslår den globale vækst i 2000 til 4,7 pct. Industrilandene, især de europæiske og Japan, har klaret sig bedre end ventet. Det samme gælder udviklingslandene set under ét.

Krisen i Asien slog i særdeleshed igennem i lande med en svag finanssektor, og det fik langsigtede sociale konsekvenser. De økonomiske vækstrater for 2000 vidner om, at tilliden til de finansielle markeder er genskabt. Men udviklingen viser samtidig, at krisen har haft langsigtede negative konsekvenser for fattigdomsbekæmpelsen, og at de sociale skævheder mange steder er blevet mere markante. Olieprisstigninger i 2000 og ændringer i bytteforholdet mellem udviklingslande og omverdenen har bremset deres fremgang.

Udviklingslandenes gennemsnitlige økonomiske vækst ventes i 2000 at blive på 5,3 pct. sammenlignet med 3,2 pct. i 1999, men billedet er meget forskelligt fra verdensdel til verdensdel.

Færre begrænsninger for kapitalens bevægelighed påvirker barsere verden over. Som herover i Kenyas hovedstad, Nairobi, hvor børsrådgivere er travlt beskæftiget.

Foto: Hartmut Schwarzbach

Udvikling i bruttonationalproduktet (BNP) i pct.

	1998	1999	2000	(2001)
Afrika syd for Sahara	2,0	2,1	2,7	(3,4)
Mellemøsten og det nordlige Afrika	3,3	2,2	3,1	(3,8)
Østasien	- 1,4	6,9	7,2	(6,4)
Sydasien	5,6	5,7	6,0	(5,5)
Latinamerika	2,0	0,1	4,0	(4,1)

(IMF: *World Economic Outlook*, december 2000)

Asien

Udviklingen er mest bemærkelsesværdig i Asien, hvor der har været stabil fremgang i de fleste økonomiske indikatorer. Krisehåndteringen har dog været meget forskellig. Sydkorea var et af de hårdest ramte lande, men også det, der hurtigst fik gang i økonomien. Filippinerne og Indonesien lider derimod stadig under politisk ustabilitet og reformmangel. I Sydasien har landbrugsproduktionen udviklet sig bedre end ventet i de fleste lande, ligesom der har været gode vækstrater i industri- og servicesektoren.

Afrika

Udviklingen i de afrikanske lande har i 2000 generelt været præget af faldende råvarepriser, om end olieeksporterende lande har nydt godt af stigende priser. IMF anslår, at bruttonationalproduktet pr. indbygger i Afrika syd for Sahara vil stige med gennemsnitlig 0,2 pct. i 2000. Til sammenligning faldt dette tal med 0,6 pct. i gennemsnit pr. år i tiåret 1990-2000.

I det sydlige og østlige Afrika har tørke, oversvømmelser og tyfoner haft afgørende indflydelse på væksten og befolkningernes livsbetingelser. Det samme har krige, borgerkrige og intern uro i Den Demokratiske Republik Congo, Etiopien, Sierra Leone og Zimbabwe. Lande med en mere stabil regeringsførelse såsom Botswana, Uganda og den fransk-orienterede CFA-zone har haft økonomiske vækstrater over det afrikanske gennemsnit. På længere sigt udgør hiv/aids en alvorlig trussel i hele Afrika syd for Sahara. Det anslås, at i begyndelsen af 2000 var 8,6 pct. af den voksne afrikanske befolkning smittet.

Latinamerika

Latinamerika oplevede efterdønningerne fra krisen i 1997-1998. Høj gældsætning, afhængighed af udenlandske investeringer og gradvis faldende afsætning i USA resulterede i meget lave vækstrater i 1998 og 1999. Stabilisering af de globale finansmarkeder kombineret med en stram national finanspolitik har bragt de fleste lande igennem 2000 med økonomiske vækstrater over det forventede. Især Brasilien, Chile og Mexico har klarer sig godt. Mexico har tillige nydt godt af sit medlemskab af handelsorganisationen NAFTA, specielt hvad angår import fra USA. Om end Latinamerika ikke har oplevet samme bemærkelsesværdige økonomiske genrejsning som Asien i 1999 og 2000, er regionen godt på vej.

Udviklingslandenes udenrigshandel

Verdenshandelen steg med 5,8 pct. i 1999 sammenlignet med 4 pct. i 1998. Særligt i sidste halvår af 1999 voksede den globale handel, og tendensen fortsatte ind i 2000. IMF anslår på den baggrund, at verdenshandelen i 2000 voksede med 12,5 pct. Væksten kan bl.a. ses som udtryk for den asiatiske reaktion på, at krisen

er overstået (øget eksport) og for den amerikanske forbrugsudvikling i slutningen af 1990'erne (øget import). Der er stigende økonomisk aktivitet i EU-landene, og de japanske offentlige og private investeringer stiger ligeledes – om end langsomt. Afrikas vækstrater for import og eksport var i 1999 henholdsvis 3,3 og 0,3 pct. Risikoen for, at verdenshandelen ikke skal følge IMF's positive forudsigelser, ligger bl.a. i den amerikanske og japanske økonomi og i oliepriserne.

For størsteparten af udviklingslandene, hvis økonomiske stilling i høj grad afhænger af råvarepriserne, ser billedet mindre rosenrødt ud. Mens især olieprisen er steget væsentligt siden begyndelsen af 1999, har de øvrige råvarepriser været stabile, og prislejet for landbrugsvarer er faldet jævnt.

De fleste udviklingslande med åbne handelsrelationer har klarer sig forholdsvis bedre end lande med mere indadvendte handelsrelationer. Åbne handelsrelationer kan imidlertid ikke stå alene. Gevinsterne er betinget af en bred indsats, der bl.a. retter sig mod opbygning af teknisk kapacitet via uddannelse, forbedring af infrastrukturen m.v.

Såspillet mellem handelspolitik og udviklingspolitik er de seneste år blevet anerkendt som et centralt emne. For det første fordi mange udviklingslande nu er kommet med i WTO med en magtforskydning i organisationen til følge. Det vil i dag være umuligt at indlede en ny international handelsrunde uden at tage de nødvendige hensyn til udviklingslandenes særlige behov og interesser. For det andet fordi globaliseringen af markedet for varer og tjenesteydelser og nye grænseoverskridende kapitalbevægelser har øget opmærksomheden om risikoen for, at de fattige lande hægtes af i globaliseringsprocessen. Tilsvarende risici er forbundet med den nye kommunikationsteknologi.

Mange udviklingslande tager i dag afstand fra synspunktet om globaliseringen som udviklingens fjende. Til gengæld fremhæves protektionismen i industrilandene som en vigtig årsag til mange fattige landes problemer med at udfolde deres handelsmæssige potentiale. Græsrodsbevægelser i industrilandene demonstrerede flere gange i 2000 mod globaliseringens negative sider under møder i WTO, IMF og Verdensbanken. Et eksempel på en sådan international græsrodsbevægelse er ATTAC, som med fire forslag forsøger at skabe debat om globaliseringens konsekvenser. Attac kræver bl.a. udviklingslandenes gæld helt slettet, og at international valutahandel beskattes.

Det er netop en væsentlig dansk prioritet at fremme udviklingslandenes, især de allerfattigste landes, handelsmæssige vilkår. Integrationen af disse lande i det internationale handelssystem ønskes fremmet ad to hovedspor:

1) Bedre markedsadgang for udviklingslandenes produkter. Adgangen bør også gælde erhvervssektorer, hvor disse lande har særligt eksportpotentiale, f.eks. landbrug og tekstiler. Denne holdning er der dog ikke enighed om i alle industrilande, heller ikke inden for EU. Adskillige lande frygter øget konkurrence.

2) Handelsrelateret faglig bistand. WTO's regelsæt er så kompliceret, at mange lande har behov for bistand til at kunne beherske og udnytte reglerne. Det var baggrunden for, at der i 2000 blev skabt et særligt rådgivningscenter (Advisory Centre on WTO Law), som skal bistå med at anvende WTO's mekanismer til at bilægge tvister. Flere udviklingslande har desuden behov for bistand til at udforme og administrere den nødvendige nationale lovgivning og forbedre deres erhvervssektors evne til at handle internationalt.

Overførsler til udviklingslandene

Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) anslår, at de samlede nettooverførsler af offentlige og private midler til udviklingslandene var på 248 mia. dollars i 1999. Som følge af krisen i Asien i 1997-1998 faldt de samlede

Kobberet er på én gang Zambias lykke og forbandelse. Det "røde guld" har i gode tider skaffet store fortjenester hjem til det sydafrikanske land, og i dårlige betydet gældsætning for at holde de underskudsgivende miner i gang. Mange afrikanske lande har haft svært ved at tiltrække udenlandske investeringer, og kun meget sikre og lukrative projekter har fået tilført kapital. Herover minearbejder i Zambias kobberbælte med stabler af det udvundne metal.

Foto: Ron Gilling

overførsler fra 353,7 mia. dollars i 1996 til 321,4 mia. dollars i 1997. Tallene for 1999 viser, at de finansielle markeder er styrkede, og at udviklingslandene i 2000 kan forvente at nærme sig overførselsniveauet fra midten af 1990'erne.

Overførsler til udviklingslandene i mia US \$ (DAC 2000-rapport) – udvalgte år

	1991	1994	1996	1998	1999
Offentlige	84,5	84,5	73,5	88,4	84,9
Private	53,0	134,7	276,2	134,0	159,2
Eksportkreditter	0,6	6,3	4,0	8,3	4,0
Samlede overførsler	138,1	225,5	353,7	230,8	248,0

(DAC 2001-rapport, volume 2, nr. 1)

Den voldsomt accelererede vækst i overførsler til udviklingslandene fra 1991 til 1996 skyldes markant stigende private investeringer og långivning. I 1991 udgjorde de private overførsler 38 pct. af de samlede overførsler. I 1996 var tallet steget til 78 pct. Krisen i 1997-1998 afspejlede sig i 1998-tallene for de private overførsler, som var faldet til ca. 65 pct. af niveauet i 1996.

Samtidig dokumenterer tallene de store forskelle mellem udviklingslandene. Den rigelige pengemængde på de internationale kapitalmarkeder i 1990'erne blev især udnyttet af lande som Kina, Indien, Indonesien og Brasilien. Derimod har mange afrikanske lande haft svært ved at tiltrække investorer på grund af politisk ustabilitet, ringe infrastruktur og mangel på kvalificeret arbejdskraft. Afrika blev opfattet som "højrisiko-område", og kun meget sikre og lukrative projekter – ofte i olie og mineindustri – fik tilført kapital.

Statslige overførsler

De statslige finansielle overførsler (ODF) beløb sig i 1999 til 84,9 mia. dollars, en nedgang på 3,5 mia. i forhold til 1998. Reduktionen skyldes et fald i overførsler med meget lavt gaveelement. De statslige overførsler faldt markant fra 87,6 mia. dollars i 1995 til 73,5 mia. dollars i 1996. Stigningen mellem 1996 og 1997 tilskrives især multilaterale stabiliseringslån under den asiatiske krise. Stigningen mellem 1997 og 1998 skyldes primært øgede bilaterale overførsler, både til de asiatiske lande, Rusland og Latinamerika.

Ifølge OECD voksede den samlede udviklingsbistand fra OECD's medlemslande med 4,3 mia. dollars til 56,4 mia. dollars i 1999. Målt i procent af den samlede bruttonationalindkomst (BNI) udgjorde DAC-landenes bistand 0,24 pct. i 1999 mod 0,23 pct. i 1998 (DAC: OECD's komité for udviklingsbistand). Tendensen i den officielle (statslige) bistand har været aftagende siden 1992, da DAC-bistanden udgjorde 0,33 pct. af BNI, men billedet vendte i 1998, og tallene for 1999 går i samme positive retning.

Danmark var også i 1999 største bistandsyder målt i procent af BNI: Procenten udgjorde 1,01. Lande som Finland, Japan, Luxembourg, Portugal, Schweiz og Østrig øgede deres bistandsprocent – i modsætning til Australien, Belgien, Canada, Frankrig, Italien, Holland, Spanien, Storbritannien og Sverige.

I 1999 modtog Afrika syd for Sahara 11,3 mia. dollars i bistand, eller en femtedel af den samlede udviklingsbistand (ODA). Tallet for 1999 udviste et fald på ca. 1,8 procentpoint fra 1998. Bistanden har dermed været for nedadgående 16 år i træk i denne del af Afrika, mens bistanden til landene i Nordafrika og Mellemøsten igen steg svagt i 1999 – til ca. 4 mia. dollars. Asien modtog 28 pct. af DAC-landenes samlede bistand (15,8 mia. dollars) i 1999, mens Latinamerikas andel udgjorde 8 pct. (4,6 mia. dollars).

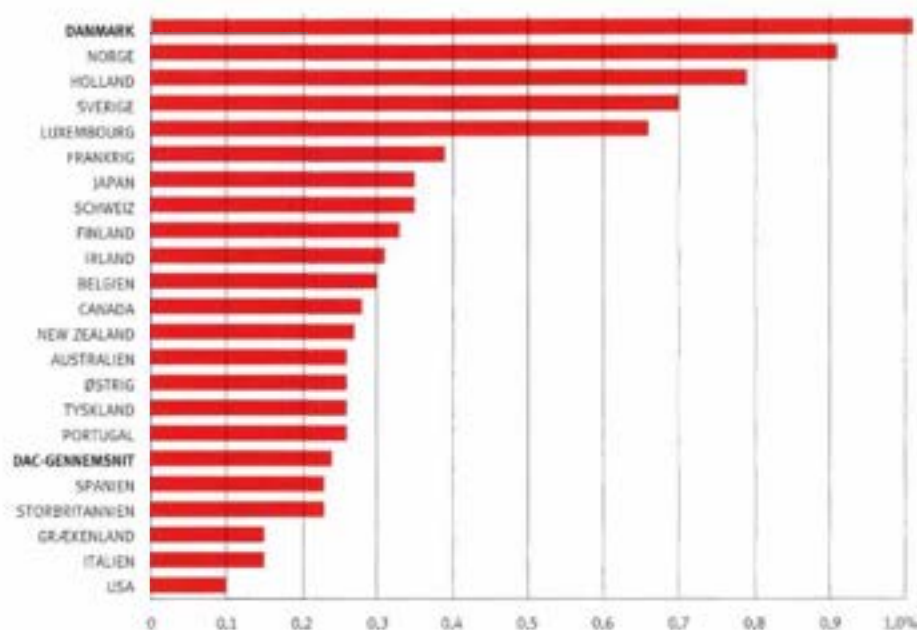
Private overførsler

De private nettooverførsler til udviklingslandene steg fra et lavpunkt på 134 mia. dollars efter den asiatiske krise i 1998 til 159,2 mia. dollars i 1999. Fraregnet værdien af kortfristet långivning var de samlede overførsler i 1999 på ca. 116 mia. dollars. Heraf modtog Sydamerika 53,4 mia. dollars (90 mia. dollars i 1998), Afrika modtog ca. 3 mia. dollars (4,9 mia. dollars i 1998 og 18,3 mia. dollars i 1997), mens Asiens samlede tilførsel beløb sig til 18,2 mia. dollars. Resten – ca. 42 mia. dollars – gik til Nordamerika, Mellemøsten og Europa.

Faldet i de private overførsler efter den asiatiske krise har ikke afspejlet sig i de direkte investeringer i udviklingslandene, som faktisk steg i hele perioden 1992-1999. I 1999 udgjorde de samlet 131,8 mia. dollars, en stigning på 12 mia. dollars i forhold til 1998. Til gengæld har de internationale banker reageret kraftigt på krisen og siden 1998 afviklet og opsagt flere lån, end de har ydet. I 1998 trak de internationale banker lån svarende til en værdi af 80,4 mia. dollars ud af udviklingslandene. I 1999 fortsatte denne tendens med nettolåneudførsler fra de internationale banker på 75,5 mia. dollars, hvoraf halvdelen på kortfristede lån. Til sammenligning var der i 1996 en nettooverførsel i långivning til udviklingslandene på 86 mia. dollars. Heraf udgjorde de kortfristede lån 46 pct.

Krisen i 1997-1998 rystede de finansielle markeder, og overførslerne til udviklingslandene blev voldsomt reduceret. Det har betydet, at deres mulighed for privat långivning via de internationale banker var begrænset selv i 1999. Dette gælder dog ikke på de andre finansielle markeder (obligations-, aktie- og ejendomsmarkeder), hvor de samlede nettooverførsler til udviklingslandene igen er på vej op efter et fald fra 121,8 mia. dollars i 1997 til 89 mia. dollars i 1998. I 1999 steg disse overførsler til 96 mia. dollars. Sammen med de stabilt stigende direkte investeringer tegner det finansielle marked – bortset fra långivningen – mere positivt i 2000 for udviklingslandenes adgang til de internationale finansielle ressourcer.

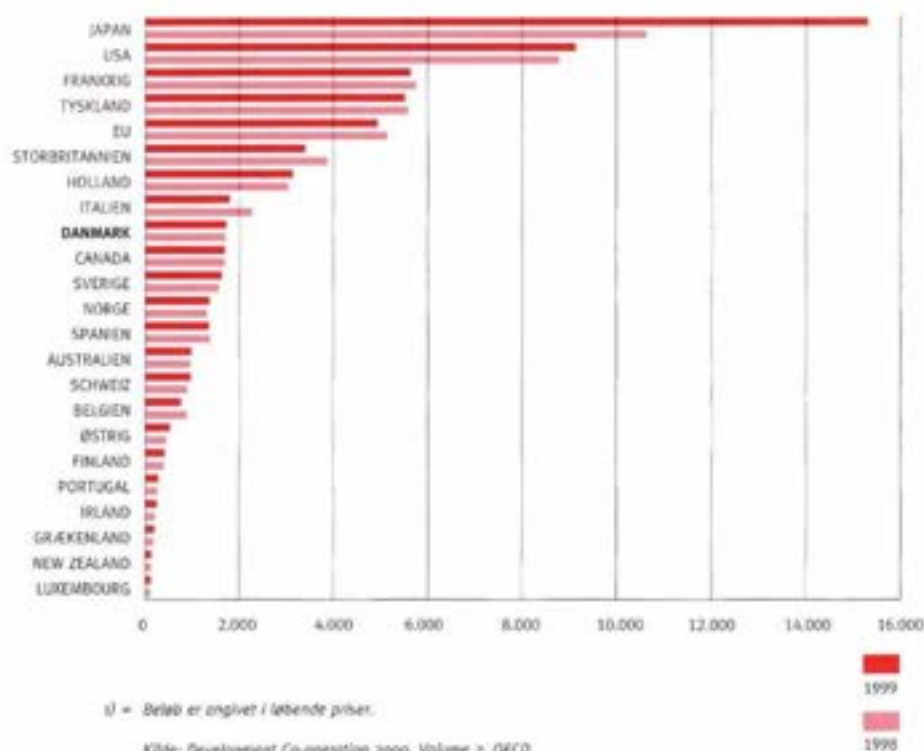
DAC-landenes udviklingsbistand (ODA) i % af BNI, 1999 ¹⁾

¹⁾ = I opgørelsen over DAC-landenes bistandsprocenter kan den danske procent afvige fra den officielle danske. Det skyldes, at DAC regner de udstedte statsforskrivninger (bindende tilsvagn om støtte) til internationale organisationer med i bistanden med det fulde beløb allerede ved udstedelsen, mens Danmark kun medregner de beløb, som organisationerne faktisk har trukket i løbet af finansåret. Endvidere medregnes en del af BIFRESTA-rammen som udviklingsbistand i henhold til DAC's regler. Fordelingen mellem bilateral og multilateral bistand afviger fra den danske opgørelse, fordi DAC medregner administrationsomkostninger og multilateral bistand som bilateral bistand.

Kilde: Development Co-operation 2000, Volume 2, OECD.

DAC-landenes udviklingsbistand i mio. US \$, 1999 og 1998 ¹⁾

Udviklingslandenes gæld

Verdensbanken og IMF lancerede i 1996 det såkaldte HIPC-initiativ (Highly Indebted Poor Countries) som en samlet ramme for at nedbringe de fattigste, højtforældede landes gæld. Samtlige et lands kreditorer forventes at deltage i gælds-eftergivelsen med en forholdsmæssig andel af deres udeståender. HIPC er hermed det første gældsinitiativ, der også omfatter landenes gæld til de multilaterale kreditorer – det vil sige Verdensbanken, de regionale udviklingsbanker i Asien, Afrika og Latinamerika og IMF.

Det udvidede HIPC-initiativ (HIPC II), som blev vedtaget i 1999, kommer i første omgang 32 fattige, højtforældede lande til gode. Yderligere tre kan komme i betragtning, når de har skabt forudsætninger for at anvende midlerne til en forsvarlig, fattigdomsafhjælpende økonomisk politik. HIPC-initiativet ventes at udløse næsten 95 mia. dollars i gælds eftergivelse til de 32 anførte lande. Det vil i gennemsnit reducere deres gæld med to tredjedele og nedbringe gældsbelastningen til under halvdelen af gennemsnittet for udviklingslandene som sådan. HIPC er det mest omkostningskrævende initiativ i internationalt udviklingssamarbejde nogensinde.

For at imødekomme kritikken af HIPC for at "gøre for lidt for sent" er tempoet i behandlingen af lande sat betydeligt i vejret det seneste år. Ved udgangen af 2000 var i alt 22 lande, heraf 10 danske programsamarbejdslande, kommet til det såkaldte HIPC-beslutningstidspunkt, dvs. det tidspunkt, da det besluttes, om landet kan få gældslettelse. De næste 10 lande, som har vanskeligere ved at opfylde betingelserne, vil nå beslutningstidspunkter i løbet af de kommende to år.

Handelshindringer afskærer fortsat udviklingslandene fra at udnytte deres fulde eksportpotentiale. Herover klædefabrik i den sydindiske delstat, Tamil Nadu, hvor arbejdslønnen er betydeligt lavere end i Europa. Manglende eksportindtjening er en af de faktorer, der fører fattige lande ud i gældsætning. Det udvidede HIPC-initiativ skal medvirke til at nedbringe de fattigste, højtforældede landes gæld.

Foto: Ron Gilling

Der ventes ikke store problemer med at sikre finansieringen af de bilaterale kreditors medvirken i HIPC, men Verdensbankens og de regionale udviklingsbankers deltagelse er ikke fuldt sikret. De bidrager selv til finansieringen af eget overskud, men kan ikke dække de fulde omkostninger. Donorlandene må derfor træde til, da bankerne ellers vil være tvungne til at bruge af de gavemidler, som sætter dem i stand til at låne ud til de fattigste lande på meget favorable betingelser. Danmark har i alt bidraget med ca. 600 mio. kr. til finansiering af den multilaterale del af HIPC.

Danmark har tilgodehavender for eksportkreditter i fire af de 22 lande, som har nået beslutningstidspunktet. Tilgodehavenderne udgør ca. 570 mio. kr., og det påregnes, at ca. 470 mio. kr. heraf skal eftergives.

2000 blev også året, da Nigeria, som ikke er noget HIPC-land, tog det første skridt imod at løse de gældsproblemer, som havde hobet sig op under militærregeringerne. Efter langvarige forhandlinger blev et etårigt IMF-program vedtaget i august 2000. Herved var der lukket op for forhandlinger om gælden, der androg ca. 23 mia. dollars, i den såkaldte Parisklub, som er de bilaterale kreditors forum for behandling af udestående u-landsgæld. I december 2000 opnåedes enighed om en aftale for perioden august 2000 til juli 2001. Danmarks tilgodehavende er ca. 2,5 mia. kr., og betalingerne til Danmark vil udgøre ca. 315 mio. kr. Aftalen indeholder en bestemmelse om, at såfremt Nigeria i 2001 får en ny aftale med IMF, vil kreditorerne overveje en ny aftale, som er forenelig med Nigerias betalingsevne.

Kenya er i de senere år kommet i betalingsbalancevanskeligheder. Landet er ikke berettiget til HIPC-behandling og ønsker af hensyn til sin kreditværdighed heller ikke nogen anden form for eftergivelse af gælden, kun omlægning af den. En aftale med Parisklubben om omlægning af restancer og betalinger i finansåret 2000/2001 blev indgået i november 2000. Danmark skal omlægge ca. 46 mio. kr. på to gamle statslån.

Mellemindkomstlandet Indonesien fik i april 2000 omlagt de afdrag, som ville forfalde de næste to år. Aftalen afløser en tilsvarende fra 1998, som var led i "redningspakken" for Indonesien under den finansielle krise i Asien. For Danmark omlægges eksportkreditter på ca. 210 mio. kr. og statslån på ca. 18 mio. kr.

I 2000 blev der ydet udviklingsbistand for 6,16 mia. kr. direkte fra Danmark til et udviklingsland, såkaldt bilateral bistand. Det svarer til 51,1 pct. af de 12,05 mia. kr., som udgjorde årets samlede danske bistand til udviklingslandene.

Den bilaterale bistand kan inddeles i fire hovedgrupper: 1) Sektorprogram- og projektbistand til programsamarbejdslande, 2) overgangsbistand til lande, som befinder sig i en politisk eller økonomisk overgangsperiode, 3) regionalbistand til en gruppe lande i et afgrænset område og 4) bistand, der ydes gennem private, danske organisationer (den såkaldte NGO-bistand). Se nærmere om former for bistand s. 195. En del af overgangs- og regionalbistanden finansieres dog over den multilaterale ramme.

"Partnerskab 2000" har fastholdt målsætningen om at koncentrere det bilaterale udviklingssamarbejde på et begrænset antal programsamarbejdslande. Størstedelen af den bilaterale bistand går derfor til sektorprogrammer og projekter i de lande, som Danmark har et programsamarbejde med; dvs. lande, hvormed der er indgået aftale om et særligt tæt udviklingssamarbejde. I 2000 udgik Indien og Niger af listen over danske programsamarbejdslande (se side 78-79).

BILATERALE BISTANDSAKTIVITETER 2000:

SE "PROGRAM- OG PROJEKTORIENTERING" PÅ

WWW.DANIDAPROJEKTER.DK

HENVISNING TIL:

BILAG A2, B1, D1 OG E-BILAGENE

*Piger i Burkina Faso henter vand.
Burkina Faso er et af Danmarks 18
programsamarbejdslande.
Foto: Heine Pedersen, BAM*

Programsamarbejdslande	Dansk bistand til sektorerne
Bangladesh, landestrategi 1995	Vand og sanitet. Transport. Landbrug
Benin, landestrategi 1996	Landbrug. Transport. Vand og sanitet
Bhutan, landestrategi 1996	Sundhed. Byudvikling. Miljø og naturressourceforvaltning
Bolivia, landestrategi 1997	Oprindelige folk og folkelig deltagelse. Landbrug. Miljø
Burkina Faso, landestrategi 1996	Vand og sanitet. Landbrug. Energi
Egypten, landestrategi 1996	Miljø. Vand og sanitet*. Energi*
Eritrea, landestrategi 1996	Uddannelse. Landbrug*
Ghana, landestrategi 1997	Sundhed. Vand og sanitet. Transport. Energi*
Kenya, landestrategi **	
Malawi, landestrategi 1996	Uddannelse. Landbrug*. Telekommunikation*
Mozambique, landestrategi 2000	Landbrug. Uddannelse. Energi*
Nepal, landestrategi 1996	Uddannelse. Miljø og naturressourceforvaltning. Energi
Nicaragua, landestrategi 1997	Transport. Landbrug. Miljø
Tanzania, landestrategi 1995	Sundhed. Transport. Landbrug. Erhvervssektoren
Uganda, landestrategi 1995	Sundhed. Vand og sanitet. Landbrug. Transport
Vietnam, landestrategi 2000	Fiskeri. Landbrug. Vand og sanitet
Zambia, landestrategi 1995	Uddannelse. Sundhed. Transport*
Zimbabwe, landestrategi 1995	Sundhed. Landbrug. Transport

* markerer, at der pr. 31.12.2000 endnu ikke er indgået aftale om sektorprogrammer, men igangsat en eller flere komponenter/forberedende aktiviteter til sektorprogrammer.

** Der er fortsat ikke udarbejdet landestrategi for Kenya på grund af den politiske udvikling i landet.

Programsamarbejdslandene

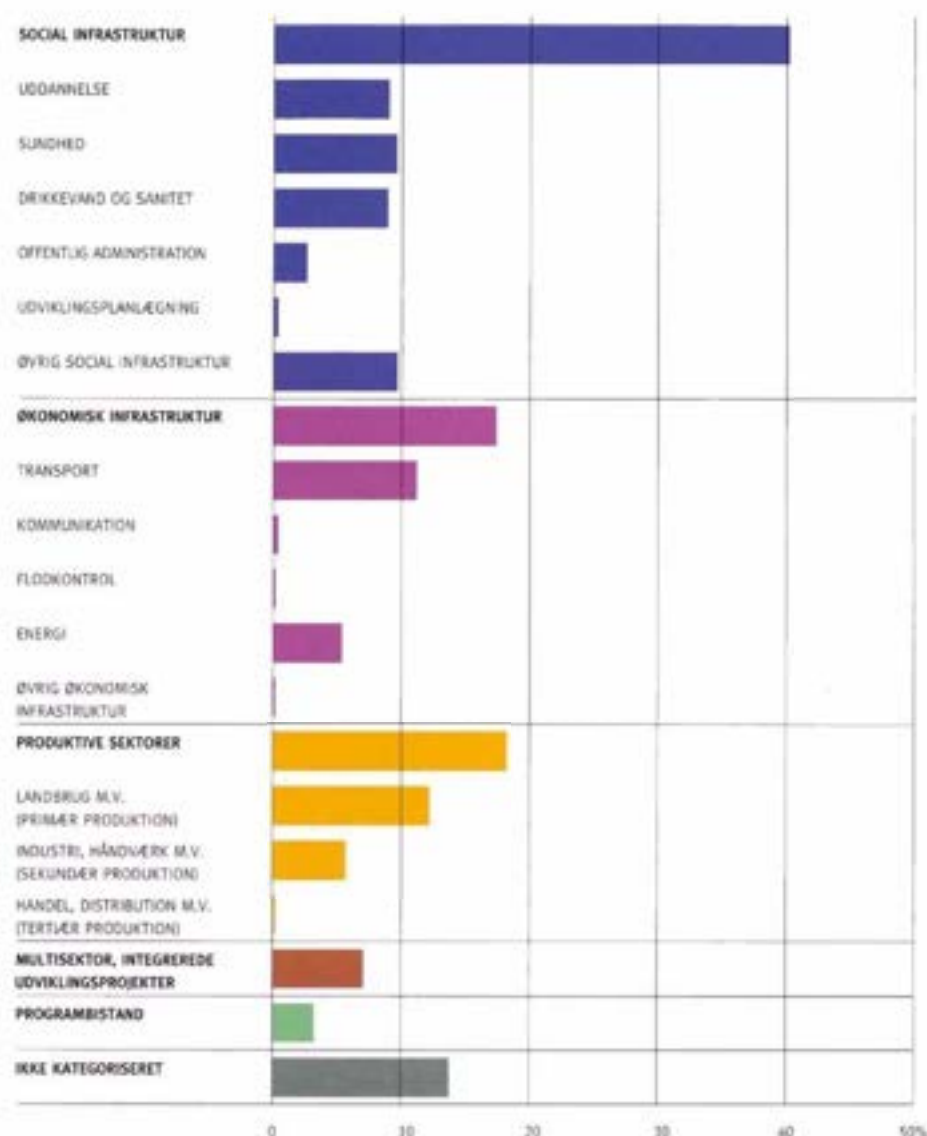
Bangladesh, Benin, Bhutan, Bolivia, Burkina Faso, Egypten, Eritrea, Ghana, Kenya, Malawi, Mozambique, Nepal, Nicaragua, Tanzania, Uganda, Vietnam, Zambia og Zimbabwe.

I 2000 gik 65,6 pct. af den bilaterale bistand, dvs. 4,04 mia. kr., til de 18 programsamarbejdslande, som alle – undtagen Bolivia og Egypten – hører til verdens fattigste lande.

Sektorprogrambistanden optager en stadig større del og projektbistanden en stadig mindre del af den bilaterale bistand til programsamarbejdslandene, hvilket har været en del af Danidas strategi siden 1994. I 2000 gik 25 pct., dvs. 1,54 mia. kr., af den samlede bilaterale bistand til sektorprogrammer i programsamarbejdslandene. Det danske samarbejde er typisk koncentreret om tre-fire sektorer i hvert programsamarbejdsland, f.eks. sundhed, uddannelse, landbrug, transport osv.

Samarbejdet med det enkelte programsamarbejdsland er baseret på en lande-

Sektorfordelt bilateral bistand i 2000 (%)

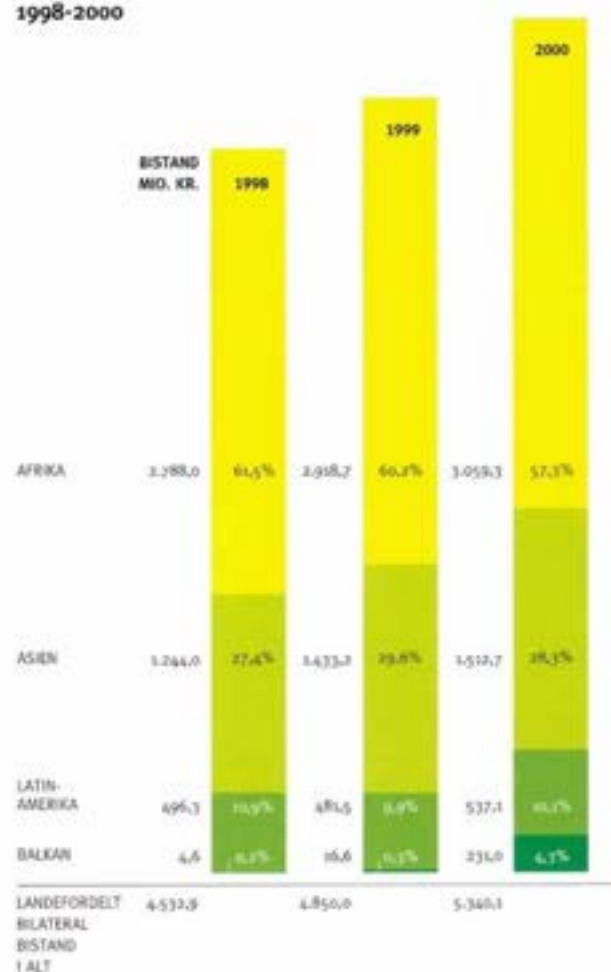
Se i øvrigt bilag E6 for en specifikation af de enkelte sektorkategorier.

strategi, som er forhandlet med partnere i såvel det pågældende land som i Danmark. Landestrategierne har et femårigt sigte, og de fleste er derfor under revision i disse år. I 2000 drejede det sig om landestrategierne for Mozambique og Vietnam.

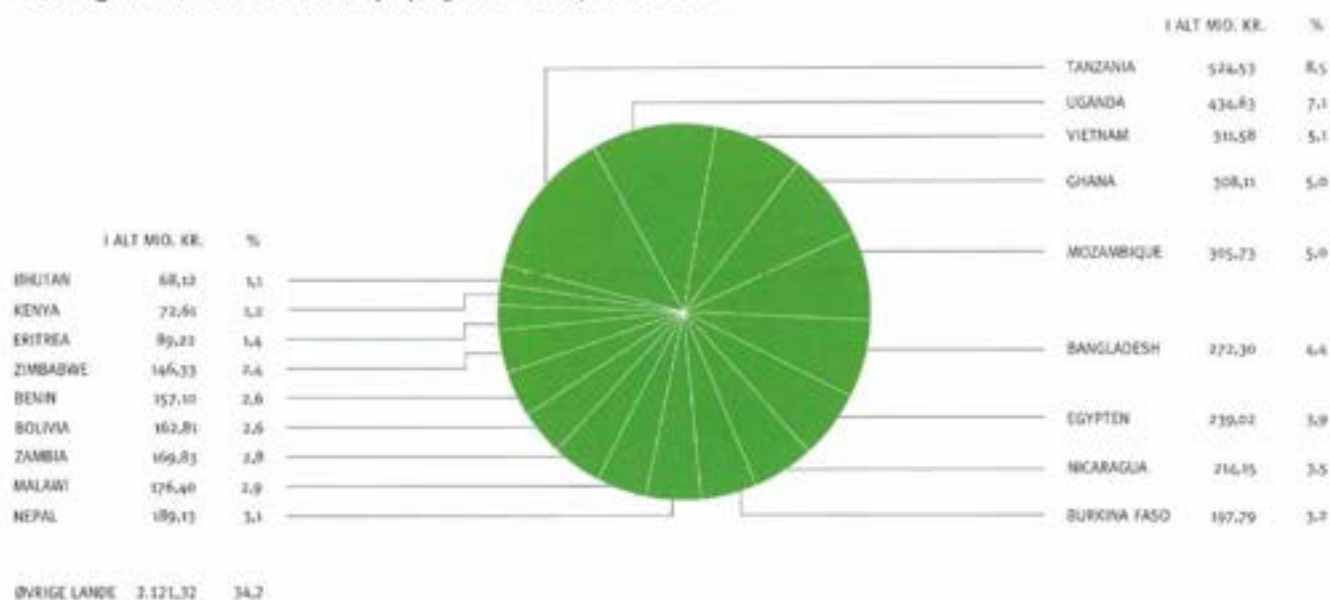
Fattigdomsbekæmpelse, som er den overordnede prioritet for dansk udviklingsbistand, indebærer mange vanskelige afvejninger, overordnede som konkrete. Hvilke sektorer bør man satse på for mest effektivt at bekæmpe et lands fattigdomsproblemer? Er der størst behov for mad, rent drikkevand, uddannelse, produktion eller andet?

Der er ikke tale om enten-eller. Ved beslutningen om, hvilke sektorer Danmark skal støtte, lægges der vægt på at balancere indsatsen i det enkelte modtagerland i overensstemmelse med det pågældende lands egne prioriteter. Der ydes således støtte til både hårde og bløde sektorer, dvs. til såvel produktive sektorer som til sektorer, der medvirker til at udvikle de menneskelige ressourcer, såsom uddannelse og sundhed. Der lægges desuden vægt på, at indsatsen er udtryk for et langsigtet samarbejde. Med nogle få undtagelser forudses det derfor ikke, at der skal vælges nye sektorer i forbindelse med revision af landestrategier.

Geografisk fordeling af den landefordelte bilaterale bistand 1998-2000

Fordeling af den bilaterale bistand på programsamarbejdslande i 2000

Selv om der lægges stor vægt på sektorprogrambistanden, bliver der fortsat igangsat individuelle projekter i programsamarbejdslandene. F.eks. er dette ofte tilfældet, når der støttes aktiviteter, som fremmer demokrati og menneskerettigheder. Støtte til sådanne aktiviteter gives desuden hyppigt direkte fra ambassaderne i udviklingslandene, som har mulighed for at bevilge midler til en bred vifte af mindre projekter, der hver især ikke må overstige 3 mio. kr. Ambassadernes kompetence til at yde direkte projektstøtte – den såkaldte decentrale bevillingskompetence – kan omfatte op til 10 pct. af landerammen.

I fordelingen af den bilaterale bistand på de forskellige verdensdele tilstræbes det, at ca. 60 pct. går til Afrika, 30 pct. til Asien og 10 pct. til Latinamerika.

Nøgletal i landebeskrivelserne på de følgende sider er fra "World Development Report 2000/2001", udgivet af Verdensbanken 2000, med mindre andet er nævnt.

Tallene for "Dansk bilateral bistand" omfatter alle former for bilateral bistand til det pågældende land, herunder f.eks. NGO-bistand.

Statistiske oplysninger

Lige til rekordbogen

På bare otte måneder har politikere, bistandsfolk, ingeniører og bygningsarbejdere præsteret at bevilge, projekttere, indkøbe og bygge et kraftværk med en kapacitet på 3,8 megawatt i Burkina Faso. Vist nok rekord, og den rekord er der god brug for i det vestafrikanske Sahel-land, hvor de 3,8 megawatt svarer til 6-7 pct. af den fattige nations eksisterende el-kapacitet.

Burkina Fasos hovedstad Ouagadougou mangler strøm, og både i 1998 og 1999 var det ved at gå helt galt. Millionbyens gamle og nedslidte el-værker, hvoraf nogle stammer fra kolonitiden, kunne slet ikke følge med og lukkede på skift for forsyningerne til byens kvarterer. I årets varmeste måneder fra marts til juni, hvor airconditionanlæggene kører dag og nat hos dem, der har sådanne anlæg, var der hverken strøm til at dække erhvervslivets, administrationsbygningernes eller husholdningernes behov. El-manglen skabte også vandmangel, når de el-drevne vandpumper stod stille.

Bedre blev det ikke af, at behovet for strøm øges med knapt 10 pct. om året, da Ouagadougou er en af Afrikas hurtigst voksende byer, alt imens produktionen daler fra de gamle dieseldrevne turbiner.

I 1999 var el-problemerne så store, at der måtte sættes afgørende ind. Endnu en "varm sommer" ville stække den økonomiske udvikling og kunne måske føre til social uro, hvis hospitaler og andre vigtige funktioner blev lammet. Regeringen var derfor på nippet til at sige ja, da en privat udviklingsfond foreslog at bygge et kraftværk og drive det kommercielt. Projektet ville dække hovedstadens behov for strøm her og nu. Problemet var bare, at kraftværket var dyrt og tilbød el til priser, som de færreste havde råd til at betale, ja projektet risikerede at gældssætte staten i de næste 20 år.

Der måtte derfor hurtigst muligt findes et alternativ til det dyre projekt, og de danske og burkinske myndigheder drøftede forskellige muligheder. I august måned 1999 nåede parterne frem til en løsning, nemlig opførelsen af et nyt kraftværk. I oktober godkendte Folketingets finansudvalg den danske bevilling på 36 mio. kr. til det nye kraftværk i Kossodo uden for Ouagadougou. I november 1999 gik arbejdet i gang. De danske rådgivende ingeniører fra COWI, entreprenørfirmaet B&W Scandinavian Contractors, lokale entreprenører og burkinske myndigheder lagde alle kræfterne i, og kl. 21.00 den 16. marts 2000 sendte Kossodo-værket den første strøm ud i byens el-net. Åbningen var egentlig planlagt til midnat den 15.-16. marts, men de importerede el-generatorer stod stille i flere dage på vejen op til Ouagadougou fra havnebyen Abidjan i Elfenbenskysten. Årsag: Militærkup i Elfenbenskysten.

Ingen brokkede sig dog over forsinkelsen, for det tager normalt dobbelt så lang tid at bygge et kraftværk på 3,8 megawatt. Monteringen skal ske med en præcision ned til 1/100 mm. Arbejdet med finmekanikken vanskeliggøres tilmed af, at Burkina Faso hærages af storme, der fører ultrafint sand med sig fra Sahara, som trænger ind i de mekaniske dele.

Det vigtige var, at værket stod klar inden den værste varme tid, og at Ouagadougou undgik voldsomme strømudfald i 2000. Det lykkedes, takket være et eksemplarisk samarbejde mellem modtagerland, donor og leverandører. Kossodo-værket løste et akut problem og afværgede et dyrt alternativ.

På sigt kan det dog ikke betale sig for Burkina Faso kun at bygge lokale kraftværker. Denne el-produktion er baseret på diesel, der skal importeres og fragtes ad lange, dårlige veje fra Elfenbenskysten. Det gør strømmen dyr. Derfor skal der også sættes på at effektivisere el-produktionen, udbygge forsyningen af vedvarende energi og gennemføre energispareplaner. Endelig kan Burkina Faso også udbygge det regionale højspændingsnet og købe el i nabostaterne, hvor prisen er lavere. Denne model er dog kostbar og må ikke stå i vejen for, at landet sørger for egen forsyning med el.

Det nye kraftanlæg er lille efter danske forhold, men stort i Burkina Faso.
Fotos: Erik Moe

Undervisning til alle – også børn med særlige behov

I Kalulushi-distriktet i det nordlige Zambia arbejder skoleledere og lærere med at omlægge undervisningen, så der kan tages mere hensyn til handicappede børn og børn med indlæringsvanskeligheder. De har opnået gode resultater, og deres arbejde kopieres nu af andre distrikter i landet. Edith Mwenya, som er chef for skolerne i Kalulushi, fortæller, at man førhen ikke var så opmærksom på handicappede børns muligheder for indlæring og behov for undervisning.

– Men efterhånden har vi gjort op med den måde, handicappede børn traditionelt behandles på – nemlig at de gemmes af vejen. Vi forsøger at give de fleste af dem et skoletilbud. Men i den proces er vi også blevet opmærksomme på børn med mindre synlige indlæringsvanskeligheder som f.eks. nedsat hørelse eller ordblindhed. Disse børn har vi gjort en stor indsats for at integrere i den almindelige undervisning. Det er lykkedes, så andre skoler nu bruger vores model og måde at tilrettelægge undervisningen på.

På Chavuma-skolen i Kalulushi, som har 1200 elever, er undersøgelser af børn sat i system. I samarbejde med sundhedsmyndighederne i distriktet bliver børnenes syn, hørelse og andre fysiske funktioner undersøgt. Specialundervisningslærerne og lægen vurderer så, om barnet skal have særlig opmærksomhed. Skolens mål er, at alle børn skal have et tilbud om undervisning, også dem med særlige behov. Det kan være individuel undervisning eller specialundervisning i klassen.

Skolen støder imidlertid ind i en lang række problemer i sine forsøg på at forbedre undervisningen for alle. Hver klasse tæller 40 elever. Undervisningen foregår i to- eller treholdsskift, fordi der hverken er lærere eller lokaler nok. En lærer underviser de yngste klasser om formiddagen og de ældste klasser om eftermiddagen. Det giver læreren en meget lang arbejdsdag, og eleverne derimod for få undervisningstimer. Tre-fire lektioner på en dag er for lidt til en 7. klasse-elev.

Derudover er der problemer med for få og for dårlige undervisningsmaterialer, og læseplanerne er først nu ved at blive moderniseret, så lærerne kan tilrettelægge undervisningen efter overordnede fagplaner og -mål.

Også to-sprogsproblematikken er en udfordring. Der tales syv forskellige lokal-sprog i distriktet, og der undervises på engelsk – nationalsproget. Et forhold, der også kan skabe indlæringsvanskeligheder for den enkelte elev.

Desuden har skolen taget fat på problemet med "de sky piger", som måske ikke får så meget ud af undervisningen, som de burde.

– Vi kører i øjeblikket forsøg med rene pigeklasser, og vi overvejer at oprette rene drenge- og pigeskoler. I det sydlige Afrika, og altså også her i Zambia, er der tradition for, at piger ikke bliver hørt. De opdrages til ikke at udfolde sig på lige fod med drengene, derfor har de ikke så højt et selvværd. Det forsøger vi at ændre på. Når pigerne går i en klasse med udelukkende piger, udvikler de deres lyst og evne til at udtrykke sig og arbejde udadvendt. Det viser forsøget. Derfor udbygger vi pigeklasserne og opretter pigeskoler for at styrke pigernes faglige og sociale udvikling, forklarer Edith Mwenya.

Udover problemerne med bl.a. høje klassekvotienter og manglende materialer har skolerne vanskeligt ved at skaffe lærere. Der uddannes for få nye undervisere, og det er svært at fastholde folk pga. dårlige løn- og arbejdsforhold specielt i land-distrikterne. Ydermere er der følgerne af hiv/aids: Sidste år døde 15 af Kalulushi-distriktets 500 lærere af aids.

Udbygningen af specialundervisningen er en af komponenterne i den danske sektorprogramstøtte til folkeskolesektoren i Zambia. Støtten omfatter bl.a. også forbedring af læreruddannelsen, renovering af lærerseminarier og udarbejdelse af læseplaner. Den danske støtte til undervisningssektoren i Zambia beløber sig til 216 mio. kr. i perioden 2000-2004.

Skolerne gør en stor indsats for at integrere handicappede børn i undervisningen. De kører også forsøg med rene pigeklasser for at styrke "de sky pigers" selvværd og lyst til at formulere sig. Danmarks støtte til undervisningssektoren i Zambia omfatter også efteruddannelse af lærere og udarbejdelse af nye læseplaner.
Fotos: Jørgen Schytte

FAKTA

Bangladesh

NØGLETAL

AREAL	144.000 KM ²
BEFOLKNING	127,7 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSVÆKST	1,6%
BNI PR. INDBYGGER	370 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	3,3%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	10 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	96
FORVENTET LEVETID	♂ 58 / ♀ 59 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 49 / ♀ 71

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	272,3 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

VAND OG SANITET
TRANSPORT
LANDBRUG

Fattigdom er det alvorligste udviklingsproblem i Bangladesh, hvor omkring halvdelen af indbyggerne lever under fattigdomsgrænsen. Regeringen har fattigdomsbekæmpelse som hovedmål, men har haft vanskeligt ved at gøre noget effektivt som følge af de fattige menneskers enorme antal, voldsomme klimatiske udsving (tyfoner og oversvømmelser), der påvirker nationaløkonomien, og generel underfinansiering af statsbudgettet. Det sidste skyldes især en udeblevet skattereform, som ville udvide beskatningsgrundlaget, og manglende fordelingspolitik. Dette til trods er der sket betydelige sociale fremskridt, f.eks. går flere børn i skole, og flere har fået rent drikkevand.

Regeringen har ført en fornuftig økonomisk politik, og den økonomiske vækst lå i 2000 på lidt over 5 pct. Tre år med rekordhøst har sat nyt skub i landbrugssektoren og næsten sikret selvforsyning med fødevarer. Industrien viste i lang tid svaghedstegn, men der er nu udsigt til stigende produktion.

Demokratiet er skrøbeligt, og oppositionen står bag talrige generalstrejker. Reformprocessen, der er afgørende for social og økonomisk udvikling, er gået helt i stå i lyset af det konfliktsøgende politiske klima og det kommende parlamentsvalg i 2001.

Menneskerettighedssituationen er fortsat bekymrende på trods af regeringens positive målsætninger. Udøvelse af fundamentale rettigheder forhindres eller begrænses i praksis, og regeringens politiske modstandere får indskrænket deres forsamlingsfrihed.

Den reviderede landestrategi for Danmarks udviklingssamarbejde med Bangladesh i perioden 2001-2005 ventes endeligt godkendt i 2001. De bangalske myndigheder blev på et tidligt tidspunkt involveret i revisionen af strategien, som markerer en udbygning af partnerskabet med hovedvægt på tre sektorer: Vand, transport og landbrug, hvor der allerede findes sektorprogrammer. Hertil kommer større indsats for menneskerettigheder og demokrati i samarbejde med såvel regeringen som NGO'er. I udkastet til den reviderede landestrategi koncentres bistanden om otte fattige kystdistrikter, hvortil kommer tre distrikter i Chittagong Hill Tracts, der søges inddraget som nye prioritetsområder.

I vandsektoren skal bistanden sikre, at flere får rent drikkevand og bedre sanitære forhold. Siden 1974 har Danmark støttet et landsomfattende drikkevands- og sanitetsprojekt, som er koncentreret i landdistrikterne. Sektorprogrammet for vand og sanitet, der blev godkendt i 1999, udgør 491 mio. kr. (1999-2004) og dækker både vandforsyning til bysamfund og landsbyer. I løbet af 2000 er vandforsyningen udbygget i byerne, og der er boret et stort antal brønde i landsbyerne. Også komponenten for vandforsyning i Chittagong Hill Tracts blev forberedt i 2000. Støtten ydes delvis via NGO'er, bl.a. for at skabe større forståelse for bedre sanitære forhold. Arsen i drikkevandet er blevet et alvorligt problem. Danmark støtter rensning af arsenholdigt vand på en økonomisk overkommelig måde.

En omfattende sektorprogramstøtte for transportsektoren på 807,9 mio. kr. (2000-2005) blev godkendt i 2000 og består af fire komponenter: Flodtransport, regionale veje, biveje samt systemer for vedligehold af såvel flod- som vejtransport. Hensigten er at fremme den sociale og økonomiske udvikling i prioritetsdistrikterne via et mere effektivt transport- og handelsnetværk.

Sektorprogrammet løber samlet op i 959,5 mio. kr., når tidligere bevillinger i sektoren regnes med. To større planlagte aktiviteter blev ikke klar til 2000. Det drejer sig om istandsættelse af hovedveje i prioritetsdistrikterne, Patuakhali og Barguna, og renovering af tidligere dansk-byggede færger. Disse forsinkelser bevirkede, at landerammen for bistand til Bangladesh blev væsentligt mindre end forventet i 2000.

Landbruget er største erhverv, og fødevarer sikkerhed prioriteres højt som følge af det store og hurtigt stigende indbyggertal. Sektorprogrammet for landbrug på

410 mio. kr. (2000-2005) blev vedtaget i sommeren 2000. Den danske støtte går til planteavl, husdyrbrug og dambrug. Programmet har som overordnet mål at sikre de fattigste bønder et rimeligt udbytte og bedre levevilkår. Komponenter, der viderefører tidligere projekter, såsom miljørigtig udnyttelse af kunstgødning og dambrug er alle fuldført i 2000. Medregnes bevillinger til tidligere aktiviteter, løber sektorprogrammet op i 557,3 mio. kr.

Som følge af regeringens opprioritering af initiativer til fordel for menneskerettigheder og demokrati kanaliseres den danske støtte nu også til statslige organisationer på området. F.eks. til etablering af en ombudsmandsinstitution og en national menneskerettighedskommission. Et af de dansk-støttede initiativer i NGO-regi tilbyder underprivilegerede børn en uformel uddannelse og arbejdsformidling.

Opbygningen af Privat Sektor Programmet påbegyndtes i 1999. Der blev i 2000 fra såvel dansk som bangalsk side vist stigende interesse for programmet med deraf følgende øgede aktiviteter.

*Den danske bistand til vandsektoren omfatter bedre sanitære forhold. Herover undervises en kvindegruppe i bedre hygiejne, bl.a. i værdien af at vaske hænder. Derudover er støtte til dambrug led i det danske sektorprogram for landbruget (nedenfor).
Fotos: Jørgen Schytte*

FAKTA

Benin

NØGLETAL

AREAL	113.000 KM ²
BEFOLKNING	6,1 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,8%
BNI PR. INDBYGGER	380 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	2,2%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	35 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	140
FORVENTET LEVEALDER	♂ 52 / ♀ 55 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 46 / ♀ 77
DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	157,1 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

LANDBRUG
TRANSPORT
VAND OG SANITET

For Benin var 2000 endnu et fredeligt og relativt fremgangsrigt år. Økonomien voksede med godt 5 pct., som det har været tilfældet siden 1994. En kombination af stigende priser på importvaren olie, faldende verdensmarkedspriser på eksportvaren bomuld og en ineffektiv offentlig forvaltning satte en stopper for højere vækststal.

Finanspolitikken i Benin er stram og priserne relativt stabile, men sociale indikatorer som børnedødelighed og især pigers adgang til uddannelse er dårligere end gennemsnittet for Afrika syd for Sahara.

De alvorlige svagheder i økonomien må rettes op, hvis man vil fattigdommen til livs. Benin er ekstremt afhængig af kun to økonomiske aktiviteter: Transithandel med nabolandene og bomuldsdyrkning. Andre salgsafgrøder end bomuld udbredes kun langsomt i landbruget, hvor effektiviteten er ringe, og en stor del af høsten går tabt på grund af dårlig opbevaring og alt for få transportforbindelser til markederne. Transithandelen foregår helt overvejende i den uformelle sektor.

1990'ernes økonomiske og politiske reformer er kun delvist ført til ende. De politisk mest følsomme privatiseringer trækker ud, både i bomuldssektoren, i havnen i den økonomiske hovedby, Cotonou, og af de statslige selskaber, som varetager telekommunikation, vand- og elforsyning. Også løn- og pensionsreformer i den offentlige sektor er sat i bero.

Det unge folkestyre fungerede relativt uforstyrret i 2000, men der blev ikke taget mange skridt mod dets konsolidering, således blev de første demokratiske lokalvalg udsat for femte år i træk.

Årets slutning var præget af optakten til præsidentvalget i 2001 og en skarp tone mellem regering og parlament, hvor oppositionen har et beskedent flertal.

Menneskerettighedssituationen er god i forhold til en række andre afrikanske lande. Politiske modstandere udsættes ikke for systematisk forfølgelse, den fri presse trives, og ytrings- og forsamlingsfriheden respekteres. Men selv om korrupsionen ikke er nær så udbredt som visse andre steder i Afrika, griber den om sig, og der gøres for lidt for at standse uvæsnets. Retsvæsnets er, ligesom resten af administratio-

Landbrugets effektivitet er ringe, og en stor del af høsten går tabt. Danmark støtter den vigtige landbrugssektor. Her kvinde med nationalspisen, majsmeel.

Foto: Jørgen Schytte

nen, tungt og bureaukratisk og til tider korrupt. De få retssager, der anlægges for korruption, trækker ud i årevis og optages sjældent til dom.

Danmarks udviklingssamarbejde med Benin er i henhold til landestrategien fra 1996 koncentreret om landbrug, transport og vandforsyning.

Sektorprogrammet for landbruget på 147 mio. kr. (1997-2002) omfatter både den offentlige og private sektor. Landbrugsministeriet er en træg partner, men det lykkedes i 2000 at få regeringens tilslutning til en samlet strategi for sektoren og at igangsætte arbejdet med handlings- og investeringsplaner for de højest prioriterede områder.

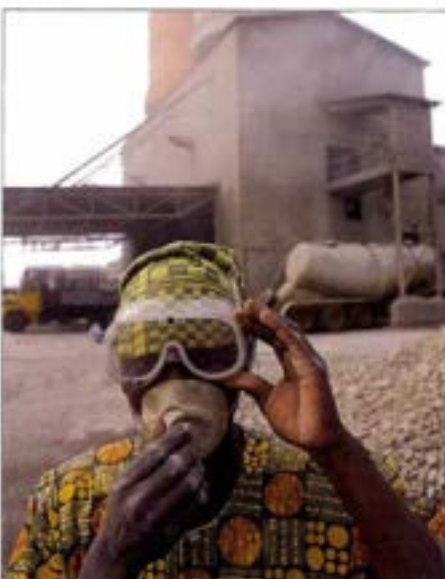
Trægheden på det politiske niveau og bureaukratiet i landbrugsministeriet har dog ikke forhindret det konkrete arbejde med landboorganisationerne. Den danske støtte sikrede i årets løb bl.a., at der blev uddannet personale til 85 små sparekasser, at 10.000 småbønder fik et lån, og at flere end 1.000 voksne lærte at læse og skrive. Af de 10.000 bønder, som opnåede lån, var 8.000 kvinder, ligesom mere end halvdelen af dem, der lærte at læse og skrive, var kvinder.

Sektorprogramstøtten i vejsektoren på 396,9 mio. kr. (2000-2005) omfatter anlæg og istandsættelse af knap 1.000 km vejstrækning i landets centrale del. Heraf er ca. 80 km hovedvej, ca. 400 km større biveje og næsten 500 km mindre biveje. Netværket er koncentreret om den øst-vestgående hovedvej, som gennemskærer Benin fra Togo til Nigeria og ligger i en af Benins fattigere egne; her er også mange dansk-støttede aktiviteter inden for vandforsyning og landbrug placeret.

Projekteringen af vejarbejderne er færdig, og der er indgået anlægskontrakter med tre lokale entreprenører og en dansk. Der er tillige med dansk støtte oprettet en miljøafdeling i Benins transportministerium, som skal sikre, at alle anlægsprojekter analyseres for eventuelle miljøkonsekvenser. I ministeriets bivejsafdeling bistår en dansk rådgiver bl.a. med at stable et samlet vedligeholdelsesprogram for biveje på benene.

Støtten til vandsektorprogrammet på 115,4 mio. kr. (2000-2004) godkendtes i 2000. Den omfatter dansk bistand til vandministeriet og to af dets lokalkontorer samt vandforsyningsarbejder i fire af landets 12 departementer. I 2000 fik knap 14.000 familier, eller ca. 110.000 personer, adgang til rent vand i kraft af det dansk-finansierede program.

Den danske støtte til decentralisering er sat på vågeblus, efter at lokalvalgene atter er udsat. Derimod har staten takket være den budgetstøtte, som Danmark yder i samarbejde med Europa-Kommissionen, kunnet øge udgifterne til sociale formål og afdrage en betydelig del af sin gæld til forsyningsselskaberne.

Industriektoren er meget lille, og produktionen må udvides, hvis Benin skal ud af fattigdommen. Her cementfabrik mellem kystbyerne Cotonou og Porto Novo.
Foto: Jørgen Schytte

Vandforsyning er en af prioritetssektorerne for dansk bistand i Benin. Her er der kommet rent drikkevand til landsbyen Doutou nordvest for Cotonou.
Foto: Jørgen Schytte

FAKTA

Bhutan

NØGLETAL *

AREAL	48.000 KM ²
BEFOLKNING	0,76 MRD.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	3,4%
BNI PR. INDBYGGER	510 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	2,9%
UGENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	73 US \$
BØRNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	43
FORVENTET LEVEALDER	41
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	58

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	48,12 MRD. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

SUNDHED	
BYUDVIKLING	
MILJØ OG NATURRESSOURCEFORVALTNING	

* = KILDER: THE WORLD BANK ATLAS, 2000
RELEVANTE MYNDIGHEDER I BHUTAN

Bhutan blev indtil for få år siden regeret af en næsten enevældig monark. Men i 1998 trådte kong Jigme Singye Wangchuck på eget initiativ tilbage som regeringsleder efter at have ledet landet i 26 år. Siden da er posten gået på skift blandt seks ministre valgt af Nationalforsamlingen. Bhutan kan dog ikke karakteriseres som et demokrati. Presse-, ytrings- og forsamlingsfriheden udsættes for begrænsninger fra myndighedernes side, og politiske partier er forbudt. Der er rapporter om krænkelse af menneskerettighederne, tilsyneladende dog kun i begrænset omfang.

Regeringsførelsen må karakteriseres som god. Regeringen fører en udviklingspolitik, der søger at højne den almindelige befolknings sociale og økonomiske stadi, og landet har i de seneste årtier opnået markante fremskridt inden for sundhed og uddannelse. Bhutan har en relativ sund økonomi, og væksten i bruttonationalindkomsten (BNI) pr. indbygger har været ca. 3 pct. i de seneste år.

I 1990 affødte uroligheder blandt folk af nepalesisk herkomst kombineret med en stramning af indfødsretspolitikken en strøm af flygtninge fra Bhutan til Nepal, hvor der nu befinder sig knap 100.000 flygtninge i lejre. Nepal og Bhutan har siden 1993 drøftet problemet. I december 2000 skete der et gennembrud i forhandlingerne, og en gennemgang af flygtningenes status ventes påbegyndt i 2001.

Danmarks udviklingssamarbejde med Bhutan er koncentreret om sundhed, byudvikling samt miljø- og naturressourceforvaltning. God regeringsførelse og decentralisering indgår som tværgående hensyn i de tre sektorer, men udgør også et selvstændigt bistandsområde. Overgangen fra projektbistand til sektorprogramstøtte inden for de tre sektorer blev fuldført ved udgangen af 2000. Danmark er største udenlandske bistandsyder i Bhutan efter nabolandet Indien.

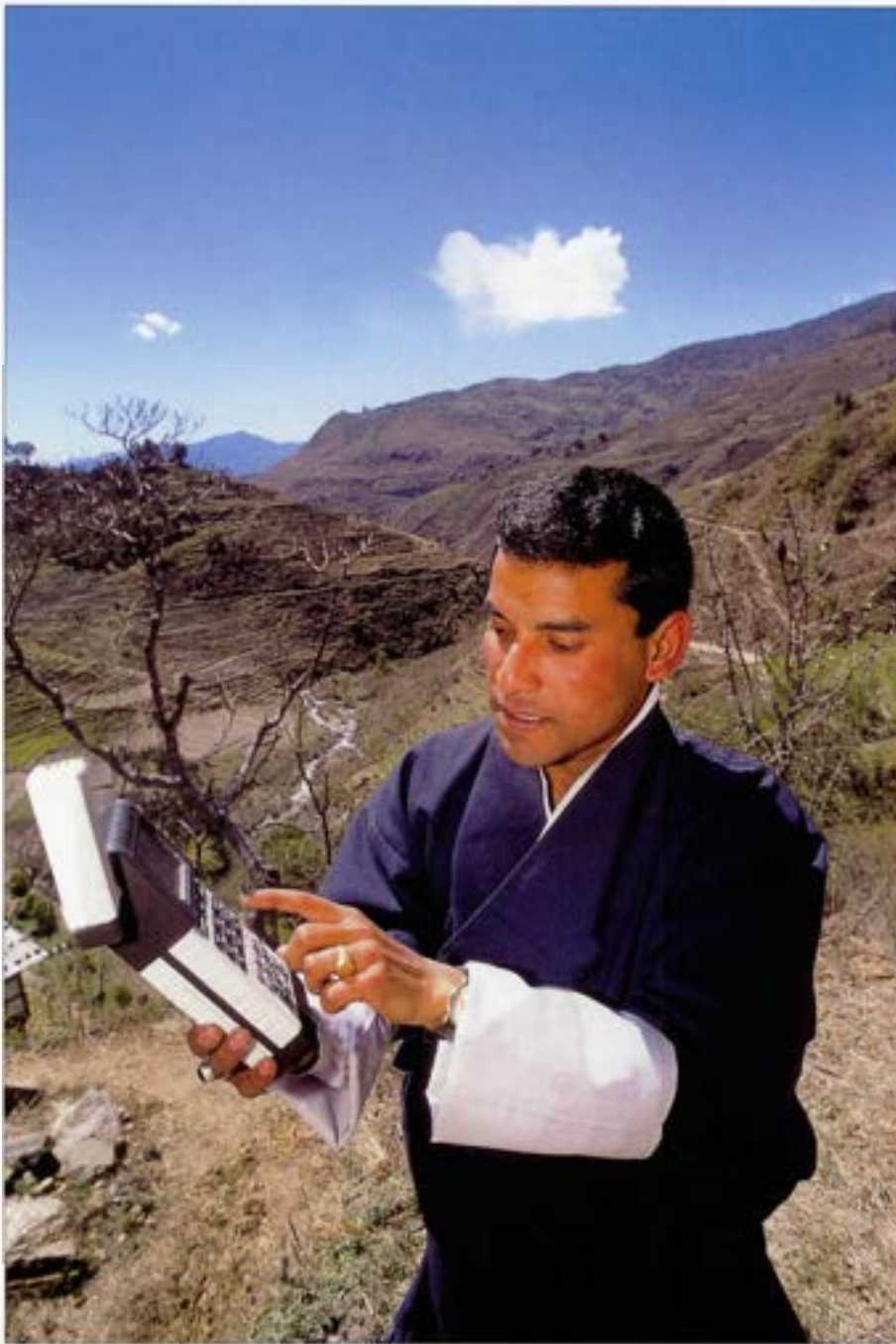
Landestrategien for samarbejdet er fra 1996, og en ny er under forberedelse. I den forbindelse har man fra bhutansk side foreslået at se på sektorvalget.

Støtten til sundhedssektoren skriver sig tilbage til 1990. Sektorprogrammets anden fase (120 mio. kr. i perioden 1997-2002) omfatter grund- og videreuddannelse af sundhedspersonale, forbedret kvalitet i sundhedstjenesten, bl.a. på distriktsniveau, bedre tuberkulosekontrol og forebyggelse af kønssygdomme og hiv/aids. Desuden støttes forbedret sundhedsplanlægning, ledelse og forskning og et nationalt program for sundhedsoplysning. Dertil kommer opførelse af to distrikthospitaler, 32 sundhedsklinikker og en administrationsbygning til sundhedsdepartementet. Det væsentligste problem i programmet er forsinkelse i byggerierne, som er blevet væsentligt dyrere end planlagt. I juni 2000 blev sundhedssektorprogrammet udvidet med en ny komponent (44,5 mio. kr. 2000-2005), som har til hensigt at forsyne landområder med rent vand og sanitære installationer.

Sundhedssektorprogrammet blev evalueret i 1999, og konklusionen var positiv. Hovedårsagen til succesen var ifølge evalueringen det stærke bhutanske engagement i sektoren og et godt dansk-bhutansk partnerskab.

Udgangspunktet for den danske støtte til miljø- og naturressourceforvaltning er Bhutans nationale miljøstrategi. Sektorprogrammet blev indledt i juli 1998 med en bevilling på 85 mio. kr. (1998-2003) og dækker tre hovedområder: Anvendelse af vedvarende naturressourcer, industriel miljøstyring og bæredygtig forvaltning af den biologiske mangfoldighed. Programmet har ni komponenter, der gennemføres af forskellige ministerier og styrelser. Status i 2000 er generelt tilfredsstillende.

Sektorprogrammet for byudvikling gik i gang i januar 1999 med en bevilling på 77 mio. kr. (1999-2004). Formålet er at skabe bedre baggrund for yderligere decentralisering af forvaltningsopgaver og beslutningsret til de lokale myndigheder og at højne levevilkårene for indbyggerne – især for lavindkomstgrupper – i landets to største byer, Thimphu og Phuntsholing. Formålet er ligeledes at forbedre kårerne for indbyggerne i udvalgte distriktsbyer samt at sætte bhutanske uddannelses- og træningsinstitutioner i stand til at levere veluddannet personale og faglærte hånd-

Landsmåling (t.v.) er led i det dansk-støttede sektorprogram for miljø- og naturressourceforvaltning. Bhutan arbejder målbevidst på at beskytte sin natur.

Foto: Jørgen Schytte

værkere, som kan støtte byernes udvikling. Sektorprogrammet er planmæssigt begyndt at tilrettelægge og så småt udføre større investeringer i infrastruktur inden for vandforsyning, sanitet og byfornyelse.

Støtten til god regeringsførelse indledtes i 1997 og løber til 2002 med en bevilgning på 42 mio. kr. Hensigten er at bidrage til regeringens målsætning om at skabe en lille, men effektiv offentlig sektor. Under programmet bistår Royal Institute of Management, Bhutans rigsrevision, skattedepartement og en IT-afdeling under kommunikationsministeriet. I november 2000 blev der bevilget 2,5 mio. kr. til Royal Civil Service Commission.

Også Bhutans radio og ugeavisen Kuensel får dansk støtte. En afsluttende fase af støtten til Kuensel (7,1 mio. kr.) kom i gang i september 2000. Endelig bistår Danmark med at effektivisere Bhutans domstole og støtter et nyoprettet kontor for retslige anliggender.

Bhutan er et af de relativt få udviklingslande, der stadig råder over større urerte skovstrækninger.

Foto: Jørgen Schytte

FAKTA

Bolivia

NØGLETAL

AREAL	1.099.000 KM ²
BEFOLKNING	8,1 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,4%
BNI PR. INDBYGGER	1.010 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	- 0,2%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	29 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	78
FORVENTET LEVEALDER	♂ 60/♀ 64 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 9/♀ 22

DANSK BILATERAL

BISTAND 2000 162,8 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

OPRINDelige FOLK OG FOLKELIG DELTAGELSE

LANDBRUG

MILJØ

Bolivia har det seneste års tid været præget af interne modsætninger i regeringen og problemer i forhold til bl.a. indianere og bønder. I april 2000 førte uroen til undtagelsestilstand i to uger. I september kom det igen til sociale uroligheder. Årsagerne skal bl.a. søges i økonomisk afmatning som følge af den internationale økonomiske krise tilbage i 1998-1999. Endvidere har effektiv bekæmpelse af kokaproduktionen ført til nedgang i beskæftigelsen og betydet, at anslået 300 mio. dollars om året er forsvundet ud af det økonomiske kredsløb.

Indkomsterne er meget ulige fordelt. Den mest velhavende femtedel af bolivianerne råder over mere end halvdelen af værdierne, mens den fattigste femtedel må nøjes med mindre end 5 pct. Op mod to tredjedele af indbyggerne lever under fattigdomsgrænsen. Især den oprindelige befolkning og folk på landet frister en tilværelse under ringe kår.

Danmarks udviklingssamarbejde med Bolivia har bidraget til at opbygge administrativ og finansiell kapacitet i nogle af landets fattigste kommuner. Desuden blev der i 2000 gennemført investeringsprojekter i kommunerne inden for drikkevandsforsyning og biveje. Der er imidlertid behov for at styrke kommunernes evne til at styre de stigende overførsler af ressourcer fra centralt hold. Således vil Bolivias besparelser på afdrag til udlandet via gældslettelsen under HIPC II (se side 31) blive stillet til rådighed for kommunerne.

Bolivia er den eneste nation i Sydamerika, hvor efterkommere af de oprindelige indbyggere – indianerne – er i flertal. Og Danmark støtter som eneste donorland et sektorprogram, hvis overordnede mål er at fremme de oprindelige folks rettigheder, levevilkår og deltagelse i samfundsudviklingen, politisk som økonomisk. Sektorprogrammet (180 mio. kr. 1998-2002) omfatter støtte til decentralisering i Potosí og Chuquisaca amter, jordreformer med henblik på opmåling og udstedelse af skøder i de oprindelige folks kollektive territorier (TCO) i lavlandet, civilsamfundets deltagelse i decentraliseringsprocessen samt tosproglig uddannelse i lavlandet.

Med betragtelig dansk støtte var der i 2000 væsentlig fremdrift i opmåling og tildeling af skøder på jord til oprindelige folk. Landreforminstituttet færdiggjorde opmålingsarbejdet i syv TCO'er, og skøderne ventes overdraget i 2001. Jordspørgsmålet er imidlertid konfliktfyldt, og skøderne udstedes ofte med betydelige forsinkelser. I april 2000 blev de foreløbige erfaringer med sektorprogrammet gennemgået. Det mandede ud i en anbefaling om at udvide programmet til nye kommuner i højlandet, styrke territorie- og miljøforvaltningen i lavlandet og sørge for opmåling og skødeudstedelse af flere TCO'er såvel i højlandet som i lavlandet.

Danmark har siden slutningen af 1999 støttet en langsigtet reform af den offentlige sektor, der bl.a. omfatter en embedsmandsreform, et integreret finanssystem i den offentlige sektor og et anti-korruptionsprogram med sigte på at styrke rets- og toldvæsenet og rigsrevisionen. Embedsmandsreformen indebærer, at eksperterne revisions- og konsulentfirmaer vil varetage ansættelser i de enkelte ministerier eller styrelser for at mindske den udbredte sammenspisthed (nepotisme) i den offentlige sektor. Reformen er ført ud i livet i toldvæsenet med betydelig succes, og det har bl.a. betydet nedgang i sortbørshandelen og øgede indtægter fra beskatning af importerede varer. Det nationale vejdirektorat og landreforminstituttet ventes også omfattet af reformen. Den danske bevilling i 1999 er på 84,9 mio. kr. (1999-2003).

Sektorprogrammet for landbrug og udvikling af landområder (262 mio. kr. 1999-2004) kom for alvor i gang i begyndelsen af 2000. Landbrugsdelen har bl.a. bidraget til udarbejdelse af planer for jordbrugets udvikling på nationalt plan og i de enkelte departementer. Der er også iværksat træning. Derudover fortsætter udviklingsprojektet (65 mio. kr. 1996-2001) for malkekvægsbrug, som på sigt skal

øge indtægterne hos 12.000 indianske bondefamilier på Bolivas karrige højslette, Altiplano. I 2000 blev der sat en proces i gang, hvorefter mælkeproducenternes organisationer gradvist overtager forvaltningen af programmet.

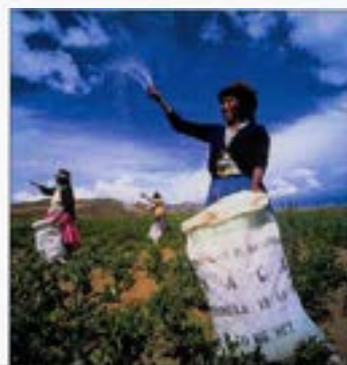
Miljøsektorprogrammet (180 mio. kr. 1999-2004) kom også for alvor i gang i 2000 og har ligeledes fokus rettet mod aktiviteter på amtskommunalt og kommunalt niveau i Potosí og Chuquisaca. Bistanden omfatter støtte til at udarbejde vandhandlingsplaner, forebygge forurening fra miner og industri, miljøundervisning på grundskole- og universitetsniveau og opbygning af institutionel kapacitet på miljøområdet.

Et centralt element i sektorprogrammerne er medvirken til at gennemføre love om folkelig deltagelse og decentralisering, som gavner de oprindelige folks stilning i samfundet. Det danske udviklingssamarbejde omfatter tillige støtte til ombudsmandsinstitutionen. Bolivia blev fra 2000 omfattet af Privat Sektor Programmet.

Frugt- og grøntsagsmarked i højlandsbyen Sucre. Danmark hjælper bl.a. de fattige indianske bønder på Altiplano-højsletten til at få en bedre tilværelse.
Foto: Ron Gilling

Sektorprogrammet for landbrug og udvikling af landområder kom for alvor i gang i 2000. Her spreder indianske kvinder kunstgødning ud for at få et højere udbytte.

Foto: Ron Gilling

FAKTA

Burkina Faso

NØGLETAL

AREAL	274.000 KM ²
BEFOLKNING	11 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,4%
BNI PR. INDBYGGER	240 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	7,7%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	37 US \$
BØRNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	210
FORVENTET LEVEALDER	♂ 43/♀ 45 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 68/♀ 87

DANSK BILATERAL

BISTAND 2000 197,8 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

VAND OG SANITET

LANDBRUG

ENERGI

Burkina Faso udmærker sig fortsat ved en relativ stabil politisk udvikling, en fri presse og en rimelig situation for menneskerettighederne. Men de seneste to år har Sahel-landets internationale omdømme fået alvorlige skrammer.

I kølvandet på mordet i december 1998 på redaktøren og samfundskritikeren, Norbert Zongo, fulgte en dyb politisk krise. En fastlåst og uforsonlig holdning mellem regeringen og det dominerende regeringsparti på den ene side og en dag for dag mere radikal opposition på den anden har i hele 2000 blokeret for politiske fremskridt og ført til omfattende strejker og demonstrationer – til tider med voldeligt forløb. Derudover er Burkina Faso i 2000 blevet anklaget for at støtte oprørsbevægelserne i Angola og Sierra Leone med våben og andre forsyninger – bl.a. til gengæld for leverancer af diamanter – og derved bryde FN-sanktionerne mod de to lande.

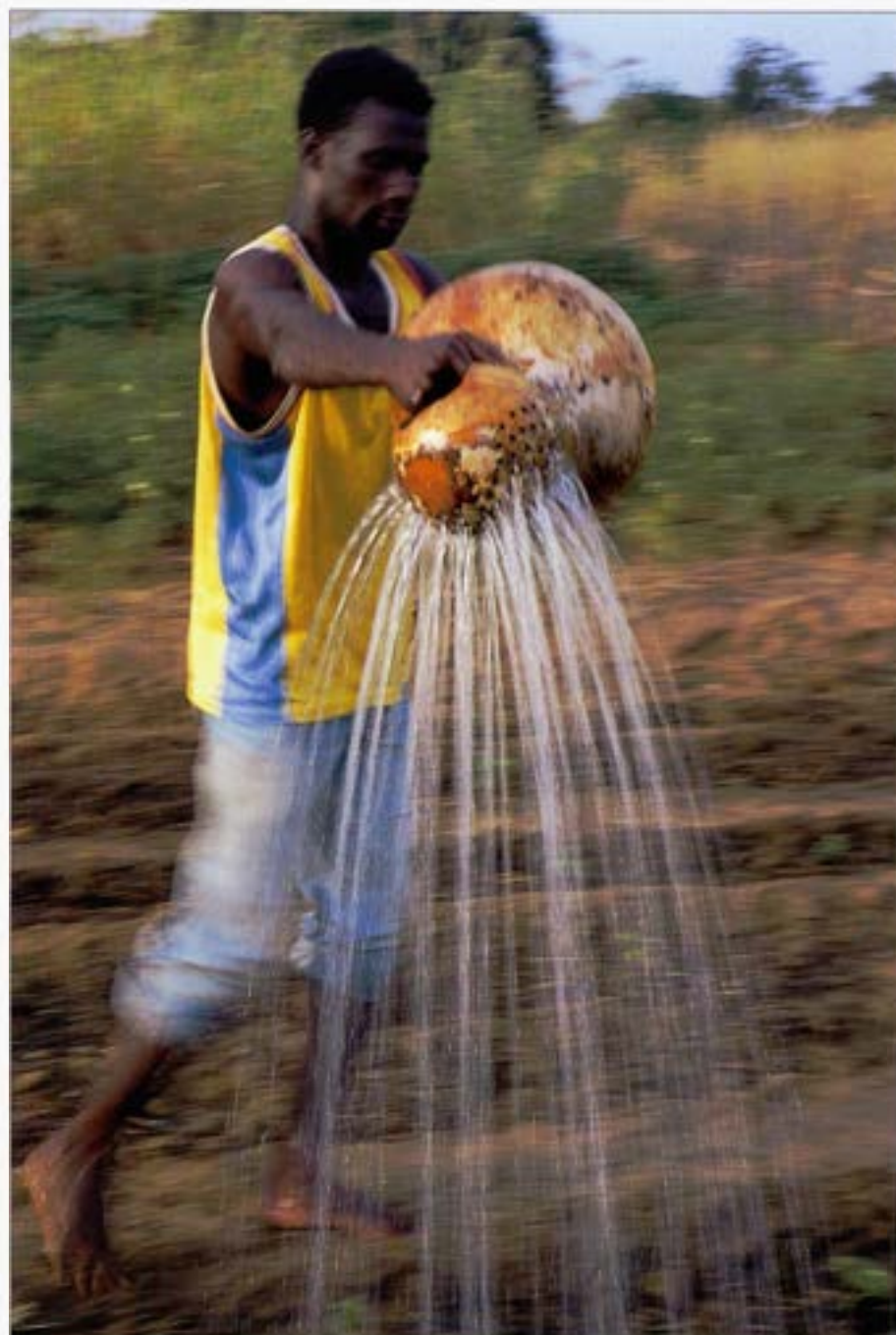
Danmark har i det forløbne år fastholdt kravet om, at de burkinske myndigheder hurtigst muligt identificerer og retsforfølger de ansvarlige for mordet på Norbert Zongo, og at Burkina Faso overholder FN's sanktioner, herunder våbenembargoerne mod Angola og Sierra Leone. For at imødekomme anklagerne har Burkina Faso senest besluttet at etablere et FN-overvåget våbenimport og -kontrollsystem.

Danmarks udviklingssamarbejde med Burkina Faso foregår i en åben dialog med klar fælles forståelse for mål og midler og er koncentreret om vand og sanitet, landbrug samt energi. Sektorprogrammerne fokuserer stærkt på de fattigste grupper, på landdistrikterne og direkte involvering af lokalbefolkningen. Samtidig har Danmark deltaget i arbejdet, der dannede grundlag for Burkina Fastos nye fattigdomsstrategi og en efterfølgende omfattende multilateral gældslettelse til landet inden for rammerne af HIPC-initiativet (se side 31). Den regeringsledede koordinering af bistanden er desværre endnu ikke effektiv nok.

Sektorprogramstøtten til vand og sanitet udgør 419 mio. kr. (1999-2003) og lægger særlig vægt på assistance til at opbygge en bedre forvaltning af vandressourcerne. Målet er at sikre, at alle forbrugere får medansvar for de knappe ressourcer. Programmet omfatter støtte til at rehabilitere vandforsyningsanlæg i 27 byer samt vand og sanitet til landsbyer i det nordlige og sydøstlige Burkina Faso. Der vil i perioden blive installeret ca. 800 nye håndpumper og istandsat ca. 300. Forberedelsen af et program for vandforsyning i små bysamfund blev påbegyndt i 2000. Det samme gælder planlægningen af, hvordan den private sektor kan involveres mere i vandforsyningen. Endelig er der i årets løb iværksat et arbejde, som skal føre til en handlingsplan for det statslige vandforsyningsselskab.

Næsten samtlige aktiviteter i sektorprogramstøtten til landbruget kom i gang i 2000. En væsentlig del koncentrerer sig om at skabe et stærkere privat engagement i og omkring landbruget, bl.a. via flere kreditmuligheder til helt små brug, og at tilskynde til private aktiviteter, der støtter landbrugsproduktionen. I overensstemmelse med landets decentraliseringspolitik vil programmet blive mere præget af udvikling af landområderne. Programmet søger især at forbedre de små selvstændige bonders levevilkår og øge deres muligheder for at bidrage til økonomisk vækst. Bondeorganisationerne støttes som talerør for de små producenter med henblik på, at bønderne ved egen hjælp kan sikre sig større indflydelse på landbrugspolitikken og deres dagligdag. Der er afsat i alt 384,4 mio. kr. for perioden 2000-2004.

Den vigtigste energiressource er brændetræ til husholdninger og småindustrier. De fleste burkinere har ikke adgang til elektricitet. Brændetræ er under pres som følge af stigende indbyggertal og øget behov for landbrugsjord. Energisektorprogrammet på i alt 360 mio. kr. (2000-2004) støtter bæredygtig udnyttelse af brændetræ, som skal sikre indkomster til såvel producenter og leverandører som rimelige priser for fattige forbrugere. Landets økonomiske vækst hindres af dårlig

Næsten samtlige aktiviteter i sektorprogramstøtten til Burkina Fasos landbrug kom i gang i 2000. Her vander en bonde med en perforeret kalabas i et dansk-støttet landbrugsprojekt i Tenkodogo-området.

Foto: Heine Pedersen, BAM

elforsyning med gamle installationer, forældet udstyr og begrænset udbredelse. På blot otte måneder lykkedes det i 1999-2000 med dansk støtte både at beslutte, bevilge, indkøbe og opstille et færdigt kraftværk (se side 38). I samme periode færdiggjordes mindre kraftværker med tilhørende netværk i ni provinsbyer. Endelig blev det burkinske energidirektorats kapacitet styrket i et direkte samarbejde med danske energiinstitutioner.

Uden for de tre hovedsektorer omfattede bistanden i 2000 bl.a. støtte til decentraliseringsprocessen, kampagnen mod omskæring af kvinder, reproduktiv sundhed og forbedring af menneskerettighedssituationen, bl.a. støtte til ombudsmandsinstitutionen. Endvidere er de første skridt taget til en støtteaktivitet på retsområdet. Hertil kommer støtte til den frie presse og lokalradioer, afvikling af kommunalvalg og bekæmpelse af hiv/aids. Ifølge UNAIDS er ca. 6,5 pct. af den voksne befolkning (15-49 år) hiv/aids-ramt.

Bomuld kommes i sække til eksport. Landbruget har trods de barske klimatiske forhold potentiale til at sætte produktionen i vejret.

Foto: Jørgen Schytte

Egypten

NOGLE TAL

AREAL	1.001.000 KM ²
BEFOLKNING	62,4 MRD.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	1,3%
BNI PR. INDBYGGER	1.400 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	4%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	31 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 2000	59
FORVENTET LEVEALDER	af 65/68 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	af 35/56

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	239,0 MRD. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

MILJØ
VAND OG SANITET
ENERGI

Efter en række reformer går Egyptens økonomi nu bedre, om end der var tegn på stagnation i 2000. Der kan dog ikke skjule, at stadig flere mennesker lever under fattigdomsgrænsen, og at ca. 25 pct. af alle egyptiske børn under fem år er fejl- eller underernærede.

Med en befolkningstilvækst på ca. 2 pct. om året må den økonomiske vækstrate holdes oppe på 6-7 pct., hvis levestandarden for de fattigste skal forbedres mærkbart. I 2000 tog den egyptiske regering initiativ til at udarbejde en strategisk handlingsplan for fattigdomsbekæmpelse med vægt på uddannelse, sundhed, beskæftigelse og udvikling af menneskelige ressourcer.

Fattigdommen er især et problem i Kairos slumkvarterer og de mindre udviklede dele af Øvre Egypten. Danmarks udviklingssamarbejde koncentrerer sig i stigende grad om Øvre Egypten og bliver mere fattigdomsorienteret – også i overensstemmelse med anbefalingerne i evalueringen af landeprogrammet i 1999. Det sker ligeledes i takt med, at projektbistand afløses af sektorprogrammer. En påbegyndt revision af landestrategien forventes afsluttet i 2001.

Politisk betragtes Egypten som stabilt på kort og mellemlangt sigt. Valget til parlamentet i efteråret 2000 markerede et skridt mod øget pluralisme og forbedrede demokratiske tilstande. Egypten har været i undtagelsestilstand siden mordet på Anwar Sadat i 1981. Præsident Hosni Mubarak begrundede forlængelsen af undtagelsestilstanden til 2003 med kampagnen mod terror fra fundamentalistiske muslimske grupper; en kamp, myndighederne synes på vej til at vinde.

Undtagelsestilstanden betyder, at mange civile rettigheder er sat ud af kraft. Menneskerettighedsorganisationer har rapporteret om udbredt vold og tortur i fængsler og på politistationer.

I december 2000 blev det dansk-egyptiske sektorprogram for miljø underskrevet, i øvrigt som det første sektorprogram mellem Egypten og en bilateral donor. Egypterne har dermed efter en del overvejelser indledt skiftet fra projektbistand til programbistand. Andre sektorprogrammer er på vej, herunder dansk-støttede programmer for vand og sanitet og for energi, som ventes godkendt i henholdsvis 2001 og 2002.

Sektorprogramstøtten for miljø løber over seks år og skal med en bevilling på 387 mio. kr. bidrage til kapacitetsopbygning af centrale og lokale miljøadministrationer. Programmet har komponenter om miljøovervågning, oplysningsvirksomhed og kystzoneforvaltning. Hertil kommer bistand til lokale miljøinvesteringer og udvalgte industribranchers miljøforbedringer med særligt henblik på at højne levevilkårene for fattige egyptere, ikke mindst kvinderne.

Sektorprogramstøtten for vand og sanitet udformes med udgangspunkt i regeringens beslutning om at decentralisere investeringsbudgetter samt drift og vedligehold i denne sektor til de lokale myndigheder. Programmet vil formentlig omfatte dansk gavebistand og blandede kreditter på indtil 60 pct. af investeringsudgifterne, mens den egyptiske finansiering forventes at bestå af offentlige tilskud.

I 2000 tog den egyptiske regering initiativ til at udarbejde en strategisk handlingsplan for fattigdomsbekæmpelse, som bl.a. lægger vægt på bedre uddannelse. Her en skole i Nassariyah mellem Nilbyerne El Minya og Kairo.

Foto: Jørgen Schytte

og brugerbetaling på henholdsvis 30-40 og 10 pct. af udgifterne. Programmet planlægges koncentreret om kapacitetsopbygning samt vandforsyning og sanitetsforbedringer i landsbyer og mindre byer i to guvernorater i Øvre Egypten.

Bistanden til energisektoren har været koncentreret om vindenergi og effektivisering af eltransmissionen. For vindenergien er der tale om støtte til etablering af en prøvestation for vindmøller, en stor vindmøllepark, et energibesparende kontrolcenter og til et nationalt vindatlas. Det kommende energisektorprogram vil have fokus på effektivisering af de egyptiske institutioner, energibesparelser og på at sikre vedvarende energi en mere fremskudt position.

Den såkaldte Sociale Fond søger at afbøde de negative sociale virkninger af de økonomiske reformer og blev i 2000 gennemgået af donorerne. Resultatet forelå i form af en handlingsplan, som skal strømline fondens virke og øge fattigdomsorienteringen i dens projekter. Det er op til fondsbestyrelsen og den egyptiske regering at føre handlingsplanens anbefalinger ud i livet; eventuel videre dansk støtte afhænger af viljen hertil. Størsteparten af de hidtidige danske midler til fonden (180 mio. kr. i perioden 1991-2000) er blevet forvaltet af et dansk konsulentfirma med betydelig succes.

Aftalen om blandede kreditter fra 1999 har allerede resulteret i projektforslag inden for agroindustri og vand og sanitet. Privat Sektor Programmet bidrager til at opfylde Egyptens målsætning om at styrke den private sektor. Programmet forventes at vokse i de kommende år.

Bestræbelserne på at støtte lokale private organisationer i arbejdet for menneskerettigheder, aktiviteter for kvinder og børn og fremme af demokrati hæmmes markant af forældet og restriktiv lovgivning, som stærkt begrænser NGO'ernes muligheder for at operere nogenlunde frit. Fra dansk side søger man at overbevise den egyptiske regering om, at en mere liberal lov er påkrævet.

Vindenergi er et af tyngdepunkterne i den danske bistand til Egyptens energisektor. Her klargøres fundamentet til en vindmølle.

Foto: Bert Wiklund

FAKTA

Eritrea

NØGLETAL

AREAL	118.000 KM ²
BEFOLKNING	4 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTVÆKST	2,7%
BNI PR. INDBYGGER	200 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	0,8%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	41 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	90
FORVENTET LEVEALDER	♂ 49/♀ 52 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 34/♀ 62

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	89,2 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

UDDANNELSE	
LANDBRUG	

Grænsekrigen mellem Eritrea og Etiopien nåede omsider sin afslutning i 2000 efter at have stået på med varierende intensitet siden maj 1998. Store dele af Eritrea blev besat af etiopiske styrker i maj og juni 2000. Eritrea og Etiopien underskrev en våbenhvile i juni, og i december indgik parterne en fredsaftale.

Fredsforhandlingerne blev ledet af Den Afrikanske Enhedsorganisation (OAU) i nært samarbejde med EU, USA og FN. Fredsaftalen udstikker kursen for de videre forhandlinger om en grænsedragning. Aftalen indebærer også, at FN indsætter fredsbevarende styrker i grænseområdet, som derefter skal rømmes af landenes militær. 320 danske soldater ankom i december 2000 til Eritrea som en del af FN-fredsstyrken.

Den eritreiske økonomi er stadig påvirket negativt af konflikten. Op mod en tredjedel af befolkningen blev drevet på flugt som følge af krigshandlingerne, og det betød sammen med udbredt tørke, at høsten i vidt omfang gik tabt i 2000.

Konflikten betød også tabte indtægter fra etiopisk transittrafik og eksport til Etiopien. Krigsindsatsen er bl.a. blevet finansieret af bidrag fra de mange eritreere i udlandet. Alligevel er situationen yderst alvorlig med et alt for stort underskud på de offentlige finanser.

Eritrea er endnu en etpartistat. Politisk lagde konflikten en bremse på den demokratiske udvikling, men med freden er en åbning undervejs. Der forventes holdt parlamentsvalg med flere partier i december 2001. Eritreas nye grundlov og følgelove med sikring af frihedsrettigheder med videre ventes også gennemført i 2001. Ændringsprocessen er dog vanskelig og præges af magtkampe mellem reformvenlige og konservative kræfter.

Med hensyn til menneskerettighederne overholdt Eritrea i midten af 2000 ikke grundlæggende standarder ved internering af civile etiopiske statsborgere. Forholdene forbedredes dog mod slutningen af året, hvor et udvekslingsprogram af civile internerede kom i stand med Etiopien ved Internationalt Røde Kors' mellemkomst.

Eritrea har været førende i dialogen om partnerskab inden for udviklingssamarbejdet. Danmarks indsats i Eritrea er i dag et velfungerende og krævende partnerskab inden for landbrug og uddannelse. Danmark er største donor i disse sektorer. Det er en generel opfattelse blandt donorerne, at udviklingssamarbejde med Eritrea er af høj kvalitet. Korrupsionsniveauet er tillige lavt. Ca. 3 pct. af den voksne befolkning (15-49 år) er ifølge UNAIDS ramt af hiv/aids.

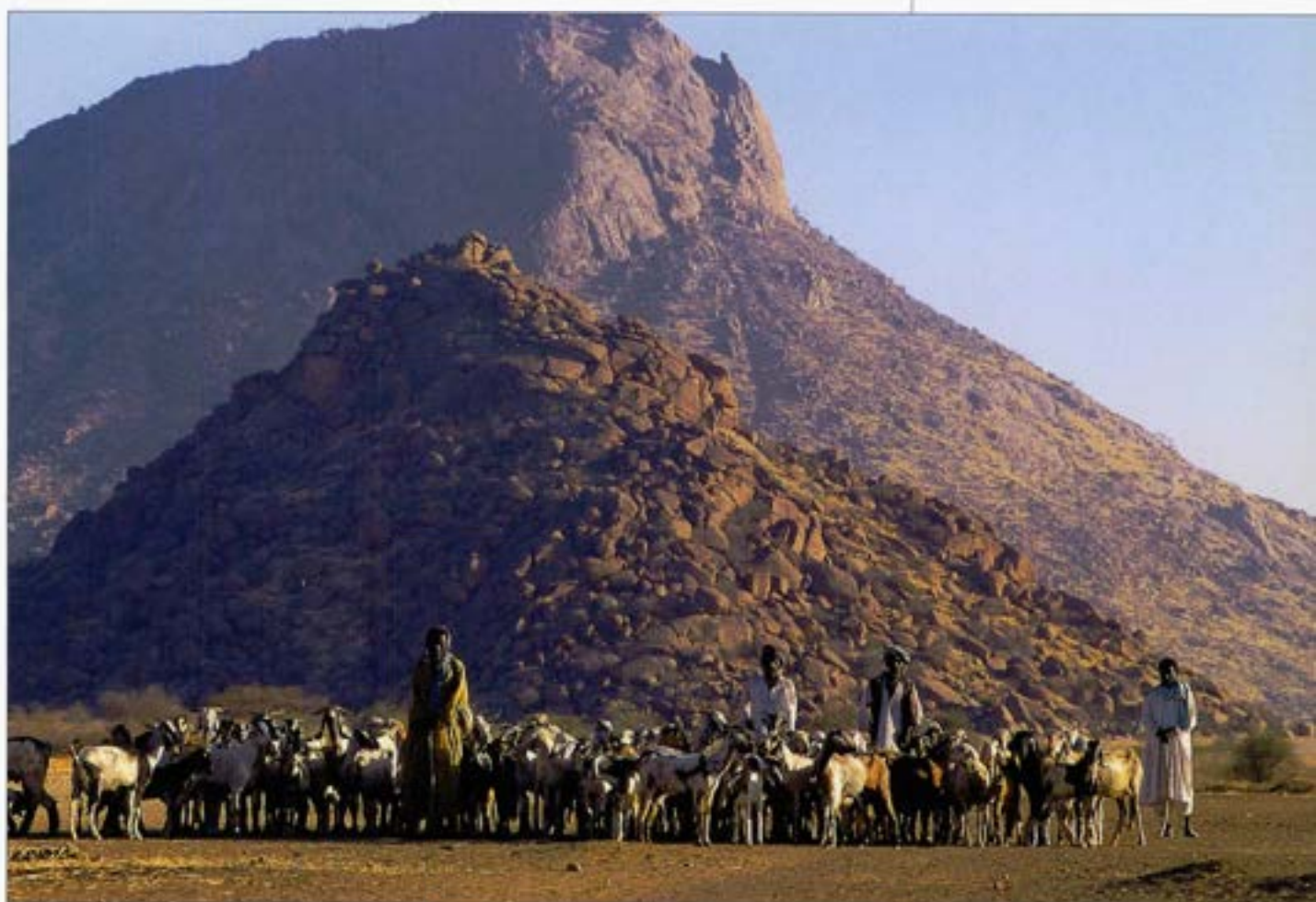
Genopbygning efter krigen prægede det dansk-eritreiske samarbejde i 2000. Justeringen af aktiviteterne skete i begge samarbejdssektorer i koordination med et nationalt genopbygningsprogram støttet af Verdensbanken.

Et nyt sektorprogram på uddannelsesområdet igangsattes i 2000 med 267,3 mio. kr. frem til 2006. Hovedområderne er udvikling af læseplaner og skolebøger, læreruddannelse og kapacitetsopbygning, bl.a. samarbejde mellem Danmarks Pædagogiske Universitet og Uddannelsesfakultetet på Asmara Universitet. Dertil kommer skolebyggeri og oprettelse af en teknisk skole.

Aktiviteterne var i 2000 koncentreret om genopbygning af 11 skoler med 70 klasseværelser og opførelse af 120 nye og 75 midlertidige klasseværelser. Til alle klasseværelser og skoler blev også købt eller fremstillet skolemøbler, tavler og bygget lærerboliger. Der blev genoptrykt en halv million skolebøger. Efteruddannelse af lærere og skoleadministratorer samt udvikling af nye undervisningsmaterialer blev gennemført som planlagt.

På landbrugsområdet blev forberedelsen af et nyt sektorprogram forsinket på grund af krigshandlingerne. Der blev derfor udskudt til fordel for et midlertidigt program på 57,5 mio. kr. i 2000 og 2001, der er koncentreret om genopbygning.

Dette program udvider fortrinsvis de aktiviteter, som allerede er i gang, især

inden for jordforbedring og frøforædling, som mest direkte retter sig mod de fattigste bønder og landets fødevareforsyning. I 2000 blev flere end fire millioner træ- og plantestiklinger anvendt til jordforbedring.

Inden for frøforbedring blev 75 tons hirse- og durrafrø dyrket i Kenya på kontrakt. Forædlingsaktiviteter for byg, hvede, durra og hirse forløb efter planen. Frørensning har givet gode resultater, og opførelse af endnu et frørensingsanlæg påbegyndtes i 2000.

Inden for husdyrbrug overtog en nyoprettet dansk-støttet andelsforening forarbejdningen af mælk i hovedstaden Asmara. Der er oprettet kølecentre og forsøgsstalde i flere provinsbyer.

Der blev uddelt 140.000 kyllinger (i hold af 25) til fattige kvinder, som også er forsørgere. Kyllingerne skal betales tilbage på gunstige vilkår. Vaccine- og medicinlagre til husdyr er genopfyldt for at sikre husdyrenes sundhed, ligesom oprettelsen af den første kommercielle fodermølle blev støttet med rådgivning for at sikre og forbedre dens drift.

Hyrder med geder i det vestlige Eritreas barske natur ved byen Teseney tæt på grænsen til Sudan. Danmark er største udenlandske donor i Eritreas landbrugssektor og støtter bl.a. husdyrbruget.
Foto: Tomas Bertelsen, BAM

Vand er og bliver en livgivende ressource, ikke mindst når det er så tæt som i Eritrea. På billedet hentes vand i Dehemhara-regionen.
Foto: Heldur Netocny, Phoenix

FAKTA

Ghana

NØGLETAL

AREAL	239.000 KM ²
BEFOLKNING	18,9 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,7%
BNI PR. INDBYGGER	390 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	2,1%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	38 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	96
FORVENTET LEVEALDER	♂ 58/♀ 62 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 22/♀ 40

DANSKE BILATERAL

BISTAND 2000	308,1 MIO. KR.
--------------	----------------

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

SUNDHED

VAND OG SANITET

TRANSPORT

ENERGI

Præsident- og parlamentsvalgene i december 2000 resulterede i den første fredelige og demokratiske magtoverdragelse i Ghana siden uafhængigheden fra Storbritannien i 1957. Den hidtidige præsident, Jerry Rawlings, som har regeret i 19 år og ifølge forfatningen ikke kunne genopstille, måtte lide den tort at opleve, at hans partis kandidat ikke var i stand til at mønstre samme opbakning i to præsidentvalggrunder som oppositionens.

Den nye præsident, John Kufuor, og hans regering overtager et land i økonomisk krise. Ghana led i 1999 og 2000 under faldende verdensmarkedspriser på de vigtigste eksportvarer, guld, kakao og tømmer, mens priserne på importeret brændstof steg kraftigt. Gælden voksede, og der er fortsat underskud på statsbudgettet. Reformprocessen, som skulle føre til økonomisk stabilitet og liberalisering, lader vente på sig.

Danmarks udviklingssamarbejde med Ghana er koncentreret om fire sektorer: Sundhed, vand og sanitet, veje samt energi. Der er igangsat sektorprogrammer i de tre første sektorer, mens støtten til energisektoren er ved at blive forhandlet.

Den danske sektorprogramstøtte til sundhedsvæsenet udgør 225 mio. kr. i perioden 1998-2002. Støtten omfatter bidrag til en fælles donorpulje, der sikrer samlet planlægning og budgettering af donorerens og regeringens midler, samt øremærkede midler til særlige formål, bl.a. bedre adgang for de fattige til sundhedsydelser. Ifølge en midtvejsevaluering af sektorprogrammet i 2000 har både sygdomsbehandling, sundhedspleje og de administrative systemer gjort fremskridt, men sektoren lider af kronisk pengemangel.

Den danske rigsrevision besøgte Ghana i 2000 for, med udgangspunkt i sundhedssektorprogrammet, at undersøge en række særlige problemer omkring styring, kontrol og revision af sektorprogrammer i dansk bistand. Det er første gang, rigsrevisionen går konceptet, sektorprogrambistand, efter i sømmene.

En del af den danske støtte til sundhedssektoren går til en fælles donorpulje til det nationale sundhedsbudget. En anden del går til sundhedsaktiviteter i den nordvestlige region – bl.a. til renoivering og byggeri af klinikker og sundhedsydelser til lokalbefolkningen, f.eks. polio-vaccinationer.

Foto: Jørgen Schytte

Her under aften i Tamale i det nordlige Ghana. Der er hentet vand og brænde, og kvinderne er i gang med aftenens mad. Foto: Jørgen Schytte

Sektorprogramstøtten til vand og sanitet andrager 385 mio. kr. i perioden 1998-2002 og omfatter vandforsyning, kapacitetsopbygning i sektoren og forvaltning af vandressourcer. Støtten er koncentreret om tre regioner med det formål at skaffe landbefolkningen rent drikkevand og bedre sanitære forhold. Gennemførelsen følger den nationale sektorstrategi, der forudsætter, at lokalsamfundene inddrages aktivt i både beslutningsprocesser og finansiering. Der ydes støtte til institutioner med henblik på at opbygge datagrundlag for og kapacitet til at forvalte landets vandressourcer. I løbet af 2000 blev næsten alle komponenter i vandsektorstøtten vurderet, og der måtte gennemgående konstateres væsentlige forsinkelser.

Transportsektoren modtager sektorprogramstøtte for 412 mio. kr. i perioden 1999-2003, som især går til vedligehold og reparation af over 1.000 km biveje og genopbygning af hovedveje. Desuden støttes institutionsudvikling, trafiksikkerhed, hensyntagen til kønsaspekter og miljøforanstaltninger. I 2000 indledtes istandsættelsen af en højt prioriteret hovedvej i det vestlige Ghana. Vedligeholdelsen af bivejene med overvejende arbejdsintensive metoder foregår som planlagt. Som led i støtten til de ansvarlige institutioner er der udarbejdet studier om programmets indvirkning på fattigdom, kønsaspekter og miljø. Trafiksikkerheden er opprioriteret, bl.a. ved at støtte et nyt ghanesisk trafiksikkerhedsråd.

Den danske bistand til energisektoren omfatter tre pilotaktiviteter på i alt 41 mio. kr. i perioden 2000-2002. En national energiplan er ved at blive udarbejdet, og de danske midler går bl.a. til udvikling af vedvarende energiformer og bæredygtig (miljørigtig) produktion af traditionel energi. Der samarbejdes med den private sektor, og der synes især at være gode perspektiver for vindenergi, bl.a. for et samarbejde mellem danske og ghanesiske virksomheder. Der er ikke sket fremskridt i helt nødvendige reformer og tarifændringer inden for sektoren, hvorfor Danmark i 2001 vil overveje, om sektoren stadig skal prioriteres.

Privat Sektor Programmet bistår med at etablere samarbejder mellem danske og ghanesiske virksomheder. Ved udgangen af 2000 var der godkendt 68 samarbejdsaftaler med et samlet tilskud på 142 mio. kr., og tallet ventes at stige i de kommende år. De konkrete aftaler omfatter især forædling af Ghanas ressourcer inden for landbrug, fiskeri og træ, også kaldet det "grønne guld"; disse indsatser har samtidig gode chancer for at øge de fattiges indkomster.

Der er afsat midler til et samarbejde med parlamentet om undervisning af de folkevalgte i bl.a. statsret og demokratiske principper. Der er et velfungerende samarbejde med Ghanas ombudsmand og menneskerettighedskommission. Endvidere støttes aktiviteter for at forebygge hiv/aids, hjælp til gadebørn og bistand til voldsramte eller udstødte kvinder. Ifølge UNAIDS er 3,6 pct. af Ghanas voksne befolkning (15-49 år) ramt af hiv/aids.

FAKTA

Kenya

NØGLETAL

AREAL	580.000 KM ²
BEFOLKNING	30 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,7%
BNI PR. INDBYGGER	360 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	0,1%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	16 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	124
FORVENTET LEVETID	♂ 50/♀ 52 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 12/♀ 27

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	72,6 MIO. KR.

2000 endte dårligt for Kenya. Den økonomiske og administrative reformproces, der var indledt i 1999, havde ellers haft så stor succes, at Verdensbanken og IMF i juli-august 2000 genoptog lånebistanden efter tre års afbrydelse. Det skete dog på meget strikse betingelser.

Ved udgangen af året tog Kenyas politiske ledelse beslutninger, der for en tid sætter en stopper for korruptionsbekæmpelse, rationalisering af den offentlige sektor og privatisering af offentligt ejede virksomheder. Lånebistanden blev standset og genoptages næppe med det første, hvilket vil efterlade et stort hul i det offentlige budget. Også en længe bebudet forfatningsreform, der bl.a. skulle begrænse præsidentembedets magt, lå stille det meste af 2000. Dette førte til fremkomsten af to alternative folkelige bevægelser for forandring og reformer, som begge har fået megen medieopmærksomhed, men også er mødt med modstand og obstruction af myndighederne.

Især den trykte presse fortsatte med åbent at kritisere landets ledelse, korruptionen, de forringede levevilkår og det lurende økonomiske kollaps. Skønt der ikke synes at foregå systematisk politisk forfølgelse, forekom tonen over for oppositionen skærpet i årets sidste måneder.

Efter næsten tre års tørke begyndte det at regne i december. Tørken førte i årets løb til rationering af vand og el og til hungersnød i landets nordlige dele. UNAIDS opgiver tillige, at ca. 14 pct. af Kenyas voksne befolkning (15-49 år) er ramt af hiv/aids.

Danmarks udviklingssamarbejde med Kenya adskiller sig på grund af landets utilfredsstillende politiske og administrative ledelse fra samarbejdet med andre programsamarbejdslande. Der ydes ikke sektorprogramstøtte, men direkte støtte til projekter, og kontrollen med midlerne er ekstra tæt. Når samarbejdet involverer kenyanske myndigheder, er der klare aftaler om, hvordan de skal bidrage økonomisk til projekterne. Så vidt muligt forvaltes projekterne ude i de fattige lokalsamfund.

Den danske indsats er koncentreret om sundhed, landbrug, herunder mikrokreditter og småhåndværkere, samt biveje. Op mod 20 pct. af bistanden går til projekter, som direkte skal fremme menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse.

Danmarks mangeårige støtte til sundhedssektoren blev delvist suspenderet i 1999, men genoptoges i 2000 i form af et etårigt overgangsprojekt til 20 mio. kr., efter at kenyanerne havde opfyldt deres del af aftalerne. Støtten går direkte til distrikterne i kystprovinsen, hvor lokale sundhedskomiteer står for projektet. Hvis erfaringerne fra overgangsfasen er gode, bliver der igangsat et længerevarende projekt.

En ny fase af et projekt til at reducere børns fejl- og underernæring blev igangsat i 2000. Projektet skal med en fireårig bevilling på 61,2 mio. kr. støtte 228 lokalsamfund i 10 distrikter med at bekæmpe årsagerne til fejl- og underernæring.

Et landbrugsprojekt på 39,3 mio. kr. (1999-2001) skal forbedre forvaltningen af naturressourcerne og øge produktion og indtægter i tre tørre og halvtørre distrikter i det østlige Kenya. Projektet baserer sig på lokalsamfundenes aktive deltagelse og medbestemmelse og forløber planmæssigt. Tørken medførte dog forsinkelser, da småbønderne fik vanskeligt ved at skaffe deres eget økonomiske bidrag til aktiviteterne.

I de tre distrikter, hvor landbrugsprojektet gennemføres, ydes der fra dansk side også 43,7 mio. kr. over fem år til et andet projekt. Det går ud på via uddannelse og støtte til organisering at forbedre kvinders og mænds indtægtsmuligheder som småhåndværkere eller som medlem af produktive kvinde- eller småhåndværksgrupper. I 2000 samarbejdede projektet med 13 lokale håndværkersammenslutninger,

17 kvindegrupper og 14 landsbyhåndværkerskoler. I 2001 ventes projektet udvidet til yderligere to distrikter.

I 2000 blev der også ydet støtte til en kenyansk NGO inden for mikrokredit, der i tæt samarbejde med landbrugsprojektet og småhåndværkerprojektet arbejder med at oprette medlemsejede landsbybanker.

På baggrund af positive erfaringer fra det dansk-støttede bivejsprojekt i tre distrikter i kystprovinsen indledtes i 1999 et nyt projekt til 24,5 mio. kr. i samme provins, som skal ruste distriktsmyndighederne til bedre at kunne planlægge og prioritere vejvedligehold. Endvidere støttes privatisering af vedligeholdelsesopgaverne. Det viste sig i 2000 vanskeligt for de kenyanske myndigheder at fremskaffe de aftalte projektmidler til tiden. Det vil i 2001 blive vurderet, hvorvidt projektets anden fase skal gå i gang.

I december 2000 godkendtes et treårigt projekt på 58 mio. kr., som skal fremme menneskerettigheder og demokrati i Kenya, og som sigter mod at styrke civilsamfundets organisationer på området. Desuden støttes folkeoplysning om borgerrettigheder og god regeringsførelse, en mere mangfoldig presse og den politiske og økonomiske reformproces generelt.

Under gunstige forhold, som her ved den kenyanske by Machakos, kan der avles mange sødekartofler på de velplejede terrasser. Et dansk-støttet landbrugsprojekt bistår bønderne i tre fattige distrikter, hvor naturen er mere karrig.

Foto: Charlotte Thege, Phoenix

FAKTA

Malawi

NOGLE TAL

AREAL	118.000 KM ²
BEFOLKNING	10,8 MD.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,6%
BNI PR. INDBYGGER	190 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	4,4%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	43 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	229
FORVENTET LEVEALDER	♂ 42 / ♀ 42 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 27 / ♀ 36

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	176,4 MD. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE

UDANNELSE
LANDBRUG
TELEKOMMUNIKATION

Efter valgsejren ved præsident- og parlamentsvalgene i 1999 forsøgte præsident Bakili Muluzi at skabe ro på den politiske scene i 2000. Med et komfortabelt flertal i parlamentet, en stadig mere splittet opposition og højesterets godkendelse af valgresultatet synes præsidenten og det regerende UDF-parti urørlige. Partiet er ikke desto mindre præget af interne magtkampe og begyndte sidst på året at slå revner, efter at det kom frem, at flere ledende ministre var indblandet i en omfattende korruptionsskandale.

Trods en barsk tone i den politiske debat foregår magtkampene inden for rammerne af det politiske system, og politisk motiveret vold hører til sjældenhederne. Efter flere udsættelser blev det første lokalvalg til 27 distriktsråd og 12 byråd afviklet fredeligt i november 2000, men valgdeltagelsen var meget lav.

Malawis økonomi er dybt afhængig af nogle få afgrøder, især tobak, og meget følsom over for prisene på verdensmarkedet. Den økonomiske udvikling er derfor præget af store udsving. I 1999 lykkedes det at stabilisere økonomien ved at føre en strammere pengepolitik og mere disciplineret finanspolitik.

2000 bød imidlertid på ny økonomisk turbulens, yderligere svækkelse af valutaen og meget kraftig inflation. Regeringen formåede ikke at føre en konsekvent finanspolitik med prioritering af de offentlige udgifter. Til gengæld udarbejdede den en strategi for fattigdomsbekæmpelse, og Verdensbanken kunne derfor i december 2000 godkende, at Malawi får gældslettelse under HIPC-initiativet (se side 31). Udlandsgælden var på 2,6 mia. dollars i 1999.

Ifølge UNAIDS er 16 pct. af Malawis voksne befolkning (15-49 år) ramt af hiv/aids, og præsident Muluzi lancerede i 1999 en femårig handlingsplan mod sygdommen.

Danmarks udviklingssamarbejde med Malawi er koncentreret om uddannelse, landbrug og telekommunikation. Danmark støtter også de økonomiske reformer og demokratiseringen. Landestrategien er fra 1996, og en revideret strategi udarbejdes i løbet af 2001.

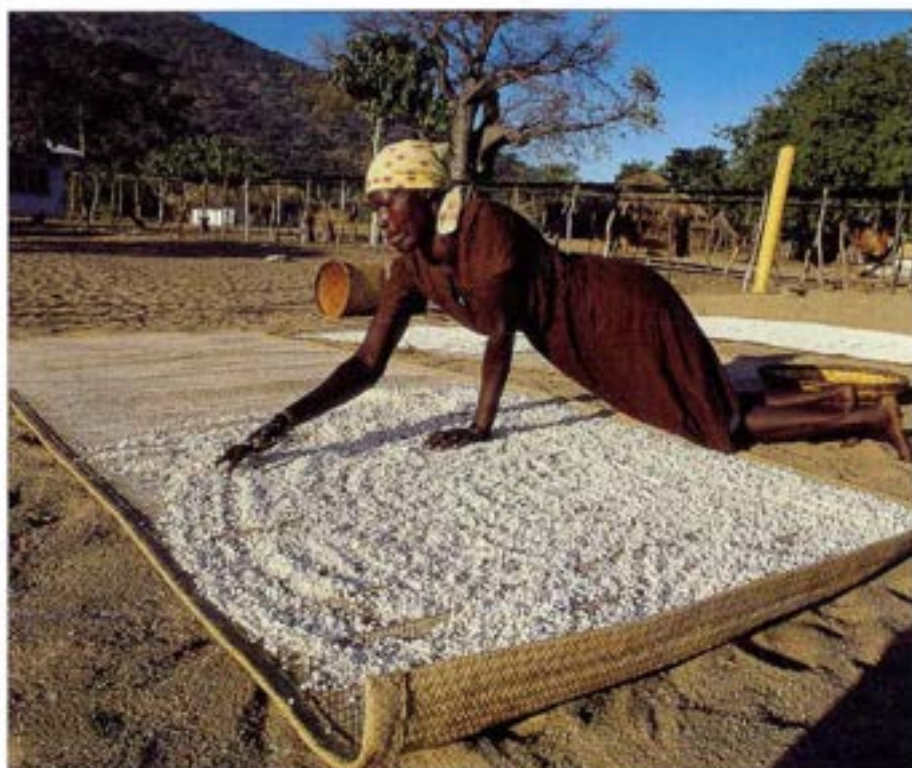
Inden for uddannelse blev et nyt femårigt sektorprogram på i alt 246 mio. kr. godkendt i begyndelsen af 2000. Støtten falder inden for rammerne af Malawis eget uddannelsesprogram. Sektorprogrammet bygger direkte på erfaringerne fra en forberedende fase i 1997-1999.

På grundskoleniveau stilles der midler til rådighed til skolebyggeri, uddannelse af lærere, styrkelse af skolebestyrelser samt sundhed og ernæring. På mellemskole-niveau er fokus på de skoler, som især har elever fra fattige familier. Der ydes både støtte til at opføre nye skoler og sætte nedslidte skolebygninger i stand. En anden

Danmark støtter bedre grundskolegang under sektorprogrammet for uddannelse. Som led heri opføres nye skoler, ligesom nedslidte skolebygninger sættes i stand. Uddannelse er største dansk-støttede sektorprogram i Malawi, hvis præsident i øvrigt i sin tid modtog uddannelse i Danmark.

Foto: Mikkel Østergaard

Landbruget er Malawis livsnerve.
Her tørres bønner i Monkey Bay ved den
langstrakte Malawi-sø.
Foto: Mikkel Østergaard

hovedmålsætning er en lærebogspolitik baseret på brugerbetaling og decentrale indkøb. Der ydes ligeledes støtte til den nationale forvaltning af mellemskolen.

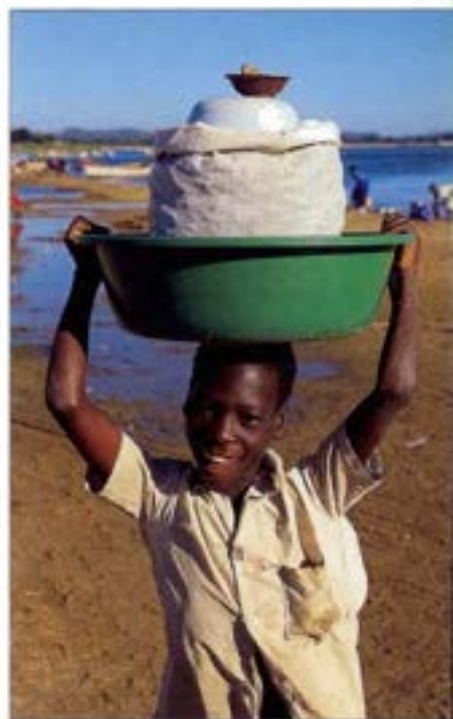
En del af den danske bistand til uddannelsessektoren går til at sikre flere piger en uddannelse. Gratis grundskoleundervisning fra 1994 har gjort det meget lettere for piger at komme i skole. Alt for få fortsætter imidlertid i mellemskolen. Endelig gives der støtte til den nationale uddannelsespolitik, herunder decentralisering, forskning og udvikling samt demokratisering af uddannelsessektoren. Faglige uddannelser støttes gennem en særskilt bevilling til den nationale arbejdsmarkedsstyrelse.

Malawis landbrug er ikke særlig produktivt og arealudnyttelsen lav. Der er behov for en stor indsats i sektoren, og det er vigtigt at få gang i en national jordreform. Danmark støtter allerede en række aktiviteter som forløbere for et egentligt landbrugssektorprogram; en støtte, som i perioden 1996–2001 beløber sig til 88 mio. kr. i alt.

Inden for kunstvanding indsamles der erfaringer om, hvordan mindre anlæg bedst etableres og drives i privat regi, dvs. af brugerne selv. I husdyrbruget støttes forsøg med f.eks. gedeavl og fjerkræopdræt, som er økonomisk overkommelige for de fattigste landbrugere. Den private sektor søges udviklet i form af kreditter til småbønder og støtte til bondeorganisationer. Endelig yder Danmark teknisk bistand til at forberede en jordreform.

Det har taget lang tid at bringe en national landbrugspolitik på plads i Malawi, men rammerne ventes klar i 2001. En sammenhængende landbrugspolitik er en forudsætning for, at Danmark kan gå videre med egentlig sektorprogramstøtte.

Den danske støtte til telekommunikationssektoren udgør 107 mio. kr. siden 1997 og har i løbet af få år givet gode resultater. En ny liberal kommunikationslov er vedtaget, en uafhængig telestyrelse dannet, og det nationale post- og telekommunikationsselskab er blevet delt og delvist privatiseret. Endelig har Danmark bistået med at istandsætte telefonnettet i Blantyre, landets økonomiske hovedby. Dette arbejde har dog været alvorligt forsinket. Bistanden til telekommunikation er nu under afvikling.

Peanut-sælger ved Malawi-søen.
Halvdelen af befolkningen er under 15 år.
Foto: Jørgen Schytte

FAKTA

Mozambique

NØGLETAL

AREAL	802.000 KM ²
BEFOLKNING	17,3 MO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,2%
BNI PR. INDBYGGER	230 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	6,6%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	41 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	213
FORVENTET LEVEALDER	♂ 44/♀ 47 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 43/♀ 73

DANSK BILATERAL

BISTAND 2000 305,7 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

LANDBRUG

UDDANNELSE

ENERGI

2000 kom ikke til at gå som forventet for Mozambique. Ved udgangen af 1999 så situationen ellers meget gunstig ud. Der var netop holdt parlaments- og præsidentvalg, og det markerede et vigtigt skridt i demokratiseringsprocessen. Lang tids politisk stabilitet og en fornuftig økonomisk politik havde banet vejen for flere år med stærk økonomisk vækst.

I løbet af året vendte billedet, og det fattige lands sårbarhed viste sig på flere måder. Oppositionens leder, Afonso Dhlakama, ville ikke anerkende valgresultatet i december 1999, som førte til sejr for præsident Chissano og hans regerende FRELIMO-parti, selv om observatører bedømte valgene til at være frie og retfærdige. Dhlakama mente, at der var manipuleret med stemmeregningen. Mozambiqueerne fik dog andet at tænke på, da landets sydlige og mest produktive dele i februar-marts 2000 blev ramt af usædvanligt voldsomme regnskyl. De følgende oversvømmelser gik meget hårdt ud over befolkningen og satte økonomien tilbage.

Efterhånden som de værste virkninger af naturkatastrofen fortog sig, begyndte oppositionen på ny at protestere. Demonstrationer landet over førte i november 2000 til voldelige sammenstød med tab af liv på begge sider. Det positive indtryk af menneskerettighederne i Mozambique led yderligere et alvorligt tilbageslag, da det senere samme måned kom frem, at 85 indsatte var døde i politiets varetægt i den nordlige provins Cabo Delgado. Regeringen måtte tillige indrømme, at korruption udgør et voksende problem overalt i den offentlige sektor. Endelig er hiv/aids betydeligt mere udbredt end hidtil antaget. Ifølge UNAIDS er 13,2 pct. af Mozambiques voksne befolkning (15-49 år) ramt af hiv/aids.

Den negative udvikling igennem 2000 gav anledning til bekymring for den politiske stabilitet. Det var derfor positivt, at præsidenten og oppositionslederen indledte politiske samtaler i årets sidste dage. Samtidig kunne de – trods alt – se tilbage på et år, hvor Mozambique som et af verdens mest forgældede fattige lande havde fået gældslettelse for andet år i træk under HIPC-initiativet (se side 31). Den samlede udlandsgæld kan således ventes nedskrevet med ca. 80 pct.

En revideret strategi for Danmarks udviklingssamarbejde med Mozambique for årene 2000-2004 blev godkendt i maj 2000. Samarbejdet er bygget op om sektorprogrammer inden for landbrug, uddannelse og energiforsyning, og landestrategien er i god overensstemmelse med Mozambiques egen fattigdomspolitik.

Den danske støtte til landbrugssektoren (280 mio. kr. i perioden 2000-2004) ligger inden for et nationalt sektorprogram – PROAGRI – som skal øge småbrugernes høstudbytte og hjælpe dem til at organisere sig, så de kan forsvare deres rettigheder. Programmet omfatter tre hovedkomponenter: Støtte til PROAGRI på centralt niveau samt i provinserne Tete, Manica og Cabo Delgado, en bivejsdel og styrkelse af den private sektor. I løbet af 2000 blev privatsektorkomponenten igangsat. Den skal styrke småbøndernes organisationer og fremme produktion og markedsføring. Overordnet er der i PROAGRI sket fremskridt med at etablere centrale økonomiske styringsmekanismer samt sat fokus på reformer i landbrugsministeriet.

Støtten til uddannelsessektoren i Tete-provinsen (88 mio. kr. i perioden 1996-2001) foregår inden for rammerne af den nationale udviklingsplan for sektoren og sigter på at sætte flere i stand til at læse og skrive samt rette op på det meget skæve forhold, der er imellem pigers og drenge adgang til uddannelse. Desuden indgår oplysning om, hvordan man forebygger hiv/aids som et vigtigt element. Forbedret kvalitet i undervisningen er påtrængende; læreruddannelse og udvikling af læseplaner er integrerede dele af den fremtidige danske sektorindsats, som ventes igangsat i 2001.

Mozambique råder over et stort potentiale i energisektoren, som slet ikke er udnyttet. Regeringen vedtog i 2000 en energistrategi, hvis realisering støttes fra dansk side, og som omfatter udbygning af forsyningsnettet og udvikling af alterna-

Det sydlige Mozambique blev i begyndelsen af 2000 (og igen i 2001) ramt af voldsomme oversvømmelser, som medførte store tab for den fattige nation i det sydlige Afrika. T.v. ses oversvømmede landsbyer. Da omfanget af katastrofen stod klart, modtog Mozambique betydelig nødhjælp fra det internationale samfund.

Foto: Mike Kollöffel

tiv energi. I løbet af 2000 lykkedes det at færdiggøre ca. en tredjedel af en allerede påbegyndt dansk-finansieret el-transmissionslinje til trods for kraftige forsinkelser på grund af oversvømmelserne. Et egentligt sektorprogram ventes klart i 2001.

Udviklingssamarbejdet med Mozambique omfatter tillige støtte til menneskerettigheder og demokratiudvikling, bl.a. ved at bistå retsvæsenet og parlamentet. En ny parlamentssal opføres med dansk støtte og ventes taget i brug i 2001. Danmarks tilskud til Mozambiques statsbudget – såkaldt budgetstøtte – fortsatte i 2000 med 60 mio. kr. Tilskuddet ydes i nært samarbejde med andre bistandsydere og falder som led i en bredere dialog mellem donorer og regering om reformer og den overordnede økonomiske politik.

Flere aktiviteter er igangsat under Privat Sektor Programmet. Dertil kommer et særligt program, som skal gavne miljøet, og støtte til minerydning i det engang så borgerkrigshærgede land.

Danmark støtter uddannelsessektoren i Tete-provinsen. At kunne læse og skrive er grundlæggende for al udvikling.

Foto: Sonja Iskov

FAKTA

Nepal

NØGLETAL

AREAL	147.000 KM ²
BEFOLKNING	23,4 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,4%
BNI PR. INDBYGGER	220 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	2,2%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	18 US \$
BØRNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	107
FORVENTET LEVEALDER	♂ 58/♀ 58 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 43/♀ 78

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	189,1 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:	
UDANNELSE	
MILJØ OG NATURRESSOURCEFORVALTNING	
ENERGI	

Siden Nepal genindførte parlamentarisk demokrati i 1990, har den politiske situation været præget af hyppige regeringsskift og ustabile kortlivede koalitioner. Ved valget i maj 1999 opnåede Nepali Congress (NC) imidlertid absolut flertal i parlamentet og dannede regering alene. Selv om de formelle rammer for større politisk stabilitet dermed blev opnået, har intern uenighed i NC hidtil forhindret den nye regering i at tage afgørende skridt til at forbedre landets kritiske økonomiske situation.

Utilfredsheden ulmer over de manglende økonomiske resultater. Dermed er der voksende risiko for social uro, som benyttes af de såkaldte maoister i deres væbnede kamp mod det etablerede samfund. Terrorkampagnen har indtil nu krævet mindst 1.500 dødsopfre. Udviklingssamarbejdet berøres på negativ vis af det ustabile politiske klima, som bl.a. indebærer, at embedsmænd på alle niveauer hyppigt skiftes ud, og at aftalte økonomiske bidrag fra nepalesisk side ofte helt eller delvis ikke indfries.

Menneskerettighedssituationen kan på de fleste områder betegnes som nogenlunde god, om end økonomisk udnyttelse af visse sociale grupper fortsat forekommer. Der rapporteres om magtmisbrug fra politiets side, men ikke om systematisk tortur eller vilkårlige overgreb. Dog har myndighedernes hårdhændede kampagne mod maoisterne givet anledning til alvorlig kritik.

Danmarks udviklingssamarbejde med Nepal er koncentreret om sektorerne uddannelse, miljø- og naturressourceforvaltning samt energi. Landestrategien fra 1996 planlægges revideret i 2001, men ventes at fastholde dette fokus. Dertil kommer markante indsatser for demokrati og menneskerettigheder.

Danmark har bistået med at konsolidere det unge demokrati siden 1990, og det aktuelle støtteprogram beløber sig til ca. 100 mio. kr. (1998-2003), heraf 51,8 mio. kr. til decentralisering. Programmet omfatter bl.a. støtte til valgkommissionen, parlamentets sekretariat og et teknisk laboratorium, der skal øge kvaliteten af politiets bevisførelse. I 2000 påbegyndtes en ny fase af støtten til retsvæsenet (advokattræning m.v.), frie medier (ny teknologi) og tre organisationer for kasteløse.

Danmark har siden 1993 med godt resultat støttet et stort nepalesisk program, der skal sikre grundlæggende skolegang for alle. Støtten blev i 1998 videreført i form af et egentligt sektorprogram for uddannelse med Danmark og Verdensbanken som de største bidragsydere. Den danske sektorprogramstøtte beløber sig til 300 mio. kr. (1998-2002). Under programmet sker der en gennemgribende reform af uddannelsessystemet, hvis hovedmål – at øge kvaliteten af undervisningen – bl.a. søges nået ved at lægge større indflydelse og beslutningsret ud lokalt. Således etableres der skole- og forældrekomiteer på landsbyniveau. Som en naturlig forlængelse af den mangeårige danske bistand til grundskolen, der bl.a. omfatter specialundervisning af handicappede børn, forberedtes fra medio 2000 støtte til undervisning på højere klassetrin.

Sektorprogramstøtten til miljø- og naturressourceforvaltning er delt i to. Miljødelen beløber sig til 140 mio. kr. (1999-2004) og omfatter bl.a. etablering af et rensningsanlæg i et større, alvorligt forurenet industriområde samt støtte til at opbygge en mere effektiv miljøadministration i tre ministerier. En komponent til at bekæmpe den tiltagende luftforurening i Kathmandu-dalen blev færdigbehandlet fra dansk side i 2000, og en aftale om bistand for 32 mio. kr. ventes indgået i 2001. Naturressourceforvaltningsdelen blev i 1999 udvidet med 45 mio. kr., og brugeradministreret skovbrug modtog i 2000 dansk bistand i 37 distrikter og jordforbedring i 20 distrikter. Desuden indgår støtte til at skabe en mere effektiv administration i skov- og jordforbedringsministeriet. Programmet har udviklet sig tilfredsstillende. Den totale sektorbevilling er på 185 mio. kr. (1998-2003).

I 1999 blev energisektorprogramstøtten iværksat. Formålet er bl.a. at skaffe nemmere adgang for landboere i afsides egne til vedvarende energikilder, herunder vandkraft og solenergi. Støtte til udbygning af det nationale elnet er ligeledes med. Desuden ydes støtte til opbygning af en mere effektiv lokal administration. Startfasen har været vanskelig, bl.a. som følge af svag nepalesisk institutionel kapacitet, hvilket har medført forsinkelse af programmet. Støtten beløber sig til 154 mio. kr. (1999-2004).

Danmark har siden 1997 støttet et projekt til indførelse af moms i Nepal, som skal øge statens indtægter og medvirke til at gøre skattesystemet mere gennemskueligt og retfærdigt. Momsindtægterne lå imidlertid i 2000 et stykke under det planlagte, bl.a. på grund af manglende effektivitet i opkrævningen.

Fra 2000 blev Nepal inkluderet i Privat Sektor Programmet. Til trods for betydelig interesse for samarbejde fra danske og nepalesiske virksomheder er der i årets løb kun etableret et enkelt konkret projekt.

Den igangværende støtte til mejerier og telekommunikation vil blive afsluttet i 2001.

Kvindene var med i første række, da en fredelig revolution førte til demokrati i 1990, men i dag er deres stilling i samfundet ikke mærkbart forbedret. Øverst slider kvinder på et vandingsprojekt, nederst med at plante ris. Danmark yder markante indsatser for demokrati og menneskerettigheder i Nepal.

Foto: Marianne Grandohl, BAM

Foto: Neil Cooper, Phoenix

Nicaragua

NØGLETAL

AREAL	130.000 KM ²
BEFOLKNING	4,9 MID.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,8%
BNI PR. INDBYGGER	430 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	5,3%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	117 US \$
INNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	42
FORVENTET LEVEALDER	♂ 66/♀ 71 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 34/♀ 31

DANSK BILATERAL	
BISTAND 2000	214,2 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

TRANSPORT
LANDBRUG
MILJØ

Trods rige naturressourcer og stabil økonomisk fremgang op gennem 1990'erne med årlige vækstrater på mellem 4 og 7 pct. er Nicaragua stadig Mellemamerikas fattigste land.

Nicaragua har satset hårdt på at opfylde kravene i den økonomiske reformpakke, som regeringen har aftalt med IMF. Pakken dækker perioden 1998-2000. I løbet af 2000 var reformprogrammet flere gange ved at komme ud af kurs; alligevel lykkedes det Nicaragua at komme med i gældslettelsesinitiativet HIPC i december 2000 (se side 31), hvorved landet opnår en betragtelig gældsreduktion. Det er også påkrævet. Nicaragua er et af verdens mest forgældede lande, og udlandsgælden løber op i over 6 mia. dollars. I den kommende tid vil det internationale samfund følge situationen tæt; især omkring god regeringsførelse, bekæmpelse af korruption og gennemskuelighed i forvaltningen, hvor der ikke har kunnet iagttages fremgang de senere år.

Det liberale regeringsparti indgik i 1999 en "pagt" med det største oppositionsparti, Sandinisterne, som sikrer begge partier større magt, bl.a. ved øget politisk kontrol med ellers uafhængige institutioner som rigsrevisionen, højesteret og det øverste valgråd. Reglerne for opstilling til nationale og lokale valg blev yderligere strammet væsentligt. Stramningen og den politiske dominans af bl.a. Valgrådet sås tydeligt ved kommunalvalget i november 2000, hvor en stribe mindre partier blev forhindret i at stille op. Denne udvikling er bekymrende.

Danmarks udviklingssamarbejde med Nicaragua er koncentreret om sektorerne transport, landbrug og miljø. Dertil ydes støtte til reformer i den offentlige sektor med vægt på at styrke kommunernes forvaltning. Endelig udgør menneskerettigheds- og demokratiområdet en del af bistandsarbejdet. Støtten er generelt rettet mod to geografiske prioritetsområder: Region I, som er en af Nicaraguas fattigste regioner, og de tilbagestående Atlantkystregioner, RAAN og RAAS, der bl.a. er hjemstavn for fem etniske mindretal.

Danmark har bistået transportsektoren siden midten af 1980'erne, og sektorprogramstøtten blev iværksat i 1999 (446 mio. kr. i perioden 1999-2003). Den omfatter institutionel støtte til transportministeriet, anlæg og renovering af mindre biveje og maritime anlæg i to autonome regioner på Atlantkysten og biveje i Region I. Herudover støttes renovering af 81 km hovedvej mod Atlantkysten og genopbygning af to broer, der blev ødelagt under orkanen Mitch. Den årlige gennemgang viste i 2000 bl.a., at sektorprogrammets arbejdsintensive metoder gavnede den lokale befolkning og oplevelsen af ejerskab. Der var imidlertid behov for at konsolidere aktiviteterne på Atlantkysten og bivejskomponenten i Region I med henblik på at styrke den lokale medindflydelse og forbedre vedligeholdelsen af veje og anlæg. Planlægning af nye tiltag i disse områder er derfor udsat et år.

Landbrugssektorprogrammet kom også i gang i 1999 (85 mio. kr. i perioden 1999-2001). Det omfatter bl.a. støtte til at formulere en langsigtet landbrugs-politik og -strategi, støtte til producentorganisationen UNAG, teknisk bistand til små kaffedyrkere, kreditservice til mindre landbrugere og støtte til en pesticidenhed i landbrugsministeriet. Herudover sigter programmet på at forbedre indkomsten og fødevarerikigheden hos de fattigste landbofamilier i Region I. Programmet gennemgås i 2001 med henblik på at konsolidere aktiviteterne og forberede et mere langsigtet sektorprogram.

Miljøsektorprogrammet indledtes ligeledes i 1999 (180 mio. kr. i perioden 1999-2004). Det indeholder bl.a. institutionel støtte til miljøministeriet, industri-ministeriets miljøkontor og den statslige miljøanklager, støtte til miljøuddannelse og bæredygtig (miljøkånsom) udvikling i naturreservater samt en miljøfond, der bistår med mindre miljøforbedringer til gavn for de fattigste. I 2000 lå en national

miljøplan og -politik klar, som vil danne strategisk ramme for programmets videre forløb. Programmet gennemgås i 2001.

Herudover bistås et decentraliseringsprogram (85 mio. kr. i perioden 1999-2003), som viderefører den støtte, der er ydet 23 kommuner i Region I siden 1993. Under programmet fortsattes arbejdet i 2000 i Region I, bl.a. med udvikling af kommunale institutioner og finansiering af kommunale projekter. Der er tilsvarende tiltag i udvalgte kommuner i Atlanterhavs-regionerne. Aktiviteterne på nationalt plan omfatter bl.a. ejendomsregistre for at stimulere kommunernes indkomstgrundlag.

Nicaragua har deltaget i Privat Sektor Programmet siden 1999. Der sættes dog ikke PS-aktiviteter i værk, før niveauet for god regeringsførelse er højet. I 2000 godkendtes et menneskerettigheds- og demokratiudviklingsprogram på 32,6 mio. kr. (2001-2003), der bl.a. netop sigter på bedre regeringsførelse og folkelig deltagelse. Andre støtteområder er retspleje, herunder NGO'er, som beskæftiger sig med retshjælp, en fri presse og kritisk journalistik samt arbejdstagerrettigheder.

Nicaragua er rigt fra naturens hånd. Her høstes de søde, sødfyldte pitaya-frugter.
Foto: Tina Gue, Phoenix

Danmarks støtte til Nicaraguas landbrugssektor sigter bl.a. på at forbedre indkomsten og fødevarer sikkerheden hos fattige bønder og landarbejdere.

Foto: Heine Pedersen, BAM

FAKTA

Tanzania

NØGLETAL

AREAL	945.000 KM ²
BEFOLKNING	32,9 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,9%
BNI PR. INDBYGGER	240 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	3,1%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	31 US \$
BØRNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	136
FORVENTET LEVEALDER	♂ 46 / ♀ 48 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 17 / ♀ 36

DANSK BILATERAL

BISTAND 2000 524,5 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

SUNDHED

TRANSPORT

LANDBRUG

ERHVERVSEKTOREN

Tanzanias økonomi fortsatte sin stabile kurs i 2000 med faldende inflation og balance på de offentlige budgetter. Den økonomiske vækst lå på ca. 5 pct. imod 4,3 pct. i 1999. Tanzania blev tillige i august 2000 inkluderet i gældslettelsesinitiativet HIPC II (se side 31) og har siden modtaget midler til at lette sin multi-laterale gæld.

Ved præsident- og parlamentsvalgene for unionen, dvs. fastlandet og øgruppen Zanzibar, i oktober 2000 genvandt regeringspartiet CCM's kandidat, Benjamin Mkapa, posten som unionspræsident. CCM fik 86 pct. af unionsparlamentets pladser, de resterende fordelte sig på fem oppositionspartier. Ca. 5.000 tanzaniske valgobservatører og observatører fra udlandet, heriblandt ni danske, konkluderede, at unionsvalgene på fastlandet var fredelige, frie og repræsentative for den folkelige opinion.

I Zanzibar derimod, hvor der ved siden af unionsvalgene blev holdt valg til øgruppens eget præsidentembede og parlament, var valgprocessen præget af politisk vold. På afstemningsdagen var der store uregelmæssigheder, og der blev senere holdt omvalg i 16 kredse. Zanzibars valgkommission erklærede CCM's kandidat, Amani Karume, for vinder af præsidentvalget. Oppositionspartiet, CUF, boykottede omvalget og afviste at anerkende resultatet. Den politiske vold, herunder betydelig brutalitet fra politiets side, fortsatte i Zanzibar over årsskiftet 2000-2001 og krævede adskillige døds ofre.

Det danske udviklingssamarbejde med Tanzania er koncentreret om sektorprogramstøtte til sundhed, veje, landbrug og erhvervsudvikling. En ny landestrategi for perioden 2001-2005 vil foreligge i 2001. Støtten til de nuværende sektorer ventes videreført.

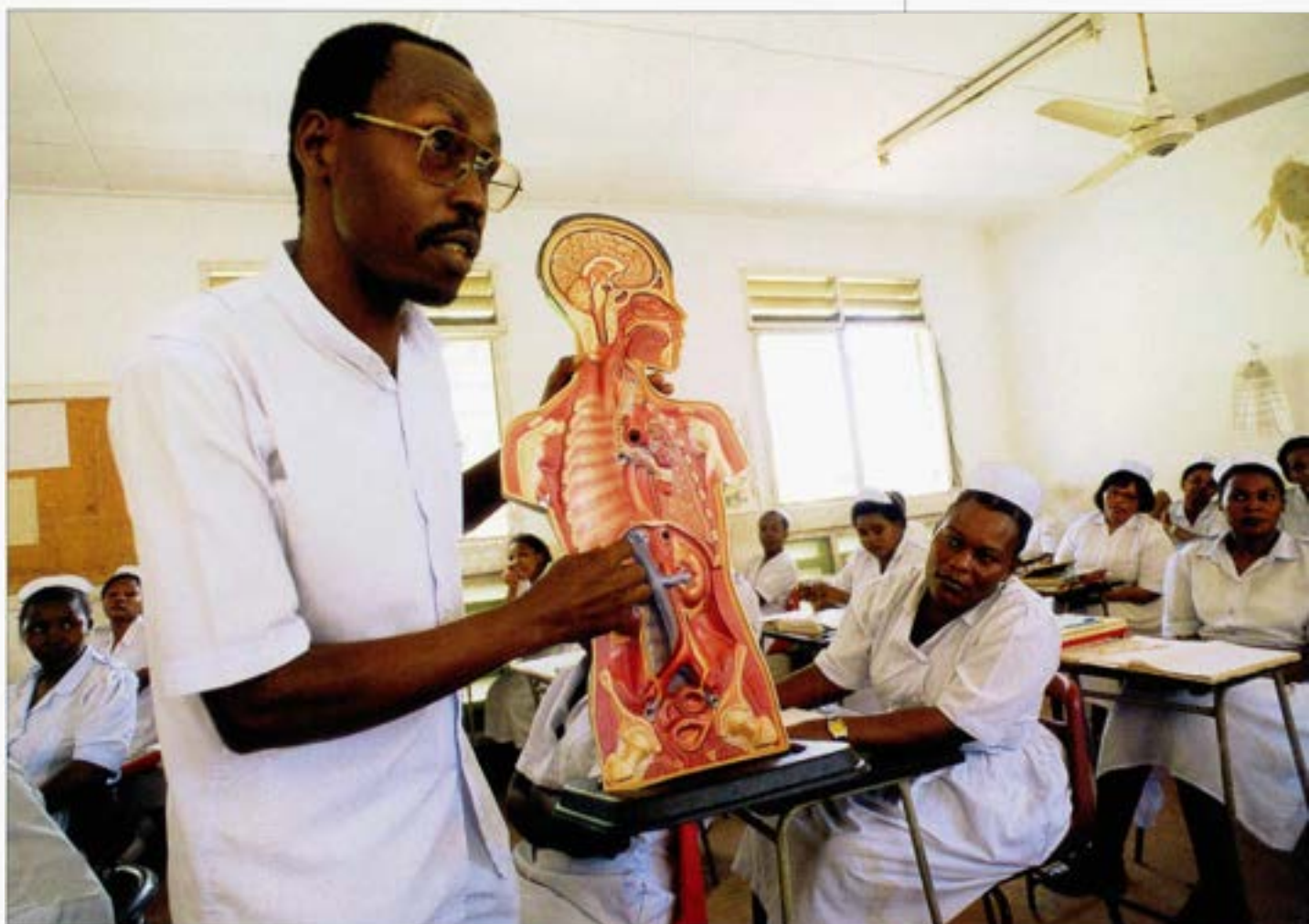
Sundhedssektorprogrammet sigter på at forbedre de grundlæggende offentlige sundhedsydelser. I maj 1999 godkendtes anden fase af programmet (550 mio. kr. i perioden 1999-2004). Det er i 2000 lykkedes at etablere et sundhedssektorprogram med fælles finansiering, hvor Danmark deltager sammen med andre bistandsydere. En stadig større del af programmet søges lagt over i det fælles finansieringsarrangement, og sigtet er at involvere flest mulige donorer heri. Der er desuden givet støtte til at forebygge hiv/aids. Ifølge UNAIDS er godt 8 pct. af Tanzanias voksne befolkning (15-49 år) ramt af hiv/aids.

Tanzanias nationale vejprogram støttes af et dansk sektorprogram, der i første fase (1997-2001) omfatter en bevilling på 440 mio. kr. og rehabilitering af hovedvejsstrækningen fra Dar es Salaam til Mlandizi og biveje i kystregionen. Programmets anden fase fra 2001-2005 med en bevilling på 555 mio. kr. vil omfatte hovedvejsstrækningen Chalinze-Morogoro-Melela, mens de øvrige komponenter fortsætter i kystregionen og udvides med Iringa. Siden 1998 har en lov sikret, at indtægterne fra en brændstofafgift reserveres vejvedligeholdelse.

Under den danske landbrugssektorstøtte (250 mio. kr. i perioden 1998-2002) fortsatte indsatsen for at styrke landbrugsministeriets kapacitet og øge bøndernes udbytte, især de kvindelige småbrugere. Et stort fremskridt og væsentligt resultat af såsædskomponenten i 2000 var en lovændring, således at kvalitetsbaseret såsæd nu vil være til rådighed for bønder i hele Tanzania. Endvidere igangsattes aktiviteter til at udvikle den private sektor inden for landbruget. Med støtte fra bl.a. Verdensbanken, Japan og Danmark påbegyndte regeringen udarbejdelsen af en samlet strategi for landbrugssektoren.

Sektorprogrammet for erhvervsudvikling (150 mio. kr. i perioden 1998-2002) understøtter regeringens politik for at skabe et positivt erhvervsklima og fremme private investeringer i landet. Erhvervsorganisationen, CTI, øgede i 2000 med dansk støtte sit medlemstal betydeligt og fremstår nu som regeringens væsentligste dialogpartner. Den dansk-støttede bank, CRDB, styrkede sin position og kunne

på ny præsentere et overskud. Tanzanias handelsret har gennem sit første års virke vist, at handelstvister kan afgøres hurtigt. Med den nye fagforeningslovs ikrafttræden i juli 2000 er dansk støtte til Tanzanias fagbevægelse under forberedelse.

Den danske makroøkonomiske bistand gik i 2000 ligesom i de to foregående år til afbetaling af Tanzanias gæld, især til Verdensbanken, IMF og Den Afrikanske Udviklingsbank. Bespærelserne herfra på statsbudgettet anvendtes til at sikre de sociale sektors budgetter. Det danske bidrag var i 2000 på 20 mio. kr. Herudover fortsatte den danske støtte til overordnede samfundsreformer, ikke mindst decentraliserings- og skattereformen.

Bistanden til demokrati, menneskerettigheder og god regeringsførelse fokuserede i 2000 især på unionsvalgene. Danmark koordinerede 11 donators samlede bistand til at forberede og afvikle valgene i samarbejde med den nationale valgkommission og civilsamfundet. Øvrige aktiviteter omfattede lovreformarbejde, retshjælp og fremme af en fri presse. Dertil forberedes bistand til oprettelse af en menneskerettighedskommission.

Davidas Privat Sektor Program støtter bl.a. firmaet Interchick i Dar es Salaam, som driver en større kyllingefarm.

Foto: Jørgen Schytte

Sundhedsvæsenet er højt prioriteret i den danske bistand og omfatter bl.a. uddannelse af sundhedspersonale, som her på sygeplejeskolen på distrikthospitalet i Bogamoyo. Foto: Jørgen Schytte

FAKTA

Uganda

NØGLETAL

AREAL	241.000 KM ²
BEFOLKNING	21,5 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	3%
BNI PR. INDBYGGER	320 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	4,8%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	23 US \$
BØRNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	170
FORVENTET LEVEALDER	♂ 42 / ♀ 41 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 24 / ♀ 46

DANSKE BILATERAL	
BISTAND 2000	434,6 MIO. KR.

DANSKE BISTAND TIL SEKTORERNE:

SUNDHED
VAND OG SANITET
LANDBRUG
TRANSPORT

Ugandas økonomi er fremdeles stabil, men det langvarige militære engagement i Den Demokratiske Republik Congo bekymrer. Selv om militæruddgifterne belaster de offentlige budgetter, er de sociale områder stort set blevet friholdt for beskæringer. Den fornuftige økonomiske politik belønnedes i 2000, da Uganda som allerførste land kunne nyde godt af det udvidede gældslettelsesinitiativ, HIPC II (se side 31), hvilket betød omlægning af betydelige dele af udlandsgælden.

Ved en folkeafstemning i juni 2000 stemte et overvældende flertal for at bevare "ikke-partisystemet". Stemme procenten var imidlertid kun omkring 50. En donorgruppe under dansk ledelse fulgte folkeafstemningen og støttede ugandiske NGO'er, der gennemførte folkeoplysning og overvågede valget. Donorgruppen vil i 2001 følge præsident- og parlamentsvalgene og støtte valgovervågning.

Korruption diskuteres livligt og åbent i pressen. Der foreligger en handlingsplan til at bekæmpe uvæsenet, men også i 2000 gik det trægt med at føre planen ud i livet. Til gengæld ydes der en kraftig indsats for at mindske udbredelsen af hiv/aids, og omfanget af nye hiv-tilfælde er faldende. UNAIDS anslår, at 8,3 pct. af Ugandas voksne befolkning (15-49 år) er ramt af hiv/aids.

Danmarks udviklingssamarbejde med Uganda er koncentreret om sundhed, vand og sanitet, landbrug samt veje. Arbejdet med at revidere landestrategien omfattede i 2000 bl.a. seminarer med ugandiske myndigheder og det civile samfund. Strategien forventes klar i 2001.

Ud over sektorprogrammerne støtter Danmark den demokratiske udvikling, bl.a. retsvæsenet, decentralisering og ombudsmandsinstitutionen. Ugandas regering har oprettet en speciel menneskerettighedskommission. Sporadiske krænkelse af menneskerettighederne omtales åbent. I 2000 godkendtes et nyt dansk-støttet tematisk menneskerettigheds- og demokratiseringsprogram til 72,8 mio. kr. over fem år, som bl.a. bistår menneskerettighedskommissionen og ugandiske NGO'er.

Programstøtten til sundhedssektoren udgør 209,1 mio. kr. (1996-2001), og i 2000 fortsatte et mangeårigt projekt inden for medicinforsyning. Det koncentrerer sig om forbedring af basisuddannelse for sundhedsarbejdere, støtte til sundhedsreformer, herunder renovering af sundhedsskoler, og forbedring af sundhedstjenesten i tre distrikter i det nordøstlige Uganda. I 2000 tog også et bredere samarbejde om en ny national sundhedsplanlægning mellem donorer og de ugandiske myndigheder fart, og dette nødvendiggør justeringer i den danske støtte i en kommende fase.

Vandsektorprogramstøtten udgør 422,6 mio. kr. (1997-2002). I det forløbne år blev der især arbejdet med institutionel og organisatorisk udvikling i vanddirektoratet, samt med en strategi for tilpasning af vandforsyning i lyset af reformstudier og stigende offentlige bidrag til kommunernes vandforsyning. Det dansk-støttede program er koncentreret om institutionel styrkelse af vanddirektoratet samt om tre tidligere projekter. To af disse projekter har til formål at forsyne landsbyer og købstæder i det østlige Uganda med rent drikkevand og at fremme hygiejne og brug af sanitære installationer. Det tredje projekt søger at sikre bæredygtig udnyttelse af vandressourcerne, og i 2000 blev der bevilget 26,7 mio. kr. til anden fase af denne støtte.

Landbrugssektorprogrammet skal med en bevilling på 310 mio. kr. (1998-2003) støtte bønderne i at udvikle subsistenslandbrug til kommercielle landbrug. Der ydes bistand til at opbygge statslige kontrol- og tilsynsmyndigheder, til uddannelses- og forskningsinstitutioner, til forbedring af landbrugsproduktionen i seks udvalgte distrikter samt til private landbrugsorganisationer, som kan rådgive og efteruddanne jordbrugere. I 2000 igangsattes en komponent, der støtter sparekasser på landet. Programmet går godt, men på en række områder mangler man at omsætte planlagte forberedende aktiviteter til praktisk handling på græsrodsniveau.

Med en bevilling på 398,5 mio. kr. (1998-2003) bidrager Danmark til et nationalt vejprogram. Den største aktivitet, renovering af hovedvejen mellem Kampala og Fort Portal (230 mio. kr.), skred planmæssigt frem i 2000. Herudover støttes opbygning af kapacitet på centralt hold til at koordinere regeringens vejsektorprogram og vedligeholdelse af udvalgte biveje i seks nordlige distrikter. Programmet forløber planmæssigt, selv om sikkerhedssituationen i det nordlige Uganda forsinker bivejskomponenten. I 2000 blev igangsat uddannelse af mindre entreprenørfirmaer i vejvedligehold med arbejdskraftintensive metoder.

I 2000 godkendtes en afsluttende fase af et projekt for handicappede børn. I 2001 forberedes en afsluttende fase af decentraliseringsprojektet i Rakai-distriktet (se side 139).

Privat Sektor Programmet er i god gænge med 11 igangsatte projekter og et større antal i startfasen. Interessen for samarbejde mellem danske og ugandiske virksomheder har været størst inden for servicesektoren og forædling af landbrugsprodukter.

En væsentlig målsætning for den danske støtte til Ugandas landbrug er at bistå bønderne med at udvikle subsistensbrug til kommercielle landbrug, så de kan sælge af deres afgrøder. Her viser et medlem af den lokale landboforening i Tororo-distriktet en stor klase i sin bananlund. Hun har fået undervisning i bedre dyrkningsmetoder.

Nedest en militærparade for præsident Museveni i Kampala. Museveni lægger stor vægt på landbruget, som han kolder nationens livsnerve. Fotos: Jørgen Schytte

FAKTA

Vietnam

NØGLETAL

AREAL	332.000 KM ²
BEFOLKNING	77,5 MIO.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	1,8%
BNI PR. INDBYGGER	170 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	2,9%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	15 US \$
BØRNEDEDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	42
FØRVENTET LEVEALDER	♂ 66/♀ 71 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	♂ 5/♀ 9

DANSK BILATERAL

BISTAND 2000 312,6 MIO. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

FISKERI

LANDBRUG

VAND OG SANITET

Der spores atter optimisme i Vietnam, hvor økonomien viste robust fremgang i 2000. Optimismen bygger bl.a. på reformer, som på sigt kan gøre opsvinget mere stabilt. Det drejer sig især om nye love, der har stimuleret væksten af små og mellemstore virksomheder, en ny og mere liberal lovgivning for udenlandske investeringer og normalisering af handelsforbindelserne med USA, som giver adgang til det store amerikanske marked.

Den politiske scene var præget af optakten til Kommunistpartiets 9. partikongres i 2001. Flere reformbeslutninger blev overraskende truffet i perioden op til kongressen, hvor der traditionelt er stor træghed i beslutningslysten. Partikongressen ventes at godkende og anbefale den nye reformkurs, som Vietnam slog ind på i 2000. I årets løb stod partiet ligeledes for en kampagne mod den udbredte korruption.

Regeringen er fremdeles villig til en åben dialog om menneskerettighedsspørgsmål, og mange samvittighedsfanger blev løsladt under de store amnestier i 1999 og 2000. Vidtrækkende politiske og juridiske reformer er imidlertid nødvendige, før Vietnam kan karakteriseres som en retsstat, hvor borgernes rettigheder er garanteret i overensstemmelse med internationale standarder.

Den reviderede landstrategi for Danmarks udviklingssamarbejde med Vietnam blev fremlagt i 2000. Strategien fastholder det oprindelige valg af sektorer, landbrug, vand og fiskeri, men med yderligere styrkelse af fattigdomsbekæmpelsen. Samtidig lægges der større vægt på samarbejde med regeringen om at fremme menneskerettigheder, god regeringsførelse og økonomiske og administrative reformer. Fortsat fremdrift på disse områder vil medvirke væsentligt til, at sektorprogrammerne bliver en succes.

Fiskeriet er en af prioritetssektorerne for dansk bistand i Vietnam. I Mekongflodens delta i landets sydligste del er der rigelige fiskeforekomster.

Foto: Jørgen Schytte

Med godkendelsen af sektorprogrammerne for landbrug og vand i 2000 er alle tre planlagte programmer nu i gang. De støtter både på det overordnede nationale niveau og på lokalt plan i udvalgte provinser.

Sektorprogramstøtten til fiskeriet udgør 263,1 mio. kr. (1999-2004) og skal primært bidrage til generel vækst i sektoren gennem bedre ressourcebedømmelse, kvalitetssikring og markedsføring. Programmet har spillet en vigtig rolle i omlæggelsen af den vietnamesiske fiskeriekseport til vanskeligere, men bedre betalende markeder som EU og Nordamerika og dermed været en afgørende faktor i den eksportsucces, som sektoren oplevede i 2000. Nogle komponenter retter sig direkte mod fattige landboer, der benytter dambrug som et vigtigt tilskud til familiens ernæring og økonomi.

Sektorprogramstøtten til landbruget udgør 395,2 mio. kr. (2000-2005) og vil som led i den skærpede fattigdomsprofil være rettet mere direkte mod producenterne, som i reglen er fattige bønder. Bedre såsæd, opbevaring og behandling af afgrøderne samt udvikling af smådyrbrug skal bidrage til højere produktivitet og indtjening. En vigtig komponent er dansk støtte til et nationalt program for miljørigtig skadedyrsbekæmpelse. Brugen af sprøjtemidler i det vietnamesiske landbrug er ganske voldsom, hvorfor undervisning og træning i den rette brug og dosering kommer såvel miljøet som den enkelte landmands indtjening til gode.

For ligeledes at skærpe fattigdomsorienteringen i bistanden til vand- og sanitetssektoren vil tyngden i det nye sektorprogram (557,4 mio. kr. i perioden 2000-2005) bevæge sig fra større provinsbyer til landdistrikterne. Bistanden baseres på den nationale strategi for vand- og sanitetsforsyning i landområder, som vietnameserne har udarbejdet med dansk rådgivningsbistand. Programmet vil også styrke forvaltning af vandressourcer i de provinser, hvor vand- og sanitetsaktiviteterne foregår.

Der er oparbejdet et godt tillidsforhold mellem Danmark og Vietnam i samarbejdet om menneskerettigheder, god regeringsførelse og støtte til reformprocessen. Det har bl.a. resulteret i, at den danske støtte til anklagemyndigheden, højesteret og nationalforsamlingen, der har været ydet gennem FN's Udviklingsprogram (UNDP), nu bliver gennemført direkte med den vietnamesiske regering. Det sker inden for en ny bevilling på 78,4 mio. kr. (2001-2004). Samarbejdet vil blive udvidet til kapacitetsopbygning i andre dele af centraladministrationen, bl.a. premierministerens kontor. Inden for økonomiske reformer er der opnået enighed om dansk støtte til omstrukturering og privatisering af de mange tabsgivende offentlige virksomheder.

I Mekongflodens delta fortsætter den danske bistand til færgefarten. I tæt samarbejde med et vejprojekt finansieret af Verdensbanken vil støtten bidrage til at åbne fattige, isolerede områder i deltaet. En omstrukturering af fergesektoren skal sikre, at såvel drift som nybygninger sker på selvfinansierende basis.

Samarbejdet mellem vietnamesiske og danske erhvervsvirksomheder gennem Privat Sektor Programmet har været inde i en gunstig udvikling. Flere samarbejder er i god gænge og nye undervejs, især i fiskeriindustrien og i tekstil- og beklædningsbranchen.

Danmarks store erfaring med skibsbyggeri og færgedrift er et godt udgangspunkt for den danske støtte til disse områder i Vietnam.

Foto: Jørgen Schytte

FAKTA

Zambia

NØGLETAL

AREAL	753.000 KM ²
BEFOLKNING	9,9 MRD.
ÅRLIG BEFOLKNINGSTILVÆKST	2,7%
BNI PR. INDBYGGER	320 US \$
VÆKST I BNI PR. INDBYGGER	0,4%
UDENLANDSK BISTAND	
PR. INDBYGGER	36 US \$
BØRNEDØDELIGHED	
UNDER 5 ÅR PR. 1000	192
FORVENTET LEVEALDER	43/43 ÅR
ANALFABETER I % AF DEN	
VOKSNE BEFOLKNING	43/43

DANSK BILATERAL

BISTAND 2000 169,8 MRD. KR.

DANSK BISTAND TIL SEKTORERNE:

UDDANNELSE

SUNDHED

TRANSPORT

Zambia oplevede på flere måder et vendepunkt i 2000. Efter en langstrakt proces blev kobbermineindustrien privatiseret. De underskudsgivende miner har i årevis været en møllesten om halsen på det fattige land. Selv om salget har efterladt regeringen med yderligere gældsforpligtelser på 600 mio. dollars, er der nu håb om pæn økonomisk vækst. Her betyder det meget, at Zambia opnåede gældslettelse under det udvidede HIPC-initiativ i december 2000 (se side 31). Udlandsgælden blev i 1999 opgjort til 6,3 mia. dollars.

Politisk inddrog regeringen i 2000 for første gang civilsamfundet i en dialog om udviklingen af landet, ligesom den godkendte et program for god regeringsførelse, der havde ligget klar siden 1999. Kommissionen, der skulle se på torturanklager mod politiet ved kupforsøget i 1997, afleverede sin rapport til regeringen i årets løb. Den er dog stadig hemmelig.

Økonomisk gik det ikke så godt som håbet. Inflationen steg fra 20 til 30 pct. Den økonomiske vækstrate nåede kun op omkring 3 pct., ikke meget mere end året før. Væksten er dermed alt for lav til at have effekt på fattigdommen.

Hvis den negative udvikling skal vendes, må regeringen indfri løfterne om bedre kontrol med udgifterne og større gennemsigelighed i den offentlige forvaltning. Donorerne satte i 2000 fokus på tiltag, der skal bekæmpe fattigdommen, og som sammen med regeringens reform- og strukturtilpasningsprogram er afgørende for, at gældslettelsen kommer de fattige til gode. Skal den økonomiske vækst højere op, må investeringerne i den private sektor øges og det offentlige levere bedre service.

Zambias aktive civilsamfund har styrket de politiske partiers forankring og den folkelige forståelse for demokratiets spilleregler. United Party For National Development (UPND) har udfordret regeringspartiet (MMD) ved flere suppleringsvalg og overtaget rollen som ledende oppositionsparti. Ved udgangen af 2000 var det store politiske spørgsmål, om præsident Frederick Chiluba vil stille op til valg for tredje gang – i strid med grundloven. Han har ledet Zambia siden november 1991, da Kenneth Kaunda tabte præsidentvalget og gik frivilligt.

Donorerne har præsenteret regeringen for deres forslag til forbedringer af valgprocessen ved præsident- og parlamentsvalgene i 2001. I marts 2000 tiltrådte valgkommissionen flere af disse forslag, men regeringen har endnu ikke godkendt kommissionens anbefalinger.

Danmarks udviklingssamarbejde med Zambia er koncentreret om sundhedsvæsenet, grundskoler og faglige uddannelser samt transportsektoren. Samarbejdet med de zambiske myndigheder har været af svingende kvalitet. Dels fordi den dårlige økonomi har gjort det svært for de zambiske partnere at leve op til deres betalingsforpligtelser, dels fordi deres institutionelle kapacitet (formåen) ikke altid har været god nok. Sammen med manglende politisk vilje til forandring i enkelte sektorer har samarbejdet på nogle områder lidt under, at man fra dansk side for ofte må presse hårdt på for at nå tilfredsstillende resultater.

Støtten til grundskolesektoren indledtes i januar 2000 og er på 216 mio. kr. over fem år. Efter det første års sektorprogramstøtte er der enkelte forsinkelser som følge af myndighedernes kapacitetsproblemer (se side 39).

I sundhedssektorprogrammet på 178,5 mio. kr. (1995-2001) blev distriktsstøtten genoptaget i 2000 efter at have været indstillet siden 1998. Det tog mere end to års forhandlinger at få de fornødne forsikringer fra regeringen om, at sundhedsreformen gennemføres som forudsat. Danida overvejer at fortsætte støtten i en tredje fase. Sundhedssektorstøtten omfatter hiv/aids-bekæmpelse. Ifølge UNAIDS er 20 pct. af Zambias voksne befolkning (15-49 år) ramt af hiv/aids (se s. 20).

Forberedelsen af sektorprogramstøtten til faglige og tekniske uddannelser ventes afsluttet i 2001. Pilotprojektet på 28 mio. kr. over tre år (1997-2000) blev forlæn-

get til midten af 2001 for at bygge bro til det kommende sektorprogram. Der er også bevilget 4,9 mio. kr. til at oprette en selvstændig styrelse for faglige uddannelser. Projektet afsluttes i 2001.

I 2000 afsluttedes istandsættelsen af en del af hovedvejen mellem Zambia og Tanzania. Den renoverede strækning på 200 km ligger mellem knudepunktet Kapiri Mposhi og byen Serenje længere mod nord. Samtidig fortsatte forberedelserne til et muligt vejsektorprogram, der vil koncentrere sig om istandsættelse af dele af såvel hovedvejen som tilhørende biveje mellem hovedstaden Lusaka og landets vestlige provins. Der er bl.a. tale om grundige fattigdomsstudier i de distrikter, der grænser op til hovedvejen (se side 94).

Foruden bistanden til prioritetssektorerne er der i 2000 givet støtte til Zambias mediesektor. Midlerne kommer fra en bevilling på 15,4 mio. kr. for perioden 1999-2002. Der er også givet penge til NGO-aktiviteter ved valgene i 2001. Endelig er der sat gang i studier og pilotprojekter inden for retsområdet som led i planlægningen af en samlet indsats.

Bistand til massemedierne, herunder en fri presse, indgår i Danmarks bistand til Zambia. Her fra et dansk-støttet katolsk radioprojekt i hovedstaden, Lusaka, "Yatsani Community Radio".

Hivsbids lægger stort pres på sundhedssektoren, men flere steder er der fortsat ressourcer til andre sundhedsydelser, f.eks. graviditetsundersøgelser.

Fotos: Jørgen Schytte

aftalen om et nyt vejsektorprogram på 380 mio. kr. (2000-2005) blev undertegnet i april 2000, men gennemførelsen heraf blev fra begyndelsen stærkt præget af, at to kontrakter under hovedvejskomponenten, omfattende omtrent tre fjerdedele af programmet, blev udsat næsten samtidig.

Privat Sektor Programmet fortsætter indtil videre. Zimbabwes økonomiske vanskeligheder gav imidlertid i 2000 problemer for den private sektor, hvilket sammen med danske virksomheders tilbageholdenhed med at investere har nedsat programmets aktivitetsniveau betragteligt.

Fra dansk side støttede man i 2000 flere lokale organisationer, som trods den svære politiske og økonomiske situation har demonstreret evne og vilje til at bidrage til demokrati og menneskerettigheder samt støtte samfundets svageste grupper. Halvdelen af midlerne gik til projekter, der retter sig mod menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse. Den anden halvdel især til sociale formål, herunder hiv/aids-oplysning. Samarbejdet med civilsamfundet vil blive intensiveret fremover.

Flugten fra land til by er stor i Zimbabwe som i resten af Afrika. Det er dog de færreste, der får et prestigefyldt kontorjob i Harares centrum, de fleste ender som arbejdsløse eller underbetalte arbejdere i hovedstadens slum.

Fotos: Ernst Tobisch

Andre samarbejdslande

Indien

Indiens folketal udgør nu lidt over en milliard mennesker. Skønt de fattiges andel af den samlede befolkning er faldende, illustreres problemets omfang af, at omkring 450 millioner indere stadig lever under fattigdomsgrænsen.

Den økonomiske vækst lå i 2000 på 6,4 pct., lidt mere end de foregående tre års gennemsnit på 6 pct. Valutareserverne var på 38 mia. dollars og udlandsgælden på 98 mia. dollars. Samtidig er der fortsat underskud på statsbudgettet, og flere delstater har betydelige finansielle problemer. Unionsregeringen har bestræbt sig på at rette op på delstaternes økonomi gennem sanering af deres udgiftspolitik og forvaltninger.

Siden parlamentsvalget i efteråret 1999, da en koalition ledet af det hindu-nationalistiske parti, Bharatiya Janata Party (BJP), kom til magten, har den politiske situation været relativt stabil. Oppositionen, der ledes af Kongrespartiet, står svag og splittet.

I 2000 oprettedes tre nye delstater – Uttaranchal, Chattisgarh og Jharkhand – efter mange års forberedelse og politisk usikkerhed. Chattisgarh er oprindeligt en del af Madhya Pradesh, og den nye opdeling har betydning for den danske bistand, der går til bl.a. Madhya Pradesh.

Som reaktion på de indiske atomprøvesprængninger i maj 1998 stillede Danmark forberedelse af nye bistandsaktiviteter i bero. Igangværende projekter fortsattes, men vil blive afsluttet frem til udgangen af 2008. I maj 2000 besluttede Danmark, at Indien ikke længere skulle være programsamarbejdsland. I stedet iværksattes drøftelser med den indiske regering om fortsættelsen af udviklingssamarbejdet inden for rammerne af et særligt bistandsprogram "Lex India" omfattende fattigdomsorienterede indsatser inden for sundhedsområdet, støtte til menneskerettigheder og demokrati, et Privat Sektor Program samt fuld genoptagelse af de blandede kreditter.

I 2000 er samarbejdet på sundhedsområdet fortsat inden for polio, spedalskhed, blindhed, tuberkulose og primær sundhedstjeneste. En afsluttende fase i sundhedsprojektet i Madhya Pradesh er iværksat. Ligesom med øvrige danske indsatser i Indien arbejdes der på en måde, der tilsigter, at de fremstår som modeller for indsatser på delstats- og nationalt niveau.

I landbrugssektoren videreføres arbejdet med jordforbedring, træning af landbokvinder og fremme af husdyrbrug.

Inden for drikkevand og sanitet blev der i 2000 lagt stor vægt på folkelig deltagelse i alle faser af projekterne, som oplevede god fremdrift. I Tamil Nadu gennemførte regeringen en grundlæggende revision af sin strategi for udvikling af landdistrikterne. Strategien indbefatter nu bl.a. principperne for folkelig deltagelse, som er udviklet i de dansk-støttede drikkevands- og sanitetsprojekter. De retter sig mod at inddrage lokalbefolkningen aktivt i beslutningsprocessen i alle projektled.

Inden for miljø, vedvarende energi og håndværk fortsatte samarbejdet med udvikling af en indisk institution til afprøvning og certificering af vindturbiner. Privat Sektor Programmet fortsatte i 2000 med færdiggørelse af indgåede aftaler. Nogle få engagementer vil være aktive i 2001.

I 2000 androg Indiens forbrug af danske bistandsmidler 205 mio. kr.

Niger

Ved årsskiftet 1999-2000 blev Nigers nyvalgte præsident, Tandja Mamadou, og regering under ledelse af premierminister Hama Amadou indsat. Det nye styre har gennem 2000 vist lovende taktter, herunder ikke mindst en politisk og begyndende økonomisk stabilisering. Men det politisk meget omskiftelige forløbne år har udhulet statens kapacitet i en sådan grad, at Danmark ikke har kunne iværksætte det forudsatte sektorprogramssamarbejde. I konsekvens heraf blev Niger i maj 2000 fravalgt som programssamarbejdsland. Men i anerkendelse af de positive resultater inden for demokrati og menneskerettigheder og Nigers status som verdens næstfattigste land blev det samtidig besluttet, at bistanden skulle fortsætte i en størrelsesorden 30-50 mio. kr. årligt. Et niveau, der ligger en smule højere end det hidtidige. I 2000 var bistanden på 30 mio. kr.

Danmarks udviklingssamarbejde med Niger retter sig mod projekter inden for drikkevandsforsyning, naturressourceforvaltning samt demokrati og menneskerettigheder.

Indsatsen i vandsektoren har været koncentreret om landsbyvandforsyning i regionerne Zinder og Diffa i landets østlige del. Udbredelsen af håndpumper og minivandanlæg skal sikre rent drikkevand og er gennemført med gode resultater. En ny fase af vandprojektet er under forberedelse. Endvidere har Danmark i løbet af 2000 støttet udryddelse af Guineaorm, en vandbåren parasit, som i flere områder er en stor plage.

Inden for naturressourceforvaltning gennemføres projekter i Zinder og Diffa i samarbejde med flere internationale og lokale NGO'er. Hensigten er især at forbedre produktionsmetoder og produktivitet i landbrugssektoren. Desuden arbejdes der for at sikre kvinder adgang til kredit og opsparing. Disse initiativer skal medvirke til at øge fødevarersikkerheden og skaffe lokalbefolkningen alternative indtjeningsmuligheder. En dansk rådgiver koordinerer projekterne og arbejder med at forbedre kapaciteten hos NGO'erne. Den forbedrede kapacitet skal muliggøre, at NGO'erne selv efterfølgende vil kunne videreføre og udvikle projekterne.

Danmark støtter ligeledes et projekt, der skal opbygge et markedsorienteret og bæredygtigt reguleringssystem for udnyttelsen af brændetræ, Nigers absolut vigtigste energikilde. Forbruget af brændetræ tæter kraftigt på det fattige Sahel-lands meget knappe og svindende træforekomster. Danmark støtter også et projekt, der arbejder på at udbrede husbygningsteknikker, som ikke benytter træ.

Danmark har via Verdenssundhedsorganisationen (WHO) ydet kortvarig støtte til bekæmpelse af en meningitis-epidemi i Niger. Bidrag er tillige givet til flere lokale NGO'er, bl.a. CaritasNiger, der arbejder med at hjælpe socialt marginaliserede piger.

Inden for menneskerettigheder og demokrati blev en række mindre projekter støttet i 2000, bl.a. den nationale menneskerettighedskommission. Desuden er et større EU-koordineret program under forberedelse, som skal gøre en samlet systematiseret indsats inden for hele retssektoren, herunder politi, fængselsvæsen og domstole.

Overgangsbistand

Overgangsbistand ydes til lande, der befinder sig i en politisk eller økonomisk overgangsperiode, typisk efter krig, overgang fra plan- til markedsøkonomi eller under politiske systemforandringer, hvor der kan være behov for at fremme den demokratiske udvikling.

I lighed med 1999 har trækket på bevillingen til overgangsbistand til Angola været meget beskedent, og særskilt omtale af dette land er ikke medtaget. Det samme gælder Liberia.

Bemærk at overgangsbistand og regional bistand er placeret i kapitlet om bilateral bistand. En del af overgangs- og regionalbistanden finansieres imidlertid over den multilaterale ramme.

Albanien

HENVISNING TIL

BILAG E3

Albanien er Europas fattigste land og har modtaget dansk støtte siden 1994. Indtil 1999 blev støtten udelukkende administreret af private danske organisationer. Den fase af overgangs-bistandsprogrammet, der blev påbegyndt i sommeren 1999, har imidlertid en samlet ramme på 100 mio. kr. Heraf administrerer danske organisationer projekter for 35 mio. kr., mens der ydes 65 mio. kr. til et statsligt samarbejde mellem Danmark og Albanien. Overgangsbistanden løber til og med 2002.

Danmarks udviklingssamarbejde med Albanien skal bidrage til at forankre og videreføre den demokratiske proces og udviklingen henimod en retsstat. Det statslige samarbejde retter sig mod støtte til reformer inden for retsvæsenet, statsadvokaturen, ombudsmanden, politiet, det juridiske fakultet i Tirana samt til reformer på medicområdet. En del projekter er geografisk koncentreret i den fattige Dibra-region i det nordøstlige Albanien. Her forsøger man med den danske støtte at omsætte reformarbejdet i retsvæsenet til praktiske foranstaltninger, f.eks. ved at lette sagsgangen ved domstolene og forbedre politiets og anklagemyndighedens behandling af straffesager. Samtidig ydes støtte til at fremme den folkelige deltagelse i reformerne i Albanien, bl.a. gennem opbygning af medborgerhuse.

Programmet blev forsinket som følge af Kosovo-krisen i 1999 og den efterfølgende flygtningestrøm til Albanien. En stor del af projekterne udføres i samarbejde med danske myndigheder og institutioner, bl.a. Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Folketingets Ombudsmand. Aktiviteterne indebærer både støtte til fysisk rehabilitering af bygninger, indkøb af udstyr samt uddannelses- og træningsforløb.

NGO-delen af overgangsbistanden består af otte forskellige projekter, som udføres i et samarbejde mellem danske og albanske organisationer. Der ydes støtte til opbygning af et netværk af lokale organisationer fra det civile samfund, menneskerettighedsuddannelser, forbedring af arbejdsmarkeder, børneinstitutioner, rehabilitering af torturofre fra diktatortiden, efteruddannelse af journalister og forbedring af læreruddannelser. Formålet med denne del af programmet er at styrke civilsamfundets indflydelse og muligheder.

I 2000 blev der anvendt ca. 25,6 mio. kr. i overgangsbistand til Albanien.

Gaza/Vestbredden

Danmark har ydet overgangsbistand til palæstinenserne siden 1994. Det overordnede formål er at bidrage til deres sociale og økonomiske udvikling og derigennem støtte den mellemøstlige fredsproces. Der er tale om både bilateral og multilateral bistand samt støtte gennem danske NGO'er. Den geografiske koncentration af projekterne ligger i Gaza-striben, hvor fattigdommen og dermed de sociale og økonomiske problemer er størst.

Frem til udbruddet af de omfattende uroligheder i september 2000 gik overgangsbistanden til Gaza og Vestbredden efter planen. Uroen medførte imidlertid hurtigt vanskeligheder. De udsendte rådgivere var ved årsskiftet stadig evakueret fra Gaza-området, og selv om projektaktiviteterne er fortsat i videst muligt omfang af lokale medarbejdere, må der forudses forsinkelser. Samtidig var det trods inter-

nationale bestræbelser ikke ved årets udgang lykkedes at standse volden og bringe parterne til forhandlingsbordet.

I 2000 fortsatte infrastrukturarbejder og trænings- og kapacitetsopbygning for kommunalt personale i et udviklingsprojekt for tre udvalgte kommuner i Gaza. Efter udbruddet af uroligheder er der indtruffet forsinkelser, bl.a. som følge af mangel på byggematerialer og begrænsninger i de lokale medarbejders bevægelsesfrihed.

Der er iværksat første fase af et større program, som skal fremme demokrati og menneskerettigheder i selvstyreområderne. I 2000 har der bl.a. været ydet støtte til opbygning af en offentligt tilgængelig lovdatabase, til en håndbog for dommere, et retsmedicinsk institut og et påtænkt netværk af private TV-stationer, som skal styrke den offentlige debat.

På baggrund af en positiv gennemgang af de hidtidige aktiviteter forlængedes polititræningsprojektet frem til 2003, men de nye tiltag er blevet sat i stå som følge af udviklingen i området i 2000.

Udviklingen af fiskerisektoren i Gaza fortsattes i en konsolideringsfase med kapacitetsopbygning for fiskeridirektoratets personale og træning af lokale fiskere. Forsøgsfiskeri har på grund af sikkerhedssituationen ikke kunnet finde sted som planlagt.

For perioden 1994-2003 udgør den samlede overgangsbistand til Gaza og Vestbredden 540 mio. kr. I 2000 anvendtes ca. 46 mio. kr.

Efter mere end 35 års væbnet konflikt, som har kostet over 150.000 menneskeliv og fordrevet én million fra deres hjemegn, indgik Guatemalas regering og partisan-sammenslutningen, URNG, en endelig fredsaftale i december 1996. Samtidig hermed besluttede Danmark at yde overgangsbistand til Guatemala for ca. 100 mio. kr. i perioden 1997-2001.

Overgangsbistanden har hidtil været ydet gennem tre kanaler: FN-systemet, danske NGO'er og som en udvidelse af det danske menneskerettighedsprogram for Mellemamerika, PRODECA.

I 2000 støttede Danida gennem FN bl.a. projekter til løsning af jordkonflikter samt til forberedelse af en national skattepagt. PRODECA har samtidig givet støtte til organisationer, der arbejder for at fremme den folkelige deltagelse i fredsprocessen og bidrage til forsoning. Blandt dem er Ærkebiskoppens Menneskerettighedskontor, den uafhængige sandhedskommission og oprindelige folks (indianske) organisationer.

I 2000 blev der anvendt ca. 8,2 mio. kr. i overgangsbistand til Guatemala. Bistanden forventes ikke forlænget udover 2001.

Danmarks overgangsbistand til Rwanda ydes hovedsageligt gennem internationale organisationer og NGO'er. Første fase på 20 mio. kr., bevilget i 1996, er afsluttet. Anden fase på 20 mio. kr., der blev bevilget i 1997, er rettet mod fire områder: Forbedring af forholdene for indsatte i fængsler, støtte til uddannelse af det lokale politi, kurser for juridisk personale for at forbedre mulighederne for retfærdige retssager samt støtte til forsvarsadvokater. Anden fase er væsentligt forsinket, bl.a. på grund af den rwandiske regerings ønske om at omformulere projektdokumenterne – ikke mindst i lyset af planerne om at gennemføre opgøret med fortidens formodede syndere ved traditionelle tribunalet. I slutningen af 1999 opnåedes en løsning på problemerne, og det forventes, at projekterne kan afsluttes i 2001.

2000 bragte ny dynamik i forholdet mellem Danmark og Sydafrika. Den gensidige respekt og forståelse blev styrket under den sydafrikanske præsident, Thabo Mbekis, besøg i Danmark i juni 2000, hvor præsidenten også deltog i et nordisk-sydafrikansk topmøde i Skagen. Udviklingsministeren besøgte Sydafrika i juli 2000.

Sydafrika er nået langt i overgangen fra apartheidstyre til demokrati. Det blev bekræftet ved lokalvalgene i december, som blev afviklet i forholdsvis god ro og

Guatemala

Rwanda

Sydafrika

orden. Sydafrika er imidlertid et ungt og sårbart demokrati. Forskellene i de hvides og sortes levevilkår er afgrundsdyb. Forbedringerne for det store sorte befolkningsflertal har hidtil været relativt beskedne på trods af regeringens ambitiøse genopbygnings- og udviklingsprogram. Den sorte befolkning har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Arbejdsløsheden er over 30 pct. og stigende. Sydafrika er tillige hårdt ramt af hiv/aids-epidemien. Ifølge UNAIDS er over 20 pct. af den voksne befolkning (15-49 år) ramt af hiv-aids.

I lyset af disse meget store økonomiske og sociale udfordringer blev det i foråret 2000 besluttet, at Sydafrika fortsat skal have dansk bistand i perioden efter overgangsbistandens afslutning ved udgangen af 2001. Der vil årligt fra 2002 og fremefter blive afsat 30-50 mio. kr., og samtidig videreføres Virksomhed-til-Virksomhed-programmet. Også danske NGO'er vil fortsat kunne få støtte til projekter i Sydafrika inden for de bevillinger, som er afsat til NGO-samarbejde. Hvordan bistanden bedst kan bruges, vil blive fastlagt i en revideret landestrategi, som vil blive udarbejdet i 2001 i samarbejde med den sydafrikanske partner.

2000 bragte ny dynamik i forholdet mellem Danmark og Sydafrika, da præsident Thabo Mbeki besøgte Danmark og i juni deltog i et nordisk-sydafrikansk topmøde i Skogen. Fra venstre er det Islands statsminister, Halldor Asgrimsson, Norges Jens Stoltenberg, Finlands Paavo Lipponen, præsident Mbeki og statsminister Poul Nyrup Rasmussen, som alle venter på Sveriges Göran Persson. Danmark har forlænget sin overgangsbistand til Sydafrika med tre år til udgangen af 2001.

Foto: Henning Bagger, Nordfoto

Overgangsbistanden til Sydafrika indledtes i 1994 med en ramme på 750 mio. kr. over fem år og blev forlænget i 1998 med en ramme på 150 mio. kr. i yderligere tre år (1999-2001). Hovedområderne for den aktuelle fase er demokrati, uddannelse samt støtte til små og mellemstore virksomheder, der ejes af sorte (Virksomhed-til-Virksomhed-programmet). På demokratiområdet er der i 2000 bl.a. givet støtte til en reform af det sydafrikanske justitsministerium og politi, kapacitetsopbygning på det lokale regeringsniveau og afholdelse af lokalvalg. På uddannelsesområdet er der fokuseret på opbygning af lærerkapacitet, voksen- og arbejdsmarkedsuddannelse samt planlægnings- og ledelseskapaletet.

Til Virksomhed-til-Virksomhed-programmet var der ved udgangen af 2000 bevilget midler til 50 projekter, hvoraf syv er afsluttet, 29 afventer gennemførelse og 14 er bragt til ophør. Der ydes endvidere 30 mio. kr. til danske NGO'ers aktiviteter inden for overgangsbistandens prioriterede områder.

I 2000 var den samlede overgangsbistand til Sydafrika på ca. 53 mio. kr.

Regional bistand

I de senere år har Mellemamerika gennemgået en udvikling, hvor demokratiet langsomt har slået rod og siden er blevet konsolideret. Efter 1980'ernes væbnede konflikter og systematiske undertrykkelse af befolkningen blev borgerkrigen i Guatemala afsluttet i 1996, og alle lande i regionen ledes nu af demokratisk valgte regeringer, der for første gang i moderne tid ser ud til at have en mulighed for at styre udviklingen i regionen.

Demokratiet er imidlertid skrøbeligt i de fleste af landene. Menneskerettighederne undertrykkes dagligt i store dele af regionen, hvor den sociale og økonomiske ulighed fortsat udgør en potentiel fare for nye konflikter. De mellemamerikanske samfund bærer således på en tung tradition for ulighed, og en tredjedel af befolkningen lever i ekstrem fattigdom.

Også på miljøområdet har de mellemamerikanske lande fælles problemer i form af ødelæggelse af naturressourcer, forurening fra industri samt omfattende misbrug af pesticider (plante- og insektgifte). Den hastige forringelse af miljø- og naturressourcerne rammer især de fattigste. Der er således en nær sammenhæng mellem regionens miljøproblemer, ressourcefordeling og fattigdom.

Danmarks bistand bygger på strategien "Mellemamerika, Strategi for dansk regional bistand" fra 1998. Målet er at medvirke til opbygning af demokratiske samfund, hvor menneskerettighederne respekteres, samt at virke for en socialt retfærdig og miljømæssig bæredygtig udvikling i regionen.

I 2000 fortsattes bistanden via det danske regionale menneskerettighedsprogram, PRODECA. Programmet støtter gennem konkrete projekter bl.a. opbygning af retsvæsenet, forbedret lovgivning, der styrker de oprindelige folks (indianernes) rettigheder, arbejdstagerrettigheder og kvinders retsstilling. PRODECA støtter ligeledes ombudsmandsinstitutioner og opbygning af en uafhængig og fri presse.

Andre hovedfelter for dansk regionalbistand til Mellemamerika er støtte til bæredygtig forvaltning af naturressourcer samt forbedring af arbejdsmiljøet. I 2000 fortsatte Danida samarbejdet med den panamerikanske sundhedsorganisation om registrering og forebyggelse af sygdomme relateret til brug af pesticider. Ligeledes fortsattes samarbejdet med det mellemamerikanske center for forskning og uddannelse i tropisk land- og skovbrug. Der blev også samarbejdet med den mellemamerikanske udviklings- og miljøkommission, bl.a. om integreret kystzoneforvaltning i Fonseca-golfen, som grænser op til El Salvador, Honduras og Nicaragua.

Ved udgangen af 2000 påbegyndtes en proces, der skal formulere et samlet langsigtet regionalt miljøprogram. Det vil have fokus på nedbringelse af pesticidmængden, integreret forvaltning af vandressourcer i vandskel, der går på tværs af landegrænser, samt støtte til civilsamfundsorganisationer. Programmet forventes iværksat i 2002.

I 2000 blev anvendt ca. 55 mio. kr. i regionalbistand i Mellemamerika, som geografisk omfatter syv lande: Belize, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama.

Uroen i Mellemøsten understreger det store behov for at støtte den regionale fredsproces. Der forestår et meget stort arbejde med at genopbygge den mellemfolkelige tillid mellem de respektive grupper efter urolighederne og volden, som eskalerede i Gaza og på Vestbredden i efteråret 2000.

Danmark har siden 1996 ydet regionalbistand til Mellemøsten for at fremme økonomisk og social udvikling samt regional forståelse og fredelig sameksistens ved samarbejde mellem israelere og palæstinensere samt folk fra nabolandene, der ønsker at deltage heri.

Et regionalt projekt for at forbedre regionens produktivitet på landbrugs-

Mellemamerika

Mellemøsten

området, der blev bevilget i 1999, gennemførtes efter planen frem til udbruddet af uroligheder i september 2000. Alle parter er stadig indstillet på at fortsætte projektet, men flere fælles regionale aktiviteter har måttet udskydes, hvorimod initiativer i nationalt regi af de enkelte parter fortsætter som planlagt.

Projektet "Meeting Point", der skulle fremme dialog og forståelse, sluttede i 2000. Det bestod i debatprogrammer i israelsk og palæstinensisk tv med unge israelere og palæstinensere i alderen 14-17 år. Udsendelserne blev positivt modtaget, og der er fortsat kontakt mellem de involverede parter.

I projektet "Medi-Links" er der udover uddannelses- og kursusforløb etableret et fagligt kontaktnet inden for to lægemiljøer i løbet af 2000. De gode faglige kontakter er forsøgt bevaret under konflikten, bl.a. gennem omlægning af projekter og aktiviteter. Også i projektet "Mellemløst Dialog i Undervisningssektoren" er det lykkedes at afvikle planlagte aktiviteter ved at lade de involverede unge palæstinensere, jordanere og israelere forlægge deres fredsdialog-møder til Tyrkiet og derved producere den kvartalsvise ungdomsavis, "Crossing Borders".

Danmark har siden 1997 støttet et forum af fremtrædende egyptiske, israelske, jordaniske og palæstinensiske intellektuelle og opinionsdannere (Louisiana-processen). Ideen er at involvere civilsamfundet i fredsprocessen. Imidlertid har uroen i regionen bevirket, at en række fælles aktiviteter har måttet udskydes, herunder en planlagt fredskonference.

Der er afsat 100 mio. kr. til regional bilateral bistand til Mellemøsten i perioden 1996-2003. I 2000 anvendtes ca. 15,4 mio. kr. Det vil i høj grad afhænge af den fremtidige politiske udvikling i området, hvorvidt de afsatte midler vil kunne anvendes til regionale samarbejdsprojekter.

Sahel-regionen

Sahel-regionen ligger i udkanten af Sahara-ørkenen i Vestafrika og omfatter ni af verdens fattigste lande nemlig Burkina Faso, Gambia, Guinea-Bissau, Kap Verde, Mali, Mauretanien, Niger, Senegal og Tchad. De er alle udsat for ekstreme klimapåvirkninger og tilbagevendende tørkekriser og har to gange inden for de sidste 30 år oplevet direkte hungersnød.

Regionens lande er karakteriseret ved knaphed på dyrkbare arealer, græsningsområder og vand, kraftig befolkningstilvækst og stigende pres på naturressourcerne. I lyset heraf styrkede Danmark gennem den første Sahel-strategi fra 1988 indsatsen til at sikre en bæredygtig udnyttelse af områdets naturressourcer. En ny strategi har længe været undervejs, men ventes færdig i 2001. Den lægger udover regional naturressourceforvaltning vægt på regional økonomisk udvikling for at knytte Sahel-landene tættere til de økonomisk mere udviklede stater længere mod syd i Vestafrika. Den nye strategi skal konkretiseres i et egentligt regionalt program med vægt på stærkere lokal forankring.

Det hidtidige danske udviklingssamarbejde med regionen koncentrerer sig om tre områder: Forvaltning af landressourcer, vandressourcer og sundhed.

Inden for forvaltning af landressourcer støttes først og fremmest det regionale agro-meteorologiske institut, AGRHYMET, som efter lokale forhold er et meget avanceret center for fødevarekrisevarsel og videregående uddannelse i bæredygtig naturressourceforvaltning. Danmark støtter uddannelsesdelen, hvor der lægges vægt på at supplere de nationale uddannelsesinstitutioner. Et pilotprojekt blev igangsat i 2000. Det skal udvikle modeller til at styrke forvaltningen af naturressourcer ved de fremvoksende decentrale forvaltninger.

Inden for vandressourcer støttes de regionale skoler, EIER&ETSHER, der uddanner vandteknikere og -ingeniører efter samme principper som AGRHYMET, og skolen CREPA, som beskæftiger sig med billig vand og sanitet i byområder. Der tilgår også dansk støtte til det fremvoksende samarbejde om en regional integreret vandressourceforvaltning, som nu skal operationaliseres under De Vestafrikanske Staters Økonomiske Fællesskab – ECOWAS.

Inden for sundhed støttes regionale kampagner for at udrydde flodblindhed og guineaorm, der historisk har været en alvorlig plage med store økonomiske konsekvenser. Begge sygdomme forventes helt elimineret fra regionen i nærmeste fremtid.

Endelig støttes den såkaldte Sahel-workshop, der holdes i Danmark hvert år, og som tiltrækker forskere og eksperter både fra regionen og resten af verden.

Workshoppens formål er at sikre større fælles forståelse for regionens problemer og at finde løsninger på dem. Også den såkaldte Sahel-klub under OECD får dansk støtte. Klubben arbejder for at styrke industrilanden involvering i Sahel og har stået for en række banebrydende programmer i regionen.

I 2000 blev der anvendt 30 mio. kr. til regionalbistand i Sahel.

Danmark har i en årrække støttet regionalt samarbejde i det sydlige Afrika, bl.a. inden for rammerne af SADC (Southern African Development Community).

SADC er den vigtigste regionale institution i det sydlige Afrika og omfatter i dag 14 medlemslande.

Ved SADC-topmødet i august 2000 overgik formandskabet fra Mozambique til Namibia for den kommende treårige periode. Topmødet medførte fremskridt på vigtige samarbejdsområder, bl.a. blev det endeligt vedtaget at gå i gang med at realisere en frihandelszone i SADC-regionen. Desuden blev en fælles regional handlingsplan for hiv/aids besluttet. Endelig blev der udvist øget vilje til samarbejde på freds- og sikkerhedsområdet; bl.a. i forhold til SADC's "Organ for Politics, Defence and Security", som er tiltænkt en vigtig rolle inden for præventivt diplomati, krisestyring og fredsbevarende operationer. Borgerkrigen i Angola og krigen i D.R. Congo har imidlertid skærpet de regionale konflikter. Et effektivt sikkerhedspolitisk samarbejde på disse områder har derfor indtil videre vist sig vanskeligt at realisere.

I strategien for dansk regional bistand til det sydlige Afrika fra 1997 lægges der vægt på at støtte regionens egne bestræbelser for at sikre politisk stabilitet og demokratisering, intensiveret økonomisk samarbejde og bæredygtige miljøindsatser. Et vigtigt led heri er at styrke de regionale institutioner og sammenslutninger, som kan understøtte og fremme denne proces.

Der er sket en prioritering af indsatserne på freds- og sikkerhedsområdet. Det vigtigste initiativ er støtten til det regionale fredsbevarende træningscenter, "Regional Peacekeeping Training Center", placeret i Zimbabwe, som afvikler kurser for civile, militæret og politiet med henblik på at opbygge kapacitet til fredsbevarende operationer. Der ydes også støtte til regionens demokratiske udvikling, bl.a. gennem efteruddannelse for journalister, etablering af et regionalt NGO-netværk på menneskerettighedsområdet og støtte til forskning i kvinders retsstilling i regionen. På det økonomiske område bistår Danmark bl.a. ved udarbejdelsen af en finans- og investeringsprotokol, der skal fastlægge regionale retningslinjer for investeringer og makroøkonomisk tilpasning. Desuden støttes "The Macro-Economic and Financial Management Institute of Eastern and Southern Africa" (MEFMI). Instituttets overordnede formål er at styrke kapaciteten inden for makroøkonomisk og finansiel forvaltning ved at afvikle kurser for embedsfolk i centralbanker og økonomiske ministerier. Endelig ydes støtte til den såkaldte NORSAD-fond, som virker for konkrete virksomhedssamarbejder med nordisk deltagelse i SADC-landene.

De 14 medlemslande i SADC omfatter: Angola, Botswana, Den Demokratiske Republik Congo, Lesotho, Mauritius, Malawi, Mozambique, Namibia, Seychellerne, Swaziland, Sydafrika, Tanzania, Zambia og Zimbabwe. I 2000 blev der anvendt i alt ca. 66 mio. kr. i regionalbistand til det sydlige Afrika.

Det sydlige Afrika

Fisk er mad på bordet

Landene omkring Mekong-floden omfatter Laos, Thailand, Cambodja og Vietnam. Herover er gæret fisk til salg i Vietnam, nederst ses fiskere i Cambodja og på næste side forhandles fisk i Laos.

Fotos: Mette Holm

Nogle af verdens fattigste mennesker bor omkring Mekong-floden i Sydøstasien. Deres årlige indkomst er meget lav – omkring 1.000-2.000 kr. Alligevel får de 55-60 millioner, der lever i Mekongs vældige nedre flodbækken (14 gange så stort som Danmark), stort set mad på bordet hver eneste dag.

Det gør de, fordi Mekong og dens bifloder vrirler med fisk. På steder i verden findes der så mange og så forskellige fiskearter. Udover den uundværlige ris er der fisk, der står på menuen. Befolkningen spiser op til fire gange så meget fisk som danskerne – mindst. Der er ikke meget kvæg i området, og folk får ikke mælk og ost. De tåler det ikke, fordi evnen til at optage mælk efterhånden nedbrydes, når man ikke dagligt indtager mælk. Derfor er fisk en ekstra vigtig kilde til proteiner, calcium og andre næringsstoffer.

Hvis befolkningen skal kunne blive ved med at spise fisk i samme mængder, må fiskenes levesteder og vandringsveje beskyttes. Faktisk vandrer alle de økonomisk vigtige fiskearter op til 500-1.000 km rundt i Mekong-bækkenet. Når vandstanden falder i tørtiden, forlader en stor del af fiskene de udtørrede flodsletter og den stærkt indskrumpede "Store Sø" (Tonle Sap) i det centrale Cambodja og svømmer nordpå op ad hovedfloden, hvor de overvintrer. Når regntiden sætter ind igen, gyder fiskene deroppe, og æg og yngel skylles sydpå med vandet i Mekong og havner i den nu atter opsvulmede Tonle Sap-sø og det oversvømmede floddelta i det sydlige Vietnam.

Skal de rige fiskeressourcer bevares, er et regionalt samarbejde mellem landene i Mekong-bækkenet – Cambodja, Laos, Thailand og Vietnam – derfor tvingende nødvendigt: Ødelæggelse af gydepladser eller fødeområder i ét land påvirker ressourcerne i de andre. Det samme gælder afskæring af vandringsveje. Hvis der f.eks. bygges en dæmning over hovedfloden, vil det sandsynligvis spolere hele systemet.

Andre truende farer er giftrester fra sprøjtemidler og stigende vandforbrug som følge af især byernes hurtige udvikling. Der er nemlig sat turbo på økonomien, efter at regionen har lagt årtiers ødelæggende konflikter bag sig.

Kort sagt: Myndighederne skal sikre en skånsom udnyttelse af de rige naturressourcer, mens tid er, ellers kan det gå galt, rigtig galt. Mange andre store flodsystemers ringe forfatning tjener til skræk og advarsel.

Heldigvis er Mekong-landene indstillet på at arbejde sammen for at beskytte floden og miljøet omkring den. Og heldigvis er området endnu relativt uspolet. Mekong og de fleste af dens bifloder er i det store og hele sunde fiskevande.

Samarbejdet foregår i "Mekong River Commission" (MRC), der blev dannet i 1957. Organisationen lå længe underdrejet på grund af krige og konflikter, men samarbejdsaftalen blev fornyet i 1995, og den nye aftale lægger betydelig større vægt på at udvikle Mekong-bassinet på en bæredygtig og miljømæssig sund vis.

Et af tiltagene er MRC's fiskeriprogram, som Danmark støtter med 140 mio. kr. i 2000-2005. Programmet skal sætte de fire regeringer og befolkningerne i stand til at arbejde tæt sammen om at bevare og styre udnyttelsen af fiskeressourcerne. Det gennemføres af landenes egne fiskeriforskningsinstitutioner med bistand fra regionale og internationale rådgivere. Det overordnede mål er at skabe større fødevarer sikkerhed og højere indkomster for de dårligst stillede i regionen, hvilket vil sige mange millioner mennesker.

Et vigtigt mål fra starten var at sætte tal på betydningen af fisk som ressource. Man fandt ud af, at der fanges nærmest uanede mængder, og dermed steg den lokale politiske interesse for flodens rige ressourcer markant.

Programmet hjælper også med at oprette lokale styrings- og beskyttelsessystemer, som regulerer fiskeriet i vigtige områder, ligesom man støtter et særligt regionalt netværk, der skal inddrage kvinderne i sektoren i debatten om, hvordan der skal tages hånd om Mekongs ressourcer og miljøet mere generelt.

Programmets kortlægning af den biologiske mangfoldighed, fiskemængderne og vandringsforholdene har ført til et meget konkret resultat: De fire lande dannede i juni 2000 en Samarbejdskomite for Styring af Fiskeressourcerne med højtstående repræsentanter for landenes ministerier, der har ansvar for fiskeriforvaltning og økonomisk planlægning. Komiteen lagde ud med at anmode fiskeriprogrammet om at klargøre, hvor truet en række fiskearter er.

Et succesfyldt dansk-støttet program har hjulpet landene til at arbejde sammen om at bevare og udnytte naturens ressourcer på en skånsom måde. De er under stadigt pres, for indbyggertallet vokser med ca. 2 pct. om året. Hvis alle skal kunne blive ved med at spise ligeså mange fisk, må man derfor bl.a. satse på kunstigt fiskeopdræt – dambrug og lignende.

Mekong-fakta:

- Der fanges årligt over en million tons fisk i det nedre Mekong-bassin, svarende til en værdi af 6 mia. kr. Mekongs flodsletter producerer ca. fire gange så mange tons fisk pr. kvadratkilometer som Nordsøen, et af verdens rigeste fiskevande.
- Mekong-floden er levested for ca. 1.300 fiskearter, og omkring halvdelen findes kun i Mekong-bassinet. Heriblandt den enorme catfish, som vejer op til 300 kg, og en særlig karpe, der kan nå omtrent samme størrelse. Begge er truet af udryddelse, og der må en regional indsats til, hvis de skal reddes.
- Den Store Sø – Tonle Sap – i det centrale Cambodja virker som et pulserende hjerte for Mekong-bassinet. Seks til syv måneder om året løber vandet ud fra søen gennem Tonle Sap-floden til Mekong og videre ud i Det Sydkinesiske Hav. Når monsunen kommer i maj, er der så meget vand i Mekong, at Tonle Sap-floden vender sit løb og sender Mekongs vandmasser op i Den Store Sø. Herved svulmer søen op seks-syv gange. En flod, der vender sit løb, er et meget sjældent naturfænomen, som er med til at give Mekong-regionen sin fantastiske fiskerigdom.

Sydøstasien

Danmark fortsatte i 2000 sin støtte til regionalt samarbejde i Sydøstasien gennem de to regionale institutioner, Mekong-kommissionen (MRC) og Asian Institute of Technology (AIT).

Samarbejdet i MRC mellem Cambodja, Laos, Thailand og Vietnam om udnyttelsen af Mekongfloden og dens tilknyttede ressourcer blev indledt i 1957 på initiativ af FN. Der er tale om et unikt mellemstatsligt samarbejde, som ikke blot er af stor betydning for en bæredygtig udnyttelse af vandressourcerne i Mekongflodens nedre løb, men også bidrager til at skabe politisk stabilitet i en region, der har været præget af konflikter. Danmark har ydet regional bistand til MRC siden 1991 og har de seneste seks år været organisationens største donor. I 2000 blev der bevilget 22,7 mio. kr. til MRC.

Et program for fiskerisektoren, der bryder med tidligere tiders orientering mod enkeltprojekter, blev godkendt i 2000 (se side 84). Fiskeriprogrammet omfatter institutionel støtte, der skal styrke MRC's evne til at administrere og udvikle programmet og til at indsamle og udnytte data af relevans for fiskerisektoren. Fisk er den måske vigtigste ernæringskilde for Mekongbækkenets fattigste indbyggere, og der er gode muligheder for, at fiskeriprogrammet kan bidrage til bedre ernæring og indtjening for denne befolkningsgruppe. En samlet plan for det fremtidige samarbejde med MRC ventes også at omfatte støtte til udarbejdelse af en overordnet forvaltningsplan for Mekongbækkenet samt en miljøkomponent. Samarbejdsplanen er under udarbejdelse og ventes at foreligge i 2001.

Asian Institute of Technology (AIT) er et selvejende teknisk universitet, som siden oprettelsen i 1959 har søgt at imødekomme behovet for højere teknisk og naturvidenskabelig uddannelse i Asien. Ud over bidrag fra medlemslandene finansieres universitetet af donorlande, multilaterale organisationer og udviklingsbanker. I begyndelsen prioriterede AIT landbrug i uddannelserne. I takt med de ændringer, der har fundet sted i de asiatiske landes behov, prioriterer AIT nu miljø, energi, naturforvaltning og virksomhedsledelse.

Den danske støtte til AIT er foreløbig planlagt til at fortsætte frem til 2004. Det overordnede formål er at medvirke til, at studerende fra lande i Asien kan videreuddanne sig på akademisk niveau og erhverve teknologiske og ledelsesmæssige færdigheder. Hermed sættes de i stand til at bidrage til en bæredygtig udviklingsproces såvel i deres hjemlande som i regionen som helhed.

Med udgangspunkt i partnerskabskonceptet gennemførtes de første årsforhandlinger med AIT i juni 2000. Der er i 2000 bevilget 22,1 mio. kr. til AIT. Samarbejde med AIT består af et generelt program og fire fagorienterede programmer.

Der ydes støtte til stipendier, undervisning, udvikling af undervisningsplaner, forskning, korte kurser og twinningaftaler mellem AIT og danske og regionale institutioner.

Demokratifonden og MRD-rammen

Projekter til støtte for menneskerettigheder og demokrati

"Partnerskab 2000" fastslår bl.a., at dansk udviklingspolitik har som mål at styrke demokratisering, respekt for menneskerettighederne, god regeringsførelse og folkelig deltagelse. Danmark vil fremme demokratisering og respekt for menneskerettighederne som integreret element i udviklingsaktiviteterne, men også yde selvstændig støtte til aktiviteter på området. Ud over den bistand, som ydes til programsamarbejdslandene, er der mulighed for at støtte mindre menneskerettigheds- og demokratiseringsinitiativer uden for denne landekreds.

Demokratifonden

Demokratifonden blev oprettet i 1990 og har til formål at bistå udviklingslande samt lande i Øst- og Centraleuropa og Baltikum med at fremme og konsolidere demokratiske samfundsforhold og respekt for menneskerettighederne. Demokratifonden sigter især mod mellemfolkelig udveksling på græsrodsniveau, hvor få andre offentlige støttemuligheder er tilgængelige.

I 2000 var der afsat 65 mio. kr. til Demokratifondens drift og virksomhed, hvoraf 15 mio. kr. tilfalder udviklingslandene. Fonden udøver sin virksomhed ved at støtte konkrete projekter og tildele stipendier. Projektaktiviteterne gennemføres af en bred ansøgerkreds, der repræsenterer næsten alle samfundslag i Danmark. Der er tale om enkeltpersoner, sammenslutninger, foreninger, private virksomheder og offentlige institutioner, f.eks. kommuner, universiteter og andre institutioner, herunder interesseorganisationer, højskoler med videre. I 2000 tiltrådte fonden i alt 545 projekter, hvoraf 106 vedrørte udviklingslandene. Endvidere uddelte fonden 11 stipendier, heraf to til ansøgere fra udviklingslande (Ghana og Tanzania).

Fondens projektvirksomhed var genstand for en ekstern evaluering i 2000. Evalueringen fremhæver, at de gennemførte projekter på flere måder repræsenterer en vellykket metode til at støtte demokrati i fondens målgruppelande. Projekterne vurderes at have haft en samlet positiv effekt ikke blot i modtagerlandene, men også i Danmark. Det anføres, at fonden har formået at mobilisere betydelige materielle, åndelige og menneskelige ressourcer fra det danske civilsamfund til fremme af sit formål. Det konkluderes imidlertid også, at støtten har haft en beskeden oplysningseffekt, at fonden stort set er ukendt i modtagerlandenes offentlighed, og at den generelt ikke fremmes eller støttes af de danske repræsentationer.

I 2000 blev der foretaget en intern evaluering af Demokratifondens stipendieordning. Den konstaterer, at ordningen i sin toårige pilotfase er blevet tilfredsstillende gennemført og har bidraget positivt til at give de pågældende stipendiater indsigt, viden og erfaring på det personlige plan og i deres nærmiljø. Samtidig konstateres det, at effekten på det samfundsborgerlige liv og på institutionelt og nationalt plan på nuværende tidspunkt forekommer mindre markant.

MRD-rammen

"Partnerskab 2000" slår fast, at Danmark fortsat skal kunne støtte konkrete menneskerettigheds- og demokratiprojekter i udviklingslande, der ikke er danske programsamarbejdslande. Til dette formål er der afsat særlige midler, i daglig tale MRD-rammen. Støtte over MRD-rammen kan ydes til såvel statslige og halvstats-

lige institutioner som til lokale NGO'er i udviklingslande, hvis BNI pr. indbygger ikke overstiger 2.500 dollars. Lande med højere BNI kan dog også ud fra en konkret vurdering komme i betragtning, f.eks. når det drejer sig om aktiviteter for oprindelige folk. En del af MRD-rammen anvendes sammen med overgangsbistand.

I 2000 var der under MRD-rammen afsat 32 mio. kr. til mindre projekter og aktiviteter, som skal fremme menneskerettigheder og demokratisering i bl.a. Burma, Cambodja, Gaza/Vestbredden, Indonesien, Kina, Lesotho og Sudan. Herudover blev der givet støtte til internationalt arbejde for oprindelige folk og visse aktiviteter under Det Danske Center for Menneskerettigheder.

Tilhængere af den pro-demokratiske leder, Aung San Suu Kyi, i Burma tiljubler hende foran det hus, hvor hun sidder i husarrest i hovedstaden Rangoon. Danmark støtter menneskerettigheder og udviklingen af demokrati i det militærstyrede asiatiske land.
Foto: Richard Vogel, Nordfoto

Jasmin, Mike og Sokha

Jasmin Jahannara er ni år og fra landsbyen Bashebari i Bangladesh. Hun arbejder som tæppe-væver sammen med sine søskende. Hun skal tjene penge til familien, så derfor går hun ikke i skole.

Mike er 13 og fra Liberia i Vestafrika. Han deltog i sit lands borgerkrig som børnesoldat og nåede at dræbe, inden han forsvandt sporløst i 1997.

Sokha er 14 og bor i Kampong Cham i Cambodja. Han blev bortført til prostitution, men reddet af en organisation, der giver børneprostituerede en ny start i livet.

De tre børn har én ting til fælles: De er børn, og de bliver – eller blev – udnyttet. FN skønner, at ca. 250 millioner børn mellem fem og 14 år, har et arbejde, som ødelægger deres barndom. Det kan være som tæppevævere, stenknusere, fyrværkerimagere, soldater eller legetøjsmagere. Eller de lever et liv som prostituerede. De fleste er i samme situation som Jasmin – de kommer aldrig i skole og kan se frem til et liv som analfabeter, der må tage dårligt betalt og farligt eller nedslidende arbejde. Andre sætter ligefrem livet på spil som Mike og Sokha. Enten fordi de bliver dræbt i krig, eller fordi de som prostituerede bliver smittet med hiv.

I marts 1998 deltog børn fra 60 danske byer i en global børnemarch mod børnearbejde. Fra alle egne af verden nåede børn til Geneve, hvor FN's Internationale Arbejdsorganisation (ILO) forhandlede om "konvention 182". Denne konvention forbyder de værste former for børnearbejde og lægger op til en omgående indsats.

Delegerede fra ILO's medlemslande vedtog konventionen enstemmigt i 1999, og Folketinget har gjort den til en del af dansk lov. Det grundlæggende i "konvention 182" er, at den ikke blot forbyder de groveste former for børnearbejde og misbrug af børn som f.eks. slaveri, børnepornografi og -prostitution. Den forpligter også de lande, der har skrevet under, til at hjælpe børnene til en ny tilværelse. Det vigtigste er, at børnene kommer i skole i stedet for at arbejde dagen lang, men konventionen pålægger tillige medlemslandene at bistå hinanden med programmer for fattigdomsbekæmpelse og social udvikling. For fattigdom er næsten altid baggrunden for børnearbejde og misbrug af børn.

Men 45 mio. kr. årligt støtter Danmark ILO's arbejde for at skabe en verden, hvor Jasmins, Mikes og Sokhas historier ikke gentager sig i det uendelige. 10 pct. går til at bekæmpe børnearbejde. Det sker gennem IPEC, et særligt internationalt program til afskaffelse af børnearbejde, som ILO har skabt for at realisere målene i "konvention 182".

Danmark finansierer samtidig direkte projekter mod børnearbejde i mange af de danske programsamarbejdslande. I Bangladesh er der f.eks. projekter, som skal redde børnearbejdere ud af Dhakas slum, som driver oplysning i børneklubber om børns rettigheder, som bistår børneprostituerede på særlige "drop-in" centre, udbreder kendskabet til børns rettigheder gennem gadeteater eller driver grundskoler, tekniske skoler og håndværkerskoler.

Børnemarcher, internationale konventioner og u-landsbistand fjerner ikke børnearbejde og misbrug af børn fra den ene dag til den anden. Børn vil altid være sårbare i fattige lande og under voldsomme uroligheder. Men indsatsen peger frem mod gradvis forbedring af deres vilkår ved at skabe alternativer og bekæmpe det grove misbrug. Fristeder, skoler, mad, faglig træning og sundhed hjælper de mest udsatte, så de kan skabe sig en menneskeværdig tilværelse.

I strategien for dansk udviklingspolitik "Partnerskab 2000" slås det fast, at børn er den vigtigste ressource, et land råder over til at skabe en bæredygtig udvikling på længere sigt. Derfor skal børnene sikres en central plads i udviklingsaktiviteterne.

Børn misbruges verden over. Øverst børnesoldat i Liberia i Vestafrika og nederst børneprostitueret i Cambodja i Sydøstasien.

Foto: David Guttenfelder, AP Photo

Foto: Chai Sokunthea, Reuters

Udviklingsorienteret nødhjælp

Udviklingsorienteret nødhjælp er et relativt nyt begreb, der søger at kombinere udviklingsbistandens fremadrettede og langsigtede tilgang med nødhjælpens fokus på at lindre akut nød i forbindelse med menneske- eller naturskabte kriser og katastrofer.

Grundtanken er, at hjælpeorganisationer og andre skal gennemføre konkrete aktiviteter i et krise- eller katastroferamt område, som lokale målgrupper selv kan arbejde videre med, og som sætter dem i stand til bedre at imødegå mulige fremtidige katastrofer. Det kan indebære indsatser i et lokalområde, f.eks. inden for landbrug, sundhed, uddannelse med videre, herunder fysiske anlæg såsom dæmninger, vandingskanaler, jordforbedring, grusveje, skoler og sundhedsklinikker. Herudover skal modtagerne selv tage aktiv del i planlægning og udførelse af tiltagene på linje med "almindelig" udviklingsbistand.

Stabilitet og forsoning i Somalia

Efter flere års forsøg på at skabe fred i det borgerkrigsødelagte Somalia lykkedes det i 2000 de stridende parter at nå til enighed om at indsætte en midlertidig præsident, danne en bredt sammensat overgangsregering og vedtage en overgangsforfatning.

Det har skabt håb om en fredelig udvikling i det sønderdelte land og gendannelse af et samlet Somalia. De nordlige regioner, Somaliland og Puntland, er dog fortsat meget tilbageholdende over for en samlet statsdannelse.

Bl.a. i lyset af den fornyede optimisme godkendtes i december 2000 en treårig dansk genopbygningsbevilling (2001-2003) til Somalia på 63 mio. kr., som falder ind under begrebet udviklingsorienteret nødhjælp. De danske midler, som skal fremme stabilitet og forsoning, følger op på en tidligere bevilling på 60 mio. kr. fra februar 1998. Den nye bevilling viderefører mange af de aktiviteter, der allerede er i gang.

De falder inden for fem hovedområder:

- Styrkelse af civilsamfundet, bl.a. folkeoplysning, græsrodsbevægelser og menneskerettighedsorganisationer.
- Kapacitetsopbygning inden for den offentlige administration, herunder styrkelse af politi og retsvæsen samt støtte til offentlig planlægning.
- Social og økonomisk udvikling, herunder genopbygning af el- og vandforsyning, uddannelsesfaciliteter samt udvikling af den private sektor.
- Reintegration af flygtninge og internt fordrevne.
- Minerydning, som ud over selve rydningen omfatter oplysning og uddannelse.

Den danske indsats har allerede givet resultater. Der er f.eks. anlagt veje, broer og vandingskanaler, og flere børn er sikret skolegang. Projekterne har i praksis været koncentreret i den nordvestlige provins, Somaliland, som følge af den vanskelige sikkerhedssituation i andre dele af landet.

Bistand til tørkeramte befolkningsgrupper i Etiopien

Red Barnet, Dansk Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp har siden 1997 i fællesskab gennemført et program i det nordlige Etiopien, "Det Dansk-Etiopiske Fællesinitiativ". Formålet er at styrke fødevarer sikkerheden og den lokale kapacitet til at håndtere aktuelle og fremtidige kriser i Nord Wollo-området, som gang på gang har været ramt af tørke og hungersnød. Landmændene i programområdet

Somalia brød sammen som nation med kaos og store menneskelige lidelser til følge. Men nu er der atter håb for de mange flygtninge, efter at somalierne er enedes om en bredt sammensat overgangsregering, der skal føre frem mod fred og stabilitet. Danmark yder sit bidrag til, at den positive udvikling kan fortsætte.

Foto: Mike Kalløff

ejer i gennemsnit 0,5 hektar jord og kan selv i perioder med gode nedbørsmængder ofte kun producere 80 pct. af en gennemsnitsfamilies fødevarerbehov.

Fællesprogrammet har tre komponenter:

- Landbrug, der bl.a. består af anlæg af vandingskanaler og planteskoler, udplantning af træer og styrkelse af landbrugets rådgivningsservice; komponenten administreres af Folkekirkens Nødhjælp.
- Sundhed, der bl.a. består af etablering af nye sundhedscentre, styrkelse af de eksisterende sundhedscentre og uddannelse af sundhedspersonale; komponenten administreres af Dansk Røde Kors.
- Uddannelse, der bl.a. inkluderer etablering af uformelle uddannelsescentre, især for hyrdebørn samt udvikling af undervisningsplaner og -materialer i samarbejde med de lokale uddannelsesmyndigheder; komponenten administreres af Red Barnet.

Programmet tilstræber et tæt samarbejde med målgruppen og de lokale myndigheder, og der holdes løbende planlægnings- og informationsmøder med de involverede parter. Programmet formulerede i 2000 på baggrund af møder med målgruppen og de lokale etiopiske myndigheder planer for tredje programfase. I 2001 vurderes programmet i Etiopien, inden der tages beslutning om, hvorvidt der vil blive ydet støtte til en ny fase.

Danmark har siden 1997 ydet i alt 57,5 mio. kr. til fællesprogrammet.

Hjælp til sudanske flygtninge i Uganda

I over 40 år har det sydlige Sudan været præget af interne konflikter, og der skønnes i dag at befinde sig flere end 160.000 sudanske flygtninge i Uganda. En stor del lever under vanskelige vilkår i bosættelser i Adjumani-distriktet i det nordlige Uganda.

Den humanitære situation er yderligere vanskeliggjort af, at det nordlige Uganda plages af konflikten mellem rebelgruppen Lord's Resistance Army og regeringen. Den vanskelige sikkerhedssituation medvirker til at isolere området og begrænse udviklingen. Både flygtningene og dele af lokalbefolkningen er derfor afhængige af hjælp udefra for at kunne overleve.

Med programmet "Danish Assistance to the Self-Reliance Strategy" (DASS) er tre danske NGO'er – Mellempfolkeligt Samvirke, Dansk Flygtningehjælp og ADRA Danmark – gået sammen om at skabe bæredygtige levevilkår for flygtninge og lokalbefolkning i Adjumani-distriktet og dermed bistå dem til på længere sigt at blive uafhængige af nødhjælp.

DASS-programmet sigter på at sætte flygtninge og lokalbefolkning i stand til at producere fødevarer nok til at brødføde sig selv og samtidig kunne sælge et mindre overskud. Et vigtigt element er indkomstskabende landbrug i form af uddeling af såsæd og redskaber, træning, hjælp til opbevaring og videresalg af landbrugsprodukter og støtte til at etablere et lokalt mikrokreditinstitut, der yder smålån til fattige. Andre programelementer er kapacitetsopbygning af de lokale myndigheder og af lokale produktionsgrupper.

Danmark har siden 1999 støttet DASS-programmet med i alt 7,9 mio. kr.

Det dansk-etioopiske fællesprogram i Nord Wollo skal give beboerne i området et samlet løb.
Foto: Mike Kollöffel

Der skønnes at befinde sig over 160.000 sudanske flygtninge i Uganda.
Foto: Sayyid Azim, AP Photo

Bilateral personelbistand

Personelbistand

Udviklingssamarbejdet støttes af personelbistanden. Det sker ved at udsende langtids- eller korttidsrådgivere, henholdsvis Danida-rådgivere og firmarådgivere, samt ved at finansiere ansættelse af rådgivere i internationale organisationer, især FN-systemet. Hertil kommer uddannelsesstøtte via stipendieprogrammer, fortrinsvis til personer fra programsamarbejdslandene.

Danida-rådgivere

Overgangen til sektorprogramstøtte blev indledt i 1994. Dermed ændrede rådgiverne funktion. De var ikke længere projektansvarlige i "gammeldags forstand", men rådgivere for den projektansvarlige modtagerinstitution. Rådgiveren har som væsentligste funktion at bidrage med viden, der skal sætte modtageren i stand til at løfte sine opgaver. Rådgiveren skal spille en større rolle ved institutionsudvikling og kapacitetsopbygning i samarbejdsinstitutionen og samtidig medvirke til forsvarlig håndtering af bistandsmidlerne.

Det var oprindeligt målsætningen, at indførelsen af sektorprogramstøtte skulle medføre en gradvis omlægning fra langtidsudsendte eksterne rådgivere og firmarådgivere til fordel for lokale ressourcer og korttidsrådgivere. En vurdering gennemført i 1997 viste, at dette endnu ikke var slået igennem og formentligt ville tage meget længere tid end forudset. Samtidig fandt der en stigning i anvendelsen af rådgivere sted. Den væsentligste årsag har været, at den lokale institutionelle kapacitet og ressourcebase i modtagerlandene i mange tilfælde ikke var god nok.

Med de ændrede krav til Danidas langtidsrådgivere og stigningen i antallet af udsendte rådgivere er der derfor fortsat behov for at analysere rådgiverbistanden og rådgiverens rolle og funktioner. En rådgiverundersøgelse vil foreligge i 2001 og skal danne grundlag for beslutninger om den fremtidige rådgiveranvendelse.

Kursusvirksomheden "Hornbækhus" i Nordsjælland har de sidste år omlagt kurserne for rådgivere, der skal sendes ud. Målsætningen har været at tilpasse forberedelserne til de nye krav, der stilles generelt samt til den enkelte rådgivers behov.

Ved udgangen af 2000 havde Danida udsendt 265 bilaterale langtidsrådgivere, heraf fire som juniorrådgivere. 17 pct. af langtidsrådgiverne er kvinder.

Foruden langtidsrådgiverne, der fortrinsvis udfører opgaver i tilknytning til udviklingsprogrammerne, udsendes 159 Danida-korttidsrådgivere og konsulenter til især forundersøgelser-, review- og evalueringsopgaver i 2000. Endvidere finansierede bevillingen til personelbistand programkoordinatorer til rådgivende enheder ved ambassaderne som led i programsektorstøtten samt til Privat Sektor Programmer. Endelig finansieres i nogle programsamarbejdslande lokalt ansatte rådgivere og konsulenter. I 2000 var de samlede udgifter til det bilaterale rådgiverprogram 289 mio. kr.

U-landsfrivillige og andre udsendte fra private danske organisationer er behandlet i kapitel 8 om civilsamfundets rolle.

Firmarådgivere

Der blev i 2000 indgået 726 korttidskontrakter om opgaver i forbindelse med forundersøgelser, planlægning, udførelse af og tilsyn med programmer og projekter. Kontrakterne blev indgået med 156 firmaer, som anvendte i alt 1.872 firmarådgivere.

vere, heraf var ca. 20 pct. kvinder. Der blev tillige indgået 105 langtidskontrakter, heraf 39 nye kontrakter og 66 kontraktudvidelser. Af de i alt 1.061 firmarådgivere på langtidskontrakter var omkring 10 pct. kvinder.

Stipendiater

Hovedformålet med Danidas stipendieprogram er at bidrage til kapacitetsudvikling i udviklingslandene. Stipendievirksomheden, der primært foregår i dansk regi, søger først og fremmest at dække uddannelses- og træningsbehov i Danida-finansierede programmer og aktiviteter, herunder dansk-støttede NGO-aktiviteter, i de 18 programsamarbejdslande.

Uddannelsesmuligheder i Danmark under stipendieprogrammet falder inden for hovedkategorierne standardkurser, skræddersyede kurser og såkaldte leverandørkurser. For standardkursernes vedkommende er indholdet fastsat af Danida, og deltagerne udvælges fra alle samarbejdslandene. Disse kurser dækker især discipliner inden for ledelse og offentlig forvaltning og landbrugsrådgivning. I skræddersyede kurser tilpasses indholdet behovet i det enkelte program eller projekt. Sektorspecialiseret træning dækkes særligt gennem skræddersyede kurser på områder som landbrug, frøteknologi, voksenundervisning, mejeribrug og kommunalforvaltning. Der bevilges desuden en del stipendier til leverandørkurser, som holdes i studiestedets regi, og hvor stipendieprogrammet køber pladser.

Der bevilges ligeledes stipendier til masters- og ph.d-studier, både inden for eksisterende og skræddersyede studier.

Danske erhvervsvirksomheder kan opnå økonomisk støtte til kurser i Danmark for samarbejdspartnere i udviklingslande. Det henhører under stipendieprogrammets forhåndstilsagns- eller praktikantstipendie-ordning (se kapitel 7, Erhvervslivets rolle).

I 2000 studerede 881 stipendiater i Danmark, hvoraf ca. 25 pct. var kvinder. Hertil kommer 13 stipendiater i andre industrilande og 1.965 stipendiater, heraf ca. 37 pct. kvinder, under de lokale stipendiebevillinger i samarbejdslandene. I slutningen af 2000 blev der sat en undersøgelse af stipendieprogrammet i gang, som ventes tilendebragt i juni 2001.

Fotos: Jørgen Schytte

De tider er forbi, hvor et stort entreprenørfirma sender hele maskinparken ind i to år, anlægger 100 km asfalteret hovedvej, forsvinder igen og efterlader beboerne langs vejen med bedre transportmuligheder, lidt ekstra handel og så færdig. I dag er der meget mere fokus på, hvilken betydning vejnettet har for udviklingen af et lokalsamfund. Erfaringerne viser, at det langt fra er nok at anlægge en hovedvej, der forbinder to byer. Den skal hæftes sammen med et net af biveje, som forbinder landsbyerne i landområderne med hinanden og med hovedvejen. Og de lokale skal med i arbejdet. Det skaber lokal kapacitet og stabile indtægter i landområderne.

Landsbyerne er hvide pletter på kortet

Den 600 km lange hovedvej, der fører fra Lusaka ud gennem den vestlige del af Zambia, er i dårlig stand. På nogle strækninger gør store huller og manglende asfaltbelægning det vanskeligt at passere. Bivejene, der fører fra landområderne til hovedvejen, og som forbinder landsbyerne inde i landet, er i endnu dårligere stand. Nogle steder er de helt forsvundet. I over 10 år er der næsten intet gjort for at vedligeholde hoved- og biveje i de tre distrikter, hovedvejen skærer igennem. Området er på størrelse med Danmark, og der bor 420.000 mennesker. Der har ikke været penge og heller ikke institutioner, som kunne uddanne, sætte i system og organisere. Det har fået kolossale konsekvenser for området. De landsbyer, der ligger 10-20 km fra hovedvejen er ved at falde helt ud af pengeøkonomien – ud af samfundet. De er blevet hvide pletter på landkortet. Når der ingen biveje er, lukker landsbyerne sig om sig selv og deres små landbrug.

Indbyggerne kan kun komme til det nærmeste marked, hvor de kan bytte afgrøder med hinanden. Børnene kan ikke længere komme i skole. Hvis man bliver syg, er der ikke mulighed for at komme til klinikken. Og selvom man kunne gå til klinik og skole, så ville der formodentlig hverken være læge eller lærer, for ingen med uddannelse vil flytte ud i de øde områder uden kontakt til omverdenen, og hvor der mangler basale fornødenheder som medicin på klinikken og undervisningsmaterialer i skolen.

Fattigdommen vokser, og muligheden for selv at kæmpe sig ud af den forsvinder. Beboernes eneste kontakt med omverdenen indskrænker sig efterhånden til mødet med et par terrængående varevogne i tør-tiden. I bilerne sidder handelsmænd fra Lusaka, der kommer med f.eks. genbrugstøj, som de bytter for majs eller honning. Penge har beboerne kun sjældent, og de er tvunget til dårlige byttehandlet, fordi de ikke selv kan komme til de større markeder. Dyrkningen af f.eks. bomuld og tobak, som er typiske salgsafgrøder, er stort set gået i stå, for når der ikke er veje, kan de ikke blive fragtet – og derfor heller ikke solgt.

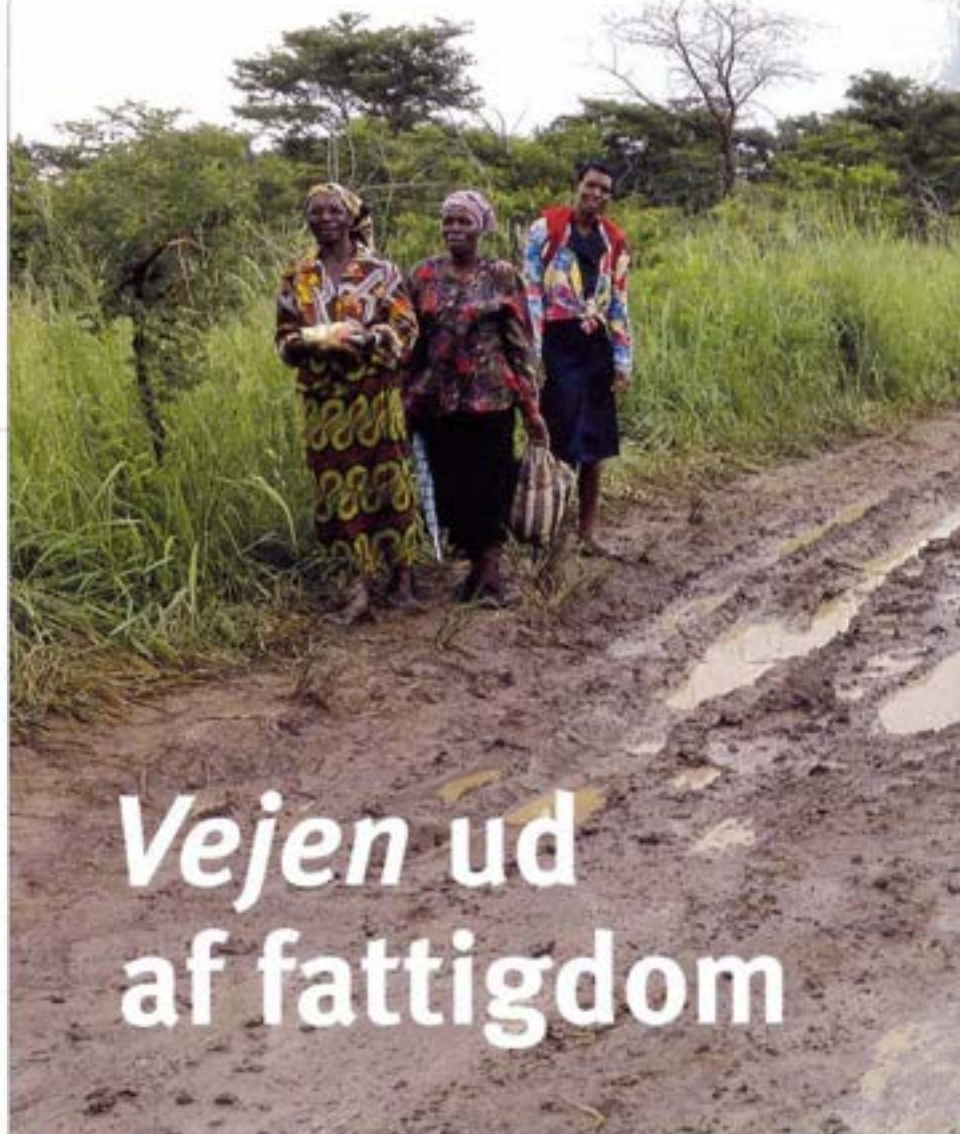
Nogle landsbyboere vælger at flytte tættere på hovedvejen for at komme i nærheden af transportmuligheder. Men konsekvenserne heraf er ofte overudnyttelse af landbrugsjorden, hvilket på længere sigt kan øge fattigdommen i området.

De landsbyer, som ligger tættere på hovedvejen, har ikke helt så store transportproblemer sammenlignet med landsbyerne 10-20 km væk fra hovedvejen, men det er tydeligt, at de dårlige transportmuligheder også her begrænser landsbyboernes muligheder for at få gang i den lokale udvikling.

– Børnenes skole ligger seks km herfra, og i regntiden kan de ikke komme af sted, for vejene er ét stort ælte, fortæller Monde Imasiku. Hun bor i området omkring den lille landsby Amosi Kapaya Mungule, som ligger 10 km fra hovedvejen.

– Vejene bliver dårligere og dårligere. Vi kunne selv holde dem ved lige, men vi har ingen redskaber, og vi skal passe markerne for at få mad. De sidste fem år er vi blevet fattigere og fattigere.

Det er regntid nu. Bivejene omkring Amosi Kapaya Mungule er smattede, og flere steder er hjulsporene hele kratre fyldt med mudret vand. Den kraftige byge

Kvinderne bygger dæmninger, så regnen ikke skyller jorden langs vejen væk.

er ved at stilne af. Landsbyens beboere kommer ud af hytterne, hvor de har siddet i læ for regnen. En gruppe kvinder, der bor længere væk fra hovedvejen, har også fået ly. Nu tager de majsække, grøntsager og tøjbylter på hovedet igen for at begive sig hjem til deres egen landsby.

En af kvinderne, Regina Numwa, fortæller, at hun bor fem km fra hovedvejen. Engang tog hun til Lusaka to-tre gange om året for at sælge afgrøder og købe madolie, tøj osv. Nu er både hovedvej og biveje blevet så dårlige, at det ikke mere kan lade sig gøre.

Tidligere bar hun sækken med majs de fem km ud til hovedvejen. Her kan man få et lift med en lastbil til Lusaka. Sækken kan indbringe hende 20.000 kwacha (48 kr.) på markedet i hovedstaden mod 10.000 kwacha i lokalområdet (hvis majs overhovedet kan sælges for penge; de fleste bytter med andre afgrøder). Men et lift koster 9.000 (21 kr.) hver vej og 5.500 kwacha (13 kr.) for majs. Det er blevet dyrere at få et lift, for hullerne i hovedvejen ødelægger lastbilerne, så der ikke længere kører så mange biler.

– For mig hænger det derfor ikke sammen økonomisk. Heller ikke selvom jeg kan

købe genbrugstøj og andre ting billigere til min familie i Lusaka, hvor jeg slipper for mellemhandlerne. Derfor bliver jeg i lokalområdet, og det er der ikke så megen fremtid i, konstaterer Regina Numwa.

Rehabiliteringen af den 600 km lange hovedvej Lusaka-Mongu og udbedringen af bivejsnettet, som er forbundet med hovedvejen, indgår i den planlagte danske sektorprogramstøtte til Zambia. Udover disse hoved- og bivejskomponenter vil programmet også støtte udviklingen af institutionerne og opbygningen af kapaciteten i vejsektoren – både på provins- og distriktsniveau. Derudover omfatter støtten efteruddannelse af bl.a. lokale entreprenører samt aktiviteter mod hiv/aids.

Sektorprogrammet skal medvirke til, at landsbyerne igen kommer på landkortet, og indbyggerne selv får mulighed for at skabe udvikling. Reparationen og anlæggelsen af nye biveje vil ske med stor deltagelse fra de lokale – både kvinder og mænd – som også får indflydelse på, hvilke veje, der skal have højeste prioritet. Landsbyboerne skal siden hen selv fortsætte med vedligeholdelsen efter opgraderingen af vejene.

30 km bivej, 60 km stier og 4 små broer

I Rufiji-distriktet i kystregionen i Tanzania arbejder en gruppe kvinder med at sikre biveje til og fra deres landsby. Når det rigtig øser ned, ses det tydeligt, hvor stor betydning det har, at grøfterne er gravet, og at rørene er lagt rigtigt, så vandet kan løbe væk. Der skal også bygges små dæmninger af sten eller træ-stykker, så jord og vejunderlag ikke skylles bort med vandet.

Distrikts- og landsbyrådene har været på kurser i vejvedligeholdelse, og kommende arbejdsledere har været på skolebænken, så de kan tilrettelægge arbejdet og instruere landsbyens beboere i, hvordan de skal passe på vejene. Også små-entreprenører er blevet trænet i vejvedligeholdelse, så de hver især kan indgå kontrakter om overvågning og reparation af mindre strækninger. Projektet har kørt i tre år, hvoraf det første blev brugt til planlægning og forberedelser i samarbejde med lokalbefolkningen. I Rufiji-distriktet er der i løbet af perioden uddannet 12 små-entreprenører, heraf 4 kvinder, som hver beskæftiger 10-20 personer.

Anlæg og renovering af biveje i Rufiji-distriktet er et led i det danskstøttede transportsektorprogram i Tanzania. Alt arbejde udføres af folk fra landsbyerne nogenlunde ligeligt fordelt mellem kvinder og mænd. Landsbyerne beslutter selv, hvilke veje der skal have højst prioritet. I løbet af de tre år er det blevet til ca. 30 km biveje og omkring 60 km stier. Desuden er der opført fire broer, med en samlet længde på 126 m. Stier og broer er meget vigtige, for de giver landsbyboerne, som ikke ejer biler, mulighed for at transportere varer på cykler eller muldyr. Bistanden omfatter træning, indkøb af værktøj, tømmer til brobygning, transport mv. Landsbyboerne bidrager med frivillig arbejdskraft og materialer – dvs. træ, som de henter i skoven.

Renoveringen af landsbyvejene i Rufiji-distriktet har allerede betydet meget for vejenes kvalitet og de lokale beboeres muligheder for transport. Desuden er der blevet opbygget lokalt kendskab til vejvedligeholdelse, som kan være med til at sikre, at arbejdet fortsætter.

Da den første del af bivejskomponenten kom i offentligt udbud, bød seks lokale entreprenører på renovering af distriktsvejene. Ved det seneste udbud afgav 36 entreprenører tilbud.

Vedligeholdelse er fast arbejde

En gang om ugen er der lodtrækning om stillingerne som vejarbejder i Mbale-området i det sydøstlige Uganda. De lokale står tålmodigt i kø i timevis og venter på, at det bliver deres tur til at trække et lod. Og helst ikke en nitte. Et lod med et tal betyder hyre som arbejder ved bivejene. Det giver fast indtægt i en periode og dermed penge til børnenes skole og til medicin. Der er også dem, der er heldige at komme på et 12 ugers kursus, så de kan blive entreprenører på vedligeholdelsen af distriktets biveje. Er man først blevet uddannet og har fået skabt sig en lille virksomhed, kan man deltage i udbud af vej-opgaverne og ansætte folk. Det betyder fast arbejde – og ikke bare i en periode.

Vejarbejdet er en komponent under det danskstøttede transportsektorprogram. Det har betydet fremdrift og opblomstring i området omkring Mount Elgon, der tjener som model for renovering af biveje. Her ligger også skolen, hvor småentreprenører bliver trænet i vejvedligeholdelse. Inden

længe begynder de første offentlige busser at køre i området. De første foretagsomme beboere er ved at bygge små butikker og stader ved busstoppene, allerede inden vejen er færdig, så de kan tjene lidt på de rejsendes behov for mad og drikke.

Både fra ugandisk og dansk side har der de senere år været fokus på de såkaldt arbejdsintensive vejprojekter, dvs. projekter

som gør stor brug af lokal arbejdskraft. Kvinder og mænd fra landsbyerne har således kunnet få løn ved f.eks. at flytte jord og sten i stedet for, at store og dyre entreprenørmaskiner gør arbejdet.

Men nu er man gået skridtet videre og forsøger at skabe arbejdspladser, der rækker ud over en kort periode. Penge fra en vejfond danner det økonomiske grund-

Vejen er snart færdig, og små butikker skyder op ved de kommende busstoppesteder.

Tema: Veje

Der er i flere udviklingslande oprettet vejfonde for at sikre en fast finansiering til vedligeholdelse af veje og for at sikre, at landet påtager sig ansvaret for ikke at lade vejnettet forfalde. En vejfond får penge via afgifter på benzin. Pengene fordeles til vedligeholdelse af både hoved- og bivejsnet. Det giver især de fattige landområder mulighed for at betale vejarbejdet. Det betyder fastansættelse af vejarbejdere og udbud af opgaver til små-entreprenører, som derved skaber arbejdspladser og lønindtægter til lokalbefolkningen.

Vejfondene løber imidlertid flere steder ind i problemer: Der kommer måske ikke så store beløb ind som håbet. Eller midlerne rækker endnu ikke til at finansiere renovering og anlæggelse af veje i de marginaliserede distrikter i det pågældende land. (Visse amter og distrikter får ofte særbehandling af politiske eller økonomiske årsager). Det kan derfor være afgørende, at en eller flere udenlandske donorer bidrager finansielt, så det lokale arbejde med at vedligeholde vejene kan sættes i gang, før den økonomiske og sociale nedgang som følge af dårlige veje begynder at vise sig.

Kvinderne støber rør – og tjener penge

Gode hoved- og biveje letter transport og handel. Små forretninger skyder op, skoler bliver bygget, og folk får mulighed for at komme på sundhedsklinikken eller på markedet med deres varer. Men veje kan få endnu større betydning end blot den at skabe transportmulighed. De kan blive lig med fast arbejde, hvis vedligeholdelsen af vejene lægges i hænderne på lokalbefolkningen. Landsbyboerne kan blive fastansat som vejarbejdere eller måske små-entreprenører på længerevarende kontrakter. Det giver fast løn og mulighed for at planlægge markarbejdet.

I Tanzania omfatter det danskstøttede vejsektorprogram et Kvindernes Trænings- og Produktionsprogram, hvor kvinder lærer at blande beton og støbe mindre betonrør, fliser og kantsten, der sælges til brug ved vej anlæggene. Træningsprogrammet klarer i dag selv lønnen til de 10 kvinder, der trænes ad gangen, samt indkøb af værktøj. Efter kurset nedsætter kvinderne sig som små-entreprenører. De leverer latrineforme til landsbyerne og sælger betomrør og fliser til vejarbejdet flere steder i Tanzania. En sæk cement koster 50 kr., og efterhånden som kvinderne får solgt deres produkter, får de råd til mere cement og sælger mere.

lag for anlæggelse og vedligeholdelse af veje. De lokale kan få ansættelse enten som sæsonarbejdere eller som trænedes entreprenører på mere permanent basis. Det betyder, at de lokale i langt højere grad end tidligere kan planlægge, så markarbejdet ikke kommer til at lide under, at der er mulighed for at få job som vejarbejdere i et par uger. Nu er arbejdet tilrettelagt, så det breder ud over hele året. På den måde kommer man meget lettere huller og erosion i forkøbet, og arbejdet klumper sig ikke sammen om enkelte, kortere perioder.

Danmark er den eneste donor, der er tilbage på bivejsområdet i Uganda, fordi der endnu ikke er udarbejdet en national strategi for bivejene. Men regeringen har bedt Danmark om at bistå i udarbejdelsen af en sådan strategi med udgangspunkt i de gode erfaringer fra den hidtidige danske støtte.

Dansk støtte til transportsektoren i:
Uganda: 398,5 mio. kr. (1998-2003)
Tanzania: 330 mio. kr. (1997-2001)
Zambia: 62 mio. kr. i 2000

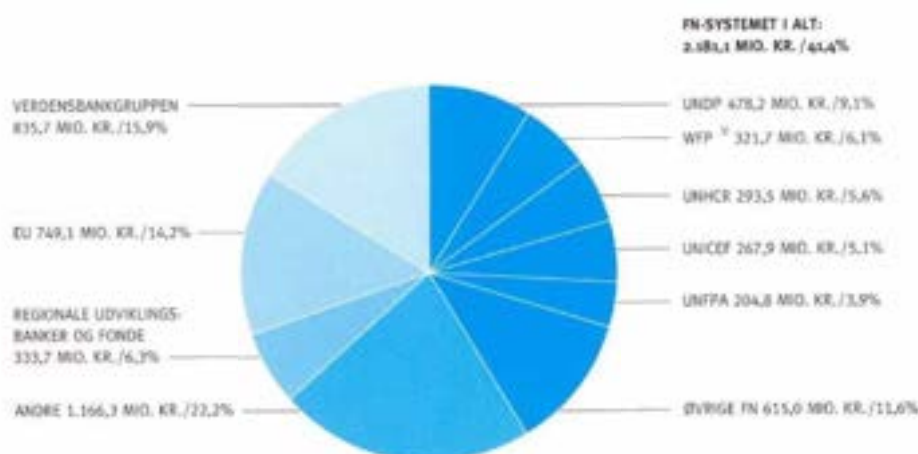

DEN DEL AF DANMARKS UDVIKLINGSBISTAND, SOM BLIVER KANALISERET Gennem INTERNATIONALE ORGANISATIONER, KALDES MULTILATERAL BISTAND. DEN DEL AF BISTANDEN, DER YDES DIREKTE FRA DANMARK TIL ET UDVIKLINGSLAND, KALDES BILATERAL (TOSIDET). I 2000 UDGJØRTE DEN MULTILATERALE BISTAND 5,27 MIA. KR., DVS. 43,7 PCT. AF DEN SAMLEDE DANSKE BISTAND.

HENVISNING TIL
BILAG F1

Danmark har traditionelt lagt meget stor vægt på det multilaterale samarbejde i sin udviklingspolitik. Multilateral bistand ydes gennem internationale organisationer og har i mange år udgjort op mod halvdelen af de samlede danske bistandsmidler. Denne høje prioritering er begrundet i, at mange opgaver løses bedre gennem internationalt samarbejde, fordi internationale organisationer har særlige fordele, når der kræves samvirke på tværs af flere landegrænser. En del opgaver f.eks. omkring sygdomsbekæmpelse, flygtninge og miljø varetages således bedst af internationale organisationer med et mandat, der har politisk støtte fra alle verdens lande. For et mindre land som Danmark har det derfor været en hjørnesteen i både udenrigspolitik og udviklingspolitik at arbejde for et velfungerende multilateralt system.

Fordeling af den multilaterale bistand i 2000

Andelen er beregnet som summen af bidrag til de multilaterale organisationer inden for de forskellige kategorier af multilateral bistand, jf. bilag F1.

U Inkl. bidrag til EFR/PRD.

Aktiv multilateralisme

Danmark er aktiv fortalende for, at en lang række udviklingsaktiviteter bør løses af de internationale organisationer. Derfor har det særlig dansk interesse, at det multilaterale system fungerer effektivt, så de politiske hensigtserklæringer kan følges op af aktiv handling. Det er Danmarks politik gennem "aktiv multilateralisme" at støtte bestræbelserne på at sikre, at de internationale organisationer arbejder professionelt og har en høj faglig og administrativ standard.

Under udarbejdelsen af "Partnerskab 2000" blev erfaringerne med den eksisterende "Handlingsplan for Aktiv Multilateralisme" (1996) gået igennem. Konklusionerne var gennemgående positive. Det er derfor et væsentligt element i

"Partnerskab 2000", at Danmark vil videreudvikle og styrke linien i den aktive multilateralisme med fleksibilitet og konsekvens som centrale begreber.

Den aktive multilateralisme omfatter en bred vifte af virkemidler såsom alliancer med andre ligesindede lande, faglig dialog og den såkaldte bidragspolitik. Som led i videreudviklingen af den aktive multilateralisme blev det i medfør af "Partnerskab 2000" besluttet at tematisere en del af det multilaterale udviklingssamarbejde. Det vil muliggøre en særlig indsats på udvalgte områder og samtidig sikre fleksibilitet og synlighed i de danske midler til centrale internationale udviklingspolitiske prioriteringer. Som første områder for de tematiserede midler er valgt forebyggelse af hiv/aids og voldelige konflikter. Der er for 2001 afsat 100 mio. kr. til disse indsatser.

Den faglige dialog indebærer bl.a. årsforhandlinger på højt niveau med alle internationale organisationer, der modtager større danske bidrag. Det er erfaringen, at dialogen med sekretariatene for de internationale udviklingsorganisationer i væsentlig grad har øget organisationernes forståelse af danske synspunkter.

Danmark markerer sin støtte til et effektivt fungerende multilateralt system gennem stabile danske grundbidrag til de internationale organisationer på niveau med andre ligesindede lande. Samtidig indeholder den aktive multilateralisme som nævnt et bidragspolitisk instrument. Det vil sige, at bidraget til en organisation afstemmes efter en vurdering af målsætning, ledelse og effektivitet.

Danmark har benyttet dette instrument i flere tilfælde, mest markant i 1999 over for FN's Udviklingsprogram (UNDP), hvor der længe havde været utilfredshed med den manglende vilje til målretning og fokusering af virksomheden. Således blev det danske bidrag reduceret fra 550 mio. kr. i 1998 til 420 mio. kr. i 1999 og er ikke hævet igen i 2000. Omvendt er bidraget til andre organisationer sat op. F.eks. er støtten til Verdenssundhedsorganisationen (WHO) øget i to omgange (1999 og 2001) under indtryk af skiftet på generaldirektørposten og den reformproces og effektivisering af arbejdet, der herefter blev iværksat.

I forbindelse med "Partnerskab 2000" blev det også understreget, at man fra dansk side vil styrke samspillet mellem det bilaterale og multilaterale udviklingssamarbejde, især gennem bedre og mere omfattende koordination.

Blandt de øvrige målsætninger for aktiv multilateralisme blev bestræbelserne på at fremme danske leverancer fortsat i år 2000. Det samlede niveau for antallet af danske ansatte i de internationale organisationer har været nogenlunde konstant i de senere år. For at øge antallet af danske ansatte er der afsluttet handlingsplaner med en række organisationer, som løbende følges op. Der er registreret fremskridt i FN's Børnefond (UNICEF) og FN's Befolkningsfond (UNFPA).

FN's organisationer

189 lande er medlemmer af De Forenede Nationer (FN). FN omfatter en lang række organisationer, som administrerer en bred vifte af indsatser verden over.

I 1997 indledte FN's generalsekretær en reform af FN-systemet. United Nations Development Group (UNDG) og United Nations Assistance Framework (UNDAF) er etableret som led i reformprocessen. Hensigten er at sikre koordination af FN-systemets udviklingsaktiviteter på et overordnet niveau og i de enkelte modtagerlande.

Fra dansk side har man især i bestyrelsesarbejdet i FN's fonde og programmer søgt at fremme UNDAF-processen, som vurderes at give basis for bedre og mere synlige resultater af det samlede FN-systems udviklingsindsats. De foreløbige vurderinger af forløbet af UNDAF-processens pilotfase er positive. Opmærksomheden vil nu blive rettet mod koordination af hele den internationale bistand.

De fonde og programmer under FN-systemet, der arbejder med udviklingsspørgsmål, f.eks. FN's Udviklingsprogram (UNDP), FN's Børnefond (UNICEF),

Fattigdom og manglende oplysning fører bl.a. til store børneflokke og teenage-graviditeter. Danmark søger gennem sin store og aktive støtte til bl.a. FN's Befolkningsfond (UNFPA) at sikre en klar politik og en fremadrettet indsats på befolkningsområdet, især med respekt for kvindernes rettigheder. På Nicaraguas østkyst lever mange Miskito-indianere i dyb armod, og børneflokkene er store som så mange andre steder i Den 3. Verden.
Foto: Jørgen Schytte

FN's Befolkningsfond (UNFPA) og Verdensfødevareprogrammet (WFP), finansieres gennem frivillige bidrag fra medlemslandene.

Hertil kommer en række såkaldte særorganisationer, bl.a. Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO), FN's Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur (UNESCO) og Verdenssundhedsorganisationen (WHO). Deres hovedformål er at varetage faglige opgaver og ikke mindst fremme udviklingen i u-landene inden for deres respektive ansvarsområder. Særorganisationerne finansieres af bidrag, som pålægges medlemslandene, men flere donorlande, herunder Danmark, betaler desuden betydelige, frivillige bidrag.

De største modtagere af dansk multilateral udviklingsbistand inden for FN-systemet er UNDP, WFP, UNICEF og UNFPA, som omtales særskilt på de følgende sider. Gennem årlige bidrag til en række andre FN-organisationer er Danmark med til at fremme sine målsætninger i forhold til flygtninge, landbrug, miljø, arbejdstagerrettigheder og børnearbejde, undervisning og kultur, sundhed samt global handel.

UNDP

FN's Udviklingsprogram (UNDP) befinder sig fortsat i en vanskelig omstillingsproces. På baggrund af faldende bidrag til det generelle budget har UNDP's nye administrator, Mark Malloch Brown, efter sin tiltræden i juli 1999 lanceret reformer, der skal rette op på organisationen. Det gælder både indadtil, hvor kravene til de ansatte er skærpet betydeligt, og i forhold til udviklingsaktiviteterne, der skal målrettes mod områder, hvor UNDP har sine styrkepunkter. Hensigten er, at UNDP skal koncentrere sig om rådgivning og teknisk bistand på et overordnet niveau, især inden for god regeringsførelse og forvaltning i bred forstand.

UNDP yder bl.a. bistand til opbygning af kapacitet i udviklingslandenes administration for at styrke deres forvaltning af egne knappe ressourcer og af bistanden. Desuden gennemføres konkrete udviklingsaktiviteter. UNDP har programmer i 174 lande og kontorer i 132 lande, herunder et nordisk kontor i København. Denne næsten globale tilstedeværelse giver en særlig position i FN-systemet. UNDP har samtidig en central rolle i FN-generalsekretærens reform-tiltag som leder af UN Development Group (UNDG), der varetager den overordnede koordinering af FN-systemets udviklingsindsats. UNDP forestår ligeledes koordineringen af FN-organisationernes virke på landeniveau i samarbejde med UNGD.

UNDP's generelle budget (kernebudget) finansieres af frivillige bidrag, der for 2000 ventes at blive på ca. 680 mio. dollars; dog var der ved årets udgang kun modtaget 666,9 mio. dollars. I 1999 var de samlede frivillige bidrag på 681,3 mio. dollars, det indtil da laveste niveau i organisationens historie. Danmark bidrog i 2000 med 420 mio. kr. til UNDP's generelle budget, samme beløb som i 1999, og var dermed syvende største donor. Det fortsat høje bidrag understreger den betydning, UNDP tillægges fra dansk side.

Danmark har til stadighed støttet de reformer i UNDP, der blev indledt i midten af 1990'erne. Reformprocessen har imidlertid indtil den nuværende administrators tiltræden præget af stor træghed. UNDP's største svaghed har været for stor spredning af aktiviteterne og dermed alt for få konkrete og overbevisende resultater på landeniveau. Administrator har haft vanskeligt ved at opnå tilslutning til de nødvendige reformer, men på et ministermøde i UNDP i september 2000 var der generel støtte til administrators linje, herunder fra Danmark.

Fra dansk side finder man, at UNDP bør bygge sin indsats på følgende fire elementer:

- Styrkelse af god regeringsførelse og forvaltning til fremme af bæredygtig udvikling;
- indsatser i særlige udviklingsmæssige situationer, dvs. lande i krisesituationer eller i fasen umiddelbart efter en konflikts ophør;
- rollen som koordinator af FN-systemets bistandssamarbejde; og endelig
- rollen som fortaler for de fattigste landes interesser.

Dette sidste varetages bl.a. gennem en årlig "Human Development Report", der sammenstiller oplysninger om udviklingen på en lang række sociale og økonomiske områder. I 2000 var Human Development Report's tema menneskerettigheder og menneskelig udvikling. Med støtte fra UNDP udarbejder mange lande desuden nationale "Human Development"-rapporter.

FN's Kapitaludviklingsfond (UNCDF), som er knyttet til UNDP, støtter decentralisering og lokal forvaltning og infrastruktur gennem lån og gavebistand. UNCDF udfører især pilotprojekter, som kan bruges i planlægningen af større indsatser. Fondens arbejde er koncentreret i de fattigste lande. Danmark bidrog i 2000 med 55 mio. kr. til UNCDF. Danmark og Holland er fondens største bidragsydere. På grundlag af en positiv international evaluering besluttede UNDP's bestyrelse i 1999, at fondens aktiviteter skulle fortsætte. UNCDF fremlagde i 2000 en handlingsplan for, hvordan evalueringens anbefalinger skal føres ud i livet.

UNITED NATIONS
DEVELOPMENT PROGRAMME

FN'S UDVIKLINGSPROGRAM

Målsætning

UNDP er FN-systemets ledende organisation for udviklingsbistand hvis opgave er at finansiere og koordinere faglig bistand til udviklingslandene. UNDP yder bl.a. bistand til opbygning af kapacitet i modtagerlandene, så de bliver i stand til at udarbejde og gennemføre fattigdomsbekæmpende programmer.

NØGLETAL

TOTALE FORBRUG (1999):	2.681 MIO. US \$
TOTALE DANSKE BIDRAG (2000):	478,2 MIO. KR.
DANSKE ANSATTE:	2,4%

HENVISNING TIL
BILAG F1

WFP

WORLD FOOD PROGRAMME

VERDENSFØDEVAREPROGRAMMET

Målsætning:

Det overordnede mål for WFP er at bekæmpe fattigdom og sult samt at fremme økonomisk og social udvikling ved anvendelse af fødevarer. Mandatet er dobbelt i den forstand, at WFP yder støtte til såvel udviklingsaktiviteter som nødhjælp.

NØGLETAL

TOTALE FORBRUG (1999):	1,3 MIA. US \$
TOTALE DANSKE BIDRAG (2000):	321,7 MIO. KR.
DANSKE ANSATTE:	1%

HENVISNING TIL

BILAG F1

Verdensfødevareprogrammet (WFP) er klodens største leverandør af fødevarebistand med årlige operationelle udgifter på ca. 1,5 mia. dollars. WFP's overordnede mål er at bekæmpe fattigdom og sult samt at fremme økonomisk og social udvikling ved anvendelse af fødevarer. Mandatet er dobbelt i den forstand, at WFP yder støtte til såvel udvikling som nødhjælp.

I 2000 bidrog Danmark med et generelt bidrag på 200 mio. kr. til WFP's udviklingsprogram og med 106 mio. kr. til nødhjælp. WFP finansieres udelukkende af frivillige bidrag. Danmark var i 2000 den fjerdestørste bidragyder til WFP's udviklingsprogram og niendestørst samlet set og vil være repræsenteret i WFP's styrende organ i perioden 2001-2003.

Siden oprettelsen i 1961 har WFP udviklet sig til en effektiv aktør, både hvad angår nødhjælp i katastrofesituationer og mere langsigtet bistand. Igennem 1990'erne har nødhjælpsandelen været stigende og udgjorde i 2000 over to tredjedele af WFP's samlede budget. Udviklingsbistanden søges koncentreret på de fattigste lande, således at 50 pct. af aktiviteterne skal foregå i de mindst udviklede lande (LDC-lande) og 90 pct. i lavindkomstlande med fødevareunderskud (LIFDC-lande). Som eksempler på udviklingsaktiviteter kan nævnes bespisning af gravide kvinder på sundhedscentre i fattige lande som Burkina Faso og Bangladesh, skolekantiner i Ecuador og Bolivia og "arbejde for mad"-projekter i Nicaragua og Zambia. Nødhjælpen ydes med hurtige indsatser i menneske- og naturskabte katastrofer, f.eks. i Øst Timor, Kosovo, Mozambique eller på Afrikas Horn (se side 104), samt mere langvarige humanitære kriser som i Angola, Somalia og Sudan. WFP skal efter den første fase med akut nødhjælp søge at sikre en overgang fra nødhjælp til rehabilitering og udvikling. Af sådanne initiativer kan f.eks. nævnes genopbygningen i Nicaragua og Honduras efter orkanen Mitch.

WFP's bestyrelse besluttede i 1999 at flytte fokus fra uddeling af madvarer til fødevaresikkerhed i bredere forstand. WFP skal kun yde bistand, når og hvor fødevarerforbruget er så lille, at det påvirker sundhed og produktivitet. WFP skal koncentrere udviklingsindsatsen om fem prioritetsområder:

1. Sætte børn og gravide samt mødre, der ammer, i stand til at få opfyldt deres særlige ernæringsbehov og ernæringsrelaterede sundhedsbehov.
2. Sætte fattige familier i stand til at investere i menneskelig kapital – dvs. i deres egen fremtid – gennem uddannelse og teknisk træning.
3. Gøre det muligt for fattige familier at opnå og beholde varige goder.
4. Begrænse effekterne af naturkatastrofer i områder, der er sårbare over for gentagne kriser af denne art.
5. Sætte husholdninger, hvis fødevaresikkerhed er afhængig af nedslidte naturressourcer, i stand til at skifte til mere miljøskånsomme produktionsformer.

Omkring 60 pct. af Danmarks bidrag til WFP's udviklingsprogram ydes i form af fødevarer. Baseret på et studie af ernæringseffekten består det danske fødevarebidrag af tre vegetabiliske fødevarer: Hvedemel, flækærter og spiseolie. De resterende 40 pct. ydes kontant, og midlerne anvendes af WFP til varetransport samt planlægning og udførelse af udviklingsaktiviteterne. Danmarks bidrag til WFP's nødhjælp varierer fra år til år afhængig af, hvilke kriser der ydes nødhjælp til. Omkring 40 pct. af det danske nødhjælpsbidrag ydes i form af fødevarer, mens 60 pct. er kontante bidrag til dækning af transportomkostninger og administration samt indkøb af fødevarer i tredjelande.

UNICEF

FN's Børnefond (UNICEF) har til formål at bistå udviklingslandene med at højne levevilkårene for børn, unge og kvinder. UNICEF tager udgangspunkt i FN's Konvention om Barnets Rettigheder og er med sin stærke tilstedeværelse i felten og sit velfungerende logistiske apparat i direkte berøring med sin målgruppe.

UNICEF's styrke er desuden stor erfaring med lokal, social mobilisering, tværministerielt samarbejde og menneskerettighedsbaseret programplanlægning. Aktiviteterne koncentrerer sig om sundhed – navnlig mor-og-barn-programmer – uddannelse, vand og sanitet samt nødhjælp. Programindsatsen ligger fortrinsvis i Afrika syd for Sahara.

Danmark var i 1999 fjerdestørste bidragsyder til UNICEF's almindelige (generelle) ressourcer og forventes at indtage samme position i 2000, hvor UNICEF modtog et generelt dansk bidrag på 190 mio. kr. Derudover ydede Danmark bl.a. ca. 13 mio. kr. til UNICEF's verdensluger (husleje og vedligehold) i Frihavnen i København og 46 mio. kr. i katastrofebistand.

UNICEF's dagsorden for det 21. århundrede søger at imødekomme nogle af de erfaringer og tendenser, som allerede nu kan konstateres, herunder følgerne af globalisering, urbanisering og de katastrofale konsekvenser af hiv/aids-epidemien. Dagsordenen indeholder tre overordnede prioritetsområder: Mere omsorg i den tidlige barndom (0-3 år), bedre adgang til og kvalitet af den grundlæggende skolegang og større fokus på teenagere. Sidstnævnte er en af de mest sårbare aldersgrupper over for hiv/aids og er derfor blevet betydeligt opprioriteret af UNICEF, især i det østlige og sydlige Afrika. Mens UNICEF tidligere mest koncentrerede sig om at sikre barnets basale behov og overlevelse, lægger organisationen i dag tyngden på barnets rettigheder, herunder retten til trivsel og velfærd. UNICEF arbejder således på dels at skabe øget international opmærksomhed om FN's Konvention om Barnets Rettigheder, dels at integrere barnets rettigheder i sin egen programlægning. Derudover giver UNICEF høj prioritet til at bekæmpe de værste former for udnyttelse af børn.

UNICEF's arbejde er i god overensstemmelse med danske udviklingspolitiske målsætninger, ikke mindst indsatserne for børn med særligt behov for beskyttelse, herunder gadebørn, børneprostituerede, børnearbejdere, børnesoldater og børn med handicap. Omvendt er der mulighed for at forbedre UNICEF's arbejde på øvrige områder. Fra dansk side tilskyndes UNICEF bl.a. til at styrke sit engagement i sektorprogrammer på landeniveau og at sætte hensynet til koordinationen med andre donorer og FN-organisationer over sin egen profil.

UNICEF er sekretariat for forberedelsen af den særlige samling af FN's generalforsamling om børn, som finder sted 19.-21. september 2001. Samlingen skal følge op på Børnetopmødet fra 1990, og resultatet ventes at blive retningsgivende for UNICEF's fremtidige virksomhed. Danmark er medlem af bestyrelsen i perioden 1999-2001.

UNITED NATIONS CHILDREN'S FUND

FN'S BØRNEFOND

Målsætning:

Det overordnede mål for UNICEF er med udgangspunkt i FN's børnekonvention at bistå udviklingslandene med at forbedre levevilkårene for børn, unge og kvinder.

NOGLE TAL

TOTALE FORBRUG (1999):	1,06 MIA. US \$
TOTALE DANSKE BIDRAG (2000):	267,9 MIO. KR.
DANSKE ANSATTE:	2,8%

HENVISNING TIL

Bilag F1

Et af UNICEF's prioritetsområder er at sikre børn større omsorg i den tidlige barndom (0-3 år). Omsorg omfatter frihed for sygdom – som her, hvor et barn får polio-vaccine i dråbeform.

Foto: UNICEF

Hurtig udrykning afværgede hungerkatastrofe

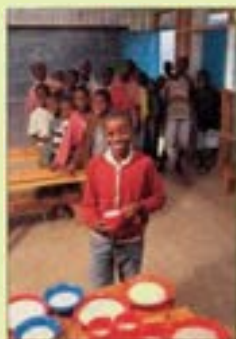

Foto: Thierry Geenen

Hyrdebørn i underskolen i Barseloi får et måltid mad leveret af Verdensfødevarerprogrammet. Denne gang blev sultkatastrofen taget i opløbet, men på sigt må regionens egen fødevarerproduktion sættes afgående i vejret. Det stiller store krav til f.eks. det etlapiske landbrug, som trænger til modernisering.

Foto: Mike Kallöf

Skolen i Barseloi er en af de skoler i Kenyas nordlige Samburu distrikt, der stadig er åben. Andre står tomme, fordi der ikke er nogen elever. Samburu-distriktet er et af de områder på Afrikas Horn, der har været hårdt ramt af flere års svigtende nedbør, og i stedet for at gå i skole må Samburu-folkets børn følge forældrene i jagten på mad og bedre græsning til dyrene.

I Barseloi er man heldigere stillet, fordi skolen deltager i et bespisningsprojekt, som drives af Verdensfødevarerprogrammet (WFP). Hver dag fordeler WFP mad til eleverne for at opmuntre dem til at deltage i undervisningen og forbedre deres indlæringssevne og ernæringsstilstand. Skolens leder fortæller, at børnene nu kommer fra landsbyer helt op til 30 km borte, fordi de er sikre på et måltid mad.

Projektet er en del af WFP's indsats under tørken på Afrikas Horn. I begyndelsen af 2000 stod regionen overfor en større sultkatastrofe. I tre år havde regnen svigtet, og op imod 16 millioner mennesker i Kenya, Somalia, Etiopien, Eritrea og Djibouti var truet af hungersnød. Hovedparten af befolkningen i de tørkeramte områder er hyrder og småbønder, og tørken medførte svigtende høstudbytte, ligesom kvæg, kameler og æsler døde af mangel på vand og foder. Billedet var kun alt for velkendt. I de sidste 30 år har området gang på gang været ramt af hungerkatastrofer. Hungersnøden i Etiopien i 1973 førte til kejser Haile Selassies fald. I midten af 1980'erne og igen først i 90'erne var der atter kolossal fødevarerangel, og skræmmende billeder af udmagrede børn og voksne fra Afrikas Horn tonede frem på tv-skærmene verden over.

I 2000 var der igen problemer med ringe høstudbytte og mangel på mad. Men denne gang skulle det ikke ende med tusinder af døde mennesker. Ved en samlet og målrettet indsats lykkedes det for det internationale samfund at afværge en større sultkatastrofe, og WFP spillede en ledende rolle i denne indsats. Organisationen fik på et tidligt tidspunkt til opgave af FN's generalsekretær at koordinere hele FN's bistand til området. Samtidig formåede WFP at samle ikke kun FN-systemet, men også modtagerlandenes regeringer, bilaterale donorer og private hjælpeorganisationer bag sig.

Dette samarbejde har i det seneste år ført til leverancer af mere end en million tons fødevarer til de fem lande på Hornet. Mange millioner mennesker har modtaget hjælp. Maden er uddelt via fordelingscentre eller indgår i bespisningsprojekter – som på skolen i Barseloi. Ofte kom hjælpen i sidste øjeblik.

Ud over fordeling af mad har indsatsen bl.a. omfattet forsyning af rent drikkevand ved istsættelse af den eksisterende vandforsyning og etablering af nye brønboringer. Sundhedssektoren har fået programmer for vaccination mod smitsomme sygdomme og indsatser mod luftvejssygdomme, diarre og kolera. Endelig sigter en række aktiviteter på at genskabe husdyrbruget, der er den væsentligste levevej for en stor del af den lokale befolkning.

Før i tiden tog det internationale samfunds indsats i sådanne situationer ofte først fart, når katastrofen for længst havde udviklet sig, og billederne af sultens ofre nåede frem til donorlandene. At det denne gang lykkedes at tage katastrofen i opløbet må betragtes som en væsentlig succes og kan tilskrives flere forhold: Dels handlede FN's generalsekretær hurtigt, da de første meldinger indløb om, at en katastrofe var i anmarch. Han udpegede WFP til at lede og koordinere arbejdet. Dels tog WFP's eksekutivdirektør på rundtur i regionen i april 2000 ledsaget af 20 journalister fra større medier, hvis reportager alarmerede verdensoffentligheden. Desuden var donorerne hurtige til at reagere på de sultplagede landes fælles appel om bidrag, og det lykkedes WFP at etablere et velfungerende samarbejde mellem de involverede bistandsorganisationer, der lagde intern rivalisering på hylden.

Endelig gav landene i regionen deres uforbeholdne støtte til operationen og bidrog med mad fra egne lagre.

Danmark bidrog til katastrofeindsatsen med i alt 153 mio. kr. i humanitær bistand til Afrikas Horn i 2000, heraf 18,8 mio. kr. til WFP's indsats. 85 mio. kr. gik til Dansk Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp, Red Barnet, ADRA-Danmark, Caritas-Danmark og Læger Uden Grænser, som i samarbejde med WFP har ydet en stor indsats med indkøb, forsendelse og fordeling af korn, andre fødevarer og medicin til området.

Organisationerne har også ydet hjælp til sundhedscentre, hospitaler, skoler og flygtningelejre og været med til at etablere bedre adgang til drikkevand for mennesker og husdyr. De danske NGO'er har arbejdet på Afrikas Horn i mange år og havde derfor gode forudsætninger for at kunne hjælpe effektivt og hurtigt.

Selv om den værste katastrofe på Afrikas Horn blev afværget, er situationen stadig kritisk, og der er behov for humanitær bistand, indtil regnen vender tilbage. Også i Barseloi, hvor hyrdebornene møder i den lille skole ved mørkets frembrud. Snart genlyder natten af børnenes sang, en højtidelig Samburu-hymne, der anråber Gud om regn og mad for at udfri samburuerne fra torkens prøvelser. Lidt derfra sidder en udtæret ældre mand.

– Jeg har mistet 300 stykker kvæg og 10 æsler, så nu kan jeg ikke længere brødføde mine børn. Derfor er jeg meget glad for, at WFP og regeringen hjælper os, indtil vi selv kan skaffe mad igen.

Nødhjælpsfordeling i Turkana
distriktet i det nordlige Kenya.
Foto: Mike Kollöffel

UNFPA

UNITED NATIONS
POPULATION FUND

FN'S BEFOLKNINGSFOND

UNFPA

Målsætning:

At udbrede kendskabet til befolkningsproblemer, herunder menneskeretlige aspekter, og at udarbejde strategier for disse områder, og at spille en ledende rolle i FN-systemet for at fremme befolkningsprogrammer samt koordineringen heraf.

NØGLETAL

TOTALE FORBRUG (1999):	279,6 MIO. US \$
TOTALE DANSKE BIDRAG (2000):	204,8 MIO. KR.
DANSKE ANSATTE:	3,4%

HENVISNING TIL

BILAG F1

FN's Befolkningsskifte (UNFPA) gav med sin rapport "Verdensbefolkningens tilstand 2000" et vigtigt bidrag til at udbrede kendskabet til omfanget af hiv/aids-problemet i verden og til at belyse de måder, som epidemien kan bekæmpes på.

Budskabet i rapporten var, at ulighederne mellem mænd og kvinder må overvindes, og at det er nødvendigt at forbedre kvinders stilling, herunder deres adgang til god sundhedspleje. Der må gøres en indsats for at bibringe mænd forståelse af deres ansvar herfor.

UNFPA er Danmarks vigtigste samarbejdspartner, når det gælder opbygning af viden og kapacitet på befolkningsområdet. Danmark støtter organisationens arbejde for at fremme bevidstheden om områdets sociale, økonomiske, miljømæssige og menneskeretlige aspekter.

UNFPA er i god samklang med de centrale danske målsætninger på befolkningsområdet. Organisationen prioriterer styrkelse af kvinders status, forbedring af seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, mindskelse af modredeligheden og spredningen af seksuelt overførte sygdomme, herunder hiv/aids. På disse områder har bedre adgang for unge til information og sundhedspleje høj prioritet.

I 2000 koncentrerer UNFPA sig om at føre anbefalingerne fra den særlige samling i 1999 af FN's Generalforsamling om Befolkning og Udvikling (ICPD+5) ud i livet. UNFPA har her peget på, at en vedholdende talsmandsvirksomhed er nødvendig for at holde landene fast på anbefalingerne i samsamlingens slutdokument, da de anfægtes af velorganiserede modstandere. En målrettet indsats, både i form af information, uddannelse af vejledere og formidling af sundhedsydelser, er derfor en forudsætning for at virkeliggøre målet om at sikre unges reproduktive sundhed.

Som led i opfølgningen af ICPD+5 ændrede UNFPA kriterierne for fordeling af midler på de enkelte modtagerlande. Forekomst af hiv/aids blev således et nyt kriterium. Danmark støttede disse ændringer, som efter en overgangsperiode indebærer flere midler fra UNFPA til de fattigste lande på bekostning af "lidt rigere" udviklingslande på mellemindkomstniveau.

UNFPA fik i 2000 bemyndigelse fra bestyrelsen til at disponere over op til 1 mio. dollars fra sit almindelige (generelle) budget til nødhjælpssituationer, hvor der har vist sig stort behov for reproduktive sundhedsydelser, især til kvinder. Beløbet skal tjene som udgangspunkt for efterfølgende opfordringer til donorer om særskilte bidrag til UNFPA's konkrete nødhjælpsindsats.

UNFPA's aktiviteter finansieres udelukkende af frivillige bidrag. I 2000 stod man i den gunstige situation, at bidragene på ca. 260 mio. dollars oversteg UNFPA's egen målsætning om 245 mio. dollars. Danmark var også i 2000 tredje største bidragsyder med et generelt bidrag på 200 mio. kr., det samme som i 1999. Ud over øgede bidrag fra flere lande, især Holland og Storbritannien, har UNFPA formået at tiltrække bidrag fra private fonde, især i USA.

Pakistaneren Nafis Sadik fratrådte med udgangen af 2000 som UNFPA's eksekutivdirektør efter 13 år på posten. Til hendes efterfølger udnævnte FN's generalsekretær saudi-araberen Thorya Obaid, der kom fra en lederpost internt i UNFPA.

UNFPA arbejder tæt sammen med Den Internationale Sæmmenslutning af Foreninger for Familieplanlægning (IPPF), der er paraplyorgan for omkring 150 nationale foreninger verden over. Gennem dette netværk arbejder IPPF på at føre anbefalingerne fra den særlige FN-generalforsamling (ICPD+5) ud i livet. IPPF benytter samme kriterier som UNFPA, når bistanden skal fordeles på de nationale foreninger. IPPF har som NGO særlige forudsætninger for at nå ud til unge. Danmark ydede 73 mio. kr. i 2000 til IPPF og er dermed fremdeles blandt de største bidragsydere.

Øvrige organisationer i FN-systemet

WHO

Verdenssundhedsorganisationen (WHO) synes under generaldirektør Gro Harlem Brundtlands ledelse på vej tilbage til sin fremtrædende position som den, der sætter dagsordenen for verdens sundhedspolitik. I 2000 lanceredes nye initiativer, bl.a. i samarbejde med EU og UNAIDS, og bestræbelserne på at effektivisere organisationen fortsatte. WHO har bl.a. defineret 11 prioritetsområder, hvor organisationen har en komparativ fordel, og afsætter i sit kommende budget midler specielt til disse områder. Som et resultat af reformprocessen har WHO's regional-kontorer været direkte inddraget i forberedelsen af budgettet for 2002-2003.

Den tidligere norske statsminister overtog posten som generaldirektør i juli 1998, og i 1999 afsluttede WHO en gennemgribende omstrukturering og ny-definering af sine opgaver, bl.a. for at styrke arbejdet på landeniveau. Resultaterne begyndte så småt at vise sig i 2000, dog endnu ikke i felten.

Danmark bakker op om generaldirektørens reformplaner. Et af WHO's prioritetsområder er opbygning af sundhedssystemer, og organisationen har vist forståelse for det danske ønske om at fokusere arbejdet på den generelle udvikling af u-landenes sundhedssektorer fremfor den traditionelle tilgang, hvor indsatserne koncentrerer om enkelte sygdomme. Denne forståelse synes dog endnu ikke helt at præge organisationens daglige arbejde på regions- og landeniveau. Dertil kommer, at WHO bl.a. på dansk opfordring fuldt ud har engageret sig i FN-samarbejdet på tværs af de enkelte organisationer.

I 2000 gav Danmark 40 mio. kr. til WHO i frivilligt bidrag, det samme som i 1999. I 2001 er det besluttet at øge bidraget med 10 mio. til i alt 50 mio. kr. De danske frivillige midler anvendes bl.a. til udvikling af sundhedssystemer, medicin- og vaccinationsprogrammer, forskning i tropesygdomme og til styrkelse af børns og unges sundhed, ikke mindst i relation til hiv/aids-epidemien.

En fortsat positiv udvikling i Danmarks forhold til WHO forudsætter, at indsatsen på landeniveau styrkes, og aktiviteterne for at udvikle sundhedssystemer viser resultater.

ILO

Danmark er blandt de største donorer til Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO)'s udviklingsaktiviteter.

Siden chileneren Juan Somavia tiltrådte som ILO's nye generaldirektør i marts 1999, er der sket en omfattende reform af strukturen i hovedkvarteret. I alt 39 større programmer er blevet samlet under fire hovedområder: Fundamentale arbejdstagerrettigheder, beskæftigelse, social beskyttelse og social dialog. Indsatserne gennemføres nu i otte store programmer, såkaldte In Focus Programmes, der også omfatter ILO's tekniske bistandsarbejde. Det er planen, at reformen i løbet af 2001 også skal omfatte feltstrukturen.

Et særkende ved ILO er trepartsstrukturen med repræsentanter fra regeringer, arbejdsgivere og arbejdstagere. ILO's bistandsaktiviteter er på samme måde koncentreret om arbejdsmarkedets parter samt arbejdsmarkedsforhold og -politik generelt. Danmark støtter ILO i at anvende trepartsstrukturen til at fremme bl.a. demokrati og menneskerettigheder i udviklingslandene.

Det danske samarbejde med ILO er baseret på en programsamarbejdsaftale fra 1996, der stiller rullende fireårige beløb til rådighed. Bevillingen for 2000-2003 er fastsat til 180 mio. kr., eller 45 mio. kr. om året. Samarbejdsaftalen specificerer, at de frivillige bidrag fra Danmark skal anvendes i de fattigste udviklingslande inden for seks områder, der har prioritet for såvel ILO som Danmark: Arbejderuddannelse, beskæftigelsesfremme, kooperativ udvikling, sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, arbejdsgiveraktiviteter og bekæmpelse af børnearbejde (se side 89).

HELVISNING TIL

BILAG F1

Danmark vil hvert andet år evaluere ILO's indsats inden for et af prioritets-områderne. Den første evaluering vil fokusere på arbejderuddannelse.

ILO har udmærket sig i arbejdet for oprindelige folks rettigheder. Det har udmøntet sig i to konventioner: ILO-konvention 107 (1957) om oprindelige folk og stammefolk og ILO-konvention 169 (1989), der opdaterer og udvider ILO-konvention 107. Danmark har siden 1996 støttet ILO's arbejde med opfølgning af konventionerne. Det sker ved i tillæg til rammeaftalen at finansiere et projekt, som virker for ratificering og gennemførelse af ILO-konventionerne om oprindelige folk. Bevillingen udgør 21 mio. kr. for perioden 2000-2003.

UNESCO

Danmarks bidrag til udviklingsaktiviteter under FN's Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur (UNESCO) har siden 1996 været baseret på en program-samarbejdsaftale. Bevillingen for 2000-2003 er på 120 mio. kr., eller 30 mio. kr. om året. Ifølge samarbejdsaftalen skal de danske bidrag gå til de fattigste lande inden for fire UNESCO-kompetenceområder, som også har prioritet i dansk udviklingspolitik: Uddannelse, kommunikation, menneskerettigheder og styrkelse af forskningskapacitet, særligt omkring udvikling og miljøbevarelse. UNESCO udvælger og gennemfører selv projekter og programmer på grundlag af samarbejds-aftalens retningslinier.

Efter at japaneren Koichiro Matsuura overtog posten som UNESCO's general-direktør i november 1999 har han indledt en reform, der tager sigte på organisatoriske tilpasninger, styrkelse af indsatsen på mandatområderne og øget involvering af UNESCO i det samlede FN-system. Generaldirektøren har peget på opføl-gningen af Dakar-konferencens handlingsplan (2000) om "uddannelse for alle" som en af de væsentligste prioriteter, når UNESCO's næste seksårige handlingsplan (2002-2007) udarbejdes.

IFAD og FAO

Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling (IFAD) er en relativ lille, sektor-specifik fond, men betragtes som et af de mest velfungerende medlemmer i FN-familien. I 2000 var bevillingen til IFAD på 40 mio. kr. IFAD arbejder overvejende i de fattigste udviklingslande og formår i kraft af sin klare fokus og deltagerorienterede arbejdsmetoder i høj grad at nå ud til målgruppen, som er de fattigste og mest marginaliserede befolkningsgrupper i landdistrikterne, herunder kvinder (se side 109).

Finansieringen af IFAD er baseret på flerårige forhandlede kapitaltilførsler fra medlemslandene.

Ved den femte genopfyldning af fonden, der blev færdigforhandlet i juli 2000, påtog Danmark sig ligesom ved den fjerde genopfyldning et bidrag svarende til 5,9 pct. af den samlede lovede kapitaltilførsel på 460 mio. dollars. Dette svarer til et nyt dansk bidrag på 193 mio. kr., der ydes som statsforskrivninger og kommer til udbetaling over en treårig periode. Perioden forventes påbegyndt i 2004. Som følge af det betydelige bidrag har Danmark opnået øget stemmewægt i IFAD's styrelsesråd, som senest valgte den svenske diplomat, Lennart Båge, til IFAD-præsident for en fireårig periode (april 2001 – april 2005).

Danmarks projektsamarbejde med FN's Fødevare- og Landbrugsorganisation (FAO) blev afsluttet i 1999, og ud fra tidligere erfaringer med dårlig ledelse og administration i FN's største særorganisation har Danmark valgt foreløbig ikke at støtte nye projekter i FAO-regi. FAO's generalkonference vedtog i 1999 en såkaldt "Strategisk Ramme", der udgør en vigtig reference for arbejdet frem til 2015. Der lægges vægt på at fremme fødevarerikkerhed for udviklingslandenes fattigste befolkningsgrupper. FAO er i november 2001 vært for en verdenskonference, der skal gøre status over handlingsplanen fra Verdensfødevaretopmødet i Rom i 1996.

De fattiges advokat

Man tror det næppe. Benedete Nakayima er 70 og har mistet både mand, seks døtre og fem sønner. Alligevel er hun som bedstemor ansvarlig for 35 forældreløse børn, 15 drenge og 20 piger. Eller tag Ibore Janet. Også hun er enke, men 30 år yngre og med otte børn. Alligevel har hun taget fire børn mere til sig, der har mistet deres forældre på grund af aids.

Hvordan skaffer de mad på bordet til så mange? For slet ikke at tale om tøj, skolepenge, skoleuniformer eller medicin? Tilmed i et fattigt land som Uganda, hvor der ikke er nogen offentlig socialforsorg. Svaret er flid og forudseenhed og et økonomisk bidrag fra IFAD, Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling, som Danmark har støttet meget aktivt, siden fonden så dagens lys i 1977.

IFAD er både blevet kaldt FN-systemets duks og "de fattiges advokat", fordi organisationen når de økonomisk svagt stillede bønder i landområderne i u-landene med gode resultater. I Uganda stiller IFAD rådgivning og penge til rådighed for en privat organisation. Denne organisation bistår fosterfamilier og lokalsamfund med at hjælpe de forældreløse børn, der er resultatet af årtiers borgerkrig og aids-epidemi. Det sker gennem et udviklingsprojekt, hvor kvinder som Benedete og Ibore, der ikke er bange for at tage fat, får lån og jobtræning til at komme ud af fattigdommen.

Benedete Nakayima har fået fire små lån siden 1996. Hun handler nu med fisk, sukker og madolie i hjembyen Mukane og har forbedret sin lille bananlund ved at bruge godning og dække jorden med halm. Hun dyrker sødekartofler, bønner og majs og har købt to geder og to grise fra indtægterne på at handle. Desuden er hun i gang med at bygge sig et større hus til den omfangsrige husstand. Sidst men ikke mindst: Benedete har råd til at give børnene, hvad de har brug for af mad, tøj osv.; det kneb det ellers slemt med før hen.

Også Ibore Janet har fået fire små lån. For pengene har hun åbnet et spisested ved en markedsplads, og med indtægten herfra kan hun nu give børnene mad flere gange om dagen. Før måtte de nøjes med ét måltid dagligt.

De to kvinder i Uganda og de forældreløse børn er blot nogle få i den talrige skare, som har fået en bedre tilværelse. Aktiviteterne er bæredygtige, og omkring 90 pct. af alle lånene betales tilbage rettidigt. De vellykkede resultater skyldes låntagernes eget slid – og IFAD. IFAD's opgave er at hjælpe de fattigste i de fattigste lande, i praksis befolkningen på landet, hvor langt de fleste mennesker i Den 3. Verden bor. Midlet er støtte til aktiviteter, der kan forøge fødevarerproduktionen, så flere kan spise sig mætte, tjene mere og blive sundere og mere oplyste. Alt sammen forudsætninger for at kunne frigøre det uudnyttede potentiale, som fattige mennesker kloden over besidder.

IFAD har gennem de sidste 23 år finansieret 578 projekter i 115 lande på tilsammen næsten 7 mia. dollars og givet 1.337 tilskud til forskning og teknisk assistance. Aktiviteterne har gavnnet over 250 millioner mennesker.

IFAD blev stiftet ud fra ønsket om at mobilisere olielandenes petrodollars til gavn for de fattige lande. Disse landes interesse for fonden er imidlertid dalet, mens andre lande har øget deres bidrag på baggrund af de gode resultater, som IFAD sammen med sine partnere i u-landene har opnået. Danmark har fra første færd bakket op om IFAD, og vi indbetaler omtrent 6 pct. af midlerne, når udlånskapitalen med mellemrum tankes op. Det er næsten ligeså meget som USA, og det giver Danmark stemmewægt og indflydelse langt udover landets størrelse i den målrettede fond.

70-årige Benedete Nakayima med nogle af de mange forældreløse børn, hun har taget til sig.

Foto: IFAD

UNAIDS

FN's program for aidsbekæmpelse (UNAIDS) blev oprettet efter beslutning af FN's generalforsamling i 1995. Programmet koordinerer FN-systemets samlede aktiviteter mod hiv/aids og samfinansieres af UNDP, UNFPA, UNICEF, WHO, UNDCP, UNESCO og Verdensbanken.

Baggrunden for UNAIDS var erkendelsen af behovet for en styrket global indsats mod hiv/aids. Programmets opgave er:

- at påtage sig globalt lederskab i kampen mod hiv/aids,
- at bistå de nationale regeringer i bekæmpelsen af sygdommen,
- at fremme en bred politisk og social mobilisering i de enkelte lande og
- at stå for den globale oplysning om sygdommen via indsamling af data.

Den koordinerende rolle skal sikre bedre samordning mellem FN-organisationernes arbejde og de nationale indsatser på området.

UNAIDS er et nyt program med et relativt lille sekretariat, hvis hovedopgave bl.a. er at skabe større opmærksomhed om hiv/aids og optræde som talsmand for en styrket og målrettet bekæmpelse af sygdommen. Den stærkt voksende arbejdsmængde og samarbejdet med de samfinansierende organisationer stiller imidlertid øgede krav til effektivitet i sekretariatet og opbakning fra organisationernes repræsentanter i de enkelte lande. Denne opbakning skorter det nogle gange på, men udviklingen går i den rigtige retning. UNAIDS' styrelsesråd besluttede i maj 2000 at gennemføre en international evaluering af UNAIDS og programmets første fem år.

"Handlingsplan for Danmarks internationale indsats mod hiv/aids", der blev udarbejdet i 2000, indebærer et udbygget samarbejde med UNAIDS. På landniveau vil en betydelig del af den multilaterale indsats således blive kanaliseret gennem de nationale temagrupper for hiv/aids, som UNAIDS har etableret, og som skal koordinere bestræbelserne på at bekæmpe sygdommen (se side 20).

Danmarks bidrag til UNAIDS udgjorde 25 mio. kr. i 2000. Programmets samlede budget for 2000-2001 andrager 140 mio. dollars.

Rådgivere i internationale organisationer

For at styrke den danske ressourcebase og aktive danske indsats over for de internationale udviklingsorganisationer (aktiv multilateralisme) finansierer Danmark et antal stillinger i organisationerne. Der er fortrinsvis tale om juniorrådgivere (JPO'er – Junior Professional Officers), men også et mindre antal seniorrådgivere. JPO'er er unge med en videregående uddannelse og højst nogle få års erhvervs erfaring. Danida finansierer normalt ansættelse i op til tre år.

Det er formålet, at danske ansatte i internationale organisationer, uden at bringe sig i konflikt med loyaliteten over for deres arbejdsgiver, vil kunne bidrage til forståelse for og hensyntagen til danske synspunkter, herunder Danmarks udviklingspolitiske målsætninger. Derudover er der mulighed for, at flere danskere på længere sigt finder fastansættelse i organisationerne. En undersøgelse, som lå færdig i 2000, viste, at ca. 60 pct. af de adspurgte fortsætter med at arbejde med udviklingsbistand efter JPO-ansættelsen.

Ved udgangen af 2000 var der placeret 173 juniorrådgivere og 9 seniorrådgivere fra Danmark i internationale organisationer. 50 pct. var kvinder.

Udgifterne til programmet beløb sig til 119 mio. kr. i 2000.

Global bæredygtig udvikling

Internationale miljøkonventioner og udviklingsbistanden

I de internationale klimaforhandlinger kræver udviklingslandene bl.a. øget overførsel af miljørigtig teknologi, og at industrilandene gør betydeligt mere for at stabilisere deres udslip af drivhusgasser. Fra dansk side understreges det, at udviklingsbistanden til verdens fattigste kun i begrænset omfang kan afhjælpe de globale klimaproblemer. Hovedindsatsen må ligge i industrilandene selv, og den private sektor må yde sit bidrag. Danmark støtter direkte en række aktiviteter, som skal fremme **Klimakonventionens** målsætninger. F.eks. ydes der bidrag til regionale projekter i små og fattige ø-stater i Stillehavet, som er særligt truede af global opvarmning og muligheden for stigende vandstand i verdenshavene.

Arbejdet med at gennemføre **Biodiversitetskonventionens** bestemmelser og formål i udviklingslandene foregår på flere planer. Hovedsigtet er at udbrede kendskabet til konventionen for derved at bidrage til at indarbejde hensynet til den biologiske mangfoldighed i relevante sektorer og tværgående programmer. Der ydes støtte til konkrete aktiviteter knyttet til konventionen i lande som Kenya, Indien, Malaysia, Senegal og Filippinerne. Desuden arbejdes der for størst mulig tilslutning til protokollen om regulering af grænseoverskridende overførsel af levende genmodificerede organismer.

FN's Ørkenkonvention har til formål at bekæmpe og forebygge ørkendannelse, bl.a. gennem udarbejdelse af nationale og regionale handlingsplaner, og derved fremme en miljømæssig bæredygtig udvikling. Efter at have støttet udformningen af konventionen og oprettelsen af dens institutioner har Danmark siden 1999 givet førsteprioritet til dens konkrete gennemførelse. Der arbejdes for at integrere konventionens målsætninger bredt i udviklingsarbejdet. Der er ydet støtte til udviklingslandenes deltagelse i konventionens partskonferencer, udarbejdelse af nationale handlingsplaner, bl.a. i Eritrea, samt støtte til et samarbejde mellem Geografisk Institut på Københavns Universitet og miljøovervågningscentret CSE i Senegal og til Det Internationale Institut for Miljø og Udvikling (IIED) i Storbritannien. Ørkenkonventionen trådte i kraft i 1997 og havde ved udgangen af 2000 tilslutning fra 171 lande. USA ratificerede konventionen i november 2000.

Under **Montreal-protokollen** ydes støtte til en fond, som finansierer initiativer, der kan mindske udviklingslandenes udslip af ozon-nedbrydende stoffer.

I december 2000 blev der opnået enighed om teksten til en bindende aftale om udfasning af foreløbig 12 uopløselige organiske giftstoffer, POPs (Persistent Organic Pollutants). Danmark har allerede stillet de første bevillinger til rådighed for at fremme aftalens efterlevelse i udviklingslandene.

Internationale organisationer

FN's Miljøprogram (UNEP) med hovedsæde i Nairobi er under sin nye eksekutiv-direktør, den tidligere tyske miljø- og boligminister Klaus Töpfer, i gang med et reformprogram, hvis sigte er at effektivisere og fokusere arbejdet. Danmark bidrager både fagligt og med finansiell støtte til UNEP's generelle virke (13,8 mio. kr. i 2000). Derudover har Danmark støttet konkrete UNEP-aktiviteter over u-landsrammen gennem en årrække, herunder UNEP's samarbejde med Forskningscenter Risø. Formålet med dette projekt er via forskning og planlægning at bidrage til at reducere miljøforureningen fra energiaktiviteter. Samtidig skal udviklingslandene hjælpes med at imødekomme deres stigende energiforbrug gennem en mere effektiv og bæredygtig energiudnyttelse. Forskningscenter Risø arbejder desuden med udvikling af metoder og analytiske værktøjer samt støtter kapacitetsopbygning i Syd.

De igangværende øremærkede projekter støttes samlet med ca 40 mio. kr. fra dansk side.

FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD) er oprettet til at overvåge opfølgningen på FN-konferencen om Miljø og Udvikling i Rio de Janeiro i juni 1992. CSD drøftede på sin ottende årlige samling i 2000 en lang række emner. Blandt dem var finansielle ressourcer, handel, investeringer og økonomisk vækst, landbrug og integreret planlægning og arealanvendelse samt oprindelige folk. Der opnåedes enighed om en gennemgang af "Agenda" 21 10 år efter Miljøkonferencen i Rio og at holde et Verdenstopmøde om Bæredygtig Udvikling i 2002 (Rio+10). CSD vil stå med hovedansvaret for at forberede Rio+10, der afvikles i Johannesburg i Sydafrika.

Danmark er placeret langt fremme, når det gælder støtte til at beskytte det globale miljø og sikre en bæredygtig udvikling, som ikke ødelægger eller udpiner naturens ressourcer. Mange steder lever lokalbefolkningen på de yderste marginaler – som nomaderne her i Kiffa-området i det vestafrikanske Sahel-land, Mauretanien.

Foto: Jørgen Schytte

Den Globale Miljøfacilitet (GEF) står centralt, når der skal skaffes midler til at beskytte miljøet kloden over. GEF finansierer ekstra omkostninger i udviklingsprojekter, så de også fremmer globale miljømålsætninger. GEF støtter især aktiviteter, der retter sig mod klimatiske forhold, biologisk mangfoldighed, ozon-laget og internationale farvande, men også skovområdet, kemikalier og ørkenbekæmpelse. GEF gør det fortsat godt og blev på bl.a. dansk opfordring udpeget som finansieringsmekanisme for POP-konventionen om udfasning af uopløselige organiske giftstoffer. Danmark har forpligtet sig til at bidrage med 193 mio. kr. til GEF i perioden 1998-2001 ud af en samlet ramme på ca. 22 mia. dollars. Forhandlinger om en ny genopfyldning af GEF indledtes i 2000 og ventes afsluttet i begyndelsen af 2002.

Danmark har siden 1991 støttet Verdensunionen for Naturbeskyttelse (IUCN), der har både NGO'er og regeringer som medlemmer og hovedsæde i Gland i Schweiz. IUCN er førende i udvikling og gennemførelse af bistandsaktiviteter, der omfatter miljø- og udviklingselementer. Danmark støttede i perioden 1997-2000 IUCN med 56 mio. kr. Et reformarbejde har ført til en omstrukturering af organisationen og udarbejdelse af en ny strategi, der ventes at danne basis for kommende dansk støtte. Tyskeren Achim Steiner er udpeget til ny generaldirektør for IUCN fra 2001.

Det internationalt anerkendte Institut for Miljø og Udvikling (IIED) i London har modtaget dansk støtte i en årrække, senest under en ny treårig rammeaftale på 18 mio. kr. (2001-2003). Det sker som led i arbejdet for at fremme en bæredygtig udvikling med vægt på fattigdomsbekæmpelse og skånsom forvaltning af u-landenes naturressourcer. IIED har bl.a. været med til at udvikle metoder i bistandsarbejdet, som aktivt involverer deltagerne/målgrupperne i udviklingsprocessen, og har formidlet viden om levevilkår i Sahel-landene, Rio-miljøkonferencen, miljø-økonomi, skovbrug m.v. Danmark vil også fremover virke for et samarbejde mellem IIED og den danske ressourcebase i relation til bæredygtig naturressourceforvaltning.

Verdensbankgruppen

Verdensbanken er i disse år blevet en stadig vigtigere partner i det internationale udviklingssamarbejde. Banken og Den Internationale Valutafond (IMF) er internationalt toneangivende i det løbende arbejde med at udvikle analyser og metoder i samarbejdet.

Tidligere blev de to store finansieringsinstitutioner i Washington D.C. kritiseret for at fokusere for meget på de økonomiske hensyn og for lidt på de sociale, ikke mindst i de såkaldte strukturtilpasningslån. Verdensbanken har reageret ved at styrke sin indsats i de sociale sektorer og for miljøet og sætte fattigdom øverst på dagsordenen. Danmark har bidraget hertil gennem etablering af særlige fonde, som finansierer initiativer inden for sundhed, miljø, vedvarende energi og god regeringsførelse. Også IMF har i de seneste år styrket den sociale orientering i sine programmer.

Banken og IMF er hovedaktører bag udvidelsen af det internationale initiativ for at undsætte de mest gældstyngede fattige lande, det såkaldte HIPC-initiativ (se side 31). Mange nationer får gælden nedbragt til, hvad der menes at være et overkommeligt niveau, og opnår dermed langt bedre betingelser for udvikling. Danmark har i Verdensbankens bestyrelse været med til at sikre så gode vilkår som muligt og nødvendig fleksibilitet i realiseringen af gældslettelsen for HIPC-landene.

Med "World Development Report" 2000 (WDR 2000) er Verdensbankens fattigdomsorientering blevet yderligere accentueret. WDR 2000 slår fast, at fattigdom er mere end blot et økonomisk fænomen. Den skyldes samspillet mellem de fattiges aktiver (eller mangel på samme) og deres skrøbelige adgang til markeder såvel som sociale og politiske institutioner. Den enkeltes mulighed for at arbejde sig ud af fattigdommen skal forbedres ved at opbygge de fattiges personlige aktiver i form af uddannelse, sundhed og adgang til jord og infrastruktur.

De fattige er særligt udsatte under økonomiske kriser, konflikter og naturkatastrofer. Der er behov for nationale mekanismer til at reducere fattiges sårbarhed i kriser. En politik, der bedre tilgodeser de fattiges ønsker og behov, skal først og fremmest tilvejebringes ved at sikre samfundets svageste større indflydelse på de politiske beslutninger. Endelig skal de statslige institutioner gøres mere lydhøre over for de fattiges behov. Verdensbanken er i fuld gang med konkret at tilpasse sig til denne mere nuancerede forståelse af fattigdom.

Fremover skal ikke blot de frigjorte midler under HIPC-gældslettelsen, men også lån fra Verdensbanken og IMF til de fattigste lande anvendes til egentlige fattigdomsbekæmpende aktiviteter, som tager udgangspunkt i det enkelte lands eget fattigdomsstrategipapir, et såkaldt PRSP (Poverty Reduction Strategy Paper). PRSP bygger bl.a. på det udvidede fattigdomskoncept, som WDR 2000 lægger op til, og som skal udarbejdes med bred folkelig deltagelse. Danmark vil aktivt støtte programsamarbejdslandenes arbejde med at udvikle fattigdomsstrategier (se boksen side 114).

Som et ambitiøst bud på øget partnerskab lancerede Verdensbankens præsident, James Wolfensohn, i 1999 Comprehensive Development Framework (CDF). Drivkraften bag CDF var en erkendelse af behovet for langt bedre donor-koordination, men CDF handler om meget mere. CDF stræber mod at skabe reelle partnerskaber mellem donorer, regeringer og andre nationale aktører med det formål at fremhæve udviklingslandenes ledende rolle i samarbejdet og højne effektiviteten af indsatsen.

Modtagerlandet skal i føresædet, og bistanden leveres som et direkte og systematisk bidrag til at virkeliggøre landets egne udviklingsvisioner. Danmark bakker op om CDF, der i disse år gennemføres på pilotbasis i 13 lande.

I tråd med CDF-tankegangen har Verdensbanken over de seneste fire år gen-

VERDENSBANKGRUPPEN

NOGLETAL

SAMLET UDÅN	
(FINANSÅRET 2000):	CA. 21,1 MIA. US \$ *
DANSE BIDRAG (2000):	835,7 MRD. KR.
DANMARK HAR 0,85% AF AKTIEKAPITALEN	
I BRD.	

HENVISNING TIL

BILAG F1

* Det endelige tal forelå ikke ved redaktionens slutning.

**PRSP – en national
overenskomst**

Hensigten med PRSP er at skabe en national overenskomst mellem regering og befolkning, som hviler på en mere direkte involvering af befolkningen i fastlæggelsen af mål og midler for anvendelsen af de ressourcer, som stilles til rådighed af IMF og Verdensbanken og som følge af gældslettelse under det udvidede HICP-gældslettelsesinitiativ. Verdensbanken og IMF håber, at også de øvrige donorer og udviklingsinstitutioner vil slutte op om strategierne og lade deres indsats tage udgangspunkt i dem. Fattigdomsstrategierne skal baseres på en grundig forståelse af fattigdommens natur og årsager, samt forbindelsen mellem vækst og fattigdomsbekæmpelse, og de skal på denne baggrund udpege de offentlige indsatsområder, der vil have størst fattigdomsreducerende effekt samt udvikle indikatorer til overvågning af fremskridt.

Udfordringen er her at komme væk fra, at den sociale politik, den overordnede økonomiske politik og politikken i de respektive sektorer udformes særskilt. Målet er at samordne disse politikker, så der ydes et systematisk bidrag til fattigdomsreduktion og forbedring af befolkningens livsbetingelser.

nemgøet en reorganisering. Banken fremstår nu som en fladere, netværksbaseret og mere decentral organisation, hvor repræsentationskontorerne i låntagerlandene har fået langt større beføjelser.

Banken står således bedre rustet til at indgå i forpligtende partnerskaber med udviklingslandene.

Verdensbanken og IMF har stor betydning for udviklingslandene og deres muligheder for en bedre fremtid. Begge institutioner stiller meget store kapitalressourcer og væsentlig rådgivning til rådighed og er med til at sikre international økonomisk stabilitet. Deres samarbejde er blevet styrket og forbedret i de senere år, bl.a. takket være HIPC, PRSP og FSAP (Financial Sector Assessment Programme).

I grove træk er arbejdsfordelingen, at IMF tager sig af kortsigtet økonomisk stabilisering og overvågning af landenes økonomier for at undgå økonomiske kriser og sikre international stabilitet. Banken tager sig så af det mere langsigtede, herunder nødvendige strukturreformer.

Verdensbankgruppen omfatter:

- **Den Internationale Bank for Genopbygning og Udvikling (IBRD)**, der fortrinsvis yder lån til regeringer til noget nær markedsrenten.
- **Den Internationale Udviklingssammenslutning (IDA)**, der er Bankens lånefond for de fattigste udviklingslande med et BNP pr. indbygger, som ligger under 895 dollars. Lånene er rentefrie og løber over 35-40 år, hvoraf de første 10 år er afdragsfri. I øjeblikket opfylder ca. 80 lande de grundlæggende betingelser for at få IDA-kreditter. De repræsenterer ca. 65 pct. af udviklingslandenes samlede befolkning. Knap 40 donorlande bidrager til IDA.
- **Den Internationale Finansieringsinstitution (IFC)**, der investerer i og yder lån til private virksomheder.
- **Det Multilaterale Investeringsgaranti Agentur (MIGA)**, der yder forsikring mod politiske risici ved private investeringer i udviklingslande.

IBRD og IFC skaffer midler ved at optage lån på de internationale markeder og fra renter på udlån. IDA får sine midler gennem tilbagebetaling på udlån, bidrag fra donorlandene og overførsler fra IBRD's overskud. Garantikapitalen i MIGA stilles af medlemslandene.

Verdensbanken har 181 medlemslande. Verdensbankgruppen råder over meget store midler. I finansåret 2000 udlånte gruppen i alt mere end 20 mia. dollars.

Danmark deler en bestyrelsespost i Banken med de øvrige nordiske lande og de tre baltiske stater. I perioden 2000-2003 har Danmark ansvaret for at koordinere det nordisk-baltiske samarbejde og dermed bestyrelsesposten.

I 1999 øgede Danmark sin aktieandel fra 0,66 til 0,85 pct. Aktieudvidelsen indebærer også, at Danmarks andel i IDA er vokset fra 1,3 til 1,58 pct. I 2000 ydede Danmark henholdsvis 622 mio. kr. til IDA, 100 mio. kr. til diverse trustfonde og programmer under Verdensbanken og 12 mio. kr. til diverse fonde under IFC. Hertil kommer bidrag på 70 mio. kr. til HIPC-trustfonden (se side 31 og 133).

De regionale udviklingsbanker og fonde

UDVIKLINGSBANKERNE

HENVISNING TIL

BILAG F1

De regionale udviklingsbanker i henholdsvis Afrika, Asien og Latinamerika har fattigdomsbekæmpelse som en central del af deres målsætning og yder et vigtigt bidrag til den økonomiske og sociale udvikling i de geografiske regioner, de betjener. Der er typisk tale om lån til større infrastrukturprojekter, men i tiltagende grad også om lån til at realisere reformer i de sociale sektorer, f.eks. forbedring af sundhedsvæsenet eller undervisningssektoren. De regionale banker har også skabt særlige lånefaciliteter for den private sektor og yder faglig bistand i tilknytning til udlånsvirksomheden for at styrke modtagerlandenes administrative og forvaltningsmæssige kapacitet.

I sammenligning med Verdensbanken har de regionale banker større lokal forankring, da udviklingslandene i de respektive regioner har et betydeligt ejerskab i dem. Det letter i mange tilfælde bl.a. dialogen med modtagerlandene, fordi bankerne generelt set nyder stor tillid hos regionens regeringer. Omvendt har regionale institutioner ofte vist sig at være længere om at tage kontroversielle spørgsmål op, såsom bedre regeringsførelse og initiativer mod korruption. I tilknytning til bankerne er der oprettet udviklingsfonde, som yder lån på særligt gunstige vilkår.

Ud over udviklingslandene er mange OECD-lande samt enkelte store ikke-regionale u-lande medlemmer af de regionale udviklingsbanker. Danmark er medlem af alle tre regionalbanker og -fonde. Dertil kommer medlemskabet af Den Nordiske Udviklingsfond.

Under det internationale gældslettelsesinitiativ (HIPC, se side 31) har de regionale banker – især de afrikanske og latinamerikanske – udbygget samarbejdet med Verdensbanken om at støtte udviklingslandene i at tilrettelægge en politik, der medvirker til at udrydde ekstrem fattigdom. Bankerne yder også i stigende omfang lån til den private sektor, såfremt lånene kan være med til at mobilisere yderligere ressourcer fra den private sektor selv.

De regionale banker formidler langfristede lån til lav rente til landene i deres respektive region, dvs. på mere fordelagtige vilkår, end landene selv kan opnå på de kommercielle lånemarkeder. Långivningen finansieres hovedsageligt ved, at bankerne selv optager lån på de internationale kapitalmarkeder med sikkerhed i deres aktiekapital og reserver. Udlån fra fondene finansieres af donorlandenes udviklingsbistand og tilbagebetalinger på fondenes tidligere udlån. Fondene yder lån til de fattigste lande, og deres lån adskiller sig fra "moderbankernes" ved at være afdragsfrie de første år og rentefrie bortset fra et administrationsbidrag.

Den Afrikanske Udviklingsbank (AfDB) og -Fond (AfDF) har 53 regionale medlemslande og 24 medlemmer uden for det afrikanske kontinent. Et fåtal af de relativt mere velstående lande i det nordlige og sydlige Afrika har alene adgang til lån gennem banken, mens 41 lande kun kan få fondslån. I 2000 ydede Danmark et samlet bidrag til bankgruppen på ca. 152 mio. kr., inkl. 65 mio. kr. til AfDB's deltagelse i det internationale gældslettelsesinitiativ (HIPC, se side 31).

Med virkning fra 1999 gennemførtes den seneste generelle kapitaludvidelse (GCI-V) i AfDB, hvor de ikke-regionale landes andel af den samlede kapital blev sat op fra 33 til 40 pct. Danmarks andel af aktiekapitalen udgør for øjeblikket knapt 1,5 pct., men vil falde til ca. 1,2 pct., når kapitaludvidelsen er fuldført.

I efteråret 2000 gennemførtes en midtvejsvurdering af AfDF (fonden). Her kunne det konstateres, at der var sket væsentlige reformer i udlånspolitikken, som i højere grad vægter fattigdomsbekæmpelse – den overordnede målsætning – og ligeledes har styrket indsatsen dels for god regeringsførelse, dels for at indarbejde miljø- og kønshensyn. Fondens midler vil være fuldt ud forpligtet inden udgangen af 2001. Man er derfor enedes om at indlede forhandlinger om en ny genopfyldning i 2001 (AfDF-IX), den niende i rækken.

Bankens hovedsæde ligger i Elfenbenskystens hovedstad, Abidjan, og den skrøbelige politiske situation og hyppige uro i det vestafrikanske land i hele 2000

har mærkbart påvirket Bankens virksomhed og bl.a. gjort det sværere at tiltrække kvalificerede medarbejdere. Forstærket uro i Abidjan kan i sidste instans indebære flytning af en stor del af Bankens stab og funktioner for at sikre den fortsatte drift.

Den Asiatiske Udviklingsbank (AsDB) og -Fond (AsDF) har 58 medlemslande, herunder 16 ikke-regionale. Der er flere fattige i Asien end noget andet sted på kloden, og kontinentet rummer samtidig lande med meget forskelligartede karakteristika og behov, spændende fra OECD-lande og ny-industrialiserede lande i Fjernøsten til fattige stater som Indien, Bangladesh og Vietnam. Den seneste generelle kapitaludvidelse (GCI-IV) i Banken fandt sted i 1994 og var på 24 mia. dollars. Danmarks aktieandel i banken udgør 0,4 pct. Forhandlinger om en ny kapitaludvidelse ventes indledt i 2001.

Efter ca. et års forhandlinger opnåedes der i september 2000 enighed om den ottende genopfyldning af fonden (AsDF VIII) for perioden frem til 2004. I de udviklingspolitiske målsætninger for fonden lægges der nu større vægt på fattigdomsbekæmpelse, fremgang på de sociale fronter og tværgående bistandspolitiske hensyn. Banken har i 2000 arbejdet på en visionsrapport for sit virke i de næste 15 år. Den ventes fremlagt under årsmødet 2001 og bekræfter den overordnede målsætning om bekæmpelse af fattigdom. Japan er største bidragsyder til fonden. Danmarks bidragsandel til AsDF udgør 0,9 pct. Det samlede danske tilskud til bankgruppen udgjorde i 2000 omkring 86 mio. kr.

Den Inter-amerikanske Udviklingsbank (IDB) og -Fond (FSO) er på syvende år den institution, der finansierer flest udviklingstiltag i Latinamerika, dvs. Mellemamerika og Sydamerika. IDB spiller en væsentlig rolle som koordinator for den multilaterale og bilaterale donorindsats i regionens medlemslande. Latinamerika har de sidste knap 20 år oplevet øget demokrati, markedsreformer og større åbenhed i den regionale samhandel. Det ændrer imidlertid ikke, at verdensdelen kendetegnes ved omfattende økonomiske og sociale problemer, herunder stor fattigdom og en meget skæv fordeling af indkomsterne. Også fremover vil IDB's overordnede målsætning være at fremme holdbar økonomisk vækst, udvikling af de sociale sektorer og bekæmpelse af fattigdom. Banken deltager i det internationale gældslettellesinitiativ (HIPC, se side 31).

I december 1998 opnåedes der enighed om genopfyldning af IDB's facilitet for særligt gunstige udlån, FSO, idet finansieringen tilvejebringes fra IDB's eget overskud og lokale valutareserver. Genopfyldningen gælder frem til 2008. Det årlige FSO-udlån bliver 500 mio. dollars i perioden 2000-2003 og 400 mio. dollars i perioden 2004-2008.

Målgruppen for FSO's udlån er de fem fattigste lande i regionen, som omfatter de danske programsamarbejdslande, Bolivia og Nicaragua. Danmarks andel af akriekapitalen i IDB er 0,17 pct. Det danske bidrag til bankgruppen udgjorde i 2000 ca. 18 mio. kr.

International Investment Corporation (IIC) yder lån, garantier og investeringskapital til projekter i den private sektor for at ophjælpe små og mellemstore virksomheder. Danmark blev medlem af IIC i 1997. I forbindelse med IIC's aktuelle kapitaludvidelse vil de øvrige nordiske lande også blive medlemmer. Danmarks andel i IIC er 1,5 pct. Danmark indbetalte 8,1 mio. kr. i 2000 som første rate af vor andel i kapitaludvidelsen.

Den Nordiske Udviklingsfond (NDF) blev oprettet af de fem nordiske lande i 1988 og har hovedsæde i Helsinki. Fonden yder 40-årige lån, hvoraf de første 10 år er rentefrie, med det sigte at fremme økonomisk og social udvikling i ca. 30 u-lande. Projekterne skal have interesse for virksomheder i de nordiske lande. Fonden lancerer ikke egne projekter, men samfinansierer projekter med andre multilaterale finansielle operatører, inkl. Verdensbanken, de regionale udviklingsbanker og de nordiske landes bistandsorganisationer. De fleste projekter afvikles i Afrika og Asien. På forsøgshasis har NDF etableret en særlig facilitet, hvorigennem

der ydes lån til private virksomheder. I lyset af de indhentede erfaringer vil NDF i højere grad fokusere på større projekter inden for økonomisk infrastruktur. Endvidere vil NDF's privatsektorfacilitet blive justeret. I 2000 afsluttedes forhandlingerne om Udviklingsfondens fjerde genopfyldning (NDF IV), som omfatter udlånsperioden 2001-2005. Genopfyldningen var af samme størrelsesorden som i 1996, dvs. ca. 2,5 mia. kr. Den danske andel er på ca. 25 pct. Danmark ydede i 2000 et tilskud til NDF på ca. 80 mio. kr.

Den Inter-amerikanske Udviklingsbank og -Fond er på syvende år den institution, der finansierer flest udviklingstiltag i Mellemamerika og Sydamerika – bl.a. i Sydamerikas fattigste land, Bolivia: i Incahuasi kommune tilsås markerne af indianske efterkommere, der udgør flertallet af landets befolkning.

Foto: Mike Kolloffel

EU – Fællesskabets udviklingssamarbejde

For at rette op på kritikken af Fællesskabets udviklingssamarbejde blev der i det forløbne år taget væsentlige skridt til at forny og effektivisere EU's bistand. Kommissionen foreslog i april 2000 nye retningslinier for Fællesskabsbistanden, og Rådet og Kommissionen vedtog i november en erklæring om Fællesskabets udviklingspolitik.

I erklæringen fra november fremhæves ønsket om at forny Fællesskabets udviklingspolitik i bestræbelserne på at opnå større effektivitet. Fællesskabets solidaritet med udviklingslandene skal bekræftes i et partnerskab, hvor menneskerettigheder, demokrati, retsstatsprincipper og god regeringsførelse må respekteres. Fattigdomsbekæmpelse er hovedmålsætningen for Fællesskabets udviklingspolitik, som er rettet mod alle udviklingslande. Ved fordeling af bistandsmidler skal de mindst udviklede lande og andre lavindkomstlande stå i første række.

I juni 2000 underskrev EU og 77 udviklingslande i Afrika, Karibien og Stillehavsregionen (AVS-landene) en ny samarbejdsaftale, den såkaldte Cotonou-aftale, opkaldt efter byen i Benin, hvor den blev undertegnet. I samarbejdet under Cotonou-aftalen er hovedmålsætningen fattigdomsbekæmpelse, bæredygtig udvikling og AVS-landenes integration i verdensøkonomien. Endvidere fremhæves princippet om lokalt ejerskab til udviklingsprocessen samt behovet for at inddrage den private sektor og civilsamfundet i større omfang.

Fællesskabets udviklingssamarbejde omfatter totalt set flere end 100 lande og administreres af Kommissionen. Lån administreres gennem Den Europæiske Investeringsbank. Samarbejdet er en integreret del af de politiske og økonomiske relationer mellem de enkelte lande og EU. Det er derfor af særlig betydning at sikre sammenhæng mellem udviklingspolitikken og andre fællesskabspolitikker – især for handel og landbrug.

I 2000 blev der ydet ca. 36 mia. kr. i Fællesskabsbistand (foreløbigt tal). Derudover blev der ydet lån til udviklingslandene for 2,09 mia. euro (ca. 15,6 mia. kr.) (foreløbigt tal) gennem Den Europæiske Investeringsbank. Danmarks samlede bidrag til Fællesskabsbistanden var på ca. 660 mio. kr. (foreløbigt tal). Det svarer til 5-6 pct. af den totale danske udviklingsbistand.

Fællesskabets udviklingspolitik

I Fællesskabets udviklingspolitik i bred forstand indgår en række instrumenter, der kan anvendes til samarbejde med udviklingslandene på alle niveauer, lige fra konfliktforebyggelse, konfliktløsning, nødhjælp og genopbygningsbistand til langsigtet bistand og handelssamarbejde. Hidtil er det imidlertid ikke lykkedes at udnytte alle disse muligheder i tilstrækkeligt omfang.

I 2000 er der med Kommissionens meddelelse og Rådets og Kommissionens erklæring om Fællesskabets udviklingspolitik skabt grundlag for et forbedret udviklingssamarbejde. Rådets arbejde med at effektivisere EU's eksterne relationer er ligeledes et centralt element.

I Kommissionens meddelelse foreslås det at styrke bistandens fattigdomsorientering og fremme tværgående hensyn som kønsaspekter, miljøhensyn og demokratisering. Der lægges vægt på lokalt ejerskab og koordination og arbejdsdeling mellem donorerne. Kommissionen fremhæver sammenhængen mellem økonomisk vækst og handel, bl.a. gennem udviklingslandenes integration i verdensøkonomien. Metodisk lægges der vægt på sektorprogrammer og forenkling af Fællesskabsbistandens instrumenter.

Det foreslås, at Fællesskabets bistandsindsats koncentrerer sig på områder, hvor der kan tilføres en særlig merværdi: Handel og udvikling, regional integration, støtte

DEN EUROPÆISKE UNION

EU-udviklingsbistanden er den bistand, der ydes af samtlige 15 EU-medlemslande.

Fællesskabsbistanden er den bistand, der administreres af Kommissionen og Den Europæiske Investeringsbank (EIB). Fællesskabsbistanden finansieres af EU's medlemslande gennem bidrag til Den Europæiske Udviklingsfond (EUF) og over Fællesskabets budget.

NOGLETAL

TOTALE UDVIKLINGS-	
BISTAND (2000):	CA. 36 MIA. KR.*
DANSK BIDRAG (2000):	749 MIO. KR.

HENVISNING TIL

BILAG #1

* Det endelige tal forelå ikke ved redaktionen sluttning.

til makroøkonomisk politik, transport, fødevarer sikkerhed og bæredygtig udvikling af landdistrikter samt styrkelse af institutionel kapacitet, især god regeringsførelse og retsstatsprincipper. Der er på mange områder overensstemmelse mellem Kommissionens forslag og de danske udviklingspolitiske målsætninger.

Ministerrådet har i november 2000 tilsluttet sig Kommissionens oplæg og anmodet den om at udarbejde et resultatorienteret handlingsprogram. Hensigten er især at effektivisere og øge kvaliteten af udviklingssamarbejdet, bl.a. gennem decentralisering af kompetencer og lokal koordination. Programmeringen af bistandsindsatsen skal finde sted i det enkelte partnerland.

Den øgede decentralisering giver mulighed for intensiveret dialog lokalt og at forberede programmer og strategier lokalt. Danmark kan således påvirke udformningen af aktiviteterne, især i de danske programsamarbejdslande. Decentraliseringen skal sikre, at Fællesskabets udviklingssamarbejde hænger sammen med partnerlandets prioriteringer og indsatsen fra andre donorer. For at sikre en mere effektiv gennemførelse af Fællesskabsbistanden har Kommissionen på det administrative plan etableret en ny fælles tjeneste til dette formål.

Samarbejdet med AVS-landene – Cotonou-aftalen

Den politiske hovedvægt i Fællesskabets udviklingssamarbejde ligger fortsat på samarbejdet med AVS-landene. Den seneste samarbejdsaftale – Cotonou-aftalen – mellem 77 AVS-lande og EU blev underskrevet 23. juni 2000 og afløser Lomé IV-konventionen.

Aftalen omfatter samarbejdet med hovedparten af verdens fattigste og mindst udviklede lande. Den træder i kraft, når den er ratificeret af to tredjedele af AVS-landene, EU's medlemslande og Fællesskabet. AVS-EU ministerrådet har imidlertid truffet beslutning om foreløbig anvendelse af de fleste af aftalens bestemmelser. Bistandsmidlerne i aftalens finansprotokol kan først forbruges, når aftalen er ratificeret.

Aftalens hovedelementer er bistand og handel. Dens væsentligste målsætning er at befordre og fremskynde den økonomiske, kulturelle og sociale udvikling i AVS-landene for at kunne bidrage til fred og sikkerhed og fremme et stabilt og demokratisk politisk klima. Gennem fattigdomsbekæmpelse bestræber man sig på at fremme bæredygtig udvikling og gradvis integration af AVS-landene i verdensøkonomien.

Et nyt element i Cotonou-aftalen i forhold til forgængeren – Lomé IV – er de planlagte økonomiske partnerskabsaftaler mellem EU og regionale sammenslutninger af AVS-lande, der måtte ønske det. Disse regionale partnerskabsaftaler skal træde i kraft senest 1. januar 2008 dels med det formål at øge AVS-landenes markedsadgang i EU, dels for at styrke den regionale integrationsproces blandt AVS-landene. I 2002 påbegynder AVS-landene og EU forhandlinger om de regionale frihandelsaftaler. Det tilstræbes, at AVS-lande, som ikke ønsker at deltage i de regionale frihandelsordninger, ikke stilles ringere end nu.

I aftalen tilkendegiver EU, at man vil give alle mindst udviklede lande – ikke kun AVS-lande – toldfrihed for næsten alle produkter senest i 2005 ved at ændre Fællesskabets generelle toldpræferencer. Kommissionen fremsatte derfor i efteråret 2000 forslag om ændring af Fællesskabets generelle toldpræferencer, således at der gives toldfrihed på EU-markedet for alle produkter fra de mindst udviklede lande med undtagelse af våben. Særlige overgangsordninger forudses for sukker, ris og bananer. Forslaget blev politisk tiltrådt efter årsskiftet. I overgangsperioden, indtil de nye handelsaftaler træder i kraft, vil handelsbestemmelserne i Lomé IV-konventionen blive anvendt.

Den nye aftale styrker principperne om respekt for menneskerettigheder og demokrati samt god regeringsførelse. Parterne understreger disse princippers betyd-

ning for en holdbar udvikling i modtagerlandene. Manglende respekt for menneskerettigheder og demokrati, eller korruption af særlig alvorlig karakter, kan i sidste instans føre til suspension eller afbrydelse af samarbejdet med et modtagerland. I aftalen er også indsat en artikel om migration.

For at sikre en mere effektiv anvendelse af bistandsmidlerne vil fordelingen af ressourcer til de enkelte modtagerlande både være betinget af deres behov, og at de har opfyldt målsætningerne for udviklingssamarbejdet.

Til Cotonou-aftalen er knyttet en finansprotokol for konventionens første fem år. I protokollen afsættes et samlet beløb på 15,2 mia. euro (ca. 113,4 mia. kr.). Heraf er 13,5 mia. euro gavebistand, der skal finansieres gennem Den 9. Europæiske Udviklingsfond (EUF 9), mens 1,7 mia. euro er lån fra Den Europæiske Investeringsbanks egne midler. Danmarks bidrag til fonden udgør 295,32 mio. euro (ca. 2,2 mia. kr.).

Fællesskabets bistand til AVS-landene var på 1,7 mia. euro (ca. 12,7 mia. kr.) i 2000.

Fællesskabets øvrige udviklingssamarbejde

Fællesskabets øvrige udviklingssamarbejde omfatter bl.a. lande i Asien og Latinamerika, Sydafrika og i Middelhavsområdet samt humanitær bistand og fødevarebistand.

EU's humanitære bistand varetages af det særlige humanitære kontor, ECHO, som ikke selv udfører projekter, men kanaliserer bistanden gennem andre organisationer. EU's humanitære bistand var i 2000 på 3,7 mia. kr. Generelt går omkring to tredjedele gennem NGO'er, herunder Internationalt Røde Kors, resten ydes via FN-systemet.

I 2000 fulgte EU's ministerråd op på en generel evaluering af ECHO og vedtog retningslinjer for reformer af kontoret. Formålet er at effektivisere ECHO's humanitære bistand og forøge dens virkning. Retningslinierne gennemføres nu i sammenhæng med Kommissionens generelle reformarbejde. Fra dansk side lægger man især vægt på, at reformerne resulterer i hurtigere beslutninger om finansiering af nødhjælp og forbedret samarbejde med de humanitære FN-organisationer.

HENVISNING TIL
G-BILAGENE

Nødforsyninger fra Røde Kors ankommer til Somalia og transporteres videre under ordnede forhold. Nødhjælpsarbejdet foregår imidlertid langt fra altid så nemt, ofte finder det sted i områder præget af lovløshed, hvor det er vanskeligt at komme civile ofre til undsætning.
Foto: Joe Alexander, Scanpix

Det internationale samfund har ikke mindst på det humanitære område fået en stadig mere fremtrædende rolle i de mange interne konflikter, der er blusset op inden for det sidste årti. Nødhjælpsarbejdet finder ofte sted i områder præget af lovløshed, hvor det er vanskeligt at komme civile ofre til undsætning. Samtidig har øget fokus på menneskerettigheder og nemmere adgang til oplysninger om undertrykkelse og udrensning af folkegrupper over alt på kloden medført voksende forventninger til den internationale indsats for ofre.

Den danske humanitære bistand i 2000 udgjorde 1,229 mia. kr. mod 1,169 mia. kr. i 1999. Bistanden blev ydet dels gennem danske private hjælpeorganisationer (NGO'er), dels via FN's humanitære organisationer (Flygtningehøjkommissæren, Verdensfødevarerprogrammet og UNICEF m.fl.) og Den Internationale Røde Kors Bevægelse. De geografiske områder, der modtog hovedparten af de humanitære midler i 2000, var Afrika (34 pct.), Europa (25 pct.) og Asien (12 pct.).

Humanitær koordination

Antallet af organisationer, der beskæftiger sig med humanitære spørgsmål, er vokset dramatisk i takt med de øgede behov og mediernes stigende bevågenhed. Samtidig er nye aktører, herunder militæret, blevet inddraget i det humanitære arbejde.

Blandt såvel nye som veletablerede organisationer er konkurrencen om midler blevet hårdere de senere år; det samme gælder bestræbelserne på at opnå synlighed i medierne. Heroverfor står kravet om en effektiv humanitær indsats, som forudsætter, at samtlige aktører arbejder sammen om at løfte opgaven. Behovet for overordnet planlægning og koordination er udtalt, og her spiller FN en central rolle.

Danmark lægger stor vægt på dette spørgsmål, og der arbejdes fra dansk side aktivt for at forbedre samarbejdet og koordinationen på det humanitære område. Danmark er således blandt de største bidragydere til FN's humanitære koordinationskontor (OCHA), der varetager den overordnede samordning af FN-systemets humanitære bistand. OCHA foretager bl.a. den første vurdering i katastrofesituationer og står for udarbejdelsen af FN's appeller om midler og forsyninger. Målet er at lette koordinationsprocessen i de enkelte lande ved at inddrage alle relevante aktører.

Internt fordrevne

Det skønnes, at der findes ca. 25 millioner internt fordrevne eller såkaldt hjemstavnsfordrevne mennesker, de fleste kvinder og børn. Mens der er forholdsvis klare internationale regler for flygtninges retsstilling, er dette ikke tilfældet for internt fordrevne, som ikke har krydset landegrænser. De er i princippet underlagt deres eget lands retssystem. Ingen FN-organisation har egentligt mandat til at beskytte internt fordrevne, og indsatsen for dem er baseret på et bredt samarbejde mellem samtlige relevante aktører.

FN's humanitære koordinationskontor (OCHA) har en særlig rolle i forhold til internt fordrevne, idet OCHA er ansvarlig for koordination af humanitær bistand til denne gruppe.

Danmark ydede i 2000 betydelig bistand gennem FN og private nødhjælpsorganisationer til internt fordrevne mennesker på bl.a. Afrikas Horn og Balkan og i Angola, Burundi, Sierra Leone og Afghanistan.

Kvalitetssikring

Udentrigsministeriet fører en tæt dialog om kvalitetssikring af bistanden med alle nødhjælpsorganisationer, der for danske midler er aktive under humanitære katastrofer rundt om i verden. I 2000 har dialogen med de danske organisationer været særlig tæt. Det skyldes ikke mindst et fælles ønske om at fastholde og forbedre det gode skudsmål, som en evaluering af den danske humanitære bistand fra 1992 til 1998 gav de private danske organisationers nødhjælpsindsatser. Evalueringen forelå i 2000.

Som led i kvalitetssikringen er der i 2000 afviklet en række tematiske seminarer om internationale standarder for humanitær bistand og om forbedringer af indsatser i konfliktområder. Der er også udarbejdet nye retningslinier for den del af den danske humanitære bistand, der kanaliseres gennem NGO'er. Med de nye retningslinier for projektplanlægning, -overvågning og -evaluering lægger Danmark op til at styrke kvaliteten i den humanitære bistand til gavn for såvel givere som modtagere.

Minerydning

Et vigtigt led i genopbygningen efter krige og interne konflikter er rydning af miner, så flygtninge og internt fordrevne kan vende hjem til en tilværelse uden daglig frygt for lemlæstelse.

Danmark ydede i 2000 ca. 40 mio. kr. til minerydning, især i Kosovo og Afghanistan, og generelle bidrag til mineoplysningskampagner og undervisning i en række mineplagede lande. Flere danske NGO'er har fået betydelig ekspertise inden for minerydning: ekspertisen dækker oplysningskampagner, kortlægning og afmærkning af minerede områder samt rydning og sprængning af ueksploderet ammunition og miner. Hovedparten af aktiviteterne udføres af lokal arbejdskraft, der gennemgår grundige minerydnings- og sikkerhedskurser under ledelse af danske organisationer.

Minerydning er i bogstaveligste forstand en livsvigtig forudsætning for genopbygning og normale tilstande. Her søger et medlem af FN-fredsstyrken i Kosovo (KFOR) efter eksplosiver nær vraket af en bil, som kørte over en anti-tank-mine 10 km syd for hovedbyen Pristina. Ved ulykken i juni 2000 omkom to serbere. Foto: Visar Kryeziu, Nordfoto

Konfliktforebyggelse

Fremgang i Den 3. Verden forudsætter fred. I mange udviklingslande ser man de katastrofale følger af krig i form af uoverskuelige menneskelige omkostninger og ødelæggelse af mange års bestræbelser for udvikling og fremdrift. Forebyggelse og håndtering af voldelige konflikter er derfor nødvendig for, at verdens fattige lande kan komme ind i en positiv udvikling.

Med "Partnerskab 2000" vil Danmark i højere grad støtte udviklingslandenes evne til at håndtere konflikter. Først og fremmest ved at opbygge demokratisk-styrede samfund i økonomisk og social balance, men også ved at støtte reformer af militær og politi og skabe mekanismer til regional konfliktløsning. Samtidig har "Partnerskab 2000" udvalgt konfliktforebyggelse som tema i den multilaterale bistand.

"Partnerskab 2000" lægger op til en styrket dansk konfliktforebyggende og konflikthåndterende indsats, bl.a. ved et effektivt samspil mellem udviklingspolitik og den øvrige udenrigspolitik. Det kræver, at både handel, diplomati og internationalt samarbejde støtter op om indsatsen mod konflikter. Samtidig skal udviklingssamarbejdet tilrettelægges, så det fremmer en fredelig løsning.

Den danske indsats i Etiopien og Eritrea er et godt eksempel. Eritrea er dansk programsamarbejdsland og de dansk-støttede aktiviteter blev i 2000 og årene forud stærkt påvirket af krigen mellem de to lande. I december 2000 udsendte Danmark soldater til en FN-styrke i området, som skal støtte fredsprocessen og dermed skabe forudsætninger for en stabil udvikling på Afrikas Horn.

En målrettet dansk indsats for konfliktforebyggelse kan udover nødhjælp og fredsbevarende styrker omfatte støtte til menneskerettighedsprojekter, forsoning, regionalt samarbejde, genopbygning af infrastruktur, fjernelse af landminer og opbygning af fredsbevarende styrker.

Initiativerne må tage udgangspunkt i, at ansvaret for at løse konflikterne ligger hos parterne selv, og at håndsrækningen fra den omgivende verden primært må ses som hjælp til selvhjælp.

En væsentlig del af konfliktforebyggelsen må derfor bestå i bistand til, at udviklingslandene kan opbygge egenkapacitet og ressourcer til at håndtere konflikter. Det kan ske ved at etablere institutioner og mekanismer, der styrker evnen til at håndtere forandringerne og de afledte konflikter gennem forhandling og dialog. Dette er f.eks. sigtet med Danmarks støtte til det sydlige Afrikas SADC-lande på området. Desuden kan indsatsen omfatte demokratiudvikling i bred forstand, ikke mindst styrkelse af civilsamfundet.

Tematisering

Ud over at være et prioritetssområde introduceres konfliktforebyggelse i "Partnerskab 2000" som et af de første elementer i tematiseringen inden for den multilaterale bistand (se side 99). Tematiseringen har som mål at udnytte de forskellige organisationers styrkepunkter til at håndtere konflikter. De tematiske midler kan være målrettede bidrag til relevante organisationer eller til præcist definerede aktiviteter i programsamarbejdslandene. Også regionale organisationer og internationale NGO'er kunne være relevante modtagere.

Som et konkret eksempel på den danske indsats kan nævnes støtten til internationale organisationer, som arbejder med konfliktforebyggelse og -løsning. Både de organisationer, der skaber fora for dialog mellem stridende parter, og dem, som gennem træning og administrativ støtte bistår regionale, nationale og lokale organisationer, der arbejder med fredsinitiativer. Eller organisationer, der beskæftiger sig med mediernes rolle i konfliktsituationer, f.eks. træning af journalister eller

produktion af radio- og tv-programmer med budskaber om fred og samarbejde mellem etniske eller religiøse grupper.

Danmark støtter tillige et projekt, der skal gøre danske og internationale organisationer bedre til at arbejde under konflikter. Projektet har på baggrund af landestudier i konfliktramte områder udarbejdet retningslinier for planlægning og gennemførelse af aktiviteter i konfliktområder. Danmark støtter danske NGO'ers brug af disse retningslinier.

Det Internationale Humanitære Beredskab (IHB)

IHB blev oprettet i 1995 for at sikre, at Danmark med kort varsel kunne deltage i forebyggende og fredsskabende indsatser. Der er opbygget en database, som ved udgangen af 2000 omfattede 330 personer, der uddannelsesmæssigt, erhvervs- og erfaringsmæssigt spænder meget vidt. IHB kan således i de fleste tilfælde med kort varsel udsende en kvalificeret person inden for det definerede arbejdsfelt.

Der blev i 2000 udsendt flere end 200 personer til internationale opgaver gennem IHB, herunder som valgobservatører, menneskerettigheds- og demokratiseringsekspert.

Der er mange årsager til global ulighed, heriblandt de enkelte landes vidt forskellige evne til at producere og udnytte ny viden. Fra flere sider peges der således på, at kun lande, som har betydelig kapacitet hertil – og dermed kan kaldes "vidensamfund" – vil kunne regne med at opleve en hurtig og bæredygtig økonomisk og social udvikling.

Langt de fleste udviklingslande har meget få ressourcer at sætte ind på dette område. Ser man bort fra Kina, Indien og visse østasiatiske lande tegner udviklingslandene sig kun for 5 pct. af verdens samlede udgifter til forskning og teknologiudvikling.

Støtten til udviklingsforskning skal bidrage til at finde løsninger på udviklingslandenes problemer og bistå disse lande med at opbygge deres egen forskningskapacitet. En betydelig del af støtten trækker på danske forskningsmiljøer, som dermed over en længere årrække er blevet bedre rustet til at yde en bred indsats i udviklingssamarbejdet.

Som led i "Partnerskab 2000" nedsattes i sommeren 2000 et internationalt udvalg om dansk udviklingsrelateret forskning. Resultater af udvalgets arbejde foreligger i marts 2001 og vil danne grundlag for et bedre samspil mellem forskningsstøtten og den øvrige udviklingsbistand på baggrund af nye prioriteringer og nyt fokus i "Partnerskab 2000".

Forskningsbistand

Forskningsbistandsprogrammet ENRECA (The Bilateral Programme for Enhancement of Research Capacity in Developing Countries) har til formål at styrke udviklingslandenes forskningskapacitet. **ENRECA-projekterne bygger på langsigtede partnerskaber mellem forskningsinstitutioner i udviklingslandene og i Danmark.** ENRECA-programmet brugte 61 mio. kr. i 2000 fordelt på 42 projekter, et sundhedsforskningsnetværk samt planlægningsaktiviteter.

Programmet var underkastet en international evaluering i 2000. Denne konkluderede, at ENRECA er et kreativt og effektivt eksempel på, hvordan man kan opbygge forskningskapacitet i udviklingslandenes offentlige sektor for relativt små midler. Programmet har formålet at mobilisere forskere fra både Nord og Syd og derigennem skabt ligeværdige samarbejdsrelationer med synergi. Evalueringen anbefaler, at programmet videreføres og understøttes, men peger samtidig på, at nye udfordringer bør tages op, og nye muligheder udnyttes. **Evalueringen anbefaler endvidere, at programmet udvides, herunder dets administrative kapacitet, og at der sker en styrkelse af kommunikation og overvågning og bedre samordning med den øvrige bistand og andre forskningsstøtteformer.** Evalueringen indgår som en del af grundlaget for det internationale forskningsudvalgs arbejde.

Dansk forskning

Rådet for Ulandsforskning (RUF) er et forskningskyndigt forum på 15 medlemmer, som fordeler visse midler til dansk u-landsforskning.

Den meget proteinrige Andes-afgrøde, quinoa, videreudvikles i et dansk-støttet samarbejde mellem Det Internationale Center for Kartoffelforskning (CIP) og Landbohøjskolen (KVL) i København. Her udvælges de højst-ydende blandt en lang række sorter på en forsøgsmark på Altiplano i Peru, hvor quinoa har været dyrket i århundreder.

Foto: Ebbe Schiøler

BILATERALE BISTANDSAKTIVITETER 2000
SE "PROGRAM- OG PROJEKTORIENTERING"
PÅ WWW.DANIDAPROJEKTER.DK

HENVISNING TIL
BILAG A6

Danida støtter u-landsforskning med næsten 300 mio. kr. om året. Nogle af pengene anvendes i Magode i Tanzania til at tage ugentlige blodprøver af landsbyens børn for at teste dem for malaria. Malaria-testen indgår i et projekt under Danidas forskningsbistandsprogram, ENRECA.

Foto: Anita Rønn

Rådet fordelte 49 mio. kr. i 2000 til tre større rammeprogrammer samt ca. 130 enkeltprojekter – som oftest to-treårige – herunder et antal ph.d.-stipendier. Desuden medfinansieredes to professorater for henholdsvis tropesundhed og tropemiljø. Rådet behandlede i årets løb 176 ansøgninger, hvoraf 59 blev helt eller delvis imødekommet.

Rådet tilstræber, at den finansierede forskning i stigende grad bliver relevant for forberedelsen og udførelsen af bistandsprogrammerne. Et konkret udtryk herfor er støtten til et netværk for u-landsrettet landbrugsforskning.

Over u-landsrammen støttes også fem danske forskningsinstitutioner med u-landsrettede opgaver inden for forskning, uddannelse og kapacitetsopbygning.

Det drejer sig om

- **Center for Udviklingsforskning (CUF)**, hvis forskning er fokuseret på fire temaer: 1) folk, samfund og natur, 2) globaliseringens politiske økonomi, 3) konflikt, bevægelse og statsdannelse, 4) udviklingssamarbejdet; mennesker, stater og internationale organisationer. Bevillingen til centret var i 2000 på 24 mio. kr.
- **Dansk Bilharziose Laboratorium (DBL)**, der arbejder med sundhedsforhold i udviklingslandene. DBL modtog i 2000 et tilskud på 30 mio. kr.
- **Frøpatologisk Institut for Udviklingslandene (FIU)**, hvis arbejdsområde er frø sundhed og frøkontrol for landbruget. FIU modtog i 2000 et tilskud på 13 mio. kr.
- **Danida Skovfrocenter (DFSC)**, der medvirker til at konsolidere og udvikle udviklingslandenes skovsektor. DFSC modtog i 2000 et tilskud på 7 mio. kr.
- **Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT)**, der arbejder med forskning og metodeudvikling omkring behandling af torturofre. RCT modtog i 2000 et tilskud på 25 mio. kr.

Desuden støtter Danida "et institut uden mure", som er et netværk for forskning mv. i fjerkræavl i u-lande. Tilskuddet androg i 2000 4,4 mio. kr.

Endelig blev det i 2000 besluttet at støtte et flerårigt forskningsprojekt, som vil belyse konsekvenser og muligheder for udviklingslandene i de internationale handelsforhandlinger under Verdenshandelsorganisationen (WTO). Danidas tilskud i 2000 androg 2 mio. kr.

International forskning

I 2000 ydedes i alt 90 mio. kr. til internationale forskningsinstitutioner. Hovedparten, 69 mio. kr., gik til Den konsultative gruppe for international Landbrugsforskning (CGIAR). Bidraget fordeltes på de 16 forskningscentre i CGIAR-systemet. Centrene udfører forskning i relation til jordbrugsproduktion, fiskeri m.v. i fattige lande med sigte på at øge og effektivisere produktionen, først og fremmest blandt fattige bønder og med størst mulig hensyntagen til miljøet.

Som en nyskabelse fra og med 2000 er en del af Danmarks CGIAR-bidrag afsat til forskningsprojekter, som inddrager CGIAR-centre, danske landbrugsforskningsinstitutioner og forskningsinstitutioner i de danske programsamarbejdslande. I disse projekter forskes i problemer, som er identificeret under dansk-støttede landbrugssektorprogrammer. Samtidig justerede 2000-bidragene fordelingen mellem de 16 centre til fordel for dem, hvis arbejde vurderes som særlig relevant for den bilaterale danske landbrugsstøtte.

Udover CGIAR støttedes 16 andre internationale forskningsinstitutioner i 2000 inden for et bredt, fagligt spektrum. Blandt de vigtigste modtagere af dansk bistand var Centret for Insektforskning (ICIPE), Nordisk Afrikainstitut (NAI), International Foundation for Science (IFS) og African Economic Research Consortium (AERC).

HELVISNING TIL
A9 OG H-BILAGENE

BILATERALE BISTANDSAKTIVITETER 2000:
SE "PROGRAM- OG PROJEKTORIENTERING"
PÅ WWW.DANIDAPROJEKTER.DK

En velfungerende erhvervssektor er en vigtig faktor for at skabe den økonomiske vækst, som er nødvendig – om end ikke tilstrækkelig – for at afhjælpe fattigdoms-problemerne. I erkendelse heraf indrettes der internationale udviklingssamarbejde i stigende omfang efter at tage hensyn til og stimulere erhvervsudvikling.

I tråd hermed er erhvervsudvikling blevet et prioritetsområde i "Partnerskab 2000", og det er hensigten at omsætte strategiens målsætninger i en handlingsplan for området, som ventes at foreligge medio 2001. Dansk erhvervsliv og dansk fagbevægelse er fremdeles aktive og konstruktive partnere i udviklingssamarbejdet. Samarbejdet sker dels gennem møder i Kontaktudvalget for industriudvikling i u-lande, dels løbende i konkrete aktiviteter i udviklingslandene.

Privat Sektor Programmet

Danidas Privat Sektor Program (PS-Programmet) skal fremme udviklingslandenes erhvervsudvikling ved at støtte langsigtede og gensidigt forpligtende samarbejder mellem danske og lokale virksomheder. Overførsel af dansk teknologi og danske investeringer bidrager til økonomisk fremgang, således at landene selv kan blive i stand til at tage hånd om deres udviklingsproblemer.

I modtagerlandene medvirker PS-Programmet til at skabe arbejdspladser, økonomisk vækst og fremskridt inden for teknologi og ledelse, mens programmet herhjemme virker som et incitament for danske virksomheder til at tænke i nye baner og søge samarbejde internationalt. Dermed bliver dansk erhvervsliv bedre rustet til de udfordringer, globaliseringen medfører, og får kendskab til nye markeder.

Danida tilbyder både rådgivning og tilskud til interesserede virksomheder. Den økonomiske støtte omfatter tilskud til såvel forberedelsen som udførelsen af projekterne, f.eks. til driftsstart, træning, udsendelse af sagkyndige og miljøforanstaltninger.

PS-Programmet hvilede i 2000 på en bevilling fra 1996, hvor der frem til midten af 2001 er afsat 750 mio. kr. Indtil udgangen af 2000 var der under denne bevilling givet støtte til 987 besøgsrejser og 340 forundersøgelser og til 326 PS-samarbejder. Antallet af samarbejdsprojekter har langt oversteget forventningerne.

Fra og med vedtagelsen af finansloven for 2001 hviler PS-Programmet på bevillinger i de årlige finanslove. Ændringen er udtryk for PS-Programmets mere blivende karakter som en integreret del af udviklingssamarbejdet.

Kredsen af PS-lande er gradvist udvidet og omfatter Bangladesh, Bolivia, Egypten, Ghana, Mozambique, Nepal, (Nicaragua, stillet de facto i bero), Tanzania, Uganda, Vietnam og Zimbabwe. PS-Programmet i Indien er fortsat stillet i bero (se side 76).

PS-Programmet blev vurderet af eksterne konsulenter i både 1995 og i 1999. Der vil i 2001 blive gennemført en evaluering af programmet, som vil indgå i overvejelserne om yderligere justeringer.

Danidas Privat Sektor Program, der er fødselshjælper for samarbejder mellem danske virksomheder og virksomheder i u-landene, er nu også aktivt i Bangladesh. Som her i Dhaka-forstaden Mirpur, hvor en skjortefabrik ejes af den lokale Babylon Group i partnerskab med Men's Fashion i Kolding.

Foto: Jørgen Schytte

Virksomhed-til-Virksomhed-programmet

V-t-V-programmet, som på flere måder svarer til PS-Programmet, er en del af den danske overgangsbistand til Sydafrika. Konceptet skal udvikle erhvervsmuligheder og beskæftigelse for den del af den sydafrikanske befolkning, hvis økonomiske muligheder var stærkt begrænsede under raceadskillelsespolitikken. Der er afsat 190 mio. kr. til programmet til og med 2001. Ved udgangen af 2000 var der bevilget støtte til i alt 50 samarbejder.

V-t-V programmet var i 2000 genstand for en evaluering, som ventes afsluttet i 2001.

TechChange

TechChange er et kontaktforum, der holdes på større danske industri- og fagmesser, især for at formidle kontakt mellem danske virksomheder og virksomheder fra lande, der er omfattet af PS-Programmet. Under arrangementerne formidles desuden information om dansk bistand, herunder især om de erhvervsrelaterede bistands-instrumenter.

Der blev i 1999 bevilget 17,7 mio. kr. for perioden 1999-2001 til forskelligartede kontaktskabende TechChange-arrangementer både i Danmark og udviklingslandene. I 2000 blev der afviklet TechChange-arrangementer på Agromek (landbrugsmesse), Modemessen i Bella Center (tekstil) og HI-messen (industrimesse). Et ministerledsaget delegationsbesøg i Indien, planlagt til november 2000, er udsat indtil videre.

Blandede kreditter

Ordningen for blandede kreditter til udviklingslandene blev etableret i 1993 med et årligt rammebeløb på 300 mio. kr. Der har været en jævn stigning i bevillingerne, som fortrinsvis anvendes til at støtte projekter inden for vand og sanitet, sundhed, bæredygtig energi og uddannelse.

Blandede kreditter kan benyttes til at finansiere danske leverancer til udviklingsprojekter i u-lande med en BNI pr. indbygger på maksimalt 2.396 dollars om året. En blandet kredit gives på eksportkreditlignende vilkår, hvor modtagerne af bistanden reelt får et rentefrit lån. Det samlede gaveelement udgør 35-50 pct. af lånebeløbet, afhængig af modtagerlandets udviklingsniveau.

Udvalget for Blandede Kreditter, der er nedsat af udviklingsministeren, bevilgede i 2000 støtte til i alt 18 projekter med en samlet dansk kontraktværdi på 929 mio. kr. Den bevilgede rentestøtte mv. til disse projekter udgjorde 379 mio. kr. Samlet er der siden ordningens start i 1993 bevilget støtte til at finansiere danske kontrakter for i alt 3,91 mia. kr. og den bevilgede rentestøtte mv. beløber sig til 1,61 mia. kr.

Udvalget for Blandede Kreditter udgiver egen årsberetning.

Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene

Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU) er en selvejende institution, hvis bestyrelse udpeges af udviklingsministeren. Fondens formål er at fremme erhvervsudvikling i Den 3. Verden ved bl.a. at deltage som aktionær i joint venture-selskaber, der ligeledes kan opnå lån eller garantier fra fonden. Ved udgangen af 2000 havde IFU deltaget i 423 projekter, hvoraf 207 var aktive. I 2000 gik IFU ind i 22 nye projekter. IFU's generelle midler kan anvendes i lande med en maksimal BNI-grænse på 5.280 dollars.

I 1996 blev det besluttet at tilføre IFU ekstra grundkapital på i alt 750 mio. kr. fordelt med 150 mio. kr. pr. år i perioden 1996-2000. Formålet var bl.a. at sikre flere projekter, især i Afrika, og det blev bestemt, at midlerne kun måtte anvendes i lande med en BNI pr. indbygger på højst 2.500 dollars (2000). I december 2000 blev det sidste beløb på 150 mio. kr. tilført IFU. Der er siden 1996 etableret 44 projekter i Afrika.

Danidas Miljø- og Træningsfond støtter IFU-projekterne med bistand til træning og uddannelse af lokalt ansat personale i de virksomheder, der oprettes i udviklingslandene med IFU's medvirken.

IFU udgiver egen årsberetning.

Konsulenttrustfonde

Danmark har bidraget til konsulenttrustfonde i de internationale udviklingsorganisationer siden 1980'erne og derved fået en vis indflydelse på deres projektplanlægning og -prioritering. Trustfondene har samtidig skullet bidrage til at styrke den danske rådgiverbranche og dansk erhvervsliv i almindelighed på det globale marked gennem de internationale organisationers brug af dansk rådgivning.

Formålet med trustfondene er at bidrage til at fremme udviklingsprocessen i lande med en BNI pr. indbygger på under 2.500 dollars. Trustfondmidlerne anvendes hovedsageligt af de internationale udviklingsorganisationer til at finansiere danske og lokale rådgiveres medvirken i undersøgelsesopgaver af kortere varighed, når der skal forberedes konkrete projekter på organisationernes kerneområder. Opgaverne ligger fortrinsvis i sektorer, hvor dansk erhvervsliv betragtes som højt kvalificeret.

I treårsperioden 1999-2001 er der stillet 279 mio. kr. til rådighed for trustfondene. De bevilgede midler fordeler sig med det største beløb på 145 mio. kr. til Verdensbanken, hvoraf 40 pct. er øremærket til projekter i Afrika syd for Sahara. Til Den Internationale Finansieringsinstitution (IFC) er der afsat 9 mio. kr. og til dens underafdeling, African Project Development Facility (APDF), 5 mio. kr. Bevillingerne til de tre regionale udviklingsbanker er henholdsvis 20 mio. kr. til Den Inter-amerikanske Udviklingsbank, 15 mio. kr. til Den Afrikanske Udviklingsbank og 15 mio. kr. til Den Asiatiske Udviklingsbank. Til FN's Udviklingsprogram (UNDP) er der bevilget 60 mio. kr. og til Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling (IFAD) 10 mio. kr.

Leverancer til de internationale finansieringsinstitutioner og FN-systemet

Efter flere års fremgang udviste de danske leverancer til de internationale finansieringsinstitutioners og FN-systemets aktiviteter og projekter generelt vigende tendens fra 1998 til 1999. Verdensbankgruppens indkøb i Danmark faldt således med en tredjedel i perioden – fra 165 mio. kr. til 110,5 mio. kr. Det lykkedes heller ikke at udbygge leveranceandelen til FN-organisationerne fra det historiske højdepunkt i 1998 på 610,2 mio. kr., deres indkøb i Danmark faldt til 359,7 mio. kr. i 1999, en nedgang på 41 pct. Tilbagegangen er markant i betragtning af, at FN-systemet i samme periode øgede sit totale globale indkøb fra 15,14 mia. kr. til 17,07 mia. kr.

Der kan ikke peges på særlige begivenheder i markedet som årsag til de lavere leverancer. Sandsynligheden taler for, at det hænger sammen med skærpet konkurrence og ændringer i projektsammensætningen.

Danmarks Eksportråd valgte som led i sine bestræbelser på at øge de danske leverancer i 2000 at fokusere på Verdensbanken, der er den største enkeltaktør på projekteksportmarkedet. Banken finansierer projekter for mere end 150 mia. kr. årligt inden for vand, miljø, landbrug, uddannelse, sundhed, energi, transport, industri og telekommunikation.

I samarbejde med Danida og Verdensbanken oprettedes 1. juni 2000 en stilling som "forbindelsesofficer" (Private Sector Liaison Officer – PSLO) i Danmarks Eksportråd for at rådgive og vejlede danske virksomheder i relation til Banken. "Forbindelsesofficerens" tætte kontakt til Verdensbanken og den danske ambassade i Washington samt dansk erhvervsliv skal tilsikre, at relevante informationer om nye projekter tilgår interesserede danske virksomheder så betids, at de kan afgive tilbud på opgaverne.

I efteråret 2000 har "forbindelsesofficeren" været i direkte kontakt med flere

HEMVISNING TIL
BILAG H1

end 60 danske virksomheder, leverandører og rådgivere med interesse og potentiale for Verdensbankens projekter. Der er desuden holdt kurser og konferencer om aktuelle emner omkring leverancer til de internationale organisationer. Dertil planlægges et større fremskud over for FN-systemet på Aid & Trade-udstillingen i New York i juni 2001.

Stipendiestøtte

Danske virksomheder og offentlige styrelser kan trække på Danidas ordninger om stipendier til studie- eller praktikantophold, når de er i kontraktforhandlinger eller har indgået samarbejde med en virksomhed eller halvstatslig virksomhed i et udviklingsland. Under de to ordninger kan stipendier til udviklingsfremmende formål gives til statsborgere fra lande, der er opført på DAC's liste over udviklingslande med en årlig BNI pr. indbygger på højst 2.500 dollars.

HENVISNING TIL

BILAG B1

Ganske som private organisationer og folkelige bevægelser gennem tiderne har spillet en afgørende rolle i det danske samfund, er der også i udviklingslandene stigende erkendelse af, at et stærkt civilsamfund er en forudsætning for en demokratisk og fattigdomsorienteret udvikling.

Sideløbende med "Partnerskab 2000"-processen var det forløbne år præget af udarbejdelsen af "Strategi for dansk støtte til civilsamfundet i udviklingslandene" (Civilsamfundsstrategien), som erstatter den hidtidige NGO-strategi fra 1993. Strategien udstikker målsætninger og retningslinier for alle former for bistand til det civile samfund i udviklingslandene; dvs. ikke blot den del, der kanaliseres via de private danske organisationer (Non Governmental Organizations – NGO'er) og deres partnere i Afrika, Asien og Latinamerika. Der er tale om en strategi, som på mange punkter lægger op til nytænkning og nye indsatsformer.

Hovedsigtet med strategien er at bistå med at fremelske et dynamisk og kritisk civilsamfund i udviklingslandene. De danske NGO'er har i kraft af deres forankring i det danske civilsamfund en særlig rolle at spille i forhold til centrale elementer i den nye strategi, såsom kapacitetsudvikling af partnere og fortalervirksomhed for fattige og udsatte grupper, som har meget svært ved at gøre sig gældende over for etablerede magtstrukturer.

I forhold til de danske NGO'er lægges der i strategien vægt på hele tiden at højne kvaliteten af bistanden gennem udvikling af kernekompetencer og større kendskab til de lande og samfundsmæssige sammenhænge, som NGO'erne virker i. Strategien søger også at fremme samarbejde, erfaringsudveksling og koordinering mellem danske NGO'er, ligesom den skærper kravene til NGO'ernes folkelige forankring og oplysningsvirksomhed. Endelig lægger strategien op til at forenkle hele administrationen af NGO-bistanden.

De danske NGO'er udgør en vigtig brik i udviklingsbistanden – både den bilaterale og den multilaterale bistand, som den humanitære bistand hører under. Organisationerne er også en væsentlig faktor i oplysningsarbejdet i Danmark om forholdene i Den 3. Verden.

Der forestår nu et arbejde med at udmønte civilsamfundsstrategien i konkrete administrative retningslinier – et arbejde, der skal færdiggøres i 2001. Fremtidige finansieringsformer vil omfatte rammeaftaler, en miniprojektpulje, alliancer og faglige netværk, enkeltansøgninger og såkaldt rekvirerede (opfordrede) NGO-indsatser under Danida-støttede sektorprogrammer. Det vil formentlig tage et par år at få gennemført alle elementer i opfølgningen af civilsamfundsstrategien.

I den hidtidige NGO-strategi fra 1993 var de bilaterale NGO-aktiviteter opdelt i fem hovedområder: Rammeaftaler, miniprogrammer, enkeltprojekter, overgangs-bistand og frivilligprogrammer. I 2000 udgjorde de samlede udgifter til bilateral dansk NGO-bistand 857 mio. kr. Heraf anvendtes 383 mio. til rammeaftaler, 206 mio. kr. til enkeltprojekter, 11 mio. kr. til miniprogrammer og 200 mio. kr. til frivilligprogrammer. På Danidas Renoverings- og Forsendelsesbevilling, der støtter reparation og forsendelse af brugt udstyr til udviklingslandene, anvendtes 9 mio. kr. i 2000. Hertil kommer 493 mio. kr. til internationalt humanitært hjælpearbejde over den multilaterale bevilling. Endelig støttes de danske private organisationer med midler fra Oplysningsbevillingen og "Det Lange Udvalg" (se kap. 10).

BILATERALE BISTANDSAKTIVITETER 2000:
SE "PROGRAM- OG PROJEKTORIENTERING"
PÅ WWW.DANIDAPROJEKTER.DK

HVAD ER CIVILSAMFUNDET?

CIVILSAMFUNDET I U-LANDENE VURDERES AT
OMFATTE ENHVER FORM FOR SAMMENSLUT-
NING MELLEM BØRGERE I ET LAND, JA ALLE
TÆNKBARE MÅDER AT ORGANISERE SIG PÅ,
FORMELLE SOM UFORMELLE, I RUMMET
MELLEM STATEN OG DEN ENKELTE FAMILJE,
BLOT DE IKKE ER EN DEL AF DET KOMMER-
CIELLE MARKED. PÅ DEN MÅDE INDGÅR OGSÅ
UFORMELLE GRUPPERINGER, HVOR DE FATTIGE
OFTE ER ORGANISERET, SÅSOM SELVHJÆLS-
GRUPPER, KVINDGRUPPER M.V. CIVILSAM-
FUNDET ER SÅV: 1) NGO'ER, 2) FOLKE-
ORGANISATIONER SOM FAGFORENINGER OG
BØNDEBEVÆGELSER, 3) POLITISKE PARTIER,
4) RELIGIØSE GRUPPER, 5) GRÆSRODSSAMMEN-
SLUTNINGER, 6) TRADITIONELLE ORGANISATIO-
NER PÅ F.eks. LANDSBYNNIVEAU OG
7) KULTURELLE OG SPORTSLIGE FORENINGER.

HENVISNING TIL
BILAG A10 OG E9

Den store danske NGO, Folkekirkens Nødhjælp, bistår med støtte fra Danida Casa Alianza i Honduras, som giver godebørn et sted at spise og sove og adgang til lægehjælp og rådgivning. Herover tilser en "Casa"-medarbejder i hovedstaden, Tegucigalpa, en dreng, der har fået tærv af politiet; medarbejderen, eller "godelæreren", er udstyret med nødhjælpskasse, legetøj m.m.
Foto: Jørgen Schytte

Danida kan støtte NGO-projekter i lande med en årlig BNI pr. indbygger på op til 1.997 dollars. Derudover bistår projekter i lande med en indkomst på op til 2.500 dollars pr. indbygger, når de er rettet mod særligt udsatte grupper, som anses for støtteværdige.

Der er nedsat et NGO-kontaktudvalg med 15 repræsentanter fra danske NGO'er eller sammenslutninger af NGO'er, som sædvanligvis mødes med udviklingsministeren to gange årligt.

Rammeaftaler

Danida har indgået fireårige rammeaftaler med fem større danske NGO'er: CARE Danmark, Dansk Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp, U-landsorganisationen Ibis og U-landssekretariatet. Rammeaftalerne giver med udgangspunkt i årlige forhandlinger om strategier, prioritetsområder og bevillingsrammer større fleksibilitet i organisationernes udviklingsarbejde og bedre mulighed for langsigtet planlægning.

I 2000 blev der gennemført en analyse af rammeorganisationernes kapacitet og kvaliteten af den konkrete bistandsvirksomhed. Analysen gennemgik projekter i 10 lande og så nærmere på organisationernes administration. Hovedkonklusionen var, at arbejdet er fattigdomsorienteret og har umiddelbare positive effekter for fattige befolkningsgrupper.

Kapacitetsudvikling af partnere og fortalervirksomhed er i stigende grad sat på dagsordenen, og på det administrative og organisatoriske område konkluderes det, at de fem organisationer på tilfredsstillende vis forvalter de midler, der stilles til rådighed. Der peges imidlertid også på udfordringer såsom strategiudvikling, mere målrettede initiativer og styrkelse af faglige kernekompetencer. Undersøgelsen af effekten

af den danske NGO-bistand fra 1999 (impact-studiet) samt kapacitetsanalyserne i 2000 var vigtige elementer, da den nye civilsamlundsstrategi skulle udarbejdes.

I 2000 anvendte rammeaftaleorganisationerne 383 mio. kr. til deres projekter. De tidligere tiltrådte rammebevillinger blev videreført uændret i 2000 i afventen af den nye civilsamlundsstrategi. Nye rammebevillinger vil blive forelagt i 2001.

Miniprogramaftaler

Miniprogramaftaler består af fireårige samarbejdsaftaler om støtte til små og nyskabende aktiviteter. Aftalerne er indgået med Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling, Dansk Ungdoms Fællesråd, De Samvirkende Invalideorganisationer, Kvindernes Ulandsudvalg og Red Barnet. Under aftalen kan NGO'erne sætte udviklingsprojekter i gang uden først at søge Danida. Projekterne kan bl.a. anvendes til at afprøve bistandsstrategier og -metoder og mulige samarbejdspartnere i Syd. Der kan bevilges maksimalt 400.000 kr. pr. projekt. I 2000 anvendtes i alt 11 mio. kr. til miniprogrammer.

Enkeltpjekter

I 2000 bevilgedes i alt 442 mio. kr. til projektansøgninger fra 43 enkeltorganisationer, dvs. danske NGO'er, der hverken er omfattet af rammeaftaler eller miniprogrammer. Midlerne fordelte sig på i alt 68 projekter, som løber fra et til fem år.

I 2000 blev der støttet en bred vifte af aktiviteter på så vidt forskellige områder som familieplanlægning og aids i Malawi, fremme af kvindelige arbejders rettigheder i Nepal, forvaltning af skove i Indonesien, juridisk støtte til voldsramte kvinder i Honduras, støtte til primær sundhedstjeneste i Ghana og grunduddannelse for mentalt handicappede i Somaliland.

Konsulentordninger

For at styrke de små og mindre organisationer i udviklingssamarbejdet har Danida i en årrække støttet en konsulentordning, der indgår i en konsulentpulje, som Projektrådgivningen med hjemsted i Århus nu råder over. Projektrådgivningen er en paraplyorganisation for ca. 130 mindre NGO'er og har siden midten af 1996 tilbudt rådgivning og vejledning til sine medlemsorganisationer. Konsulentordningen stiller faglig kompetence til rådighed for små og mellemstore organisationer på forskellige områder, ligesom de kan få rådgivning om ansøgninger til Udenrigsministeriet.

Frivillige

Udsendelse af u-landsfrivillige og kooperanter forestås hovedsageligt af Mellemfolkeligt Samvirke (MS) og U-landsorganisationen Ibis. I 2000 var udgifterne til de to organisationers programmer henholdsvis 173 mio. kr., inklusive MS' administrationsbidrag på 27 mio. kr., og 47 mio. kr.

Frivillige og kooperanter skal for at komme i betragtning til udsendelse have færdiggjort en relevant uddannelse, gerne efterfulgt af erhvervs erfaring. I udviklingslandene samarbejder de med lokale organisationer og distriktsadministrationer og er normalt ude i to år.

Målt på årsværk var der i 2000 udsendt 190 MS-frivillige og 58 Ibis-kooperanter. Personelprogrammet under Dansk Missionsråds udviklingsafdeling og Dansk Ungdoms Fællesråds udvekslingsprogram bliver ligeledes finansieret af Danida.

Det høje kvalitetsniveau i dansk udviklingssamarbejde er løbende blevet understreget i evalueringsrapporter og vurderinger fra OECD's Komité for Udviklingsbistand (DAC).

Det er en klar målsætning at fastholde dette høje niveau og til stadighed at kunne dokumentere, hvad bistandsmidlerne anvendes til, og hvilke resultater der opnås, ikke mindst i relation til det overordnede mål: Fattigdomsbekæmpelse. Dette kræver en koncentreret indsats for kvalitetssikring, kvalitetskontrol og kvalitetsudvikling.

Den eksterne kontrol med midlernes anvendelse forestås af Rigsrevisionen. Danidas evalueringsvirksomhed bidrager til kvalitetsudvikling ved at indsamle konkrete erfaringer fra samarbejdet og søge forklaringer på, hvorfor nogle aktiviteter lykkes, mens andre oplever problemer.

Evalueringssekretariatet er en uafhængig enhed i Udenrigsministeriet, og alle evalueringer udføres af uafhængige konsulenter, der ikke har været involveret i de aktiviteter, de evaluerer. I 2000 var to tredjedele af konsulenterne udenlandske, og halvdelen af disse var fra u-lande. Det sikrer både uvildighed og nye synsvinkler på det danske udviklingssamarbejde.

I modsætning til de fleste andre bistandsorganisationer offentliggør Danida alle evalueringsrapporter i et oplag på over 1.000 eksemplarer pr. rapport. Både rapporter og resumeer fordeles gratis til interesserede, og begge findes på Udenrigsministeriets hjemmeside på internettet (www.um.dk). For at gøre evalueringerne lettere tilgængelige for ikke-fagfolk udgives nu korte sammendrag på dansk.

Evalueringer i 2000

Evalueringerne dækker et meget bredt udsnit af Danidas virke, og deres overordnede konklusioner er generelt positive. Undtagelserne er evalueringerne vedrørende DIPO og V-t-V-programmet i Sydafrika.

Trods stor forskellighed går nogle temaer igen: Dansk bistand er i høj grad fattigdomsorienteret og effektiv og i mange tilfælde eksperimenterende og nytænkende. Omlægningen fra projekter til sektorstøtte har ikke været uproblematisk. Tidspres og høje danske kvalitetskrav, specielt i forberedelsesfasen, medfører undertiden, at partnerne i samarbejdslandene ikke kan følge med.

Dansk Importfremmekontor (DIPO)

DIPO's hovedformål er at fremme import fra udviklingslandene og at hjælpe eksportører i disse lande til at afsætte flere varer og produkter. DIPO fungerer som en integreret del af Det Danske Handelskammer, men finansieres fuldt ud af Danida. Siden etableringen i 1977 har kontoret modtaget mere end 40 mio. kr.

Evalueringen konkluderer, at adgang til præcis markedsinformation er den vigtigste del af støtten til u-landseksportører. Set i det lys kan man ikke betegne DIPO's aktiviteter i dag som relevante. DIPO har koncentreret sig om kontakt-

formidling fra starten for 23 år tilbage, og siden er der kun sket få ændringer af proceduren og typen af kontaktfremstilling.

Der har ikke været meget feedback fra Danida til DIPO's ledelse om fokus og forløb af vigtige salgsmæssige foranstaltninger, ej heller nogen støtte til at udvikle DIPO's virkefelt, fokus og synergieffekt i samspil med andre Danida-aktiviteter. Evalueringen har demonstreret vigtigheden af, at Danida benytter præstationskontrakter, som angiver specifikke mål og fastsætter omfanget af den ydelse, man har indgået aftale om.

Landeprogrammet i Zimbabwe

Strategien for bistanden til Zimbabwe i perioden 1995-1999 blev evalueret i foråret 2000 med fokus på de opnåede resultater. Evalueringen betegner bistanden som ganske succesfuld. Programmerne i sundheds- og landbrugssektorerne samt aktiviteterne i vejsektoren har alle været forankrede i sunde sektorpolitikker. Generelt har overgangen til programstøtte betydet en bedre forankring i Zimbabwes sektorpolitikker og strategier.

Med få undtagelser har de dansk-støttede aktiviteter været effektive i forhold til strategiens målsætning om fattigdomsbekæmpelse og opnået deres specifikke målsætninger. Ambassadens bevillingskompetence har i høj grad bidraget til at styrke det civile samfunds evne til at tage fat på demokratisering og menneskerettigheder.

Erfaringerne fra første fase af sektorprogramstøtten til sundhedsvæsenet kunne være brugt mere direkte i formuleringen af fase to, men indsatsen vurderes som meget tilfredsstillende. I landbrugssektoren krævede overgangen til sektorbistand en lang planlægningsperiode, som snarere har resulteret i en samling af forskellige projekter end i et egentligt sektorprogram. Effekten på den politiske planlægningsproces har imidlertid været ganske betydelig og formodentlig styrket ejerskab og bæredygtighed. Der har ligeledes været et tæt samarbejde mellem regeringen og Danida samt med andre donorer i vejsektoren.

Den alvorlige hiv/aids-situation kræver særlig opmærksomhed. Epidemien berører alle dele af samfundet, ikke bare sundhedssektoren. I det nye vejsektorprogram er modvirkning af spredning inddraget, men betydningen af hiv/aids bør analyseres grundigt for alle sektorer.

Danida er generelt enig i evalueringens konklusioner og anbefalinger, som vil indgå i en revision af landestrategien, der iværksættes, når den politiske situation i Zimbabwe tillader det.

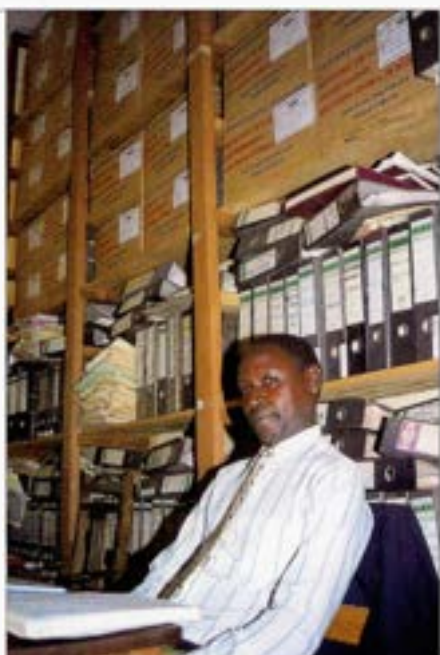
Rakai-distriktsudviklingsprogrammet i Uganda

Rakai var i 1990 et af Ugandas mest marginaliserede distrikter, hærget af aids og mange års borgerkrig. I 1991 indledte Danida et ambitiøst udviklingsprogram, der med en bred vifte af aktiviteter skulle genopbygge den fysiske infrastruktur og økonomi og sikre hele befolkningen del i forbedringerne, reducere udbredelsen af hiv/aids og sygdommens sociale og økonomiske følger og dertil opbygge lokal administrativ og politisk kapacitet til selv at styre udviklingen.

Evalueringens konklusioner er særdeles positive. Programmets brede tilgang, decentrale fokus og lange tidshorisont roses som en både modig og opfindsom metode til at støtte social og økonomisk genopbygning på lokalt niveau. Der er opnået bemærkelsesværdige succeser på så forskellige områder som vejbyggeri, grundskoleundervisning, et nyt lokalt banksystem og kampen mod hiv/aids. Det lokale styre og administration har nu kapacitet til selv at stå for udviklingen, hvilket sikrer bæredygtighed på de fleste områder. Distriktet har på 10 år udviklet

Chefen for Rakai-distriktets økonomi-
forvaltning, Erasmus Lubuye, der står
ved computeren længst til højre, kan
hurtigt og præcist svare på, hvor mange
embedsmænd og lærere, der er i "hans"
distrikt. Det skyldes især et af de mange
fremskridt, som Danida har hjulpet på
vej i Rakai, nemlig et EDB-baseret, lokalt
lønningssystem. Tidligere kunne der
gå år, før nyansatte lærere fik deres løn,
fordi alt blev skrevet i hånden og var
administreret fra centralt hold i Kampala.
Nu kan computeren klare hele lønning-
ssystemet i Rakai, og med tiden skal
de bugnende reoler med papirer og
sagsmapper tyndes ud til fordel for
elektronisk lagrede oplysninger. Alt i alt
et eksempel på vellykket dansk støtte til
"kapacitetsopbygning", sådan som
evalueringen konkluderer.

Foto: Jesper Heldgaard

sig fra et af Ugandas fattigste til at ligge i midterfeltet økonomisk og være blandt
de mest dynamiske.

Rakai-programmet er atypisk i forhold til Danidas generelle bistandsform,
sektorprogramstøtten. Evalueringen finder, at distriktstilgangen på fortrinlig vis
supplerer sektorprogramstøtten ved at sikre et fornuftigt lokalt samspil mellem
sektorprogrammerne.

Næste programfase i Rakai er under planlægning, og der er endnu ikke taget
endelig stilling til varighed og omfang. Evalueringens konklusioner og anbefalinger
indgår i overvejelserne herom.

ENRECA-programmet

Forskningsbistandsprogrammet ENRECA's centrale arbejdsprincip er partner-
skaber mellem organisationer i udviklingslandene og Danmark om et fælles
forskningsprojekt (se side 127). Evalueringen konkluderer, at ENRECA er meget
effektivt og med små midler, fleksibilitet og kreativitet formår at nå sit mål: At
opbygge forskningskapacitet i samarbejdslandene. ENRECA's største succes er
opbygning af menneskelige ressourcer. Projekterne er generelt relevante i forhold
til den danske målsætning om at bekæmpe fattigdom.

Programmet kritiseres for ikke at være tilstrækkeligt integreret i Udenrigs-
ministeriets organisation og generelle arbejde, især mangler der integration i lande-
strategierne i programsamarbejdslandene, ligesom en mulig synergieffekt med
sektorprogrammerne ikke udnyttes godt nok.

Evalueringen anbefaler at styrke ENRECA betydeligt, både i form af mere
personale og flere økonomiske ressourcer. Det anbefales endvidere, at ENRECA
indarbejdes fuldt i Udenrigsministeriets generelle forskningssamarbejde ved et tæt
samarbejde i forhold til lande- og sektorprogrammer, Rådet for Ulandsforskning
(RUF) og Danida-støttede forskningsorganisationer. Udenrigsministeriet har
endnu ikke taget stilling til evalueringens enkelte anbefalinger, idet dens konklusioner
og anbefalinger behandles af udvalget om dansk udviklingsrelateret forskning,
som er nedsat af udviklingsministeren.

Miljøstøtten til det sydlige Afrika

Evalueringen omfatter miljøstøtten under MIFRESTA-rammen til Malawi, Mozambique, Tanzania, Zambia, Zimbabwe og det regionale program for det sydlige Afrika. Da programmet først blev påbegyndt i 1997, har evalueringen fokuseret på processen med at etablere det og kun i begrænset omfang beskæftiget sig med udførelse og resultater.

Evalueringsens hovedresultat er, at "den danske miljøstøtte er et unikt og særdeles relevant svar på de miljømæssige udfordringer i det sydlige Afrika. Danida har på kort tid, meget professionelt og i tæt samarbejde med partnerne skabt programmer, der er i bred overensstemmelse med Danidas politik".

De første aktiviteter var typisk enkeltstående projekter, men nu er der mere sammenhængende programmer i de enkelte lande i samklang med nationale prioriteter. Programmerne i Malawi og Tanzania har et klart fattigdomsfokus, mens fattigdomsorienteringen i Mozambique og Zimbabwe er mere indirekte. Med få undtagelser er kønsdimensionen godt indarbejdet, og hensynet til menneskerettigheder og demokratisering tilgodeses.

Opbygningen af det samlede program har ikke været uproblematisk, men tæt overvågning har medført, at problemer er opfanget hurtigt og erfaringerne blevet anvendt både i de pågældende lande og regionens øvrige lande.

Evalueringen konkluderer, at der har været en modsætning mellem ønsket om partnerskab/ejerskab og behovet for at få programmet i gang. Manglende lokal kapacitet har ofte medført, at Danida indtog en stærkere rolle end ønsket i planlægningsfasen. Evalueringen kritiserer, at især den sidste del af forberedelsesfasen har været styret af Danidas behov snarere end den lokale administrations. Der er gode eksempler på deltagerstyret forberedelse, men generelt behov for, at de lokale aktører får større ansvar for – og tid til – forberedelsen, hvis intentionerne i MIFRESTA-strategien og "Partnerskab 2000" skal nås.

Sundhedssektorbistand 1988-1997

Dette er den første samlede evaluering af dansk bilateral bistand på sundhedsområdet. Danmark støttede flere end 400 interventioner med over 4 mia. kr. i evalueringsperioden (1988-1997).

Evalueringen finder, at princippet om fattigdomsorientering er fulgt i den faktiske bistand, hvor der blev lagt vægt på den primære sundhedssektor med bl.a. forsyning af basal medicin til de fattigste grupper i de fattigste lande. Desuden er Danida blevet mere bevidst om at fremme særligt udsatte gruppers sundhedstilstand, ikke mindst kvinder og børn. Alligevel er strategien om at integrere kønsaspektet i sundhedssektoren ikke fulgt systematisk.

Danida har haft succes med at udvide adgangen til primær sundhedspleje og dermed været med til at bringe sundhedstjenesterne tættere på det store fattige flertal. Der er også nået store resultater med at udvikle programmer for basal medicin, støtte vaccinationsprogrammer og træne sundhedspersonale. Danida har været vejviser og taget risici ved at gå fra projektbistand til sektorprogramstøtte. Gennem den nye form for bistand har man ydet væsentlige bidrag også til international sundhedsdebat og -politik.

På grund af de danske ambitioner og iveren for at opnå resultater gennem de nye bistandsformer, er der i visse tilfælde ikke afsat tid nok til at opbygge tillid og kapacitet (lokal formåen). Balancen mellem som donor at stille betingelser og føre dialog er følsom. Uenighed mellem Danida og modtagerlandenes regeringer om formuleringer og gennemførelse af omfattende politiske initiativer har på kort tid kunnet ødelægge et imødekommende politisk miljø.

I forbindelse med den første samlede evaluering af dansk bilateral bistand på sundhedsområdet, blev Danmarks indsats i Bhutans sundhedssektor genstand for en selvstændig evaluering i 1999. Det kom der bl.a. en film ud af "Sundhed på Bhutanesisk". Filmen følger evalueringsholdets arbejde på nærmeste hold og giver et indblik i bjerglandets kultur og sundhedsvæsen, der kombinerer traditionelle behandlingsmetoder med moderne medicinske. Herover en scene fra filmen.

Foto: Hans Wessing

Prioritering af støtte til den offentlige sektor har tendens til at gøre sektorstøtten snæver. Selvom hospitaler forbruger hovedparten af de nationale sundhedsbudgetter, nyder de ringe bevågenhed fra dansk side. Heller ikke den private kommercielle sektor eller den uformelle sektor har haft dansk opmærksomhed. Sundhedsområdet har tværgående betydning og kræver samarbejde mellem mange sektorer. Udfordringen fra hiv/aids er et dramatisk eksempel.

Evalueringen giver ikke umiddelbart anledning til ændringer i Danidas sundhedsstrategi. Den hidtidige sundhedsstøtte har været ganske vellykket og undergår stadige ændringer og tilpasninger.

V-t-V-programmet i Sydafrika

Hovedmålsætningen med Virksomhed-til-Virksomhed-programmet er endnu ikke nået. Det er at tilskrive et attraktivt miljø for sorte sydafrikanske forretningsfolk, herunder skabe 50 levedygtige dansk-sydafrikanske partnerskaber. Der er overført viden og tekniske færdigheder til det planlagte antal personer, men erfaringerne er blandede. Når partnerskaberne har holdt sig til deres "snævre" erfaringsområde, er det gået rimeligt godt. Har de søgt at opdyrke nye områder, er det gået mindre godt. Kun mellem 20 og 35 partnerskaber skønnes levedygtige. Antallet af arbejdspladser sættes til ca. en fjerdedel af det forventede.

Den begrænsede succes skyldes ikke manglende interesse hos virksomhederne. Der har været mange besøgsrejser og forundersøgelser. Årsagerne er den usikre økonomiske udvikling i Sydafrika, de få sort-ejede virksomheder og manglende realitetssans for, hvad der egentlig kræves.

Evalueringen anbefaler at udvide den sydafrikanske ejerkreds til at tælle ikke-sorte medejere, og at der er fuldt sort ejerskab, når den danske støtte slutter – hvad der stemmer overens med dagens politik i Sydafrika. Man bør ligeledes undgå helt nye virksomheder, (men finde andre måder støtte dem på), indgå i et tættere samarbejde med sydafrikanske institutioner for at skabe efterspørgsel på hjemmemarkedet og endelig forlænge støtteperioden.

Vejsektoren i Ghana

Dette er den første fællesevaluering af den samlede donorstøtte til en (del)sektor. Evalueringen skete på dansk initiativ i tæt samarbejde med det ghanesiske vej- og transportministerium. De otte væsentligste donorer og værtslandet enedes i fællig om principperne og overlod det til Danmark, Ghana, Holland og Verdensbanken at styre evalueringen under dansk-ghanesisk ledelse. Evalueringen omfatter udviklingen i vejsektoren 1996-2000 uanset finansieringskilde.

Hovedmålsætningen for vejsektorprogrammet er at istandsætte og vedligeholde vejnettet. Aktiviteterne findes særdeles relevante, både den fysiske anlægsdel og institutionsstøtten. De væsentligste målsætninger er nået i form af renoverede veje og et fungerende vedligeholdelsessystem og oprettelse af Veffonden som hovedfinansieringskilde for vedligeholdelsesarbejder.

Donorkoordination er forbedret, men fælles procedurer ikke etableret, og der stilles spørgsmålstejn ved donorenes vilje hertil. Her står evalueringen som en undtagelse; den er udført i fællesskab efter én procedure, i dette tilfælde Danidas.

Evalueringens konklusioner og anbefalinger blev forelagt den årlige donorkonference i Accra i november 2000. Umiddelbart efter udformedes en revideret vejsektorphilosophi som grundlag for ny finansiering fra Verdensbanken.

Internationalt arbejde

Evalueringssekretariatet deltager aktivt i det internationale samarbejde om at øge effektiviteten af evalueringsarbejdet. Det koordinerende organ er OECD's udviklingskomites evalueringsgruppe, hvor Danida på tredje år har formandskabet. Der samarbejdes om tværgående analyser af bl.a. demokratisering, kønsaspekter, landeprogramevalueringer og fattigdomsorientering samt om fællesevalueringer af sektorprogrambistand.

Der blev uddelt hundredvis af Danida-publikationer og svaret på næsten lige så mange spørgsmål om dansk udviklingssamarbejde på Bogforum i København i november 2000. Danida havde sammen med Mellemfolkeligt Samvirke, Aloah/Hjulet, Fagligt Forum og www.u-land.dk opbygget en stand på 100 m² på Bogmessen. Den fælles satsning skulle gøre publikationer og skønlitteratur om og fra Den 3. Verden mere synlig. En stadig strøm af gæster besøgte standen "Det Varme Verdenshjørne", som også vil være at finde på Bogmessen i 2001.

Danidas medvirken på Bogmessen var blot en af de aktiviteter, som Udenrigsministeriets Informationssekretariat gennemførte på Danida-området i 2000. Oplysningen i Danmark om u-landenes forhold og om det danske og internationale udviklingssamarbejde sker især gennem tre kanaler: 1) Udenrigsministeriets egen information om Danmarks udviklingssamarbejde, 2) Danidas Oplysningsbevilling, samt 3) det projektrelaterede oplysningsarbejde. Oplysningsarbejdet foregår på baggrund af "Lov om internationalt udviklingssamarbejde". Aktiviteterne skal udbrede kendskabet til og forståelsen for udviklingslandenes sociale, økonomiske og politiske situation og betydningen af dansk deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde.

Danidas egen informationsvirksomhed

Danidas egen informationsvirksomhed retter sig mod den "alment interesserede dansker" samt børn og unge. Aktiviteterne spænder vidt og omfatter bl.a. kontakt til medierne, pressebesøg, journalistrejser, udgivelse af publikationer, information på www.danida.dk, produktion af film/video, Børnenes U-landskalender og kontakt til undervisningssektoren.

Der udgives en lang række journalistisk bearbejdede publikationer om udviklingssamarbejdet og om de sociale og økonomiske forhold i programsamarbejdslandene, herunder tidsskriftet "Udvikling". Derudover produceres publikationer af mere teknisk karakter bl.a. retningslinier for bistandens tilrettelæggelse, rapporter og lignende.

I foråret 2000 blev den nye "Danidavisen" lanceret. Den afløser "Danida nyt" og giver på en frisk og vedkommende måde et billede af det danske bistands-samarbejde i udviklingslandene. "Danidavisen" indgår i rækken af nye tiltag på publikationsområdet i løbet af 2001-2002.

I 2000 udkom for niende gang Danidas u-landskalendermateriale, der retter sig mod folkeskolens børnehaveklasse – 5. klassetrin. Årets elevbog, "Laura i Solsikkehuset", handler om Laura og hendes bror Frederico, der begiver sig ud på en lang gåtur for at finde moderen, som er taget til markedet inde i byen. Materialet omfatter elevbog, lærervejledning og lydbånd og indgår i det mangeårige samarbejde med DR om Børnenes U-landskalender.

Den internet-baserede information blev i 2000 styrket ved lanceringen af anden generation af Udenrigsministeriets hjemmeside, herunder www.danida.dk. I efteråret åbnede også www.u-web.dk på Udenrigsministeriets hjemmeside. www.u-web.dk er siden for børn og unge om udviklingslande og udvikling. På u-webben kan

børn og unge besøge udviklingslande via cases, fakta og tal. De kan læse om Danmarks statslige udviklingsbistand, downloade og frit bruge billeder fra programsamarbejdslandene eller få gode råd til projektopgaver i undervisningen. U-webben giver tillige råd og vejledning til undervisere. www.u-web.dk bliver i 2001 udbygget yderligere.

For de lidt ældre – det vil sige de unge på gymnasiet og andre ungdomsuddannelser – blev også den allerede eksisterende www.udviklingstal.dk udbygget.

Der blev i 2000 anvendt 22,6 mio. kr. til Danidas egen informationsvirksomhed.

Oplysningsbevillingen

Danidas oplysningsbevilling kan søges af organisationer, foreninger, lokalgrupper og enkeltpersoner, som ønsker at oplyse og informere om udviklingslandene og udviklingssamarbejdet. Ansvar for oplysningsbevillingens anvendelse ligger hos Oplysningsudvalget, der er nedsat af Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde.

Antallet af ansøgninger i 2000 var en smule højere end året før, i alt 184 ansøgninger. En stor del af ansøgningerne var tilmed mere omfattende end tidligere og rummede i mange tilfælde flere forskellige oplysningsprojekter og aktiviteter, så der blev søgt om støtte til knap 500 oplysningeprojekter. Dertil kom ansøgninger om støtte til 326 rejseprojekter. Det samlede ansøgte beløb var det største nogensinde; sammenlagt blev der søgt om 64 mio. kr. til oplysningsprojekter. Der blev bevilget 24,4 mio. kr. i støtte til 99 ansøgninger. Det samlede ansøgte budget for rejsestipendiansøgerne var 8,5 mio. kr. Der blev givet 1,6 mio. kr. i rejsestipendier til 130 personer fra Danmark samt 28 personer fra udviklingslande, som kom til Danmark for at medvirke i u-landsoplysning.

Et af de mange velbesøgte arrangementer under "Images of the World"-festivalen var den mexicanske gadebørnsgruppe, "Sogresol's", optræden i Ridehuset i Århus i august, som opførte teaterstykket "Fjern Maskerne". Det handler om gadebørnenes barske hverdag. I forgrunden ses 21-årige Rey Gaspar Morales Vazquez, der fanges ind af sine maskerede kammerater i baggrunden, som symboliserer vold, narko, børnearbejde og undertrykkelse. Foto: Thomas Søndergaard, Palfoto

HENVISNING TIL
BILAG A7

I 2000 igangsattes ordningen med treårige rammeaftaler for paraplyorganisationer, der råder over en u-landskonsulent. Dansk Ungdoms Fællesråd, Kirkernes U-landsoplysning og Kvindernes U-landsudvalg fik en rammeordning for årene 2000-2002, og Arbejderbevægelsens Internationale Forum, FN-forbundet og Landbrugsrådet en ramme for 2001-2003. I alle tilfælde er der tale om beløb på 1,02 mio. kr. til hver organisation pr. år i hele rammeordningens løbetid. Desuden fik Mellemfolkeligt Samvirke en treårig rammeordning for 2000-2002 med et tilskud på 4,93 mio. kr. for hvert af årene.

Årets største nyskabelse var etableringen af www.u-land.dk som en selvstændig forening, hvis medlemmer udgør omkring 20 u-landsorganisationer. U-land.dk er en fælles portal, dvs. den centrale indgang for alle i Danmark, som søger oplysning om u-lande og udviklingssamarbejdet: Undervisningsverdenen på alle niveauer, medierne, opinionsdannere og interesserede enkeltpersoner.

Oplysningsaktiviteter, der indgik i kulturfestivalen, "Images of the World 2000", blev støttet med 2,5 mio. kr. Tilskuddene fra Oplysningsbevillingen til foreningers og enkeltpersoners oplysningsprojekter udgjorde sammenlagt 26 mio. kr. i 2000.

Projekt- og programrelateret oplysning

Siden 1991 har det været muligt for danske foreninger, som gennemfører u-landsprojekter og programmer med støtte fra Danidas NGO-midler, at anvende en mindre del af projektbudgettet til at oplyse i Danmark om det projektarbejde, de har i gang. Der udføres et stadigt stigende oplysningsarbejde på dette område.

Under NGO-bevillingen blev der i 2000 bevilget 2,5 mio. kr. til projekt- og programrelateret oplysning (PRO) i Danmark. Ud af 30 godkendte projekter indgik der PRO i de 21. Heri er ikke inkluderet MIFRESTA-projekter, diverse rammer og Børnenes U-landskalender.

Kulturelt samarbejde og kulturudveksling

Årets u-landskulturelle hovedbegivenhed var "Images of the World"-festivalen, som satte globaliseringens konsekvenser for verdens kulturer på dagsordenen. Center for Kultursamarbejde med Udviklingslandene (CKU) var hovedarrangør, mens danske organisationer og kommuner stod som medarrangører. I alt 160 samarbejdspartnere, inden- som udenlandske, stod bag festivalen, der i alt kostede ca. 47 mio. kr. at afvikle.

"Images of the World" fandt sted i september og oktober 2000 i København, Århus, Odense, Aalborg og med enkeltprojekter i 15 andre byer. Festivalen havde deltagelse af over 300 kulturpersonligheder, politikere, græsroddere, børn og unge fra hele verden. Dertil kom flere end 400 dansere, skuespillere, musikere, filmfolk og billedkunstnere. 660.000 voksne og børn overværede eller deltog i 646 arrangementer inden for musik, dans, teater, udstillinger, film, programmer for børn og unge, litteratur m.v. Også den internationale interesse var betydelig, bl.a. viste 47 tv-stationer klip fra festivalen. Fremtidige "Images"-festivaler ventes afholdt hvert tredje år. Således planlægges en "Images of Asia"-festival i 2003.

CKU varetager præsentationen af udviklingslandenes kultur i Danmark og samarbejdet på det kulturelle område mellem organisationer, foreninger, kulturinstitutioner og enkeltpersoner i Danmark og tilsvarende organisationer i udviklingslandene. Centret, der åbnede i oktober 1998, har sæde i København og virker som en selvstændig institution under ansvar over for et tværministerielt udvalg. CKU finansieres af Danida-midler med 14 mio.kr. om året. I 2000 godkendtes en ny treårig bevilling (2001-2003) på i alt 42 mio. kr.

*Enhver fattig boliviansk husmors drøm: Rent og rigeligt vand til at drikke af eller vaske tøj i. Vandforsyningen i Incanuasi kommune i Bolivia er nyanlagt med støtte fra Danmark.
Foto: Mike Kollöffel*

A1

Lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998 om internationalt udviklingssamarbejde

Herved bekendtgøres lov om internationalt udviklingssamarbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 285 af 1. april 1976 som ændret ved lov nr. 566 af 16. november 1977, lov nr. 629 af 13. december 1978, lov nr. 122 af 31. marts 1982, lov nr. 182 af 8. maj 1985 og lov nr. 344 af 24. maj 1989.

Målsætning

§ 1. Målet for Danmarks statslige bistand til udviklingslandene skal være gennem et samarbejde med disse landes regeringer og myndigheder at støtte deres bestræbelser på at opnå økonomisk vækst for derigennem at medvirke til sikring af deres sociale fremgang og politiske uafhængighed i overensstemmelse med De Forenede Nationers pagt, formål og bærende principper og tillige gennem et kulturelt samarbejde at fremme den gensidige forståelse og solidaritet.

Generelle bestemmelser

§ 2. Udviklingsministeren fremlægger een gang om året for Folketinget plan til udgiftsrammer for bistandssamarbejdet for den fem års periode, som begynder den følgende 1. januar. Sådanne planer skal omfatte såvel bevillingerne til det direkte samarbejde med udviklingslandene som bevillingerne til det indirekte samarbejde gennem internationale og private organisationer.

§ 3. Det påhviler udviklingsministeren at samordne Danmarks deltagelse i internationale forhandlinger, der vedrører bistand til udviklingslandene, og at samordne den statslige danske bistandsindsats, såvel den, der finder sted i et direkte samarbejde med udviklingslandene, som den, der ydes gennem internationale organisationer.

Faglig bistand

§ 4. Udviklingsministeren kan iværksætte fagligt samarbejde med udviklingslandene og herunder iværksætte eller støtte samarbejdsprojekter eller andre foranstaltninger med udviklingssigte, rekruttere, uddanne og udsende bistandspersonel, herunder frivillige, og yde uddannelsesstipendier.

Stk. 2. Et sådant samarbejde kan iværksættes enten direkte med regeringerne i udviklingslandene eller med disses godkendelse gennem internationale eller private organisationer.

Finansiel bistand

§ 5. Udviklingsministeren kan yde finansiel bistand, herunder i følgende former:

- 1) støtte til finansinstitutter, der har til formål at fremme den økonomiske udvikling i udviklingslandene ved erhvervelse af andele, ved ydelse af garantier eller fondsbidrag eller på anden lignende måde,
- 2) vareleverancer til udviklingslande, der anmoder om sådanne til støtte for deres økonomiske og sociale udvikling, og
- 3) tilskud til uddannelses-, sundheds-, forsknings-, sociale og kulturelle institutioner i udviklingslandene.

§ 6. På samhandelsområdet kan udviklingsministeren yde finansiel bistand til foranstaltninger, som har til formål at fremme erhvervsspredningen i udviklingslandene og øge eksportindtægterne for disse eller afbøde virkningerne af svigtende eksportindtægter.

Private kapitaloverførsler

§ 7. Udgået.

§ 8. Udviklingsministeren kan inden for en beløbsramme på 2.500 mio. kr. give garanti til virksomheder, der er hjemmehørende i Danmark, mod tab i forbindelse med direkte nyinvesteringer i udviklingslandene og hermed ligestillede lån.

- Stk. 2. Garanti kan kun gives mod tab, der skyldes politiske forhold, såsom nationalisering og dermed ligestillede offentlige foranstaltninger, hindringer for overførsel af betalinger, krigshandlinger eller lignende i det land, i hvilket investeringen er foretaget.
- Stk. 3. For ydede garantier betales en risikopræmie, der indgår i en garantifond, som anvendes til imødegåelse af tab.

§ 9. Med det formål at fremme den erhvervsmæssige udvikling i udviklingslandene oprettes en fond til fremme af investeringer i disse lande i samvirke med dansk erhvervsliv. Fonden er en selvejende institution benævnt »Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene«.

- Stk. 2. Der kan af statskassen ydes tilskud til fondens virksomhed.
- Stk. 3. Fonden kan yde støtte til danske investeringer i udviklingslandene ved aktietegning, finansiering af undersøgelser vedrørende investeringsmuligheder og andre igangsættelsesforanstaltninger, långivning, ydelse af garantier og kautioner samt andre foranstaltninger, der efter bestyrelsens skøn kan fremme fondens formål.
- Stk. 4. Fonden ledes af en bestyrelse, hvis medlemmer for 3 år ad gangen udnævnes af udviklingsministeren, der tillige udpeger formand og næstformand blandt medlemmerne. Fondens daglige forretninger forestås af en direktør, der ligeledes udnævnes af udviklingsministeren. Udgifterne ved fondens administration udredes af fondens midler.
- Stk. 5. De nærmere retningslinjer for fondens virksomhed fastlægges i en vedtægt, der godkendes af udviklingsministeren.

Oplysning

§ 10. Med henblik på at udbrede kendskabet til og skabe forståelse for udviklingslandenes problemer og for betydningen af dansk deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde kan udviklingsministeren iværksætte eller yde statstilskud til virksomhed med dette formål.

Kulturelt samarbejde

§ 11. Kulturelt samarbejde med udviklingslandene, der ikke er led i bistandssamarbejdet, varetages af Kulturministeriet og Undervisningsministeriet i forening med Udenrigsministeriet inden for rammerne af indgåede kulturaftaler eller på andet tilsvarende grundlag.

- Stk. 2. Der nedsættes et samarbejdsudvalg til at samordne bistandsarbejdet og det kulturelle samarbejde med udviklingslandene. Udvalgets medlemmer udpeges af Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Udenrigsministeriet.

Forskning

§ 12. Udviklingsministeren kan efter indstilling fra Forskningsrådet for Udviklingsforskning yde tilskud til forskning vedrørende udviklingslandene.

- Stk. 2. Forskningsrådet for Udviklingsforskning udnævnes af udviklingsministeren for 3 år ad gangen. Ministeren udpeger efter indstilling fra Forskningsrådet for Udviklingsforskning dets formand og næstformand blandt rådets medlemmer.

- Stk. 3. Center for Udviklingsforskning er en selvstændig institution under Udenrigsministeriet. Centrets opgave er at udføre samfundsvidenskabelig udviklingsforskning og at yde service og vejledning ved forskeruddannelse på området gennem et samarbejde med andre forskningsinstitutioner og højere læreanstalter. Centret skal bidrage til at stimulere interessen for samfundsvidenskabelig udviklingsforskning i Danmark og medvirke til at udbrede kendskabet til den danske og internationale forskning på området. Centret kan yde konsulent- og rådgivningsvirksomhed i det omfang, dette er foreneligt med varetagelsen af de øvrige opgaver. De nærmere regler for centrets virksomhed fastsættes i en statut, der godkendes af udviklingsministeren.

- Stk. 4. Centret ledes af en bestyrelse på 7-11 medlemmer, der udnævnes af udviklingsministeren for en periode på 3 år. Udviklingsministeren udnævner efter indstilling fra bestyrelsen en direktør, der med ansvar over for bestyrelsen fungerer som faglig og administrativ leder af centret.

§ 13. Udgået.

Organisation

§ 14. Udviklingsministeren udnævner medlemmerne til en »Styrelse for Internationalt Udviklingssamarbejde«.

- Stk. 2. Styrelsens medlemmer udnævnes for en periode af 3 år.
- Stk. 3. Styrelsen omfatter indtil 9 medlemmer.
- Stk. 4. Ministeren udpeger blandt medlemmerne en formand og en næstformand.

§ 15. Styrelsen skal være rådgivende for udviklingsministeren ved gennemførelsen af de opgaver, der i medfør af denne lov er pålagt ministeren.

Stk. 2. Styrelsen skal årligt aflægge beretning om sin virksomhed.

§ 16. Udviklingsministeren udnævner medlemmer til et »Råd for Internationalt Udviklingssamarbejde«, hvis opgave det er at følge styrelsens virksomhed, modtage beretning fra styrelsen og fremkomme med råd og henstillinger.

Stk. 2. Rådets medlemmer udnævnes for en periode af 3 år.

Stk. 3. Rådet omfatter indtil 75 medlemmer.

Stk. 4. Som medlemmer af rådet kan udnævnes dels personer udpeget af myndigheder, institutioner og organisationer, der er særligt interesserede i spørgsmål om bistand til udviklingslandene, dels personer, der har særlig sagkundskab eller erfaring med hensyn til de under rådet henhørende opgaver.

Stk. 5. Ministeren udpeger blandt medlemmerne rådets formand. Rådet vælger blandt sine medlemmer desuden 2 næstformænd.

§ 17. Udviklingsministeren fastsætter styrelsens og rådets forretningsorden.

§ 18. Udviklingsministeren bistås ved udførelsen af de opgaver, der ved denne lov er pålagt ham, af et departement i Udenrigsministeriet.

Stk. 2. Det i stk. 1 nævnte departement i Udenrigsministeriet varetager tillige sekretariatsforretningerne i forbindelse med styrelsens og rådets virksomhed.

§ 19. Udgået.

§ 20. Loven træder i kraft den 1. oktober 1971. Bestemmelsen i § 16 træder dog i kraft den 1. januar 1972.

Stk. 2. Lov nr. 94 af 19. marts 1962 om teknisk samarbejde med udviklingslandene samt lov nr. 219 af 27. maj 1970 om udsendelse af frivillige til udviklingslandene ophæves.

A2

Udenrigsudvalgets kriterier for landevalg

1. Landets økonomiske og sociale udviklingsstade samt udviklingsmæssige behov og egne udviklingsplaner.
2. Tilgangen af bistand fra andre bilaterale og multilaterale donorer samt landets evne til at anvende og drage nytte af bistanden.
3. Muligheden for gennem en dialog med det pågældende land at fremme en bæredygtig udvikling, det vil sige en udvikling, som også på lang sigt vil være økonomisk og økologisk forsvarlig, og som sigter mod at skabe varige forbedringer for de fattigste befolkningsgrupper.
4. Muligheden for i samarbejde med landet at fremme udviklingen af og respekten for menneskerettigheder i overensstemmelse med internationalt vedtagne menneskeretsstandarder, herunder konventionerne om organisationsfrihed og forhandlingsret.
5. Muligheden for i samarbejde med landet at sikre kvindeaspekterne en central og fuldt integreret placering i udviklingsprocessen.
6. Danidas hidtidige erfaringer fra det bilaterale udviklingssamarbejde.
7. Såfremt ovennævnte punkter kan anses for tilgodeset, bør endelig mulighederne for at fremme dansk erhvervslivs deltagelse i udviklingssamarbejdet – og dermed dansk beskæftigelse – indgå i overvejelserne om det konkrete landevalg under forudsætning af, at danske leverancer og serviceydelser er konkurrencedygtige med hensyn til tilpasset teknologi, pris og kvalitet.

Ved valget af samarbejdslande skal der tages særligt hensyn til den alvorlige situation for landene i Afrika syd for Sahara, men i øvrigt tilstræbes en rimelig fordeling af bistandsmidler mellem afrikanske og asiatiske lande. Der sikres en dansk bistandsindsats i Centralamerika, og det vil være ønskeligt, at mindst et sydamerikansk land inddrages i samarbejdet.

Hvor der er tale om meget små lande eller lande med en meget lille befolkning, skal det indgå i overvejelserne, om det vil være muligt at etablere et længerevarende substantielt samarbejde af betydeligt omfang for at sikre en hensigtsmæssig og rationel udnyttelse af Danidas administrative ressourcer.

Hvor der er tale om meget store lande, vil en vis geografisk koncentration af den danske bistandsindsats være nødvendig for at sikre sammenhæng i denne og en hensigtsmæssig og rationel udnyttelse af Danidas administrative ressourcer. Den geografiske koncentration bør ske således, at den især kommer de fattigste befolkningsgrupper til gode.

Uanset ovenstående skal Danida i en kortere overgangsperiode kunne yde igangsætnings- eller genopbygningsbistand til et land, der har opnået uafhængighed eller har været hærget af krig, borgerkrig, naturkatastrofer og lignende.

Det bør til stadighed påses, at ovennævnte kriterier fortsat har gyldighed i samarbejdet med de enkelte lande. Er dette ikke længere tilfældet, bør en afvikling af samarbejdet normalt indledes for derefter at give mulighed for at indlede samarbejde med nye lande.

(Udtalelse fra et flertal af Udenrigsudvalgets medlemmer. Fra udvalgets beretning om valg af fremtidige samarbejdslande i relation til den danske u-landsbistand, afgivet 23. maj 1989).

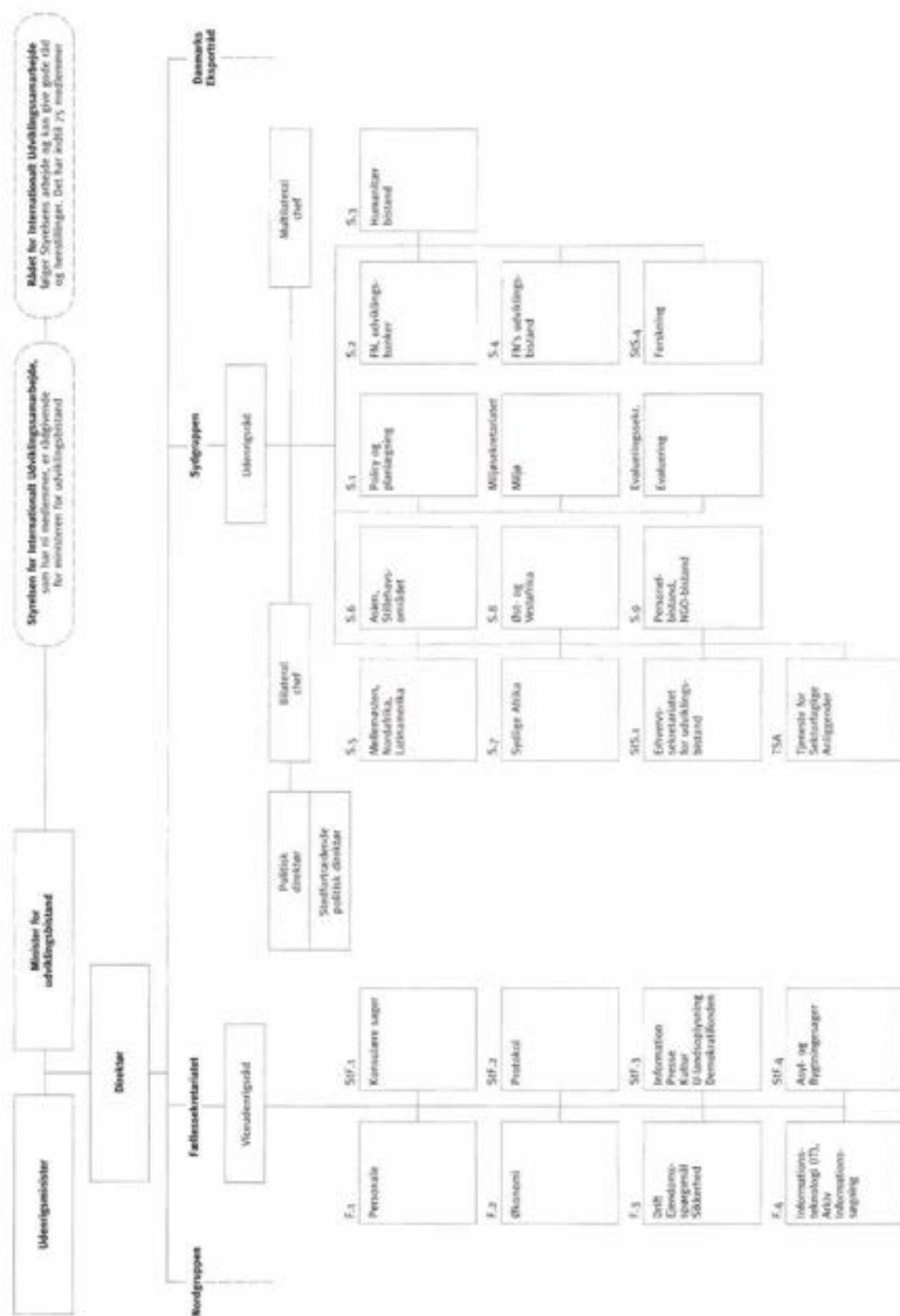
Udenrigsministeriet er en enhedsorganisation bestående af Nordgruppen, der har ansvaret for Danmarks forhold til de industrialiserede lande, Sydgruppen, der har ansvar for forholdet til udviklingslandene, Danmarks Eksportråd, der blev etableret 1. januar 2000 ved at samle den statslige indsats til fremme af eksport og investeringer i udlandet samt, Fællessekretariatet, der varetager ministeriets interne administration.

Sydgruppen tager sig af Danmarks politiske, økonomiske og bistandsmæssige forbindelser til landene i Afrika, Asien, Latinamerika, Mellemøsten og Stillehavet (undtagen Australien, Japan og New Zealand) – i 135 af verdens lande – samt det udviklingspolitiske samarbejde med andre donorlande i EU- og OECD-kredsen. Endvidere varetager Sydgruppen Danmarks multilaterale bistandspolitiske engagement, herunder forholdet til FN og FN's underorganisationer samt de internationale finansielle institutioner som f.eks. IMF, Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker. Det er således Sydgruppen, der administrerer den samlede danske statslige udviklingsbistand.

Navnet Danida er en forkortelse for "Danish International Development Assistance" og er en betegnelse for Danmarks udviklingssamarbejde med udviklingslandene.

Danmark havde i 2000 i alt 123 repræsentationer i udlandet, heraf i de 18 programsamarbejdslande. Repræsentationerne i udviklingslandene har bl.a. til opgave at følge gennemførelsen af de aktiviteter, som støttes gennem danske bistandsmidler.

Pr. 31. december 2000 var der ansat 347 medarbejdere i Udenrigsministeriets Sydgruppe. Sydgruppen omfatter 49 repræsentationer med udsendt dansk personale. På disse repræsentationer var i alt ansat 716 personer, såvel udsendte som lokalt ansatte. Heraf var 127 medarbejdere udsendt til de 18 repræsentationer i programsamarbejdslandene. Det anslås, at i alt 540 årsværk i hjemme- og udetjenesten var fuldtidsbeskæftiget med opgaver i relation til udviklingsbistanden.

Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde har i henhold til Lov om Internationalt Udviklings-samarbejde til opgave at rådgive udviklingsministeren ved gennemførelsen af de opgaver, loven pålægger ministeren.

Styrelsen har ni medlemmer, der udnævnes for tre år af gangen. Udviklingsministeren udpeger Styrelsens medlemmer og suppleanter, herunder en formand og en næstformand. Ved sammensætningen af Styrelsen tilstræbes kontakt til en række af de organisationer og kredse i dansk samfundsliv, der har særlig betydning for Danmarks udviklingssamarbejde. Styrelsen afholder normalt ti møder årligt. (Se Styrelsens beretning side 6).

Medlemmer

Professor, dr.phil.
Holger Bernt Hansen
 Center for Afrikastudier
 Københavns Universitet
 (formand)

Lektor
Ida Nicolaisen
 Nordisk Institut for Asienstudier
 Københavns Universitet
 (næstformand)

Læge
Hanne Riser

Direktør
Hans Skov Christensen
 Dansk Industri

Direktør
Klaus Aa. Bustrup
 Landbrugsraadet

Direktør
Erik Kristensen
 AI-Rådet

LO-sekretær
ib Wistisen
 Landsorganisationen i Danmark

International chef
Elsebeth Krogh
 Folkekirkens Nødhjælp

Generalsekretær
Bjørn Førde
 Mellemfolkeligt Samvirke

Stedfortrædere

Læge
Arne Poulstrup 1)

Læge
Arne Poulstrup

Chefkonsulent
Jens Bertelsen
 Dansk Industri

Seniorkonsulent
Holger Hasle Nielsen
 Danske Andelskøbsforeninger

Sekretariatschef
Susanne Bjerregård
 Institutrådet

Konsulent
Erik Nielsen
 Landsorganisationen i Danmark

Afdelingschef
Siri Melchior Teitler
 Dansk Røde Kors

U-landskonsulent
Kirsten Duus
 Mellemfolkeligt Samvirke 2)

1) = Erstattede sektorchef Grethe Tarp som suppleant pr. 20. oktober 2000.

2) = Erstattede næstformand Lotte Grauballe som suppleant pr. 20. oktober 2000.

Rådet for Internationalt Udviklingssamarbejde skal følge Styrelsens arbejde og komme med råd og henstillinger om gennemførelsen af dansk udviklingsbistand. Rådet har op til 75 medlemmer. Som medlemmer af Rådet kan udviklingsministeren udnævne dels personer udpeget af myndigheder, organisationer og institutioner, der er særligt interesserede i spørgsmål om bistand til udviklingslandene, dels personer, der har særlig sagkundskab eller erfaring med de opgaver, der hører under Rådet. Rådets formand udpeges af udviklingsministeren, mens de to næstformænd vælges af Rådet.

Professor, dr.scient.pol. <i>John Degenbol-Martinussen</i> Personligt medlem (formand)	Forbundssekretær <i>Bent Christensen</i> Arbejderbevægelsens Internationale Forum Personligt medlem	<i>Mette Henriksen</i> Ulandsforeningen Svalerne	<i>Stig Langvad</i> De Samvirkende Invalideorganisationer
Formand <i>Anni Herfort Andersen</i> Danmarks Lærerforening	Direktør <i>Bjarne B. Christensen</i> Foreningen Sex og Samfund	Specialkonsulent <i>Elisabeth Hersby</i> Saroptimisterne	<i>Karen Margrethe Larsen</i> Gymnasieskolernes Lærerforening
Generalsekretær <i>Steen M. Andersen</i> Dansk UNICEF Komité	<i>Ellen Christensen</i> Kvindernes U-landsudvalg	Afdelingsforstander <i>Hans-Henrik Holm</i> Danmarks Journalisthøjskole Personligt medlem	<i>Leslie Larsen</i> Dansk Kvindesamfund
Formand <i>Christian Friis Bach</i> Mellemfolkeligt Samvirke	Professor, dr.med. <i>Gunnel Christensen</i> Institut for Medicinsk Mikrobiologi og Immunologi, Aarhus Universitet Personligt medlem	<i>Birgitte Husmark</i> Danske Kvinders Nationalråd	Advokat <i>Henrik Lind</i> Gorissens Federspiel Kierkegaard Personligt medlem
Generalsekretær <i>Christian Balslev-Olesen</i> Folkekirkens Nødhjælp	Direktør <i>Svend Erik Clemmensen</i> Danske Entreprenører	Generalsekretær <i>Mimi Jakobsen</i> Red Barnet	Formand <i>Molene Mikkelsen</i> Dansk Ungdoms Fællesråd
Konsulent <i>Per Bo</i> Funktionærenes og Tjenestemændenes Fællesråd	Direktør <i>Mogens Dahl-Nielsen</i> Westrup A/S	Kontorleder <i>Helle Jarlmose</i> Dansk AFS	Docent <i>Jens Müller</i> Institut for Samfundsforskning og Planlægning Aalborg Universitet Personligt medlem
Civilingeniør <i>Poul Brath</i> Ingeniørforeningen i Danmark	Udenrigsredaktør <i>Michael Dyrby</i> TV2 Personligt medlem	Chefredaktør <i>Anders Jerichow</i> Dagbladet Aktuelt A/S Personligt medlem	<i>Sanne Müller</i> Projektrådgivningen
<i>Randi Bruhn</i> FN-forbundet	Næstformand <i>Tom Egholm</i> Danmarks Lærerforening	<i>Elin Leth Jespersen</i> Dansk Folkeoplysnings Samråd	Formand <i>John Møller</i> Det Centrale Handicapråd
Direktør <i>H. Roslev Bukh</i> Personligt medlem	Professor, dr.scient.pol. <i>Jørgen Elkjær</i> Institut for Statskundskab Aarhus Universitet Personligt medlem	Udlandsredaktør <i>Torben Kitaj</i> Information Personligt medlem	Konsulent <i>Kirsten Møller</i> Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Uddannelseskonsulent <i>Henrik Butze-Ruhnenstjerne</i> Danmarks Naturfredningsforening	Fg. kontorchef <i>Mikaela Engell</i> Grønlands Hjemmestyre	Direktør <i>Morten Kjærum</i> Det Danske Center for Menneskerettigheder Personligt medlem	Direktør <i>Niels-Jørgen Nehring</i> Dansk Udenrigspolitisk Institut Personligt medlem
Professor, dr.med. <i>Ib Bygbjerg</i> Institut for Folkesundheds- videnskab, Panum Institut Personligt medlem	Direktør <i>Poul Engberg-Pedersen</i> Center for Udviklingsforskning Personligt medlem	Chefredaktør, antropolog, dr.phil. <i>Anne Knudsen</i> Weekendavisen Personligt medlem	Konsulent <i>Erik Nielsen</i> Landsorganisationen i Danmark
Generalsekretær <i>Kim Corstensen</i> Verdensnaturfonden WWF	Direktør <i>Anne-Grethe Foss</i> Brestadsselskabet Personligt medlem	Chefkonsulent <i>Jens Kvorning</i> Håndværksrådet	Sekretariatschef <i>Holger Hasle Nielsen</i> Danske Andelselskaber
<i>Anne Piel Christensen</i> Personligt medlem (Næstformand)	Flv. folketingsmedlem <i>Lotte Henriksen</i> Personligt medlem	Seniorforsker, dr.scient. <i>Lene Lange</i> Novo Nordisk Personligt medlem (Næstformand)	Instituteder, lektor <i>Ivan Christian Nielsen</i> Biologisk Institut Aarhus Universitet Personligt medlem

Adm. direktør
Henrik E. Nyegaard
 IBM Danmark A/S
 Personligt medlem

Afdelingschef
Ivan Nørgaard
 Det Danske Handelskammer

Professor, dr.oecon.
Martin Paldam
 Økonomisk Institut
 Aarhus Universitet
 Personligt medlem

Vicegeneralsekretær
Birgit Philipsen
 ADRA

Forstander
Sven Primdal
 Foreningen for Folkehøjskoler

Konsulent
Annelise Rasmussen
 UNESCO Nationalkommission

Læge
Anita Mandrup Rønn
 Dansk Selskab for Tropemedicin

Jørgen Rønne
 Dansk Arbejdsgiverforening

Generalsekretær
Mina Schiøtz
 Max Havelaar Fonden

Wivie Schirre
 Dansk Røde Kors

Civilingeniør
Jørn Schønnemann
 Arkitekt-Ingeniør Rådet

Formand
Hanne Selnæs
 Ibis

Søren Stenum
 Børnefonden

Formand
Uffe Stormgaard
 Dansk Flygtningehjælp

Lektor, ph.d.
Birgitte Refslund Sørensen
 Institut for Geografi og
 Internationale Udviklingsstudier
 Personligt medlem

Journalist
Hanne Søren Sørensen
 Personligt medlem

Lektor, lic.polit.
Finn Tarp
 Økonomisk Institut
 Københavns Universitet
 Personligt medlem

Uffe Torm
 Dansk Missions Råd

Journalist
Knud Vilby
 Personligt medlem

Kontorchef
Mette Würtz
 CARE Danmark

Ole Zethner
 Danagro A/S
 Personligt medlem

Konsulent
Johannes Østergaard
 Landbrugsraadet

Rådet for Ulandsforskning og Det Rådgivende Panel for Forskningsbistand, 1999-2001

Medlemmer af Rådet for Ulandsforskning udnævnt efter indstilling fra de seks statslige forskningsråd

Professor, dr. techn.
Hans F. Burcharth
Inst. f. Vand, Jord, og
Miljøteknik, Aalborg Universitet
(Statens Teknisk-Videnskabelige
Forskningsråd)

Professor, dr. med.
Gunna Christiansen
Institut for Medicinsk Mikro-
biologi, Bartholin Bygningen
Aarhus Universitet
(Statens Sundhedsviden-
skabelige Forskningsråd)

Professor, dr. rec. nat. habil.
Volker Loeschcke
Biologisk Institut
Aarhus Universitet
(Statens Naturvidenskabelige
Forskningsråd)

Lektor, cand. agro., ph.d.
Annette Olesen
KVL, Institut for
Jordbrugsvidenskab
(Statens Jordbrugs- og
Veterinærvidenskabelige
Forskningsråd)

Lektor, ph.d.
Karen Fog Olwig
Institut for Antropologi
Københavns Universitet
(Statens Humanistiske
Forskningsråd)

Lektor, cand. scient. pol.
Clemens Stubbe Østergaard
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet
(Statens Samfundsviden-
skabelige Forskningsråd)
(næstformand)

Personlige medlemmer

Professor, dr. med.
Ib Bygbjerg
Afd. for International Sundhed
Rigshospitalet

Direktør, ph.d.
Poul Engberg-Pedersen
Center for Udviklingsforskning

Lektor, mag. art.
Mikael Gravers
Afd. f. Etnografi og
Socialantropologi
Forhistorisk Museum, Moesgård
Aarhus Universitet

Forskningschef, dr. scient.
Lene Lange
Novo Nordisk A/S

Instituteder, lektor
cand. scient., ph.d.
Ivan Nielsen
Biologisk Institut
Aarhus Universitet
(formand)

Professor, cand. scient.
Anette Reenberg
Institut for Geografi
Københavns Universitet

Professor, ph.d.
Katherine Richardson
Biologisk Institut
Aarhus Universitet

Instituteder, lektor, cand. merc.
Poul R. Schultz
Copenhagen Business School

Lektor, lic. polit.
Finn Tarp
Økonomisk Institut
Københavns Universitet

Det Rådgivende Panel for Forskningsbistand udgøres af medlemmerne af Rådet for Ulandsforskning og følgende medlemmer udpeget af Danida

Professor, overlæge, dr. med.
Finn Trunk Black
Marselisborg Hospital

Lektor, cand. scient. pol.
Frands Dolberg
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Professor, dr. scient.
Flemming Frandsen
Institut for Økologi og
Molekylær Biologi
Den Kgl. Veterinær- og
Landbohøjskole

Lektor, cand. phil.
Bodil Folke Frederiksen
Internationale Udviklingsstudier
Roskilde Universitetscenter

Afdelingsbestyrer, cand. agro.
Jørgen Jakobsen
Statens Jordbrugsforskning
Forskningscenter Flakkebjerg

Lektor, cand. mag.
Henrik Jeppesen
Dekan for det
Naturvidenskabelige Fakultet
Københavns Universitet

Professor, dr. scient. pol.
John Degenbal Martinussen
Internationale Udviklingsstudier
Roskilde Universitetscenter

Professor, dr. med.
Kim Fleischer Michaelsen
Forskningsinstitut for Human
Ernæring, Den Kgl. Veterinær-
og Landbohøjskole

Konsulent, mag. scient. soc.
Britha Mikkelsen
COWI

Lektor, lic. techn.
Jens Müller
Institut for Samfundsudvikling
og Planlægning
Aalborg Universitet

Lektor
Ida Nicolaisen
Nordisk Institut for Asienstudier

Lektor, cand. polit.
Henrik Schaumburg-Müller
Institut for Interkulturel
Kommunikation og Ledelse
Handelshøjskolen i København

Professor, dr. scient.
Erik W. Thulstrup
Institut I (Kemi)
Roskilde Universitetscenter

Professor, ph.d.
Susan Reynolds Whyte
Institut for Antropologi
Københavns Universitet

Seniorkonsulent,
forstkandidat, lic. agro.
Ole Zethner
Danagro Advisor A/S

Oplysningsudvalget

A7

Lektor
Ida Nicolaisen
(formand)

Journalist, cand.polit.
Victor Andersen

Afdelingsforstander
cand.scient.pol.
Jean Monnet professor
Hans-Henrik Holm

Centerleder, mag.art.
Elisabeth Møller Jensen

Generalsekretær
Inge Marie Nielsen

Konsulent
Hanne Pedersen

Journalist
Trine Sick

IKT-konsulent, cand.scient.
Paul Tang

Lektor, dr.pæd.
Birgitte Tufte

Samarbejdsudvalget til samordning af bistandsarbejdet og det kulturelle samarbejde med udviklingslandene (Det lange Udvalg)

A8

Udenrigsministeriet *Danida*
Sekretariatschef
Lisbet Rubinstein
(formand)

Bistandsråd
Niels Erik Nielsen
(sekretær)

Kulturministeriet
Kontorchef
Paul Møllerup

Undervisningsministeriet
Konsulent
Niels Erik Røft
UNESCO-sekretariatet

Kontaktudvalget om industriudvikling i u-landene

A9

Udviklingsministeren
(formand)

Formand
Max Bæhring
Dansk Metal

Formand
ib Christensen
Dansk Industri

Formand
Anker Christoffersen
Funktionærernes og
Tjenestemændenes Fællesråd

Præsident
Peter Gæmelke
Landbrugsraadet

Formand
Prof. dr. phil.
Holger Bernt Hansen
Styrelsen for internationalt
Udviklingssamarbejde

Formand
Hans Jensen
Landsorganisationen i Danmark

Formand
Henry Holt Jochimsen
Nærings- og Nydelsesmiddel-
arbejderforbundet

Formand
Bent Larsen
Handelskammeret

Formand
Prof. dr. scient. pol.
John Degenbol Martinussen
Rådet for internationalt
Udviklingssamarbejde

Formand
Paul Ulsøe
Håndværksrådet

NGO-kontaktudvalget

Minister for udviklingsbistand <i>Anita Bay Bundegaard</i> (formand)	Konsulent <i>Hans Wulffsberg</i> De Samvirkende Invalideorganisationer	Konsulent <i>Kirsten Malling Olsen</i> Projektrådgivningen
Generalsekretær <i>Niels Tofte</i> CARE Danmark	Generalsekretær <i>Mikael Bjerrum</i> FN-forbundet	Generalsekretær <i>Mimi Jakobsen</i> Red Barnet
Generalsekretær <i>Andreas Komm</i> Dansk Flygtningehjælp	Generalsekretær <i>Christian Balslev-Olesen</i> Folkekirkens Nødhjælp	Bestyrelsesmedlem <i>Lis Rasmussen Kazal</i> U-landsforeningen Svalerne
Afdelingsleder <i>Uffe Torm</i> Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling	Generalsekretær <i>Vagn Berthelsen</i> Ibis	Sekretariatsleder <i>Steen Christensen</i> Ulandssekretariatet
Generalsekretær <i>Jørgen Poulsen</i> Dansk Røde Kors	Bestyrelsesmedlem <i>Suzanne Plesner</i> Kvindernes U-landsudvalg	
Generalsekretær <i>Niels Lund</i> Dansk Ungdoms Fællesråd	Generalsekretær <i>Bjørn Førde</i> Mellemfolkeligt Samvirke	

Udvalget for Blandede Kreditter (medl. og suppl. 2000)

	Medlemmer	Personlige suppleanter
Formand:	Direktør <i>Anne-Grethe Foss</i> Ørestadsselskabet I/S	
Næstformand:	Ambassadør <i>Carsten Staur</i> Udenrigsministeriet	Kontorchef <i>Christian Kønigsfeldt</i> Udenrigsministeriet
Finansrådet:	Afdelingschef <i>Susanne Schøtt Kristensen</i>	Kontorchef <i>Christian Brandt</i>
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd:	Økonom <i>Frithiof Hagen</i>	Økonom <i>Anita Vium</i>
Erhvervsministeriet:	Chefkonsulent <i>Berit Lindholdt Lauridsen</i>	Kontorchef <i>Jan Vassard</i>
LO:	Konsulent <i>Preben Foldberg</i>	Konsulent <i>Majbritt Johansen</i>
Finansministeriet:	Chefkonsulent <i>Peter Brix Kjølgaard</i>	
Dansk Industri:	Direktør <i>Henning Roslev Bukh</i> Cimbria Unigrain A/S	Afsætningspolitisk Chef <i>Jens Berthelsen</i>

Udviklingslande fordelt på landegrupper og deres BNI pr. indbygger

B1

Listen omfatter lande, der er optaget på DAC's liste over udviklingslande (del I).

LDC: Lande, FN har klassificeret som mindst udviklede på basis af oplysninger om bl.a. indkomst pr. indbygger samt alfabetiseringsgrad. (Kilde: Department of Economic and Social Affairs (DESA), FN, 1999).

Lavindkomstlande: Bilaterale og multilaterale donorer benytter forskellige definitioner. Den her anvendte er DAC's, der som hovedregel omfatter lande med BNI på under 760 dollars i 1998.

AVS: De udviklingslande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, som har underskrevet Cotonou-aftalen sammen med EU (underskrevet i Benin den 23. juni 2000).

Til orientering: BNI pr. indbygger, Danmark, 1999 = US \$ 32.996.

	BNI pr. indb. 1999 US \$	LDC	Lav- indkomst- lande	AVS
Afrika				
<i>Nord for Sahara</i>				
Algeriet	1.550			
Egypten	1.400			
Marokko	1.200			
Tunesien	2.100			
<i>Syd for Sahara</i>				
Angola	220	x	x	x
Benin	380	x	x	x
Botswana	3.240			x
Burkina Faso	240	x	x	x
Burundi	120	x	x	x
Cameroun	580		x	x
Comorene	350	x	x	x
Congo, Den Demokratiske Republik	110	x	x	x
Congo, Republikken	670		x	x
Den Centralafrikanske Republik	290	x	x	x
Djibouti	2) II	x		x
Elfenbenskysten	710		x	x
Eritrea	200	x	x	x
Etiopien	100	x	x	x
Gabon	3.350			x
Gambia	340	x	x	x
Ghana	390		x	x
Guinea	510	x	x	x
Guinea-Bissau	160	x	x	x
Kap Verde	1.330	x		x
Kenya	360		x	x
Lesotho	550	x	x	x
Liberia	2) I	x	x	x
Madagaskar	250	x	x	x

	BNI pr. indb. 1999 US \$	LDC	Lav- indkomst- lande	AVS
Malawi	190	X	X	X
Mali	240	X	X	X
Mauretanien	380	X	X	X
Mauritius	3.590			X
Mozambique	230	X	X	X
Namibia	1.890			X
Niger	190	X	X	X
Nigeria	310		X	X
Rwanda	250	X	X	X
Sao Tomé og Príncipe	270	X	X	X
Senegal	510	X	X	X
Seychellerne	6.540			X
Sierra Leone	130	X	X	X
Somalia	2) I	X	X	X
Sudan	330	X	X	X
Swaziland	1.360			X
Sydafrika	3.160			X
Tanzania	240	X	X	X
Tchad	200	X	X	X
Togo	320	X	X	X
Uganda	320	X	X	X
Zambia	320	X	X	X
Zimbabwe	520		X	X
Ækvatorial Guinea	1.170	X		X
Europa				
Albanien	870			
Armenien	490		X	
Azerbajdjan	550		X	
Bosnien-Hercegovina	2) II			
Georgien	620		X	
Jugoslavien, Forbundsrepublikken	2) II, III			
Kroatien	4.580			
Makedonien (FYROM)	1.690			
Malta	2) V			
Moldova	370		X	
Slovenien	9.890			
Amerika				
<i>Mellemamerika</i>				
Antigua og Barbuda	8.450			X
Barbados	4.820			X
Belize	2.730			X
Costa Rica	2.740			
Cuba	2) II, III			
Den Dominikanske Republik	1.910			X
Dominica	3.150			X
El Salvador	1.900			
Grenada	3.250			X
Guatemala	1.660			
Haiti	460	X	X	X
Honduras	760		X	
Jamaica	2.330			X
Mexico	4.400			
Nicaragua	430		X	
Panama	3.070			

	BNI pr. indb. 1999 US \$	LDC	Lav- indkomst- lande	AVS
St. Kitts og Nevis	6.190			x
St. Lucia	3.660			x
St. Vincent og Grenadinerne	2.560			x
Trinidad og Tobago	4.390			x
Sydamerika				
Argentina	7.600			
Bolivia	1.010			
Brasilien	4.420			
Chile	4.740			
Colombia	2.250			
Ecuador	1.310			
Guyana	760		x	x
Paraguay	1.580			
Peru	2.460			
Surinam	1.660			x
Uruguay	5.900			
Venezuela	3.670			
Asien				
Centralasien				
Kazakstan	1.230			
Kirgizistan	300		x	
Tadjikistan	290		x	
Turkmenistan	660		x	
Uzbekistan	720		x	
Mellemøstasien				
Bahrain	7.640			
Gaza/Vestbredden	1.610			
Iran	1.760			
Irak	1)			
Jordan	1.500			
Libanon	3.700			
Oman	1)			
Syrien	970			
Tyrkiet	2.900			
Yemen	350	x	x	
Sydasien				
Afghanistan	2) 1	x	x	
Bangladesh	370	x	x	
Bhutan	510	x	x	
Burma	2) 1	x	x	
Indien	440		x	
Maldiverne	1.171	x		
Nepal	220	x	x	
Pakistan	450		x	
Sri Lanka	810			
Østasien				
Cambodja	260	x	x	
Filippinerne	1.020			
Indonesien	580		x	
Kina	780			
Korea, Folkerepublikken	1)		x	
Laos	280	x	x	
Malaysia	3.400			

	BNI pr. indb. 1999 US \$	LDC	Lav- indkomst- lande	AVS
Mongoliet	350		x	
Thailand	1.960			
Vietnam	370		x	
Oceanien				
Fiji	2.210			x
Kiribati	910	x		x
Marshall-øerne	1.560			
Mikronesien	1.810			
Papua New Guinea	800			x
Salomon-øerne	750	x	x	x
Tonga	1.720			x
Tuvalu	1)	x	x	x
Vanuatu	1.170	x		x
Samoa	1.060	x		x

Kilde: The DAC Journal, Development Co-operation 1999 Report, 2000, Volume 1, No. 1.

1) = ikke oplyst.

2) = BNI-estimatet er ikke nærmere præciseret, men det efterfølgende romertal angiver det interval, som BNI skønnes at ligge indenfor. Intervallerne svarer til Verdensbankens opdeling af lande efter indkomst. I = 0-760 US \$, II = 761-1.460 US \$, III = 1.461-3.030 US \$, IV = 3.031-5.280 US \$ og V = over 5.280 US \$.

DEN INTERNATIONALE BISTANDS STØRRELSE OG FORDELING

C

Statslig udviklingsbistand fra DAC-landene, 1997-1999¹⁾

C1

Bistandens størrelse, bistandens andel af BNI og fordeling mellem bilateral og multilateral bistand.

Nettoudbetalinger, mio. US \$	Bistandens størrelse			Andel af BNI i %		Fordeling i % bi-/multilateral	
	1997	1998	1999	1998	1999	1999	
Danmark ²⁾	1.637	1.704	1.733	0,99	1,01	59	41
Norge	1.306	1.321	1.370	0,91	0,91	73	27
Holland	2.947	3.042	3.134	0,80	0,79	69	31
Sverige	1.731	1.573	1.630	0,72	0,70	70	30
Luxembourg	95	112	119	0,65	0,66	75	25
Frankrig	6.307	5.742	5.637	0,40	0,39	73	27
Japan	9.358	10.640	15.323	0,28	0,35	68	32
Schweiz	911	898	969	0,32	0,35	74	26
Finland	379	396	416	0,32	0,33	58	42
Irland	187	199	245	0,30	0,31	61	39
Belgien	764	883	760	0,35	0,30	57	43
Canada	2.045	1.707	1.699	0,30	0,28	69	31
Australien	1.061	960	982	0,27	0,26	74	26
New Zealand	154	130	134	0,27	0,27	75	24
Østrig	527	456	527	0,22	0,26	65	35
Tyskland	5.857	5.581	5.515	0,26	0,26	59	41
Portugal	250	259	276	0,24	0,26	75	25
Spanien	1.234	1.376	1.363	0,24	0,23	61	39
Storbritannien	3.433	3.864	3.401	0,27	0,23	66	34
Grækenland	173	179	194	0,15	0,15	41	59
Italien	1.266	2.278	1.806	0,20	0,15	25	75
USA	6.878	8.786	9.145	0,10	0,10	75	25
DAC-landene i alt	48.497	52.084	56.378	0,23	0,24	67	33
EU	5.261	5.140	4.937	..	..	99	1

Kilde: Development Co-operation 2000, Volume 2, OECD

.. = ikke oplyst.

1) = Beløb er angivet i løbende priser.

2) = I opgørelsen over DAC-landenes bistandsprocenter kan den danske procent afvige fra den officielle danske. Det skyldes, at DAC regner de udstedte statsforskrivninger (bindende tilsagn om støtte) til internationale organisationer med i bistanden med det fulde beløb allerede ved udstedelsen, mens Danmark, i overensstemmelse med regler for aflæggelse af statsregnskabet, kun medregner de beløb, som organisationerne faktisk har trukket i løbet af finansåret. Endvidere medregnes en del af MIFRESTA-rammen som ODA i henhold til DAC's regler. Fordelingen mellem bilateral og multilateral bistand afviger fra den danske opgørelse, fordi DAC medregner administrationsomkostninger og multi/bi-bistand som bilateral bistand.

Statslig bistand fra ikke-DAC lande, 1997-1999

Nettoudbetalinger, mio. US \$	Bistandens størrelse		
	1997	1998	1999
OECD ikke-DAC			
Tjekkiet	..	16	15
Korea	186	183	317
Polen	..	19	20
Tyrkiet	77	102	..
Arabiske lande			
Forenede Arabiske Emirater	115	63	92
Kuwait	373	278	147
Saudi Arabien	251	288	185
Øvrige			
Taiwan	65	27	..
Estland	..	0,2	0,4
I alt	1.067	976	776

Kilde: Development Co-operation 2000, Volume 2, OECD

.. = ikke oplyst.

Bistand fra multilaterale organisationer, 1997-1999

C3

Koncessionelle og ikke-koncessionelle ¹⁾ netto-overførsler, løbende priser i mio. US \$

	1997	1998	1999
Større finansielle institutioner			
IDA	5.253	4.646	3.770
IBRD	--	--	--
IDB	292	328	223
AFDF	589	576	459
ASDF	1.010	1.001	937
IFAD	109	135	131
EBRD	17	23	11
Sub-total	7.269	6.709	5.531
FN-systemet			
WFP	279	270	354
UNDP	670	604	508
UNHCR	261	236	253
UNRWA	264	298	286
UNICEF	514	484	564
UNTA	434	283	428
UNFPA	216	214	185
Øvrige FN	70	134	161
Sub-total	2.707	2.521	2.741
Øvrige organisationer			
IMF	178	181	197
Caralbiske Udv. bank	0	3	12
Europarådet	--	--	--
Nordiske Udv. Fond	47	45	38
Total	10.202	9.459	8.519
EU	5.156	5.124	4.911
Arabiske fonde	-37	-8	37
Koncessionelle i alt	15.321	14.575	13.467
Ikke-koncessionelle i alt	11.140	16.180	13.815

Kilde: Development Co-operation 2000, Volume 2, OECD

-- = Ingen udbetalinger

1) = Koncessionelle netto-overførsler: Gave- eller lånebistand ydet på subsidierede vilkår.
Ikke-koncessionelle netto-overførsler: Lånebistand ydet på markedsvilkår.

D1

Danmarks bistand til udviklingslandene fordelt på hovedkategorier, 1999-2001

Mio. kr	1999 ¹⁾	2000	2001 ²⁾
Bilateral bistand			
Sektorprogram- og projektbistand	4.499,34	4.865,06	5.146,90
- sektorprogram- og projektbistand Afrika	2.305,65	2.443,07	2.333,10
- sektorprogram- og projektbistand Asien	838,09	855,13	1.080,80
- sektorprogram- og projektbistand Latinamerika	267,34	309,36	347,60
- særlig projektbistand	161,51	175,16	179,00
- bistand gennem NGO'er	913,75	857,03	966,40
- overgangsbistand til vestlige Balkan	13,00	225,31	240,00
Personelbistand	551,94	587,14	599,00
Blandede kreditter	57,72	245,54	250,00
Andre bilaterale aktiviteter	323,55	349,00	193,00
Menneskerettigheder og demokratisering	72,71	66,98	72,00
IFU's aktieindsat m.v.	15,43	47,00	120,00
Bilateral bistand i alt	5.520,69	6.160,72	6.380,90
Multilateral bistand			
FN's Udviklingsprogram (UNDP)	519,30	513,65	520,60
FN's Børnefond (UNICEF)	202,62	205,46	203,00
FN's Befolknings- og sundhedsprogram	356,15	358,34	371,00
FN's Landbrugs- og fødevarerprogram	235,16	241,63	214,00
Globale miljøprogrammer	131,27	134,79	155,50
FN's øvrige bistandsprogrammer	273,15	232,13	226,90
Verdensbankgruppen	698,72	835,73	586,40
Regionale banker	89,08	104,30	58,00
Regionale og øvrige udviklingsfonde	331,83	229,38	313,00
Bistand gennem EU	248,72	284,09	367,50
Regional- og overgangsbistand	164,45	192,48	239,10
Int. udviklingsforskning	91,71	90,15	95,00
Div. multilaterale bidrag	112,51	131,65	140,10
Humanitære organisationer	234,20	246,60	252,00
Ekstraordinære hum. bidrag & IHB	880,95	955,25	670,00
Tematiserede multilaterale bidrag	0,00	0,00	100,00
Fællesfinansieret EU-bistand	387,60	464,98	381,00
Bidragsandele til int. organisationer	39,91	45,25	42,00
Kosovo-flygtninge	268,90	0,00	0,00
Træk på godkendte statsforskrivninger afgivet før 2001 ³⁾	0,00	0,00	800,00
Multilateral bistand i alt	5.266,23	5.265,86	5.735,10
Driftsudgifter	547,00	607,60	600,00
Ejendomserhvervelser	9,70	16,89	20,00
Fællesudgifter i alt	556,70	624,49	620,00
Samlet statslig bistand	11.343,62	12.051,07	12.736,00
BNI	1.136,719	1.198,556	1.273,600
Statslig bistand i pct. af BNI	1,00	1,01	1,00

- 1) = Kan ikke direkte sammenlignes med den tilsvarende opgørelse i årsberetningen for 1999 på grund af omposteringer som følge af nye finanslovskonti i 2000.
- 2) = Finanslovsbevilling.
- 3) = Med virkning fra 2001 vil statsforskrivninger blive fuldt medregnet på udstedelsestidspunktet. Træk på statsforskrivninger udstedt før 2001 vil fortsat blive medregnet i takt med træk på disse. Disse træk vil stadig indgå i opgørelsen af den samlede bistand, men vil blive opført uden for bistandsrammen.

Plantal for bistandens omfang og stigning, 2001-2004

D2

	Bistands- procent	Bistands- beløb mio. kr.	Stigning i beløb mio. kr. 1)	Stigning i %
2001	1,00	12.736	884	7,5
2002	1,00	13.376	640	5,0
2003	1,00	13.656	280	2,0
2004	1,00	13.935	279	2,0

Kilde: Forslag til Finanslov for finansåret 2001, Finansministeriet.

1) = Stigningen for 2001 er beregnet ud fra forslag til tillægsbevillingslov for 2000, § 6 u-landsrammen.

E1

Danmarks bilaterale bistand til Afrika, 2000

Betaling, mio. kr.

Land	Sektorprogrammer og projektbistand	NGO- bevillinger	Anden bilateral bistand ¹⁾	I alt
Programsamarbejdslande				
Benin	150,99		6,11	157,10
Burkina Faso	180,08	6,59	11,12	197,79
Egypten	222,98	0,00	16,03	239,02
Eritrea	75,14	3,03	11,05	89,22
Ghana	282,04	12,57	13,51	308,11
Kenya	50,45	5,85	16,31	72,61
Malawi	146,80	12,63	16,97	176,40
Mozambique	244,60	28,91	32,23	305,73
Tanzania	465,92	26,04	32,57	524,53
Uganda	362,88	43,89	27,86	434,63
Zambia	150,12	6,06	13,64	169,83
Zimbabwe	121,74	4,83	19,76	146,33
I alt	2.453,74	150,39	217,16	2.821,30
Øvrige lande/regioner				
Afrika	0,82	15,25	10,26	26,33
Angola		14,99		14,99
Burundi		0,00		0,00
Cameroun	7,92		0,04	7,96
Centralafrikanske Rep.		0,02		0,02
De Capv. øer		0,17		0,17
Etiopien	- 0,30	20,93	0,11	20,74
Gambia	0,27		- 0,07	0,20
Guinea-Bissau	1,69	0,39	0,39	2,47
Lesotho		0,57	- 0,62	- 0,05
Liberia		0,55	0,15	0,70
Madagaskar	1,12	0,10	0,06	1,28
Mali	0,05	0,40		0,45
Namibia	- 0,04	5,23	7,61	12,80
Niger	30,69	6,69	1,89	39,27
Nigeria		0,21	- 0,01	0,20
Rwanda		7,14	2,59	9,74
SADCC	9,86	5,71	1,26	16,83
Sahel	1,77			1,77
Senegal		6,24	0,13	6,36
Sierra Leone		0,21		0,21
Somalia		1,22	0,19	1,40
Sudan	- 0,23	3,86	1,29	4,92
Swaziland			0,06	0,06
Sydafrikanske Rep.	51,66	8,86	4,93	65,45
Tunesien			0,06	0,06
Vestafrika			2,76	2,76
Congo (Zaire)		0,00		0,00
Østafrika		0,15	0,78	0,93
I alt	105,26	98,88	33,85	237,99
I alt	2.559,01	249,27	251,01	3.059,28

1) = Anden bilateral bistand indeholder personelbistand, blandede kreditter, forskning, projekter i Danmark, IFU-aktiviteter, oplysningsvirksomhed m.m.

Danmarks bilaterale bistand til Asien, 2000

E2

Betalinger, mio. kr.

Land	Sektorprogrammer og projektbistand	NGO- bevillinger	Anden bilateral bistand ¹⁾	I alt
Programsamarbejdslande				
Bangladesh	203,97	39,49	28,85	272,30
Bhutan	56,07		12,05	68,12
Nepal	147,86	15,22	26,05	189,13
Vietnam	240,96	21,36	49,26	311,58
<i>I alt</i>	<i>648,85</i>	<i>76,06</i>	<i>116,22</i>	<i>841,13</i>
Øvrige lande				
Afghanistan		2,25	0,33	2,58
Armenien		1,15		1,15
Asien	6,88	7,20	9,89	23,97
Cambodia		3,10	0,04	3,14
Filippinerne	23,79	20,51	26,37	70,67
Gaza/Vestbredden	45,84	6,56	12,07	64,47
Indien	163,88	16,50	24,59	204,97
Indonesien	2,05	0,70	8,57	11,32
Iran			0,49	0,49
Jordan		0,01	1,26	1,27
Kazakstan		0,41		0,41
Kina			62,01	62,01
Kirgizistan	- 0,25	1,25	1,65	2,66
Laos		5,95	0,13	6,08
Maldiverne			15,66	15,66
Mellempøsten	5,23	0,37	0,43	6,02
Mongoliet	1,37	6,11	0,64	8,12
Pakistan		9,05	0,11	9,16
Sri Lanka		0,16		0,16
Sydøst Asien		0,78		0,78
Tadjikistan		0,54		0,54
Thailand	2,09	7,01	165,92	175,02
Yemen			0,83	0,83
<i>I alt</i>	<i>250,89</i>	<i>89,61</i>	<i>330,70</i>	<i>671,49</i>
I alt	899,74	165,68	447,21	1.512,62

1) = Anden bilateral bistand indeholder personalebistand, blandede kreditter, forskning, projekter i Danmark, IFU-aktiviteter, oplysningsvirksomhed m.m.

Danmarks bilaterale overgangs- og genopbygningsbistand til Balkan-området, 2000

Betalinger, mio. kr.

Land	Sektorprogrammer og projektbistand	NGO-bevillinger	Anden bilateral bistand ¹⁾	I alt
Albanien	25,64		1,94	27,58
Balkan	16,48			16,48
Kosovo (FRY)	150,37		1,17	151,54
Makedonien (FYROM)	7,62	0,01	2,60	10,23
Serbien-Montenegro	25,20			25,20
I alt	225,31	0,01	5,71	231,03

1) = Anden bilateral bistand indeholder personelbistand, blandede kreditter, forskning, projekter i Danmark, IFU-aktiviteter, oplysningsvirksomhed m.m.

Danmarks bilaterale bistand til Latinamerika, 2000

Betalinger, mio. kr.

Land	Sektorprogrammer og projektbistand	NGO-bevillinger	Anden bilateral bistand ¹⁾	I alt
Programsamarbejdslande				
Bolivia	115,19	34,90	12,73	162,81
Nicaragua	161,46	38,22	14,47	214,15
I alt	276,65	73,12	27,20	376,96
Øvrige lande				
Argentina			0,16	0,16
Belize	0,00			0,00
Brasilien			0,17	0,17
Centralamerika	17,10	11,52	4,45	33,07
Chile	0,00	0,52	0,39	0,91
Colombia			0,92	0,92
Costa Rica			5,83	5,83
Cuba		- 0,01		- 0,01
Den Dominikanske Rep.		1,33		1,33
Ecuador	2,16	2,84	3,50	8,51
El Salvador	0,05	14,48	4,13	18,66
Guatemala	4,77	34,39	1,99	41,16
Guyana	3,05			3,05
Haiti		0,57		0,57
Honduras	9,63	14,13		23,76
Mellemamerika		6,46		6,46
Latinamerika		1,32		1,32
Mexico			0,42	0,42
Panama		0,43		0,43
Peru		12,12	0,21	12,33
Sydamerika		1,14		1,14
Venezuela				0,00
I alt	36,75	101,26	22,16	160,17
I alt	313,40	174,37	49,36	537,13

1) = Anden bilateral bistand indeholder personelbistand, blandede kreditter, forskning, projekter i Danmark, IFU-aktiviteter, oplysningsvirksomhed m.m.

Danmarks bilaterale bistand – total, 2000

E5

Betalinger, mio. kr.

Land	Sektorprogrammer og projektbistand	NGO- bevillinger	Anden bilateral bistand ¹⁾	I alt
Afrika	2.559,01	249,27	251,01	3.059,28
Asien	899,74	165,67	447,21	1.512,62
Latinamerika	313,40	174,37	49,36	537,13
Heraf til programsamarbejdslande	3.379,24	299,57	360,57	4.039,39
Balkan	225,31	0,01	5,71	231,03
Ikke landefordelt ²⁾	10,58	267,70	542,38	820,65
I alt	4.008,03	857,03	1.295,66	6.160,72

1) = Anden bilateral bistand indeholder personelbistand, blandede kreditter, forskning, projekter i Danmark, IFU-aktiviteter, oplysningsvirksomhed m.m.

2) = Omfatter ud over interregionale sager frivillig bistand, IFU-aktiviteter, projekter i Danmark m.m.

Betalinger, pct.

Land	Sektorprogrammer og projektbistand	NGO- bevillinger	Anden bilateral bistand ¹⁾	I alt
Afrika	63,8	29,1	19,4	49,7
Asien	22,4	19,3	34,5	24,6
Latinamerika	7,8	20,3	3,8	8,7
Heraf til programsamarbejdslande	84,3	35,0	27,8	65,6
Balkan	5,6	0,0	0,4	3,8
Ikke landefordelt ²⁾	0,3	31,2	41,9	13,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

1) = Anden bilateral bistand indeholder personelbistand, blandede kreditter, forskning, projekter i Danmark, IFU-aktiviteter, oplysningsvirksomhed m.m.

2) = Omfatter ud over interregionale sager frivillig bistand, IFU-aktiviteter, projekter i Danmark m.m.

Sektorfordeling af bilateral bistand, 1999-2000

	1999 mio. kr.	2000 mio. kr.	1999 %	2000 %
SOCIAL INFRASTRUKTUR	2.584,22	2.479,66	46,8	40,2
Uddannelse	533,21	552,17	9,7	9,0
Formel primær uddannelse	203,37	257,79	3,7	4,2
Formel sekundær uddannelse	1,09	20,49	0,0	0,3
Tekniske og erhvervsrettede uddannelser	87,96	121,03	1,6	2,0
Universitets- og anden tertiær uddannelse	82,99	80,79	1,5	1,3
Ungdoms- og voksenundervisning uden for den formelle sektor (non-formal education)	157,80	72,07	2,9	1,2
Sundhed	696,57	594,06	12,6	9,6
Aids-forebyggelse og -behandling	23,92	11,10	0,4	0,2
Medicinforsyning	13,55	7,14	0,2	0,1
Familieplanlægning		0,20		0,0
Forebyggende sundhed	146,82	128,56	2,7	2,1
Sygdomsbekæmpelse i øvrigt	191,79	184,13	3,5	3,0
Sundhedsvæsen og infrastruktur	300,37	247,33	5,4	4,0
Sundhedsoplysning	11,11	2,27	0,2	0,0
Sundhedsforskning	9,01	13,33	0,2	0,2
Drikkevand og sanitet	493,75	549,77	8,9	8,9
Offentlig administration	158,01	160,85	2,9	2,6
Udviklingsplanlægning	34,59	23,64	0,6	0,4
Øvrig social infrastruktur	668,08	599,18	12,1	9,7
Kvindeprojekter uden anden sektororientering	48,46	21,14	0,9	0,3
Demokrati, menneskerettigheder og "Good Governance"	449,06	428,56	8,1	7,0
Øvrig social infrastruktur	170,56	149,48	3,1	2,4
ØKONOMISK INFRASTRUKTUR	833,89	1.071,50	15,1	17,4
Transport	413,44	690,33	7,5	11,2
Vejanlæg, vejtransport	395,32	636,53	7,2	10,3
Jernbaner	0,00	0,00	0,0	0,0
Sø- og luftfart	18,12	53,80	0,3	0,9
Kommunikation	66,50	26,44	1,2	0,4
Flodkontrol	19,07	10,25	0,3	0,2
Energi	324,63	329,68	5,9	5,4
Elektrificeringsprojekter	128,48	203,32	2,3	3,3
Nye og vedvarende energikilder	174,75	48,59	3,2	0,8
Anden bistand til energisektoren	21,40	77,77	0,4	1,3
Øvrig økonomisk infrastruktur	10,25	14,81	0,2	0,2

	1999 mio. kr.	2000 mio. kr.	1999 %	2000 %
PRODUKTIVE SEKTORER	981,68	1.119,28	17,8	18,2
Landbrug m.v. (primær produktion)	596,94	750,93	10,8	12,2
Landbrug	495,06	653,19	9,0	10,6
Skovbrug og vildt	43,22	39,16	0,8	0,6
Fiskeri, akvakultur og marinbiologi	55,72	54,41	1,0	0,9
Anden primær produktion	2,94	4,17	0,1	0,1
Industri, minedrift, håndværk og teknik (sekundær produktion)	326,56	354,03	5,9	5,7
Mejeri, slagteri og anden forarbejdning af landbrugsprodukter	16,95	2,16	0,3	0,0
Forarbejdning af fiskeriprodukter	0,73	0,00	0,0	0,0
Fremstillingsvirksomhed i øvrigt	195,30	223,12	3,5	3,6
Privat Sektor Program	113,59	128,74	2,1	2,1
Handel, distribution, Kooperation og markedsføring (tertiær produktion)	58,18	14,32	1,1	0,2
Landbrugsvarer	43,53	5,02	0,8	0,1
Øvrige	14,65	9,30	0,3	0,2
MULTISEKTOR, INTEGREREDE UDVIKLINGSPROJEKTER	311,03	435,95	5,6	7,1
Miljø uden anden sektororientering	201,36	287,05	3,6	4,7
Genopbygningsbistand	0,00	51,91	0,0	0,8
Ørkenbekæmpelse	- 0,03	- 0,05	0,0	0,0
Øvrige integrerede udviklingsprojekter	109,71	97,04	2,0	1,6
PROGRAMBISTAND	286,91	203,78	5,2	3,3
Strukturtilpasningsstøtte i forbindelse med Verdensbankens eller IMF's programmer	0,12	0,17	0,0	0,0
Generel programbistand	140,88	98,62	2,6	1,6
Anden sektor-relateret programbistand	56,85	63,15	1,0	1,0
Gældslettelse	89,05	41,85	1,6	0,7
Ikke-kategoriseret	522,97	850,55	9,5	13,8
Bilateral bistand i alt	5.520,70	6.160,73	100,0	100,0

	Lang	1997 Kort	Lang	1998 Kort	Lang	1999 Kort	Lang	2000 Kort
Bangladesh	193	6	232	3,1	260	6,5	279	3,8
Benin*							24	9,9
Bhutan	58	11,8	65	0,5	97	12,6	149	0
Bolivia	5	0,6	37	0	51	0,3	110	0,9
Burkina Faso*							31	0
Egypten	29	0,3	69	0,2	52	0	33	0
Eritrea*							73	0,3
Ghana	45	1	36	1,2	31	0	36	0,4
Indien	162,5	5	191	0,9	199	2,3	184	2,9
Kenya	229	1	173	0,4	149	0,1	152	0
Malawi*							117	1,9
Mozambique	281,5	3	253	9,5	254	11,4	290	4,5
Nepal	170	7	218	13,7	277	17,5	279	20,5
Nicaragua	48	2	38	8,9	79	11,4	182	1,6
Niger*							12	0
Tanzania	245	13	252	17,3	263	36,7	285	46,7
Thailand	57	0,5	39	0,4	38	1	59	1,6
Uganda	162	16	188	8,9	252	4,3	248	4
Vietnam	32	0	101	2,1	139	0,7	186	3,3
Zambia	87,5	2	112	3,5	94	1,7	95	0,3
Zimbabwe	151	7	85	8,3	115	10,3	118	17,9
Øvrige Afrika	90	11	99	8,3	167	2,8	0	1,1
Øvrige Asien	54,5	6,7	12	0,4	39	1,5	12	2
Øvrige Latinamerika	65	1,4	28	1,8	43	0,9	36	0,5
Øvrige Mellemøsten	51	0,2	18	0,9	47	0,8	48	7,5
Øvrige lande								6,3
I alt	2.216	95,5	2.246	90,3	2.646	122,8	3.038	137,9

*) = De med * markerede lande var i 1997-99 medtaget i "Øvrige Afrika".

Land	Overenskomst	Beløb i mio. kr.	Varighed
Bangladesh	Sektorprogram for landbrug	464,9	2000-2005
	Balanceret og miljørigtig anvendelse af kunstgødning	2,9	2000-2000
	Sektorprogramstøtte til transportsektoren	924,2	2000-2005
	Støtte til renovering af færgefarten ved Aricha og institutionel udvikling af det nationale færgeelskab	152,7	2000-2005
	Støtte til renovering og opgradering af udvalgte regionalveje i Chittagong Hill Tracts	124,8	2000-2005
	Støtte til renovering af biveje og markedspladser i Laksmipur og Feni	68,7	2000-2005
	Støtte til renovering af færgefarten i forbindelse med regionale veje i Patuakhali og Barguna	37,9	2000-2005
	Støtte til renovering af regionale veje i Patuakhali og Barguna	148,5	2000-2005
	Støtte til forebyggelse af vold mod kvinder og støtte til voldsramte kvinder	7,6	2000-2002
Benin	Støtte til transportsektorprogrammet i Benin	396,9	2000-2005
Bhutan	Støtte til ugeavisen Kuensel, fase 3	7,1	2000-2003
	Støtte til Royal Civil Service Commission	2,5	2000-2002
Burkina Faso	Sektorprogram, landbrug	384,4	2000-2004
	Public Expenditure Review	0,1	2000-2000
	OUA sundhedsministtermøde om aids	0,2	2000-2000
	Burkinsk deltagelse i den specielle FN Generalforsamling, juni 2000	0,1	2000-2001
	Institutionel støtte til den burkinske ombudsmand	1,2	2000-2001
	Støtte til lokaludvalg, september 2000	3,0	2000-2001
Cambodia	Støtte til integreret skadedyrsbekæmpelse, fase 1	14,6	2000-2002
Egypten	Støtte til miljøforbedringer på KIMA kunstgødnings- og ferrosiliciumfabrik	15,0	2000-2001
Eritrea	Forlængelse af støtte til landbrugssektoren	57,5	2000-2001
	Uddannelsessektorprogram	267,3	2000-2007
Filippinerne	Støtte til forbedring af miljøet - Pasig-floden	16,0	2000-2002
Ghana	Støtte til beskyttelse og bevarelse af jord- og vandressourcer, fase 2.	11,8	2000-2003
Indien	Konsulenttjeneste for landbrugskvinder i Karnataka, WYTEP	28,3	2000-2005
	Etablering af miljøtræningsinstitutter i Karnataka og Tamil Nadu	19,9	2000-2001
	National prøvestation for vindturbiner, Tamil Nadu	15,9	2000-2004
Kenya	Lokalsamfundsaseret ernæringsprogram	61,2	2000-2004
Laos	Støtte til vandressourceforvaltning i Xieng Khouang- og Huaphan-provinserne	8,7	2000-2002
Malawi	Støtte til sektorprogram for uddannelse	245,7	2000-2004
	Makrofinansiel støtte	103,0	2000-2002
Mozambique	Industriel forureningsbekæmpelse	11,6	2000-2002
	Genopbygningsbistand	70,0	2000-2001
	Makrofinansiel støtte	246,0	2000-2003
	Støtte til levevilkårsundersøgelse	5,0	2000-2001
	Minerydning	72,0	2000-2003
Nepal	Miljøsektorprogram: Ny komponent: Støtte til forbedring af luftkvaliteten i Kathmandu-dalen	33,8	2000-2004
Niger	Støtte til destruktion af håndvåben	0,145	2000-2000
	Støtte til den nationale menneskerettighedskommission	0,145	2000-2000
Sydafrika	Støtte til reformering af retssystemet, fase 4	2,9	2000-2000
	Kapacitetsopbygning på lokalregeringsniveau (vand/sanitet)	6,0	2000-2002
	Finansiel støtte i forbindelse med Sydafrikas nødhjælpsassistance til Mozambique	3,5	2000-2000
	Pilot-projekt vedr. integrering af børn med særlige behov i det almindelige uddannelsessystem	16,1	2000-2001

Land	Overenskomst	Beløb i mio. kr.	Varighed
Tanzania	Støtte til den private sektor under landbrugssektorprogrammet	20,0	2000-2002
	Vejsektorprogramstøtte, fase 2	555,0	2000-2002
Uganda	Tematisk menneskerettighedsprogram	72,8	2000-2005
	Vandressourcekomponent under vandsektorprogrammet	26,7	2000-2003
Vietnam	Landbrugssektoren	435,4	2000-2005
	Støtte til integreret skadedyrsbekæmpelse	61,7	2000-2005
	Vandsektorprogram	707,8	2000-2005
	Støtte til sanitetskomponent i Halong City	78,8	2000-2005
	Støtte til rehabilitering og nybygning af færger, fase 2	150,2	2000-2005
	Støtte til kapacitetsopbygning i Ministeriet for Planlægning og Investering	6,5	2000-2002
	Støtte til miljøforvaltningen i Thai Nguyen-provinsen	11,6	2000-2002
Zambia	Støtte til håndværkeruddannelse i Zambia	3,0	2000-2001
Zimbabwe	Sundhedssektorprogrammet, fase 2	235,0	2000-2004
	Vejsektorprogrammet	380,0	2000-2005
	Støtte til Regional Peacekeeping Training Centre (RPTC) i Harare, fase 2	56,1	2000-2004
Blandede kreditter			
Jordan	Rammeaftale	315,0	2000-2002
Kina	Rammeaftale	500,0	2000-2002
Development Bank of Southern Africa (DBSA)	Kreditlinie	200,0	2000-2002
Moratorieaftaler			
Guyana	Moratorieaftale vedrørende eksportkreditter – gældsreduktion	3,2	2000-2022

Bevillinger over NGO-rammen til private danske organisationers udviklingsprojekter, 2000

E9

Organisation	Land	Projekt	Periode	Bevilget beløb i 1.000 kr
Enkeltprojekter				
ADDA	Cambodia	Kapacitetsudvikling på landbrugsskole, fase 2	2000-2004	9.400
ADDA	Cambodia	Landbrugsskole i Phnom Penh, brofase	2000	732
ADRA Danmark	Uganda	Sundhedsprojekt i Iganga-distriktet, fase 2	2001-2004	12.780
ADRA Danmark	Malawi	Familieplanlægning og aids-forebyggelse, fase 4	2001-2004	11.500
ADRA Danmark	Sudan	Grundskoleuddannelse i Syd-Sudan, brofase	2000-2001	2.300
AOF Uddannelsescenter Give	Kirgizistan	En folkelig uddannelsesmodel for Kirgizistan	2000-2001	1.327
AOF Uddannelsescenter Give	Kirgizistan	En folkelig uddannelsesmodel for Kirgizistan	2000	1.258
Arbejderbevægelsens Internationale Forum	Burma	Radiostationen Democratic Voice of Burma, fase 4	2001-2002	3.458
Arbejderbevægelsens Internationale Forum	Burma	Opbygning af en græsrodsbevægelse i Burma, fase 3	2001-2002	2.119
Arbejderbevægelsens Internationale Forum	Burma	Styrkelse af den demokratiske opposition i Burma	2000-2003	19.300
Arbejderbevægelsens Internationale Forum	El Salvador	Uddannelsesprojekt for voksne i de tidligere konfliktområder, brofase	2000	1.911
Arbejderbevægelsens Internationale Forum	El Salvador	Uddannelsesprojekt for voksne i de tidligere konfliktområder	2000-2003	8.500
Caritas Danmark	Bolivia	Integreret udvikling af smålandbrug i det sydlige høiland	2000-2004	6.839
Caritas Danmark	Bolivia	Støtte til landbrugsteknisk uddannelse, quechua-talende unge	2000-2003	3.746
Caritas Danmark	Niger	Fødevarsikring gennem udvikling af havebrug	2000-2003	2.000
Caritas Danmark	Honduras	Juridisk støtte til voldsramte kvinder	2000-2003	1.480
Cykler til Senegal	Senegal	Fokus på syn	2000-2002	348
Danmarks Blåvåberforening	Indien	Blåvåberuddannelse i Tamil Nadu, fase 2	2001-2003	1.548
Danmarks Lungeforening	Mongoliet	Bekæmpelse af tuberkulose i Mongoliet, brofase	2000-2001	4.907
Danmission	Bangladesh	Støtte til selvhjælpsgrupper, fase 2	2001-2005	5.183
Dansk Blindesamfund	Ghana	Organisationsudvikling og revalidering af synshandicappede, brofase	2000	728
Dansk Blindesamfund	Ghana	Organisationsudvikling og revalidering af synshandicappede	2001	968
Dansk Mongolsk Selskab	Mongoliet	Skoleudvikling i landdistrikter	2000-2003	9.100
Dansk Ornitologisk Forening	Indonesien	Forvaltning af skove på Sumba	2000-2003	2.999
Danske Døves Landsforbund	Uganda	Udviklingsprojekt med Ugandas døveforbund, fase 3	2000-2005	12.000
De Samvirkende Invalideorganisationer	Uganda	Distriktsbaserede handicaporganisationer, fase 2	2000-2004	12.900
Den Eritreanske Støtteforening	Eritrea	Uddannelse af traditionelle fødselshjælpere, fase 3	2001-2002	1.260
Det Danske Missionsforbunds Ydre Mission	Thailand/Burma	Etniske grupper i Nordvest-Thailand og Burma, fase 2	2000-2003	2.864
Foreningen for Folkehøjskoler	Bangladesh	Folkelig uddannelse, fase 2	2000-2004	2.913
Ibbs	Mozambique	Børneradio i Alto Molócué, u-landskalender 2000	2001-2003	5.700
IMCC	Ghana	Primær sundhedstjeneste, fase 2	2001-2006	6.700
International Børnesolidaritet	Nicaragua	Konsolideringsfase for børneorganisationen MILAVF	2000-2001	2.125
Kvindelig Arbejderforbund i Danmark	Nepal	Fremme af kvindelige arbejderes rettigheder	2001-2003	2.116
Lions Club Danmark	Sierra Leone	Sundhed og uddannelse, fase 2	2000-2001	126
Mission Øst	Tadjikistan	Genetablering af vand- og sanitetssystemer i Shurobod-distriktet	2001-2002	2.203
Nepenthes	Panama	Kollektiv ejendomsret for Emberá- og Wounan-indianere, fase 2	2001-2004	6.750
Nordvestjysk Folkecenter for Vedvarende Energi	Mali	Integreret solenergi i maliske landsbyer	2000-2003	2.439
Projektrådgivningen	Danmark	Pulje til forundersøgelse til projekter udført af private danske organisationer	2000-2001	1.000

Organisation	Land	Projekt	Periode	Bevilget beløb i 1.000 kr
Projektrådgivningen	Danmark	Projektrådgivningens NGO-konsulentordning, fase 3	2001	2.784
Specialarbejderforbundet i Danmark	Mellemamerika	Faglig udvikling i Mellemamerika og Caribien, forundersøgelse	2000-2001	999
Specialarbejderforbundet i Danmark	Mozambique	Fagligt udviklingsprojekt, brofase	2000-2001	1.517
Specialarbejderforbundet i Danmark	Latinamerika	Fagligt udviklingsprojekt for den latinamerikanske koordineringsorganisation	2000-2001	2.308
WWF-Verdensnaturfonden, Danmark	Indonesien	Natur- og Dayak-folk i Øst-Kalimantan, fase 2	2000-2004	16.800
I alt				199.935
Rammeaftaler				
CARE Danmark			2001	43.000
Dansk Røde Kors			2001	67.000
Folkekirkens Nødhjælp			2001	136.000
Ibis			2001	95.000
Ulandssekretariatet			2001	50.000
I alt				391.000
Miniprogramaftaler				
De Samvirkende Invalideorganisationer			2000-2004	18.800
I alt				18.800

Danmarks bidrag til internationale organisationer fordelt på hovedkategorier inden for den multilaterale bistand, 1998-2000

F1

Mio. kr.	1998	1999	2000	1998, %	1999, %	2000, %
FN's Udviklingsprogram (UNDP)	649,5	519,3	513,7	13,68	9,83	9,75
– UNDP	550,0	420,0	420,0	11,58	7,95	7,98
– UNCDF	55,0	55,0	55,0	1,16	1,04	1,04
– UNIFEM	3,6	3,0	3,0	0,08	0,06	0,06
– FN-center i København	21,3	21,3	25,7	0,45	0,40	0,49
– UNDP-trustfonde	16,8	20,0	10,0	0,35	0,38	0,19
– Bistand gennem UNDP	2,7	0,0	0,0	0,06	0,00	0,00
UNICEF	210,5	202,6	205,5	4,43	3,83	3,90
– Bidrag til UNICEF	200,0	190,5	193,0	4,21	3,61	3,67
– UNICEF lagerfacilitet	10,5	12,1	12,4	0,22	0,23	0,24
Befolknings- og sundhedsprogrammer	374,8	356,2	358,3	7,89	6,74	6,80
FN	287,2	272,0	274,6	6,05	5,15	5,21
– UNFPA	220,0	200,0	200,5	4,63	3,78	3,81
– WHO's særprogrammer	33,2	40,0	40,0	0,70	0,76	0,76
– UNDCP	11,0	9,0	9,0	0,23	0,17	0,17
– UNAIDS	23,0	23,0	25,1	0,48	0,44	0,48
Øvrige internationale organisationer	87,6	84,2	83,8	1,85	1,59	1,59
– IPPF	75,0	73,0	73,0	1,58	1,38	1,39
– Population Council	4,8	4,8	4,8	0,10	0,09	0,09
– IUSSP	1,0	1,0	1,0	0,02	0,02	0,02
– øvrige	6,8	5,4	5,0	0,14	0,10	0,09
FN's landbrugs-, fødevarer- og ernæringsprogrammer	245,4	235,2	241,6	5,17	4,45	4,59
– WFP	200,0	200,2	200,0	4,21	3,79	3,80
– IFAD	13,6	21,7	40,0	0,29	0,41	0,76
– FAO projekter/programmer	31,8	13,2	1,6	0,67	0,25	0,03
Globale miljøprogrammer	138,5	131,3	134,8	2,92	2,48	2,56
– UNEP	15,0	14,0	13,8	0,32	0,26	0,26
– GEF	33,2	22,0	58,2	0,70	0,42	1,11
– øvrige	90,3	95,4	62,8	1,90	1,80	1,19
FN's øvrige bistandsprogrammer	243,2	273,2	232,1	5,12	5,17	4,41
FN	119,4	140,6	98,3	2,51	2,66	1,87
– UNIDO	19,6	14,0	19,4	0,41	0,26	0,37
– UNSO	8,6	4,0	– 3,3	0,18	0,08	– 0,06
– UNCHS	15,9	28,4	0,0	0,34	0,54	0,00
– ILO	45,0	64,4	52,6	0,95	1,22	1,00
– UNESCO	30,0	30,2	30,0	0,63	0,57	0,57
– øvrige FN-organisationer	0,3	– 0,3	– 0,4	0,01	– 0,02	– 0,02
Øvrige	2,7	3,7	12,4	0,06	0,07	0,23
– Konsulenter og rådgivere	0,6	0,9	1,0	0,01	0,02	0,02
– Verdenstopmøde om social udvikling	2,1	1,9	0,5	0,04	0,04	0,01
– øvrige	0,0	0,9	10,8	0,00	0,02	0,21

Mio. kr.	1998	1999	2000	1998, %	1999, %	2000, %
Multilaterale rådgivere	121,1	128,8	121,4	2,55	2,44	2,31
FN	97,8	105,0	91,9	2,06	1,99	1,75
– FAO	1,5	2,5	2,3	0,03	0,05	0,04
– UNDP	35,4	32,5	19,9	0,74	0,62	0,38
– UNHCR	6,8	10,7	8,8	0,14	0,20	0,17
– WHO	2,3	4,3	2,7	0,05	0,08	0,05
– UNIDO	– 0,2	3,7	6,1	0,00	0,07	0,12
– ILO	5,8	3,7	7,4	0,12	0,07	0,14
– UN	5,7	3,7	– 3,3	0,12	0,07	– 0,06
– UNSO	0,8	0,0	0,2	0,02	0,00	0,00
– UNCDF	3,5	2,3	2,7	0,07	0,04	0,05
– UNESCO	4,6	3,0	3,9	0,10	0,06	0,07
– UNFPA	8,1	7,6	4,3	0,17	0,14	0,08
– UNEP	2,9	2,6	5,0	0,06	0,05	0,10
– UNICEF	5,9	11,3	15,7	0,12	0,21	0,30
– UNRISD	– 0,3	0,1	0,0	– 0,01	0,00	0,00
– UNRWA	0,0	0,0	0,1	0,00	0,00	0,00
– WFP	1,3	3,5	9,1	0,03	0,07	0,17
– UNIFEM	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
– UNCHS	0,0	– 0,1	0,0	0,00	0,00	0,00
– UNCTAD	0,0	– 0,1	0,0	0,00	0,00	0,00
– FN indkøbscenter	7,4	5,9	0,0	0,16	0,11	0,00
– IOC	0,4	0,5	0,0	0,01	0,01	0,00
– IFAD	1,0	2,6	2,8	0,02	0,05	0,05
– UNAIDS	1,8	0,8	1,6	0,04	0,02	0,03
– UNOPS	2,2	1,1	2,4	0,05	0,02	0,05
– DESA (UNDCP)	0,9	2,8	0,3	0,02	0,05	0,00
Øvrige int. organisationer	23,3	23,8	29,5	0,49	0,45	0,56
– Verdensbanken	1,6	3,5	4,4	0,03	0,07	0,08
– AfDB	0,3	0,1	1,1	0,01	0,00	0,02
– EAC	0,2	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
– IFC	2,4	0,0	0,0	0,05	0,00	0,00
– øvrige	18,8	20,2	24,1	0,40	0,38	0,46
Verdensbankgruppen	644,5	698,7	835,7	13,57	13,22	15,87
– IDA	520,4	454,4	622,2	10,96	8,60	11,82
– IDA Special Action Account	– 0,6	– 0,7	– 1,5	– 0,01	– 0,01	– 0,03
– Verdensbanken (IBRD)	75,9	232,2	169,8	1,60	4,39	3,23
– Bistand til Mellemøsten gennem IBRD	13,0	7,0	0,0	0,27	0,13	0,00
– IFC	5,2	5,8	11,9	0,11	0,11	0,23
– MIGA	0,0	0,0	8,1	0,00	0,00	0,37
– IMF's Strukturtilpasning (ESAF)	30,6	0,0	25,2	0,64	0,00	0,48
Regionale udviklingsbanker	41,7	89,1	104,3	0,88	1,69	1,98
– AfDB	5,0	71,6	72,0	0,11	1,35	1,37
– AsDB	15,9	7,4	11,4	0,33	0,14	0,22
– IDB	20,8	10,1	20,9	0,44	0,19	0,40
Regionale udviklingsfonde	302,8	331,8	229,4	6,38	6,28	4,36
– AsDF	84,9	96,3	70,1	1,79	1,82	1,33
– AfDF	160,7	152,8	74,2	3,38	2,89	1,41
– FSO (IDB)	7,7	4,9	4,9	0,16	0,09	0,09
– NDF	49,5	77,8	80,2	1,04	1,47	1,52
EU's udviklingsbistand	380,7	369,0	465,0	8,02	6,98	8,83
EDF	355,0	250,2	285,6	7,48	4,73	5,42
EU-lån Tyrkiet	– 1,5	– 1,5	– 1,5	– 0,03	– 0,03	– 0,03

Mio. kr.	1998	1999	2000	1998, %	1999, %	2000, %
Multilateral regional- og overgangsbistand	137,9	164,5	192,5	2,90	3,11	3,66
FN	9,3	4,0	11,0	0,20	0,08	0,21
– UNDP	9,3	4,0	11,0	0,20	0,08	0,21
Øvrige	128,6	160,5	181,5	2,71	3,04	3,45
– IBRD	3,0	3,0	3,0	0,06	0,06	0,06
– CATIE	6,6	7,5	10,9	0,14	0,14	0,21
– Pan American Health Org.	10,1	15,5	8,3	0,21	0,29	0,16
– IFPRI	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
– Mekong River Commission	25,3	12,7	7,0	0,53	0,24	0,13
– øvrige	83,6	121,8	152,4	1,76	2,30	2,89
Int. udviklingsforskning	100,5	91,7	90,1	2,12	1,74	1,71
– CGIAR	82,4	70,0	69,3	1,74	1,32	1,22
– øvrige	18,1	21,7	20,9	0,38	0,41	0,40
Andre int. organisationer	133,9	112,5	81,3	2,82	2,13	1,54
FN	25,1	20,7	5,3	0,53	0,39	0,10
– FAO	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
– ILO	4,5	4,7	0,2	0,09	0,09	0,00
– UNHCR	0,0	0,6	0,0	0,00	0,01	0,00
– UNICEF	0,0	2,2	2,0	0,00	0,04	0,04
– UNRISD	1,0	0,7	0,0	0,02	0,01	0,00
– UNV	0,2	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
– WHO	0,2	0,2	0,2	0,00	0,00	0,00
– UN	5,0	1,1	0,6	0,10	0,02	0,01
– UNGLS	0,9	0,0	0,8	0,02	0,00	0,02
– UNCTAD	0,1	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
– UNHRCFOR	10,0	10,9	0,0	0,21	0,21	0,00
– UN Dep. for Peace-keeping Operations	2,9	0,0	0,1	0,06	0,00	0,00
– øvrige FN-organisationer	0,5	0,3	1,3	0,01	0,01	0,03
Øvrige	108,8	91,7	76,0	2,29	1,74	1,44
– ITC	11,7	9,3	0,5	0,25	0,18	0,01
– International Alert	2,6	2,0	0,0	0,05	0,04	0,00
– CONGO	0,0	4,2	0,0	0,00	0,08	0,00
– PANOS	3,1	3,1	2,0	0,06	0,06	0,04
– IDB	2,4	4,0	0,0	0,05	0,08	0,00
– IWGIA	11,0	7,7	0,1	0,23	0,15	0,00
– IIDEA	4,0	0,0	0,0	0,08	0,00	0,00
– IBRD	0,3	0,0	0,4	0,01	0,00	0,01
– IFPRI	0,0	2,2	2,7	0,00	0,04	0,05
– INTOSAI	0,7	0,4	0,4	0,01	0,01	0,01
– øvrige	73,0	59,0	70,0	1,54	1,12	1,33
Støtte til internationale menneskerettigheder	0,0	0,0	50,4	0,00	0,00	0,96
– IRCT	0,0	0,0	7,2	0,00	0,00	0,14
– IWGIA	0,0	0,0	13,8	0,00	0,00	0,26
– øvrige	0,0	0,0	29,4	0,00	0,00	0,56
International humanitær bistand	750,8	1.115,1	1.201,9	15,81	21,10	22,82
FN	460,0	429,9	680,2	9,69	8,14	12,92
– UNHCR	274,2	233,9	285,1	5,77	4,43	5,41
– UNRWA	55,0	60,0	69,2	1,16	1,14	1,31
– DHA/OCHA	8,9	10,0	23,3	0,19	0,19	0,44
– UNICEF	36,3	37,0	45,2	0,76	0,70	0,86
– IEFIR	– 4,9	0,0	0,0	– 0,10	0,00	0,00
– WFP/PRO	73,6	36,7	112,5	1,55	0,69	2,14
– UN	11,5	19,3	105,5	0,24	0,36	2,00
– UNDP	0,5	0,5	0,2	0,01	0,01	0,00
– WHO	0,0	6,0	7,0	0,00	0,11	0,13
– UNOCA	5,0	0,0	0,0	0,11	0,00	0,00
– øvrige FN	0,0	26,6	32,2	0,00	0,50	0,61

Mio. kr.	1998	1999	2000	1998, %	1999, %	2000, %
Øvrige humanitære hjælpeorganisationer	11,0	20,2	16,8	0,23	0,38	0,32
– ICRC	10,0	12,0	12,0	0,21	0,23	0,23
– IOM	1,0	0,0	3,0	0,02	0,00	0,06
– IMG-IBH	0,0	0,0	0,2	0,00	0,00	0,00
– IPPNW	0,0	0,0	1,0	0,00	0,00	0,02
– øvrige	0,0	8,2	1,0	0,00	0,16	0,02
Danske humanitære hjælpeorganisationer	279,8	665,1	504,8	5,89	12,59	9,59
– danske hum. hjælpe- organisationer	271,2	396,5	440,0	5,71	7,50	8,36
– regeringsudført	4,7	252,0	62,1	0,10	4,77	1,18
– ambassader	3,9	16,5	2,8	0,08	0,31	0,05
Kosovo-flygtninge	0,0	305,7	0,0	0,00	5,78	0,00
Bidragsandele (int. organisationer)	40,3	39,9	45,3	0,85	0,76	0,86
MULTILATERAL BISTAND	4.748,5	5.284,4	5.265,9	100,0	100,0	100,0
– heraf gennem FN-organisationer	2.187,0	1.983,2	2.181,1	51,3	37,5	41,4

Humanitær bistand fordelt på kategorier, 1998-2000

G1

Mio. kr.	1998	1999	2000
Bidrag til internationale hjælpeorganisationers ordinære budgetter ¹⁾	195,0	207,0	237,0
Bidrag til UNHCHR (FN's højkommisær for menneskerettigheder)	–	–	9,6 ²⁾
Ekstraordinære humanitære bidrag (katastrofe-bevillingen)	482,1	828,6	899,0
Det Internationale Humanitære Beredskab (IHB)	54,2	52,9	56,5
Den Internationale Fødevare nødhjælpsreserve (IEFR) og WFP's underprogram for flygtninge (PRO)	19,4	27,2	³⁾
I alt	750,7	1.115,8	1.202,1

I denne opgørelse medregnes herudover:

Bidrag til internationale organisationer til fremme af demokrati, menneskerettigheder og konflikthåndtering	29,9	29,5	26,0
Andre humanitære bidrag til internationale organisationer	2,0	2,9	1,3
Ekstraordinær international katastrofebistand m.v. finansieret under MIFRESTA-rammen ⁴⁾	10,2	16,7	0,0
I alt	797,8	1.169,8	1.229,4

1) = For 2000: ICRC: 12 mio. kr., OCHA: 10 mio. kr., UNHCR: 125 mio. kr., UNRWA: 60 mio. kr., WFP: 30 mio. kr.

2) = Ændret opdeling i 2000, derfor specificeret beløb.

3) = Ændret opdeling i 2000. Generelt bidrag til WFP: 30 mio. kr.

4) = Administreres af Kontoret for Øst- og Vestafrika.

Humanitær bistand fordelt på organisationer, 2000

G2

	1.000 kr.
ADRA (Adventisternes hjælpeorganisation)	36.727
Genbosættelse af flygtninge i Burundi	2.800
Genopbygning af skoler i Kosovo	20.000
Bidrag til ofrene for oversvømmelserne i Mozambique	4.100
Støtte til projekt vedr. reintegration af internt fordrevne i Sierra Leone	2.200
Tilskud til drift af Waterloo-lejren i Sierra Leone	1.500
Forbedring af menneskers og husdyrs adgang til rent drikkevand i Somalia	2.700
Uddannelses- og sundhedsprojekt i Sydsudan	4.200
Tilbagebetalinger	(773)
ASF-Dansk Folkehjælp	11.533
Boliggenopbygning i den nordvestlige del af Kosovo	8.000
Husly til fordrevne gennem uddeling af telte i Tjetjenien	3.533

Danske humanitære organisationer

	1.000 kr.
Beredskabsstyrelsen	1.815
Levering af tæpper, sandsække m.m. i Rumænien og Ungarn	1.022
Bidrag til eftersøgnings- og redningshold, i forbindelse med jordskælvet i Tyrkiet i 1999	1.165
Tilbagebetalinger	(372)
Caritas Danmark	11.309
Støtte til ofre for krigen mellem Eritrea og Etiopien	4.750
Medicin til de katolske sundhedsklinikker i Eritrea	1.500
Opvarmning og varme til husholdningsformål i Subotica, Serbien	2.600
Støtte til fordel for flygtninge fra Burma (Myanmar) i Thailand	3.000
Tilbagebetalinger	(541)
Den danske Afghanistankomite	1.203
Medicinsk hjælp og opførsel af huse i Rawzabagh-lejren i Afghanistan	1.203
Danish Demining Centre (DANDEC)	2.000
Humanitært minerydnings-uddannelsesforløb af en varighed på 10 uger	2.000
Dansk Missionsråd	1.100
Bidrag til generel nødhjælpspulje	1.100
Danish Assistance to the Self-Reliance Strategy (DASS)	5.283
Rehabilitering og integration af sudanske flygtninge i Uganda	3.700
Rehabilitering og integration af sudanske flygtninge i Uganda	1.583
Danish De-mining Group	6.000
Støtte til humanitært minerydningsprogram i Afghanistan	6.000
DSI (De Samvirkende Invalideorganisationer)	2.494
Handikapprojekt i Kosovo	2.500
Tilbagebetaling	(6)
Det Dansk-Etiopiske Fællesinitiativ	11.770
Udviklingsorienteret nødhjælpsprojekt i Nord Wollo, Etiopien	6.270
Indkøb og distribution af fødevarer til ofre for tørke i Nord Wollo, Etiopien	5.500
Dansk Flygtningehjælp	45.603
Nødhjælp til internt fordrevne i provinserne Uige og Luanda, Angola	7.500
Integrationsprogrammer for flygtninge og internt fordrevne i Azerbajdjan	2.500
Integrationsprogrammer for flygtninge og internt fordrevne i Georgien	2.000
Genopbygningsaktiviteter for hjemvendte Kosovo-flygtninge	1.800
Forlængelse af social nødhjælp/community service aktiviteter i Kosovo	1.050
Boliggenopbygning i den nordvestlige del af Kosovo	9.000
Socialt program Kosovo, særligt til selvhjælpsaktiviteter	6.000
Rehabiliterings- og reintegrationsprogram for flygtninge i Liberia	8.000
Bidrag til fordel for internt fordrevne i Montenegro	3.000
Indkomstskabende aktiviteter til hjælp for etniske russere i Tjetjenien	2.000
Socialt nødhjælpsprogram til fordel for internt fordrevne i Serbien	8.000
Gennemførelse af et rehabiliteringsprogram for internt fordrevne i Sri Lanka	3.650
Kapacitetsopbygning vedr. planlægning af indsatser i konfliktområder	248
Tilbagebetalinger	(9.144)
Dansk Flygtningehjælp/ASF-Dansk Folkehjælp	10.200
Mad, tøj og hygiejneartikler til fordel for tjetjenske og ingusjetiske fordrevne	10.200
Dansk Røde Kors, herunder bidrag til ICRC og IFRC	133.658
Dansk Røde Kors	42.212
Boliggenopbygning i den nordlige del af Kosovo	9.000
Gennemførelse af psykosociale programmer for børn i Kosovo	8.500
Katastrofeberedskab i Mozambique	2.520
Gennemførelse af psykosociale programmer for børn i Serbien	4.500
Suppekøkkener i Serbien	7.718
Indkøb og transport af nødhjælpsartikler til humanitære katastrofeområder	10.000
Tilbagebetalinger	(26)

	1.000 kr.
ICRC (International Committee of the Red Cross)	59.346
Ordinært bidrag	12.000
Medicin, fødevarer og vand til flygtninge i D.R. Congo	2.800
Uddeling af gødning og såsæd til ofre for konflikten i Afghanistan	4.000
Basale fornødenheder og sundhedsfaciliteter til internt fordrevne i Angola	5.000
Nødhjælp til internt fordrevne og fortalervirksomhed i Colombia	3.000
Bevilling til katastrofeshjælp i de palæstinensiske selvstyreområder	400
Nødhjælp til gavn for 100.000 internt fordrevne i Keren, Eritrea	4.000
Støtte til ofre for krigen mellem Eritrea og Etiopien	5.000
Nødhjælp til internt fordrevne, opbygning af nødlagre i Irak	3.000
Nødhjælp og materiel bistand til hjemvendte flygtninge i Sierra Leone	3.000
Nødhjælp til ofre for konflikten i Somalia	2.900
Fødevarebistand, såsæd og redskaber til internt fordrevne i Sudan	4.000
Uddeling af fødevarer, medicin samt af udstyr til hospitaler i Tjetjenien	7.500
Genbosætning af internt fordrevne i Øst Timor	2.750
Tilbagebetalinger	(4)
IFRC (International Federation of the Red Cross)	32.100
Indsats til sikring af umiddelbare fødevarebehov i Cambodja	3.000
Fødevarehjælp til ofre for tørken i syd Wollo, Etiopien	2.900
Hjælp til ofrene for oversvømmelser i forskellige delstater i Indien	1.000
Nødhjælpspakker til børn og familier i Irak	2.000
Indsats til sikring af umiddelbare fødevarebehov i Laos	1.000
Fødevarebistand, kapacitetsopbygning og uddeling af stævler i Mongoliet	1.000
Nødhjælp til fordel for ofre for oversvømmelserne i Mozambique	4.000
Akut hjælp til ofre for oversvømmelserne i Zimbabwe	2.000
Nødhjælps- og rehabiliteringsprogram i Inhambane-provinsen, Mozambique	6.200
Hospitaler, klinikker og nationalt katastrofeberedskab i Nordkorea	5.000
Katastrofefond til forøgelse af forbundets reaktionsevne	1.000
Administration af delegatprogram til katastrofeopbyggelse, nødhjælp m.m.	1.000
Evakuering af oversvømmelsesofre samt tilvejebringelse af mad i Vietnam	2.000
Folkekirkens Nødhjælp	109.118
Sidste rate af minerydningsprogram i samarbejde med Halo Trust i Tjetjenien	2.300
Indsats til sikring af internt fordrevnes overlevelse i to provinser i Angola	5.600
Uddeling af fødevarer og tøj til ofre for oversvømmelser i Bangladesh	1.000
Bevilling til nødhjælpsvarer, såsæd samt genopbygning af boliger i Burundi	3.000
Fødevarehjælp i samarbejde med LWF i Etiopien	7.000
Rehabilitering af skoler og vandforsyning efter cyklonen i Orissa i Indien	4.000
Støtte til ofre for oversvømmelser i det nordøstlige Indien	1.000
Flygtningelejr i Kenya for flygtninge fra Sudan og Somalia	2.000
2. rate af minerydningsprogram i Kosovo	5.500
Forlængelse af minerydningsprogram i Kosovo	7.000
Boliggenopbygning i den nordlige del af Kosovo	9.000
Yderligere fortsættelse af minerydningsprogram i Kosovo	7.000
Nødhjælpsforsyninger med fly til oversvømmelsesofre i Mozambique	5.000
Nødhjælpsforsyninger med fly til ofre for oversvømmelserne i Mozambique	2.000
Nødhjælpsforsyninger med fly til ofre for oversvømmelserne i Mozambique	3.000
Uddeling af såsæd og redskaber til ofre for oversvømmelserne i Mozambique	5.329
Støtte til reparationer af skoler i Gaza- og Sofale-provinserne i Mozambique	4.500
Støtte til flygtningelejr i Nepal til fordel for flygtninge fra Bhutan	1.400
Distribution af fødevarer- og hygiejnepakker i Serbien og Montenegro	8.000
Vandrensningsanlæg i Serbien	980
Fodtøj til flygtninge og fordrevne samt forbedring af boligforhold i Serbien	2.900
Rehabilitering og vedligeholdelse af overrindingskanaler i Somalia	2.000
Forbedring af fødevarsikkerheden i Syd-Sudan	7.000
Fødevarebistand og såsæd til isolerede grupper i bjergene i Syd-Sudan	1.000
Nødhjælpsforsyninger og uddannelse af flygtninge i Tanzania	4.700
Støtte til fordel for flygtninge fra Burma (Myanmar) i Thailand	7.000
Indkøb og transport af nødhjælpsartikler	2.000
Tilbagebetalinger	(2.091)
ICBL	350
Bistand til ICBL's Landmine Monitor Initiativ	350

	1.000 kr.
Læger uden Grænser	8.675
Assistance til syge, sårede og traumatiserede i Kisangani, D.R. Congo	2.325
Sundhedsprogram i Liberia	2.425
Sundhedsprogram i Syd-Sudan	3.925
Mellemløst Samvirke	1.799
Bidrag til dækning af forsendelsesudgifter for nødhjælpsudstyr	2.000
Tilbagebetalinger	(201)
Mission Øst	5.726
Forøgelse af fødevarerikkerhed i Sisian-distriktet i det sydlige Armenien	2.000
Styrkelse af fødevarerikkerheden i Tadjikistan	4.700
Tilbagebetalinger	(974)
Red Barnet	30.489
Hjælp til indkøb af tøj til børn i Albanien	1.000
Fødevarer til ofre for borgerkrig (specielt børn) i Angola	4.152
Nødhjælpsindsats til ofrene for tørken i Etiopien	5.843
Støtte til studier vedt, målretning af fremtidige nødhjælpsindsatser for børn	110
Rehabilitering af 10 børnehaver og 5 legestuer i Kosovo	7.000
Indkøb af brændsel til 10 børnehaver og legestuer i Kosovo	500
Understøttelse af børns skolegang m.m. i Sudan	6.000
Hjælp til internt fordrevne, især børn, i Nord-Sudan	6.000
Tilbagebetalinger	(116)
Støt Tuzias skoler	(13)
Tilbagebetalinger	(13)
Danske humanitære organisationer i alt	436.837
Danske ambassader	
Ambassaden i Bangladesh	
Hjælp til ofre for oversvømmelsen i Bangladesh i 1998	243
Ambassaden i Eritrea	
Bevilling direkte til Eritreisk Røde Kors til bagning og fordeling af brød	139
Lokale indkøb af hospitalsudstyr til Halibet Hospital	317
Ambassaden i Indien	
Bidrag til ofrene for oversvømmelserne i det nordøstlige Indien	182
Ambassaden i Kina	
IFRC's nødhjælpsarbejde i forbindelse med jordskælvene Yunnan-provinsen	222
Ambassaden i Mozambique	
Støtte til fordel for ofrene for oversvømmelse i Mozambique	252
Ambassaden i Jugoslavien (FRY)	
Støtte til børneinstitution i Serbien	121
Renovation i Montenegro	477
Ambassaden i Uganda	
Katastrofnehjælp til ofre for Ebola	117
Ambassaden i Vietnam	
Bidrag gennem IFRC til ofrene for oversvømmelser i Vietnam	250
Ambassaden i Zambia	
Levering af fødevarerhjælp til de oversvømmede områder nær Zambezi-floden	33
Ambassaden i Zimbabwe	
Indkøb og fordeling af basale fødevarer til ca. 15.000 personer	500
Tilbagebetalinger	(445)
Danske ambassader i alt	2.417
Danske virksomheder	
Bønnelycke A/S	1.983
Levering af tagkonstruktionsmateriale til UNHCR i Kosovo	1.983
Danish Powerlines	15.774
Elprojekt i Kosovo	15.774
Danske virksomheder i alt	17.757

	1.000 kr.	
FN's fredsbevarende operationer	95.544	FN-organisationer
UNAVEM/MONUA (Angola)	416	
MINURCA (Den Centralafrikanske Republik)	245	
MONUC (D.R. Congo)	11.537	
UNMIK (Kosovo)	26.897	
UNOMSIL/UNAMSIL (Sierra Leone)	28.879	
UNAMET (Øst-Timor)	1.317	
UNTAET (Øst-Timor)	29.822	
Tilbagebetalinger	(3.568)	
OCHA (FN's kontor for koordination af humanitær bistand)	20.750	
Ordinært bidrag	10.000	
Iværksættelse af aktiviteter i forbindelse med snestorme i Mongoliet	250	
Koordination af nødhjælpsindsatsen i henholdsvis Khartoum og Nairobi	2.000	
Emergency Grant Fund, særlig trustfund i forbindelse med naturkatastrofer	2.500	
Integreret regionalt informationsnetværk (IRIN) fortalerskab, koordination m.m.	4.000	
International strategi for begrænsning af naturkatastrofer (ISDR)	2.000	
UNCGI	2.000	
Bidrag til FN's vagtkorps i Irak	2.000	
UNEP (FN's Miljøkontor)	15.000	
Projekter angående de miljømæssige konsekvenser af Kosovo-konflikten	15.000	
UNHCR (FN's Flygtningehøjkommissariat)	284.613	
Ordinært bidrag	125.000	
Støtte til internt fordrevne og afghanske flygtninge i Iran og Pakistan	12.000	
Beskyttelse, repatriering og reintegration af flygtninge fra Afrikas Horn	15.000	
Beskyttelse af flygtninge og internt fordrevne på Afrikas Horn	15.000	
Beskyttelse af internt fordrevne på det vestlige Balkan	18.000	
Hjælp til kvindelige flygtninge i Rohingya; Burma og Bangladesh	9.000	
Bistand til liberianske flygtninge i Guinea og Elfenbenskysten	13.000	
Bistand på grund af vinteren til flygtninge og internt fordrevne i Serbien	10.000	
Fond for flygtningekvinder	2.000	
Særlige aktiviteter på miljøområdet	1.000	
Reintegration af hjemvendte flygtninge i Rwanda	15.000	
Reintegration af hjemvendte flygtninge i Rwanda	20.000	
Bistand til flygtninge uden for Øst-Timor	5.000	
Bistand til flygtninge fra Øst-Timor til hjælp for deres tilbagevenden	4.000	
Støtte til UNHCR's program i Tjetjenien	7.000	
Indkøb af tjenester fra danske rådgivende firmaer og organisationer	2.000	
Repatriering, reintegration af og bistand til flygtninge fra Vestafrika	12.000	
Tilbagebetalinger	(387)	
UNHCHR (FN's højkommissær for menneskerettigheder)	9.600	
Frivillig fond for torturofre	2.000	
Særlige procedurer	2.000	
Konventionsbaserede overvågningskomiteer	1.500	
Verdenskonference mod racisme	600	
Feltkontorer generelt	2.500	
Feltkontor i Colombia	1.000	
Tilpasning i overordnet ramme	400	
Tilbagebetalinger	(400)	
UNICEF (FN's Børnefond)	45.175	
Tilvejebringelse af brænde i forbindelse med tørke i Afghanistan	2.000	
Fødevarebistand og mineoplysning til internt fordrevne i Angola	6.700	
Forbedring af ernæring og sanitære forhold for internt fordrevne i Burundi	3.800	
Nødhjælp til ofre for tørke eller krig i Eritrea	3.600	
Nødhjælp til internt fordrevne og til ofre for tørken i Etiopien	3.600	
Støtte til sektorerne ernæring, sundhed, sanitet og uddannelse i Irak	3.500	
Bidrag til fordel for ofre for oversvømmelserne i Mozambique	500	
Fremme af ernærings-, sundheds- og vandsituationen for børn i Nordkorea	4.000	
Genetablering af sundhedssystemet i Sierra Leone	3.000	
Støtte til de mest udsatte kvinder og børn i Somalia	2.000	
Indsats rettet mod børns sundhed, ernæring og uddannelse i Sudan	8.000	
Vaccinationsprogrammer for mindre børn i Tadjikistan	2.000	

Andre internationale
humanitære organisationer

	1.000 kr.
Uddannelse af flygtningebørn samt forbedring af sundhed m.m. i Tanzania	3.300
Tilbagebetalinger	(825)
UNMAS (FN's kontor for minerydningsaktiviteter)	6.000
Minerydning (Voluntary Trust Fund) i Kosovo	5.000
Dækning af udgifter til mineoplysningskampagner m.m. i Mozambique	1.000
UNMIK (FN's mission i Kosovo)	15.164
Fabrikation af og leverance af uniformer til det lokale politi i Kosovo	5.164
Drift af kollektiv vinterindkvartering for boligløse samt varmhjælp i Kosovo	10.000
UNOCHA (FN's kontor for koordination af humanitær hjælp til Afghanistan)	2.500
Støtte til UNOCHA's minerydningsaktiviteter i Afghanistan	2.500
UNRWA (FN's hjælpeorganisation for Palæstina-flygtninge)	68.800
Ordinært bidrag	60.000
Nødhjælp til ofre for urolighederne	800
Nødhjælp til ofre for urolighederne	5.000
Nødhjælp til ofre for urolighederne	3.000
WFP (Verdensfødevareprogrammet)	107.982
Ordinært bidrag	30.000
Støtte til nødhjælp og langsigtet nødforsyning i Afghanistan	638
Støtte, der har til formål at redde liv og forbedre ernæringstilstanden i Angola	11.028
Støtte til at dække de umiddelbare fødevarebehov hos internt fordrevne i Burundi	1.690
Afhjælpning af situationen i Sudan som følge af flygtninge fra Eritrea	2.000
Fødevarehjælp til 330.000 mennesker i Eritrea	1.000
Fødevarebistand til ofre for tørken i Etiopien	4.970
Støtte til udlevering af basale fødevarer i Kenya	5.380
Nødhjælpsappel, der har til formål at levere fødevarer i Kenya	2.000
Nødhjælp til ofre for orkanen "Eline" på Madagaskar	1.000
Støtte til fordel for ofre for oversvømmelserne i Mozambique	5.000
Luftfragt bestående af 100 tons danske proteinberigede kiks til Mozambique	1.500
Nødhjælp til ofre for oversvømmelserne i Mozambique	4.000
Støtte til Mozambique bundet til dansk leverance af vegetabilsk olie	7.974
Fødevarehjælp til beboere i sociale institutioner, pensionister m.m. i Serbien	5.000
Støtte til De Store Søer bundet til dansk leverance af vegetabilsk olie	9.790
Støtte, der har til formål at redde liv og forbedre ernæringstilstanden i Sudan	3.462
Fødevareindsats til gavn for tørkeramte befolkningsgrupper i Tanzania	2.000
Fødevarebistand til fordel for ofre for konflikten i Tjetjenien	3.500
WFP trustfund til ansættelse af havnekaptajner til løsning af logistikopgaver	6.500
Tilbagebetaling	(450)
WHO (Verdenssundhedsorganisationen)	7.377
Sundhedsprojekt i Kosovo til støtte af den offentlige sundhedsstyrelse	377
Sundhedsprogram i Kosovo	5.000
Sundhedsprogram til støtte for ofre for konflikten i Tjetjenien	1.500
Hjælp til ofre for cyklonen og for oversvømmelserne i Zimbabwe	500
FN	(62)
Yderligere tilbagebetalinger	(62)
FN-organisationer i alt	680.443
IOM (Den Internationale organisation for migration)	3.000
Trust fond vedr. hjemtransport af flygtninge fra Sierra Leone	2.000
Reallokering angolanske flygtninge i Zambia	1.000
IPPNW (International Physicians for the Prevention of Nuclear War)	1.000
Bistand til IPPNW's minerydningsprogram	1.000
Mozambiques regering	3.500
Helikoptertransport ved oversvømmelserne i Mozambique til akut hjælp	3.500
IMG (International Management Group)	(128)
Efterbetaling til projekt i Bosnien	56
Tilbagebetalinger	(184)

	1.000 kr.	
International Trust Fund for Demining in Bosnia and Herzegovina	800	
Minerydning i Bosnien-Hercegovina	800	
Andre internationale humanitære organisationer i alt	8.162	
Demokrati, menneskerettigheder og konflikthåndtering gennem internationale NGO'er	26.002	Internationale NGO'er
African Centre for Democracy and Human Rights Studies	800	
African Society of International and Comparative Law (ASCI)	1.450	
African Society of International and Comparative Law, conference	500	
American Friends Service Committee	900	
Article 19	500	
Asian Human Rights Commission	400	
Association for the Prevention of Torture	600	
Association Mondiale des Radiodiffuseurs Communautaires	500	
Coalition for an International Criminal Court	200	
Conciliation Resources	500	
Defence for Children International	500	
Forum on Early Warning and Early Response	800	
FN – Trustfunde vedr. international straffedomstol	400	
Franciscans International	80	
Human Rights Information and Documentation Systems	500	
The International Freedom of Expression eXchange	500	
Index on Censorship	100	
International Alert	2.250	
International Commission of Jurists	500	
International Council for Human Rights	300	
International Crisis Group	500	
International Human Rights Internship Program	500	
International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Indonesien	700	
International Association of Prosecutors	196	
International Institute for Democracy and Electoral Assistance	2.500	
Krigsforbrydertribunalet, tidligere Jugoslavien	23	
Evaluering af International IDEA	214	
International Service for Human Rights	800	
Interights	500	
Life & Peace Institute	800	
Middelhavsnetværket for menneskerettigheder	500	
Panos Institute West Africa (PIWA)	1.500	
Penal Reform International	500	
Parliamentarians for Global Action generelt bidrag vedr. international domstol	1.000	
Parliamentarians for Global Action program	250	
Evaluering af ODIHR	200	
South Asia Forum for Human Rights, SAFHR	225	
Search for Common Ground	1.100	
Transparency International	500	
War Torn Societies International	1.214	
Andre humanitære bidrag til internationale organisationer	1.298	
Den Danske Komite for Hjælp til Afghanske Flygtninge	395	
Beredskabsstyrelsen / UNHCR	202	
Collaborative for Development Action	500	
Collaborative for Development Action	425	
Dansk Flygtningehjælp; International NGO-arbejdsgruppe i SNG-landene	244	
Dansk Flygtningehjælp (The International Council of Voluntary Agencies)	500	
Emergency Nutrition Network	200	
Overseas Development Institute / Humanitarian Policy Group	800	
Norwegian Refugee Council	400	
Tilbagebetalinger	(2.368)	
Internationale NGO'er i alt	27.300	
Det Internationale Humanitære Beredskab (IHB)	61.494	Det Internationale Humanitære Beredskab (IHB)
Forsikring og drift	1.278	
Støtte til Den Høje Repræsentant, OHR	1.973	
Støtte til Krigsforbrydertribunalet i Haag, ICTY	3.279	
Øvrig personelbistand vestlige Balkan inkl. Kosovo	12.774	
Observatormissionen i Hebron, TiPH	13.436	

	1.000 kr.
FN's vagtkorps i det nordlige Irak, UNGCI	2.336
Valgobservationsopgaver	4.383
Støtte til private beredskaber	21.273
Støtte til Det Sydafrikanske Politikorps, SAPS	588
Drift af styringsenhed i Kosovo	868
Diverse operationer	620
Tilbagebetalinger	(1.304)
Intern statslig overførsel vedr. IHB	- 5.000
Det Internationale Humanitære Beredskab (IHB), i alt	56.494
Humanitær bistand i alt	1.229.410

Danmarks humanitære bistand fordelt på lande og regioner, 2000

G3

Regioner/lande	1.000 kr.	%
Afrika	415.308	33,6
Afrikas Horn	30.000	
Angola	40.396	
Burundi	11.290	
De Store Søers Region	44.790	
Den Centralafrikanske Republik	245	
Den Demokratiske Republik Congo	16.662	
Eritrea	17.306	
Etiopien	36.214	
Eritrea / Etiopien	5.000	
Guinea	2.000	
Kenya	9.380	
Liberia	10.425	
Madagaskar	1.000	
Mozambique	52.401	
Sierra Leone	38.579	
Somalia	9.600	
Sudan	45.587	
Tanzania	10.000	
Uganda	5.400	
Vest Afrika	25.000	
Zambia	1.033	
Zimbabwe	3.000	
Asien	153.800	12,0
Afghanistan	28.341	
Bangladesh	1.243	
Bangladesh/Burma	9.000	
Cambodja	3.000	
De palæstinensiske selvstyreområder	9.200	
Indien	6.182	
Irak	10.500	
Kina	222	
Laos	1.000	
Mongoliet	1.250	
Nepal	1.400	
Nordkorea	16.974	

Regioner/lande	1.000 kr.	%
Sri Lanka	3.650	
Tadjikistan	6.700	
Thailand	10.000	
Timor	9.000	
Vietnam	2.250	
Øst-Timor	33.888	
Europa	306.417	24,5
Albanien	1.000	
Armenien	2.000	
Azerbajdjan	2.500	
Balkan generelt	18.000	
Bosnien	856	
Georgien	2.000	
Kosovo	172.045	
Montenegro	3.477	
Rumænien og Ungarn	1.022	
Rusland	2.000	
Serbien	64.818	
Tjetjenien	35.533	
Tyrkiet	1.165	
Latinamerika	3.000	0,2
Colombia	3.000	
Regions- og landefordelt, i alt	878.523	69,8
Ikke regions- og landeopdelt, i alt	380.173	30,2
Udbetalinger i alt	1.258.697	100,0
Tilbagebetalinger i alt ^{1) 2)}	- 29.286	
Humanitær bistand i alt	1.229.411	

1) = Tilbagebetalinger udgør 20.604.818 kr. fra katastrofebevillingen, 2.367.948 kr. fra multiversebevillingen og 1.313.412 kr. fra IHB-bevillingen.

2) = Inkl. adm. overførsel fra Øststøtterammen.

H1

**Danske leverancer til multilaterale organisationer,
1997-1999**

Organisation	Totale indkøb (mio. kr.) ¹⁾			Indkøb i Danmark			Dansk andel af indkøb (%)		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999	1997	1998	1999
IBRD/IDA ²⁾	126.060,0	191.620,0	203.000,0	–	165,0	110,5	–	0,10	0,05
IBRD/IDA total	126.000,0	191.620,0	203.000,0	–	165,0	110,5	–	0,10	0,05
ASDB ³⁾	40.213,3	38.780,9	20.679,9	218,0	26,0	116,7	0,54	0,07	0,56
IDB	39.600,0	67.670,0	70.000,0	8,7	98,4	4,1	0,02	0,15	0,01
EBRD ⁴⁾	4.076,3	3.343,6	–	18,7	30,8	–	0,46	0,92	–
AFDB ⁵⁾	10.478,0	8.092,9	8.635,7	154,0	54,3	29,1	1,47	0,67	0,34
Regional total	89.702,3	93.367,9	99.315,6	399,4	209,5	149,9	0,45	0,22	0,15
NDF ⁶⁾	240,2	180,7	–	46,0	94,0	–	19,15	52,02	–
NIB ⁷⁾	2.246,2	1.239,8	–	389,5	122,2	–	17,34	9,86	–
Nordisk total	2.486,5	1.420,5	–	443,7	194,5	–	17,84	13,69	–
ECHO	4.589,4	4.297,2	5.465,70	38,7	76,8	205,5	0,84	1,79	3,76
EDF	3.859,1	2.958,6	3.366,2	108,9	16,8	16,0	2,82	0,57	0,48
TACIS	5.148,0	3.814,0	2.800,3	222,0	146,0	23,4	4,31	3,83	0,84
PHARE ⁸⁾	8.332,2	6.119,6	–	486,4	187,7	–	5,84	3,07	–
EU total	21.928,6	17.189,40	11.632,2	856,0	427,3	244,9	3,90	2,49	2,11
UNFALD ⁹⁾	807,6	719,8	–	10,0	95,6	–	1,24	13,28	–
UNPD ¹⁰⁾	2.042,4	503,1	3.276,4	6,6	66,4	36,0	0,32	13,20	1,10
UNOPS	1.883,0	1.588,4	922,6	64,2	75,7	42,7	3,41	4,77	4,63
UNFPA	481,3	553	504	12,4	15,9	5,2	2,58	2,88	1,03
UNHCR	646,8	389,4	773,4	32,6	18,3	9,9	5,04	4,70	1,28
UNICEF	1.939,7	2.190,9	2.881,1	103,1	188,9	175,8	5,32	8,62	6,10
WFP	3.844,5	3.785,1	4.763,3	13,4	19,2	17,1	0,35	0,51	0,36
WHO	813,6	593,5	675,4	65,5	72,8	6,7	8,05	12,27	0,99
NEX	2.388,9	4.033,8	2.589,7	15,6	10,1	6,8	0,65	0,25	0,26
IAPSO	405,0	478,1	458,7	33,2	45,7	54,6	8,20	9,56	11,90
UNRWA	250,0	302,4	228,7	24,7	1,6	4,9	9,88	0,53	2,14
UN total ¹¹⁾	15.502,8	15.137,5	17.073,3	381,3	610,2	359,7	2,46	4,03	2,11
Total	255.219,8	320.260,6	331.021,1	2.080,4	1.606,5	865,0	0,82	0,50	0,26

1) = Ved omregning fra udenlandsk valuta er den gennemsnitlige årlige valutakurs benyttet.

2) = Bankens regnskabsår løber fra 1. juli - 31. juni. 1998-tallet dækker således perioden 1. juli 1998 - 30. juni 1999.

3) = Det har ikke været muligt at fremskaffe 1999-tallene for NDF.

4) = Det har ikke været muligt at fremskaffe 1999-tallene for NIB.

5) = Det har ikke været muligt at fremskaffe 1999-tallene for PHARE.

6) = Kontrakter tildelt, efter land eller oprindelsessted, kombineret med stamkapital & Den Asiatiske Udviklingsfond.

7) = Betalinger til leverandørlande for indkøb efter oprindelse og beskrivelse af varer.

8) = FN's afdeling for fredsbevarende operationer. Afdelingens indkøb er i 1999 blevet udført af UNDP.

9) = Tidligere UNPTD.

10) = IAPSO pr. 15. februar 2001.

11) = 1999-tallet er desværre ikke tilgængeligt. EBRD oplyser dog, at 99-tallet påregnes at være markant højere end i årene før.

Top-20 liste for leverandører til Danida-projekter omfattende totalleverancer, bygge- og anlægsopgaver samt råvarer, halvfabrikata, maskiner, udstyr og reservedele i 2000

H2

Totalbeløb pr. firma for nye kontrakter indgået af Danida		Kontraktbeløb
Nr.	Firma	mio. kr.
1.	NCC/Aarslef, JV	302,0
2.	Hoffmann-Murray & Roberts, JV	208,8
3.	Skanska Danmark A/S	161,9
4.	Danish Power Lines, JV	47,5
5.	Cimbria Unigrain Ltd.	28,6
6.	Scandinavian Power Group	26,0
7.	Aarsleff A/S	19,3
8.	Højgaard & Schultz, Lemminkäinen, JV	14,0
9.	Semco Contracting, C G Jensen, JV	13,0
10.	NVE/Industriel Electrical CO, JV	12,2
11.	Kragmann Middelfart A/S	9,2
12.	Wärtsilä NSD Danmark A/S	8,4
13.	UNDP/IAPSO	8,2
14.	E. Pihl & Søn A/S	7,2
15.	ABB, TELE Greenland International A/S, JV	7,0
16.	Meldgaard Handel A/S	6,9
17.	HT Defta A/S	6,8
18.	ABB, Højgaard & Schultz, JV	5,7
19.	MAN B&W Diesel A/S	5,0
20.	Albatros Int. Clothing A/S	4,5
I alt		902,2

De 20 største leverandører tegner sig for 96,3 pct. af det samlede kontraktbeløb omfattende projektkontrakter og indkøb på 936,8 mio. kr.

JV = Joint Ventures

Top-20 liste for konsulentttjenester (kort- og langtidskontrakter) omfattende forundersøgelser, planlægning, gennemførelse og tilsyn ved projekter i 2000

Totalbeløb pr. firma for nye kontrakter indgået af Danida		Antal lange kontrakter	Antal korte kontrakter	Samlet kontraktbeløb mio. kr.
Nr.	Firma			
1.	COWiconsult A/S	18	90	79,8
2.	Carl Bro International a/s	21	57	75,7
3.	Kampsax A/S	9	2	62,5
4.	CZM Consult, JV	1	0	57,2
5.	Carl Bro as	2	2	55,3
6.	Nordic Consulting Group	1	73	38,7
7.	Kampsax-Krüger	1	0	38,5
8.	NIRAS (Allerød)	4	3	29,2
9.	Rambøll (Virum)	1	36	22,3
10.	Development Associates	0	27	19,3
11.	CAB International	1	0	18,4
12.	Rambøll	7	1	17,3
13.	DHI Institut for Vand og Miljø	3	1	16,1
14.	NIRAS (Aalborg)	2	9	15,0
15.	T & B Consult	1	12	14,0
16.	Carl Bro Management a/s	2	4	12,4
17.	PEMconsult a/s	0	19	10,8
18.	Danagro Adviser A/S	1	14	9,8
19.	Nordeco	0	9	9,7
20.	Euro Health Group A/S	0	11	8,8
I alt		75	370	610,8

Langtidskontrakter: Der blev indgået 39 nye langtidskontrakter med 37 forskellige leverandører til et samlet kontraktbeløb på 399,3 mio. kr. Herudover blev der indgået 66 addenda (tillægskontrakter) til et samlet kontraktbeløb på 62,8 mio. kr.

Kortidskontrakter: Der blev indgået 726 nye kortidskontrakter med 156 forskellige leverandører til et samlet kontraktbeløb på 388,2 mio. kr.

Kontrakter i alt: Ovennævnte 20 leverandører tegner sig for: 89,3 pct. af det samlede kontraktbeløb på 462,1 mio. kr. for langtidskontrakter, 52,9 pct. af det samlede kontraktbeløb på 388,2 mio. kr. for kortidskontrakter og 72,6 pct. af det samlede kontraktbeløb på 850,3 mio. kr.

JV = Joint Ventures

FORMER FOR BISTAND

Udviklingssamarbejdet omfatter mange forskellige former for bistand. Den brede vifte af bistandsformer og -instrumenter sikrer, at Danmark har mulighed for at tilrettelægge et fleksibelt og alsidigt udviklingssamarbejde og spille en aktiv udviklingspolitisk rolle i flere sammenhænge. Samtidig kan de forskellige former for bistand ofte supplere hinanden, så effekten bliver størst mulig.

Bilateral og multilateral bistand

Den bistand, der sendes direkte fra et land til et andet, betegnes bilateral bistand. Multilateral bistand derimod kanaliseres gennem internationale organisationer, f.eks. FN's organisationer, Verdensbank-gruppen og EU.

Blandede kreditter

Ordningen for blandede kreditter til u-landene blev etableret i 1993. Der er afsat en årlig ramme på 300 mio. kr. En blanded kredit er et lån på eksportkredit-lignende vilkår, hvor Danida betaler det meste af renten eller hele renten. Kreditten kan finansiere danske projektleverancer til udviklingsprojekter i kreditværdige u-lande med en BNI pr. indbygger på maksimalt 2.396 dollars. Ordningen er primært etableret med henblik på finansiering af udviklingsprojekter i lande af interesse for dansk erhvervsliv.

Humanitær bistand

De danske bidrag til nødhjælp – herunder den egentlige katastrofebistand – samt bidrag til det internationale flygtningesamarbejde indgår i begrebet humanitær bistand. Den ydes i vid udstrækning gennem internationale hjælpeorganisationer.

NGO-bistanden

En betydelig del af den danske bistand kanaliseres gennem private organisationer – NGO'erne. NGO'erne har en række komparative fordele i forhold til andre aktører i bistandssamarbejdet. NGO'erne har f.eks. særlige forudsætninger for at skabe mellemfolkelig forståelse og styrke den folkelige forankring af udviklingsbistanden både i Nord og Syd. Samtidig har NGO'erne et nært samarbejde med lokale organisationer i Syd, hvor de målgrupper, som er højt prioriterede i den danske bistand inddrages, og de lokale samarbejdspartnere styrkes som del af det civile samfund.

Overgangsbistand

Der kan i en periode ydes overgangsbistand til udviklingslande, der gennemgår en voldsom omstillings- eller genopbygningsfase, f.eks. efter økonomisk liberalisering eller væbnet konflikt. Overgangsbistand omfatter midlertidige, men dog flerårige indsatser. Den søges tilrettelagt, så den kan gennemføres uden en vedvarende dansk bistandsindsats.

Personelbistand

Personelbistand er et tilbud til samarbejdspartneren om teknisk bistand til kapacitetsopbygning. Rådgivere spiller en central rolle i sektorprogramstøtten, både som bidragsydere til partnerdialogen, som bidragsydere med hensyn til konkret viden og erfaring og som formidlere af den danske bistandsindsats.

Programbistand – tværgående indsatser

For at opnå positive og bæredygtige resultater gennem sektorprogramstøtte er det ofte en forudsætning, at der forud eller sideløbende gennemføres indsatser på makroniveau eller inden for områder, der går på tværs af flere sektorer. Typiske områder vil være generel budgetstøtte, gennemførelse af reformer af den offentlige sektor, herunder decentralisering, aktiviteter til fremme af demokratisering, respekt for menneskerettigheder og god regeringsførelse og fremme af et positivt erhvervsklima.

Projektbistand

Projektbistand er en tidsbegrænset, organiseret indsats, der sigter mod at opfylde et afgrænset mål. Det kan f.eks. være støtte til skolebyggeri i et bestemt område.

PS-Programmet

Danidas Privat Sektor Program (PS-Programmet) omfatter støtte til etablering af et langsigtet samarbejde mellem danske virksomheder og lokale virksomheder i nogle af programsamarbejdslandene. Det drejer sig i øjeblikket om Bangladesh, Bolivia, Egypten, Ghana, Mozambique, Nepal, Nicaragua, Tanzania, Uganda, Vietnam og Zimbabwe. Efter samme princip kører Virksomhed-til-Virksomhed-programmet (V-t-V) i Sydafrika.

Regionalbistand

Der ydes en indsats på regionalt niveau for at fremme regionalt samarbejde og integration. Den regionale bistand fokuseres inden for naturressourceforvaltning og miljø, økonomisk samarbejde og integration, konfliktforebyggelse og konfliktløsning, menneskerettigheder og demokrati samt visse specifikke funktionelle områder, f.eks. inden for infrastruktur.

Sektorprogrambistand

Den bilaterale bistand er siden midten af 1990'erne blevet omlagt fra projekt- til sektorprogramstøtte. Sektorprogramstøtten til programsamarbejdslandene er koncentreret inden for 2-4 sektorer pr. land.

Sektorstøtten kan tage mange former. Udformningen afhænger bl.a. af, hvilken sektor og hvilket modtagerland, der er tale om, og hvor velfungerende landets administration er (om der er den fornødne kapacitet lokalt). Bistandsformen forudsætter, at modtagerlandet enten har eller er i færd med at udarbejde en national sektorstrategi.

Danidas støtteprogram i en sektor er langsigtet og strækker sig typisk over 15-20 år og kan omfatte midler til både drift og investeringer.

En sektor er i de fleste tilfælde mere traditionelle sektorer som landbrug, sundhed og undervisning, men det kan også, som i Bolivia, være en sektortilgang omkring de oprindelige folks stilling og udviklingsmuligheder.

Inden for rammerne af et sektorprogram støtter Danida normalt udviklingen og kapacitetsopbygningen på flere niveauer. På det øverste niveau støttes udviklingen af nationale politikker, strategier og handlingsplaner for aktiviteter i sektoren.

Især på mellemniveauerne, f.eks. i styrelser og amter, gives støtte til opbygningen af institutionel kapacitet. Det kan f.eks. være træning og uddannelse af administratorer og regnskabsførere, eller det kan være støtte til reformer inden for administrationen, så organisationen bliver bedre rustet til at gennemføre sektorplanerne.

Den største del af sektorprogrambistanden består af støtte til gennemførelse af konkrete aktiviteter for befolkningen i distrikter og kommuner. Det kan f.eks. være bygning af sundhedsklinikker og etablering af vandforsyning i fattige landområder, forbedring af dyrkningsmetoder for småbønder eller udbygning af biveje i områder med dårlige vejforbindelser.

De konkrete aktiviteter under sektorprogrammet, som f.eks. kapacitetsopbygning, administrationsreformen, gennemførelse af vaccinationer eller byggen af klinikker, kaldes komponenter.

Kernen i et sektorprogram er, at modtagerlandet opnår et ejerskab til udviklingsprogrammer og -aktiviteter. Med ejerskab menes, at modtagerlandet har eller kan overtage ansvaret for tilrettelæggelsen af programmerne og gennemførelsen af aktiviteterne. Modtagerlandet skal også på længere sigt finansiere stadig større dele af indsatserne.

Der kan være måske otte-ti forskellige donorer i en sektor. Omlægningen til sektorprogrambistand forudsætter, at donorerne i langt højere grad end hidtil koordinerer deres aktiviteter og tager udgangspunkt i modtagerlandets planer og strategier for en given sektor.

FORKORTELSER

A

AfDB *African Development Bank*

Den Afrikanske Udviklingsbank har som medlemmer de fleste selvstændige afrikanske stater og en række ikke-regionale medlemmer.

AfDF *African Development Fund*

Den Afrikanske Udviklingsfond, der er oprettet i tilslutning til AfDB, modtager bidrag fra en række industrilande.

AsDB *Asian Development Bank*

Den Asiatiske Udviklingsbank har både asiatiske lande og en række industrilande som medlemmer.

AsDF *Asian Development Fund*

Den Asiatiske Udviklingsfond, der er oprettet i tilknytning til AsDB.

ASEAN *Association of South East Asian Nations*

Samarbejdsorganisation oprettet i 1967 af Filippinerne, Indonesien, Malaysia, Singapore og Thailand. Brunei tilsluttede sig organisationen i 1984.

ATTAC *Bevægelsen for beskatning af finansielle transaktioner til gavn for befolkningen.*

AVS *Lande i Afrika, Asien, Caribien og Stillehavsområdet (se Cotonou-aftalen).*

B

BNI *Bruttonationalindkomst*

Beregnes som BNP plus nettofaktorindkomsten fra udlandet. Nettofaktorindkomsten består af nettohjemsendelser af arbejdsfortjenester fra udlandet minus nettorenteudbetalinger til udlandet og udlændinges nettoprofit hjemtagelser.

BNP *Bruttonationalprodukt*

Angiver den samlede produktion af varer og serviceydelser inden for et lands grænser, som anvendes til enten forbrugs-, investerings- eller eksportformål.

C

CEDAW *Committee on the Elimination of Discrimination Against Women*

CGIAR *Consultative Group on International Agricultural Research*
Den konsultative gruppe for international landbrugsforskning, der finansierer forskningsaktiviteter på en række internationale forskningscentre.

CKU *Center for Kultursamarbejde med udviklingslandene*

CONGO *Conference on Non-Governmental Organisations in consultative status with UN*

Cotonou-aftalen En samarbejdsaftale, mellem på den ene side 77 såkaldte AVS-lande i Afrika, Asien, Caribien og Stillehavsområdet og på den anden side EU, som afløser den tidligere samarbejdsaftale mellem de to landegrupper, Lomé IV-konventionen.

CUF *Center for Udviklingsforskning*

En dansk institution, der har til formål at udføre samfundsvidenskabelig udviklingsforskning, deltage i forskeruddannelse og drive konsulent- og rådgivningsvirksomhed.

D

DAC *Development Assistance Committee*

OECD's Komité for Udviklingsbistand er et forum, hvor medlemslandene kan udveksle erfaringer vedrørende bistand til udviklingslandene.

DAC-lande

Medlemmerne af OECD's Komité for Udviklingsbistand (DAC): Australien, Belgien, Canada, Danmark, Finland, Frankrig, Holland, Irland, Italien, Japan, Luxembourg, New Zealand, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA og Østrig.

Danida *Danish International Development Assistance*

Betegnelsen for Udenrigsministeriets bistandssamarbejde med udviklingslandene.

DIPO *Dansk Importfremmekontor.*

E

EAC *European Association for Cooperation*

EBRD *European Bank for Reconstruction and Development*

Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, der yder lån og faglig bistand.

ECHO *European Community Humanitarian Office*

EU's katastrofrehjælpkontor.

ECU *European Currency Unit*

Fælles møntenhed i EU. 1 ECU = ca. 7,5 kr. Fra 1. januar 1999 er navnet Euro.

EDF *European Development Fund*

Den Europæiske Udviklingsfond, der er oprettet af EU-landene med det formål at yde udviklingsbistand til AVS-landene samt til medlemslandenes oversøiske områder.

EIB *European Investment Bank*

Den Europæiske Investeringsbank, der er oprettet af EU-landene, har til formål at yde lån og garantier til økonomisk udbygning af mindre udviklede områder inden for Fællesmarkedet og AVS-landene.

ENRECA *Programme for Enhancement of Research Capacity in Developing Countries*

Forskningsbistandsprogram, hvis formål er at styrke udviklingslandenes forskningskapacitet gennem samarbejde mellem forskningsinstitutioner i Danmark og i udviklingslandene.

EU *Den Europæiske Union*

Fælles betegnelse for EKSF (Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab), EURATOM (Det Europæiske Atomenergifællesskab), EF (Det Europæiske Fællesskab), Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik og Samarbejdet om Rettelige og Indre Anliggender.

EUF *Den Europæiske Udviklingsfond (se EDF).*

F

FAO *Food and Agriculture Organization of the United Nations*

FN's organisation for fødevarer og landbrug, der arbejder for at fremme landbrugsproduktionen og forbedre levestandarden i landdistrikterne.

FN *De Forenede Nationer.*

G

G-7

Canada, England, Frankrig, Italien, Japan, Tyskland, USA (G8: G7 plus Rusland).

GATT *General Agreement on Tariffs and Trade*

Se WTO.

GEF *Global Environmental Facility*

Den globale miljøfacilitet.

H

HABITAT

Se UNCHS.

HIPC *Highly Indebted Poor Countries*

Gældsinitiativ rettet mod de mest forgældede af de fattigste lande.

I

IBRD *International Bank for Reconstruction and Development*

Den Internationale Bank for Genopbygning og Økonomisk Udvikling (Verdensbanken), der yder lån og faglig bistand til udviklingslandene.

ICIPE

Center for Insektforskning, Kenya.

ICPD+5 *International Conference on Population and Development +5*

Særlig samling af FN's Generalforsamling i juni 1999 om Befolkning og Udvikling (en opfølgning af Kairo-konferencen i 1994).

ICRC *International Committee of the Red Cross*

Den Internationale Røde Kors Komité, der yder bistand i krigs- og katastrofesituationer.

IDA *International Development Association*

Den Internationale Udviklingsfinansieringsinstitution, der er oprettet i tilknytning til IBRD, yder økonomisk støtte til de fattigere udviklingslande i form af lån på særligt lempelige vilkår.

IDA-landene

De lande, der er kvalificeret til at modtage IDA-kreditter. Det vil sige, at BNI pr. indbygger pr. år er mindre end 925 dollars. Der er 78 IDA-lande.

IDB *Inter-American Development Bank*

Den Interamerikanske Udviklingsbank har til formål at fremme den økonomiske udvikling i de latinamerikanske lande.

IDB/FSO *Inter-American Development Bank/Fund for Special Operations*

Den Interamerikanske Udviklingsbank og -Fond.

IEFR *International Emergency Food Reserve*

IFAD *International Fund for Agricultural Development*

Den Internationale Fond for Landbrugsudvikling har til formål at finansiere investeringer i landbruget i udviklingslandene.

IFC *International Finance Corporation*

Den Internationale Finansieringsinstitution, der er oprettet i tilknytning til Verdensbanken, har til opgave at stimulere erhvervslivet i udviklingslandene.

IFPRI *International Food Policy Research Institute*

Et af forskningscentrene i CGIAR.

IFRC *The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies*

Det Internationale Røde Kors forbund er en international sammenslutning af de nationale Røde Kors og Røde Halvmåne-selskaber. Forbundet yder humanitær bistand i katastrofesituationer og støtter de nationale Røde Kors og Røde Halvmåne-selskabers humanitære arbejde.

IFU *Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene*

Har til formål gennem aktietegning, långivning og andre igangsættelsesforanstaltninger at medvirke i danske investeringer i udviklingslande.

IHB *Internationalt Humanitært Beredskab.*

IIC *International Investment Corporation*

Hvis formål er at fremme udviklingen i Latinamerika gennem støtte til den private sektor.

IDEA *International Institute for Democracy and Electoral Assistance*

ILO *International Labour Organization*

Den Internationale Arbejdsorganisation.

IMF *International Monetary Fund*

Den Internationale Valutafond, der har til opgave at fremme internationalt monetært samarbejde, at fremme stabiliteten i valutakurserne, samt ved ydelse af kreditter af fondens midler at give medlemslandene mulighed for at korrigere uligevægt på deres betalingsbalance.

IMG-IBH *International Management Group for Bosnia and Herzegovina*

INTOSAI *International Organization of Supreme Audit Institutions*

IOC *Intergovernmental Oceanographic Commission*

IOM *International Organization for Migration*

Den Internationale Organisation for Migration, der yder bistand til flygtninges integration i andre lande og gennemfører repatrieringsprogrammer for flygtninge.

IPEC *International Programme on the Elimination of Child Labour*

IPPF *International Planned Parenthood Federation*

Den Internationale Sammenslutning af Foreninger for Familieplanlægning.

IPPNW *International Physicians for the Prevention of Nuclear War*

IRCT *International Rehabilitation Council for Torture Victims*

ITC *International Trade Center*

Det Internationale Handelscenter under UNCTAD og WTO, der bistår udviklingslandene med at fremme eksporten.

IUSSP *International Union for the Scientific Study on Population*

IWGIA *International Work Group for Indigenous Affairs*

J

JPO *Junior Professional Officer*

Yngre akademisk medarbejder i FN-systemet.

L

LDC *Least Developed Countries*

Lande, der af FN er klassificerede som mindst udviklede.

Lomé-konventionen

En konvention, der danner rammen om det udviklingspolitiske, økonomiske, handelsmæssige og industrielle samarbejde mellem EU og AVS-landene (se Cotonou-aftalen).

M

MIFRESTA *Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen*

I 1993 blev MIKA, Miljø- og Katastroferammen, oprettet som Danmarks særlige facilitet for humanitær bistand og miljøbistand til Central- og Østeuropa samt udviklingslandene. Fra 1999 er navnet ændret til MIFRESTA, Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen.

MIGA *Det Multilaterale Investeringsgaranti Agentur.*

MRD-rammen

Menneskerettigheds- og Demokratirammen.

N

NDF *Nordic Development Fund*

Den Nordiske Udviklingsfond. Oprettet 1988. Yder på lempelige vilkår lån til udviklingsprojekter, især i de fattigste lande.

NGO *Non-governmental Organization*
Betegnelse på en ikke-statslig organisation.
NORSAD
Fond mellem de nordiske lande og SADC-landene.

O

OCHA *Office for Coordination of Humanitarian Affairs in UN*
FN's koordinationskontor for nødhjælp.
ODA *Overseas Development Assistance*
DAC-landenes udviklingsbistand.
OECD *Organization for Economic Co-operation and Development*
Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling, hvis formål er at fremme samarbejdet om en hurtig og sund økonomisk udvikling såvel i medlemslandene som i udviklingslandene (se desuden under DAC).
OSCE *Organisation for Security and Cooperation in Europe*
Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa.

P

Parisklubben
Formaliseret samarbejde kreditorlandene imellem om bilateral statslig gæld.
Partnerskab 2000
Strategi for dansk udviklingspolitik, år 2000.
Phare
EU's udviklingsbistand til de nye demokratier i Central- og Østeuropa, ekskl. SNG-landene.
PRODECA *Programa de Dinamarca Pro Derechos Humanos para Centroamérica*
Danmarks menneskerettighedsprogram i Mellemamerika.
PS-Programmet
Privat Sektor Programmet.

S

SAARC *South Asian Association for Regional Cooperation*
Oprettet i 1985 omfattende Bangladesh, Bhutan, Indien, Maldiverne, Nepal, Pakistan og Sri Lanka. Formålet er at fremme den økonomiske og social udvikling i medlemslandene.
SADC *Southern African Development Community*
Samarbejdsorgan for Angola, Botswana, Den Demokratiske Republik Congo, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibia, Seychellerne, Swaziland, Sydafrika, Tanzania, Zambia og Zimbabwe med det formål at fremme det økonomiske og politiske samarbejde i regionen.
"Strategi 2000"
Forkortelse af "En verden i udvikling – Strategi for dansk udviklingspolitik frem mod år 2000".

U

UN *United Nations*
De Forenede Nationer, FN.
UNAIDS
FN-program, der koordinerer indsatsen mod aids.
UNCDF *United Nations Capital Development Fund*
FN's Kapital-udviklingsfond.
UNCED *United Nations Conference on Environment and Development*
FN's Konference om Miljø og Udvikling.
UNCHR *United Nations Commission for Human Rights*
FN's Kommission for Menneskerettigheder.

UNCHS *United Nations Centre for Human Settlement (HABITAT)*
FN's organisation for Bolig- og Bebyggelsesmiljø.
UNCTAD *United Nations Conference on Trade and Development*
FN's Konference om Handel og Udvikling, der har til formål at fremme navnlig udviklingslandenes handel og udvikling.
UNDCP *United Nations International Drug Control Programme*
(tidligere UNFIDAC). FN's Fond for Kontrol med Narkotikamisbrug.
UNDP *United Nations Development Programme*
FN's Udviklingsprogram.
UNEP *United Nations Environment Programme*
FN's Miljøprogram, der har til formål at arbejde med de globale miljøproblemer.
UNESCO *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*
FN's Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur, der virker for at fremme internationalt samarbejde inden for uddannelse, videnskab og kultur.
UNFPA *United Nations Fund for Population Activities*
FN's Befolkningsfond, der arbejder for at fremme bevidstheden om sociale, økonomiske, miljømæssige og menneskeretslige aspekter af befolkningsudvikling samt fremme viden om strategier til løsning af problemerne på området.
UNHCR *United Nations High Commissioner for Refugees*
FN's Højkommissariat for Flygtninge.
UNICEF *United Nations Children's Fund*
FN's Børnefond, der hovedsagelig yder bistand til forbedring af børns vilkår, især i udviklingslandene.
UNIDO *United Nations Industrial Development Organization*
FN's Industriudviklingsorganisation, der har til formål at fremme udviklingslandenes industrialisering.
UNIFEM *United Nations Development Fund for Women*
UNGSL *UN Non-Governmental Liaison Service*
UNHCRFOR *United Nations Human Rights Field Operations for Rwanda*
UNMIK *United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*
UNOCA *Office for Coordination of Humanitarian and Economic Assistance*
UNRISD *United Nations Research Institute for Social Development*
FN's forskningsinstitut for social udvikling.
UNRWA *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East*
FN's Hjelpeorganisation for Palæstina-flygtninge.
UNSO *United Nations Sudan-Sahelian Office*
FN's Sudan-Sahel-kontor, der administreres af UNDP.
UNV *United Nations Volunteers*

V

Verdensbank-gruppen
Fællesbetegnelse for IBRD, IDA og IFC.

W

WFP *World Food Programme*
Verdensfødevarerprogrammet, som er oprettet af FN og FAO, yder fødevarerbistand.
WHO *World Health Organization*
Verdenssundhedsorganisationen, der især yder bistand til udviklingslandene på sundhedsområdet.
WTO *World Trade Organization (tidl. GATT)*
Verdenshandelsorganisationen.

*Klæften mellem gammelt og nyt
er ofte enorm i u-landene.
Foto: Adrian Arbib*

UDENRIGSMINISTERIET

Danida

Produktion:

© 2001

Udenrigsministeriets Informationssekretariat

Asiatisk Plads 2

1448 København K

Danmark

Telefon 33 92 00 00

Telefax 32 54 05 33

Email um@um.dk

Internet www.um.dk

Design:

Designgrafik A/S

Prepress og tryk:

Saloprint A/S

Trykt på et miljøcertificeret trykkeri

Yderligere eksemplarer af årsberetningen og en liste over
Danidas publikationer kan rekvireres hos:

Bech Distribution

Postboks 176

Hedelykken 2-4

2640 Hedehusene

Telefon 46 55 01 55

Telefax 46 55 01 69

E-mail bdm@bech-distribution.dk

ISBN: 87-7964-079-6

ISSN: 01 06-00 90

*I den danske bistand til u-landenes veje lægges der stor
vægt på at engagere de lokale beboere i arbejdet. På den
måde får egnens fattige bønder lejlighed til at tjene en ekstra
skilling og føler forhåbentlig et ansvar for "deres" vej, så de
er motiverede for at vedligeholde den.*

Her istandsættes en vej fra grunden i Mbale-distriktet i Uganda.

Foto: Jørgen Schytte

